

EMLÉKKÖNYV

1954–2004

**A KRÚDY GYULA
VÁROSI KÖNYVTÁR
50 ÉVE**

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár
50 éve

*Köszönetet mondunk mindazoknak,
akik a kötet megjelenését támogatták:*

Várpalota Város Önkormányzata

Veszprém Megye Kultúrájáért Közalapítvány

Fogadó a Két Bagolyhoz

Várpalotai Távhőszolgáltató Kft.

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár 50 éve

*Emlékkönyv
1954–2004*

Várpalota, 2005.

Szerkesztette:
Szajp Istvánné
Volekné Temesi Zsuzsanna

A kötet összeállításában közreműködött:

György Judit
Máthéné Fatér Éva
Orbán Judit
Szabó Jánosné
Tóth Krisztina
Varga Zsoltné

Lektorálta:
Balogh Ferencné
Borítóterv:
Mészáros Imre

A fényképeket a városi könyvtár
helyismereti gyűjteményéből válogattuk

Kiadja:
Krúdy Gyula Városi Könyvtár
Felelős kiadó: Szajp Istvánné

ISBN 963 868 05 04

A kiadvány nyomdai előkészítését és nyomtatását
a VSP Nyomda Kft., Várpalota végezte
Felelős vezető: Valczér János

Bevezető

50 év – egy aktív emberélet. De szép állomás egy intézmény életében, különösen egy közművelődési intézmény életében.

50 éve, hogy Várpalotán megalapították a Városi Könyvtárat.

Az 1950-es évek elején a várossá válást, az erőteljes iparosodást a kulturális igény fellendülése követte: virágzott a már meglevő dalárda, a fűvőszenekekar, létrejött a Bányász Néptáncgyűttes, színjátszó csoport, képzőművészeti kör alakult, szobrok kerültek a város különböző pontjaira.

A város – ha kieső helyen is – létrehozta könyvtárát, mely lassan fejlődésnek indult.

Ezt követően, jó vezetők munkájának és harcainak köszönhető, hogy eddig eljutott. A fenntartó részéről is jó döntések sora vezetett idáig. Két nagyobb állomással és költözéssel, 1985-ben a jelenlegi helyén lett otthonra az intézmény. Az elmúlt 50 évben jelentős társadalmi fejlődésnek lehettünk tanúi. Amikor ezek a városi könyvtárak megnyíltak, még nem is álmodhattak számítógépes technikáról. A technikai változás többször kongatta meg a vészharangot a könyvtárak felett, mégis úgy érezzük, hogy a könyvtáraknak nemcsak jelene, jövője is van. Az első kölcsönző helyeknek értékmegőrző, információgyűjtő szerepe lett, „szellemi találkozóhellyé” váltak.

2004 januárjától számítógépes kölcsönzés folyik az intézményben. Év végére – a Belügyminisztérium által a kistérségi önkormányzatok részére kiírt pályázat segítségével – könyvtárunk állománya internetre került. A kistérség könyvtárai új számítógéphez, internetelérhetőséghez, számítógépes feldolgozó programhoz jutottak. Reméljük, rövidesen megvalósul az összeköttetésünk is, az internet segítségével napi kapcsolatot tarthatunk a térség könyvtáraival, olvasóival, lakosságával is.

Az intézmény fennállásának félvszázados évfordulóját 2004-ben, a könyvtár kisebb állomásokkal ünnepelte. Év elején szakmai program keretében fogadtuk a megye könyvtárosait, megismertettük tevékenységünkkel a szakma képviselőit. Tavasszal a gyermekkönyvtár alapításának 40. évfordulója tiszteletére „gyermekkönyvtár-embléma” pályázatot hirdettünk, kiállítás keretében mutattuk be az eltelt időszakot. Nyárra megjelent könyvtárbemutató új kiadványunk, őszre elkészült egy 2005-ös Várpalota naptár (helyi alkotók festményeivel városunkról), októberben rendkívüli Szindbád vacsorát szerveztünk dr. Praznovszky Mihály fővédnökségével. Majd két héten keresztül azon a kiállításon dolgoztunk, mely keresztmetszetét adta az elmúlt 50 évnek.

Az 50 évet bemutató kiállítás összeállításánál eleinte szorongtunk, hogy mivel töltjük meg a tárlókat. A kiállítás összeállításánál be kellett látni, hogy sok mindent ki kell hagynunk. Termünk és tárlóink szűkösnek bizonyultak. Az elmúlt 50 év korszakait egy-egy könyvtárvezető köré alakítottuk ki. Készítésénél azt tapasztaltuk, hogy az elmúlt korszakokat nem lehet statisztikailag összevetni. Hisz mindig más-más feladatnak, kihívásnak és követelménynek kellett megfelelnie a könyvtárnak. De mindig arra törekedett, hogy megfeleljen a lakosság vele szemben támasztott változó igényeinek, elvárásainak. És ebben meghatározó szerepe volt a mindenkori könyvtárvezetőnek, akik közül ma már csak kettőnek tudunk köszönetet mondani: Neményi Lászlónak és Koncz Józsefnének. De az úttörőmunkát, az alapok letételét Könczöl Imre végezte.

Köszönet illeti a Megyei Könyvtár mindenkori vezetőit a szakmai segítségért: Varga Bélát, Halász Bélát, Balogh Ferencné és az utóbbi évtizedben dr. Praznovszky Mihályt, aki már igazgatósága előtt jóval a kegyeibe fogadott bennünket.

A legnagyobb hajtóerőt mindig az olvasótábor adta. Legrégibb, hűséges olvasóinkat név szerint is megemlítiük: Márk Henrik, Kiss József, Bakos Béla, Láng Józsefné, Effenpergel Györgyi, Kuzsel Szaniszló, Pajor Miklósné, Gál Józsefné, a Ludovics házaspár, Cservenka Béla, Kurhėja Zoltán, Fojtyik László, Nagy László, Zsótér Ferenc, Kazári Károlyné, Soós Istvánné, Török Péter és Borbás Károly. Közülük a fiatalabbak a Kossuth utcai gyermekkönyvtár, az idősebbek a felnőtt könyvtár olvasói voltak. Köszönjük, hogy ma is hűséges olvasói könyvtárunknak.

Köszönjük helyismereti kutatóinknak, hogy munkájukkal, kutatásaikkal sokat segítettek helyismereti gyűjteményünk gyarapításában (Pacsuné Fodor Sára, Leitner Ferenc, dr. Szij Rezső, Lencsés György, Szabadi Béla, Ury János, Tolonics István, Csiky Iván).

És köszönet illeti a mai könyvtárosokat, akik a követelményeknek megfelelően képezték magukat, akik nap mint nap ott állnak a kölcsönző pult mellett, vagy éppen a háttérben dolgozzák fel az új könyveket.

Az elmúlt 15 évben könyvtárunk munkáját jelentős mértékben segítette a Könyvtárpártoló Alapítvány: hol a könyvoállomány gyarapítását, hol számítógépek felújítását, kiadvány nyomdai elkészítését, vagy éppen a székek felújítását, vagy ezen emlékkönyv elkészülését segítette; támogató-sát mindig magunk mögött tudhattuk.

Már az elmúlt 50 évet átfogó kiállítás megnyitásakor megfogalmazódott, hogy az összegyűlt anyagot meg kellene őrizni. Ez indított bennünket arra, hogy 2005-ben folytassuk a gyűjtést, és minden anyagot felkutatassunk, amely valamilyen szálon kötődik a könyvtár elmúlt fél évszázadához. Fontosnak tartottuk azoknak a helytörténeti kutatóinknak, olvasóinknak, támogatóinknak a szerepeltetését, írásra ösztönzését, akik az elmúlt fél évszázad alatt gazdagították gyűjteményünket vagy rendezvényeinket. Az emlékkönyv összegzése a könyvtár életében bekövetkezett változásnak, fejlődésnek és annak a munkának, mellyel a könyvtár mindig próbált megfelelni a vele szemben támasztott követelményeknek és annak a kihívásnak, melyre névadónk kötelez bennünket.

Nem monografikus könyvtártörténetet tart kezében az olvasó. A könyv mindazokat a tanulmányokat, visszaemlékezéseket tartalmazza, melyek a könyvtár egy-egy nagyobb időszakát dolgozzák fel és fontos összszegzései egy korszaknak.

Ezzel az emlékkönyvvel tisztelgünk a szakma, az olvasótáborunk előtt és tisztelgünk elődeink, a könyvtárosok, a könyvtár vezetői előtt. Köszönjük támogatóinknak, hogy az emlékkönyv megjelenését elősegítették. És egyben köszönetünket fejezzük ki a fenntartónak, a városnak, hogy mindig biztosította, támogatta működésünket.

Kérjük, fogadják olyan szeretettel ezt az összegzést, amilyen örömmel és izgalommal mi az anyagot gyűjtöttük és előkészítettük.

SZAJP ISTVÁNNÉ
könyvtárvezető

A városi könyvtár bejárata (2004)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár története dióhéjban

*Gyermekkönyvtár
olvasóterme*

Kölcsönzőpult

*Felnőttrezsleg olvasótermi
övezete*

50 éves a városi könyvtár

A Városi Könyvtár megnyitása

1951-től jelentős ipari fejlődés indult meg a településen. 1951 szeptemberében kimondták „Várpalota, Inota, Pét egy város”. November 7-én felavatták az erőművet, 1952 augusztusában az Inotai Alumíniumkohót. Ezekkel a lépésekkel egyidőben megkezdődik a település igazi várossá alakítása. 1954-re a lakosok száma 15 000-ról 26 000 főre emelkedett, a lakások száma 2 777 volt. Rohamosan fejlődött a kulturális élet. Működött a dalárda és a fúvószenekar, megalakult a Bányász Néptánc-együttes és a színjátszó csoport. Színházi előadásokat fogadtak a művelődési házak. A városban elindult a képzőművészeti kultúra, megalakult a Bányász Képzőművészeti Kör. Jelentős szobrok és képzőművészeti alkotások kaptak helyet a településen. 1951-ben alapították a 305. sz. Szakmunkásképző Intézetet, mellyel középiskola is került a városba.

*Ahol elkezdődött...
A városi könyvtár első épülete,
Kossuth u. 29.*

Az Iparos Olvasókör megmaradt könyveit a Kossuth utca közeptáján fekvő épület helyiségeibe szállították, amely a vasútállomás felé haladva jobb oldalon található (az államosításig cipőboltként használták). Bár kissé kieső helyen, de itt kezdte meg működését a könyvtár. Ebből az állományból kiindulva 1952-ben kezdte meg Várpalotán az első önálló városi könyvtár szervezését a Veszprém Megyei Könyvtár.

1954. augusztus 20-án ünnepélyes keretek között adták át a 28 m² alapterületű helyiséget a Kossuth u. 29. szám alatt (később Kossuth u. 31.). Működése nehéz körülmények között indult, a két kis helyiségből álló épület kiesett a város központjából. Az 1954-es munkanaplóban Papszt Gizella neve szerepel, mint könyvtárvezető. A 2626 kötetes könyvállomány 1957 végére 5955-re emelkedett. Az állomány jelentős része felnőtt ismeretterjesztő és szépirodalmi művekből állt. A kölcsönző helyiség cementes, télen különösen hideg, olvasóterme nem volt. A rossz körülmények ellenére mégis szép eredményeket értek el. Az állománya évről évre emelkedett.

A város vezetése 1956-ban és 1957-ben jelentős összeggel támogatta a könyvvásárlást. A könyvtár 1956-ban újabb kis helyiséggel 32 m² -re bővült. Szij Rezső írta, hogy bár a városi könyvtár helyisége nem megfelelő, a szolgálat szívéllyessége sokban pótolta a helyiség hiányosságait. Rendezvényeket szerveztek nemzetünk nagyjainak emlékünnepe alkalmával, valamint könyvkiállításokat, a gyerekeknek mesedélutánokat, vetélkedőket. A könyvtár az olvasásra nevelés fontos eszközévé vált, emelkedett az olvasók száma, és a kölcsönzési mutatók növekedtek. Fiókok nyíltak a kerületekben: Inota Művelődési Otthon, Inotai Népkönyvtár, Kossuth Szálló, Kórház. Könyv- és könyvtárpropaganda kezdődött (pl. a mozi-ban), majd kezdetét vette a József Attila Olvasómozgalom.

1954. decemberétől Horváth István, 1955. augusztus 15-től Korbuly Dezső, 1955. december 22-től Németh Júlia vezette a könyvtárat.

1958-ban a városban három szakszervezeti könyvtár is működött a tanácsi mellett. A könyvtár rendezvényei közül emlékezetes volt egy író-olvasó találkozó Oravec Paulával. Készültek a betű-

rendes katalógusok mellett a szakkatalógusok, és már 30 újság járt. Az 1960-as évekre a könyvtár kinőtte a helyiségeket. A felnőtteknek, gyerekeknek egyaránt hiányzott az olvasóterem és az előadóterem.

1962-ben Gróf Ervin, majd Németh Júlia vezette a könyvtárat.

Könczöl Imre könyvtárvezetői tevékenysége

1963. januárjától Könczöl Imre került a városi könyvtár élére. Ez az esztendő több szempontból is jelentős állomást jelentett a könyvtár életében. 1963-ban megüresedett a Kossuth u. 6. sz. alatt lévő iskolaépület földszintje, és határozat született arról, hogy átmeneti időre – a könyvtár várbeli elhelyezéséig – a Városi Könyvtár megkapja az épületet. Az év második felében megtörtént a felnőtt könyvtár átköltöztetése és egyidejűleg a régi helyiségek felújítása gyermekkönyvtár részére.

Egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a város életében a könyvtár rendezvényei. Április 21-én volt az első Krúdy-est az író halálának 31. évfordulóján. 1963. december 2-án az új könyvtárépület avató ünnepségén a könyvtár felvette a Krúdy Gyula nevet. A névadó ünnepségen az író leánya, Krúdy Zsuzsa is jelen volt. A 180 m² alapterületű helyiségben kényelmes olvasóterem és tágas szabadpolcos kölcsönzőtér állt az olvasók rendelkezésére.

A Kossuth u. 31. sz. alatt a felújított helyiségekben 1964. január 1-jén 32 m²-en, új bútorokkal megnyílt a Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyerekkönyvtára. A nyitáskor 2613 kötet várta a fiatal olvasókat, heti 5 nap 20 óra kölcsönzési időben. A tágas tér nagyobb lehetőséget adott gyermekfoglalkozások megtartására, iskolai osztályok részére diavetítésekre és bábjátékos előadásokra.

A felnőttkönyvtár új fiókkönyvtárakat létesített a Cser-lakótelepen, a Tési-dombon és a Rákóczi telepi iskolában. Összesen 5 fiókkönyvtára volt. (1964-ben minden általános iskolának, a két középiskolának volt már könyvtára, és öt műszaki könyvtár is működött a három szakszervezeti és a tanácsi Városi Könyvtár mellett.)

A 60-as években és a 70-es évek első felében példaértékűek voltak a könyvtár rendezvényei, melyek Könczöl Imre személyéhez fűződtek. Kiterjedt irodalmi kapcsolatainak köszönhető, hogy a könyvtár közel két évtizeden át a város szellemi központja lehetett. Maradandó élményt nyújtottak az író-olvasó találkozók, a népszerű „Könyvtári esték”. Méltán nevezték ebben az időszakban Várpalotát „a költők Mekkájának”. Az alábbi névsorból jó néhányan visszajáró vendégei voltak a könyvtárnak: Bárány Tamás, Bódás János, Csanádi Imre, Csanády János, Csoóri Sándor, Csukás István, Czine Mihály, Erdélyi József, Fekete Gyula, Fodor András, Gereblyés László, Gyurkovics Tibor, Hárs László, Hidas Antal, Horgas Béla, Bohumil Hrabal, Jankovich Ferenc, Jávor Ottó, Jobbágy Károly, Káldy János, Kiss Dénes, Kis Ferenc, Kónya Lajos, Krúdy Zsuzsa, Ladányi Mihály, Lengyel Dénes, Mátyás Ferenc, Nagy László, Osváth Béla, Palotai Boris, Rab Zsuzsa, Sipos Gyula, Sobor Antal, Solymos Ida, Somlyó György, Soós Zoltán, Szakonyi Károly, Szécsi Margit, Székely Dezső, Szentiványi Kálmán, Takács Imre, Takáts Gyula, Tatay Sándor, Tersánszky Józsi Jenő, Tornai József, Veres Péter.

Ugyancsak Könczöl Imre érdeme volt a város kulturális és irodalmi múltjának tudományos igényű feldolgozása számos publikációban, a helytörténeti kutató és gyűjtőmunka megindítása. Megalakította a városban az irodalmi munkaközösséget. A városi könyvtár tulajdonába került a Várpalotán született Bán Aladár nyelvész, költő, néprajztudós hagyatéka. Könczöl Imre a megalapozója a városban a Krúdy-kultusznak is. 1967-ben a város lakosságának 10% volt beiratkozott olvasó. Akkor is alacsony volt már az 1 lakosra jutó könyvek száma, az ország 64 városa közül Várpalota az 54. helyen állt. A könyvtár várbeli elhelyezése csak álom maradt. 1967-ben tervezték az egyesített könyvtár (gyermek és felnőtt) elhelyezését az ifjúsági házban. Könczöl Imre javaslatára megállapodás született a városban működő könyvtárak munkájának összehangolására. A városi könyvtárban létrehozták a Versbarátok Klubját, a Jó Szerencsét Könyvtárban az Új Tükör Klubot.

A 70-es években egyre nagyobb volt az igény a helytörténetre, 1971-ben megjelent Könczöl Imre: Bán Aladár emlékezete, 1972-

ben Petőfi útjain Veszprém megyében, 1977-ben Várpalota irodalmi kistükre c. könyve és számos más helyismereti munka. A 70-es években az ifjúság olvasóvá neveléséért részt vett a könyvtár az Olvasó Néperért mozgalomban. 1972-ben javaslat született (a tizenöt éves fejlesztési tervhez) a városban működő két nagy könyvtár közös fenntartásba, egységes rendszerbe vételéről, de ez nem valósult meg. 1973-74-re a gyermekkönyvtár állapota egyre rosszabb lett, elhelyezése megoldást kívánt.

1975-ben a Kossuth u. 6. sz. alatt a könyvtár feletti emeleti rész megüresedett, és felújítás után ide költözött a gyermekkönyvtár. A könyvtár együttes alapterülete ekkor 266 m²-re emelkedett. A könyvtár egészébe új állványok, bútorok, függönyök, szőnyegek kerültek. Az állomány nagy része ekkor kerül szabadpolcra és szakrendbe. A bővülés csak pár évig enyhített az ekkor már szűkössé váló könyvtárépületben a városi könyvtár gondjain. A könyvállomány gyors ütemben megtöltötte a rendelkezésre álló teret, a helyben olvasási lehetőség egyre szűkült, a könyvek jelentős része külső raktárakba került, kölcsönzésük nehézkessé vált. 1976-ban könyvtár-népszerűsítési szórólap készült. 1977-től vált rendszeressé, hogy az általános iskolák 8. osztályosai megismerkednek a felnőtt könyvtárral.

Könczöl Imre 1980. június 1-jétől nyugállományba vonult, de személye Várpalota szellemi és kulturális életében továbbra is meghatározó maradt: nyugdíjas éveiben is tevékenyen részt vállalt a város művelődésügyében. Ekkor jelent meg évtizedes helytörténeti kutatómunkáját összegző, népszerűvé vált monográfiája: Várpalota rövid története. Előadásai a város múltjáról, az irodalomról egyaránt élményszámba mentek.

Neményi László a városi könyvtár élén

1980. július 1-jétől Neményi László vette át a városi könyvtár irányítását, aki elődje szellemiségében folytatta a megkezdett munkát. A könyvtár bővítette közönségkapcsolatait, rendezvényei kötődtek az évfordulókhoz, valamint a rádió és tv műsoraihoz

egyaránt. A nyitvatartási idő a felnőtt könyvtárban 50 órára, a gyermekrészlegben 23 órára nőtt.

1981-től megindította Várpalota és a városkörnyék tanácsi, szakszervezeti közművelődési szakembereinek, könyvtárosainak helyi szakmai képzését. A könyvtár részt vett az Olvasó Ifjúságért olvasómozgalomban.

1982-ben a Városi Tanács felajánlotta, hogy egy újonnan épült házigyári lakóépület utcafrontján új helyet kaphatna egy könyvtár, mely megoldaná a már hosszú évek óta tartó gondokat. A terv elfogadása nyomán lázas szervezőmunka következett. Neményi László az új könyvtár kialakításában, berendezésében is részt vett, melyért Veszprém Megyéért kitüntetést kapott.

1985. április 11-én ünnepélyes keretek között adták át a városi könyvtár új otthonát jelentő épületrészt. Az épület 8,88 millió Ft-os beruházással, 2,86 millió Ft-os új, korszerű bútorzattal készült, melyből jelentős rész a Megyei Tanács támogatása volt. 650 m²-en tágas, korszerűen felszerelt könyvtár nyitotta meg kapuit, melyből 452 m² összefüggő térben kapott elhelyezést a felnőtt és a gyermekkönyvtár. 50 főt befogadó előadóterem, 3 iroda, 53 m² területű gördülő tömörraktár állt rendelkezésre. A külön bejáratú rendelkező előadóteremben nyitvatartási időben is lehetőség nyílt csoportok fogadására.

Nagy sikere volt az új könyvtárépületben a zenei részlegnek, az idegennyelv-tanulás lehetőségének, és sokan vették igénybe az olvasótermet, valamint a reprográfiai szolgáltatást. Ideális lett a könyvtár személyi ellátottsága is: 12 szakalkalmazott (melyből 4 felsőfokú végzettségű), 1 ügyintéző és 2 fizikai dolgozó. A szolgáltatások között megjelent az irodalomkutatás és a tájékoztatási szolgálat. A személyi fejlesztés új munkaszervet kialakítását tette lehetővé. Korszerűsödött a technikai felszereltség is.

Átdolgozásra került a katalógusrendszer, a helyismereti gyűjteménynek nemcsak gyarapítása, hanem feltárása is megindult. Még ebben az évben lehetőség nyílt egy pinceraktár kialakítására a Batsányi utcában.

Az új környezet vonzotta a fiatalokat. Három gyermekklub: az Ifjú Könyvbarátok Köre, Zenebarátok Klubja, Helyismereti Klub,

Vers- és prózamondó stúdió kezdte meg működését. A megnövekedett működési költségek ellensúlyozására új szolgáltatások bevezetésével próbálkozott a könyvtár bevételeinek növelésére.

Ekkor tette meg az intézmény az első lépéseket a gépesítés felé, amikor egy nagy teljesítményű számítógéppel és annak perifériáival gazdagodott.

1987-ben a gyermekek körében népszerű volt a Bölcs bagoly pályázat és az évenként megrendezésre kerülő helytörténeti vetélkedők. 1987 óta vállalja könyvtár a hátrányos helyzetűek, mozgáskorlátozottak házi könyvtári ellátását és a hangoskönyvtár kialakítását.

Az ismeretterjesztő előadásoknak, a TIT működésének is otthona lett a könyvtár, melynek Neményi László titkára lett. 1985-től alkalmanként több mint 100 hallgatója volt a Gondolkodó Klub (Értelmiségi Klub) előadásainak: időszerű, fontos kül- és belpolitikai, gazdaságpolitikai, szociológiai, esztétikai, művészeti témákkal. Az előadók között egyes szakterületek jeles képviselői és közéleti személyiségei voltak vendégeink. (A programok közül kiemelkedett dr. Ancsel Éva a művészet értelméről tartott előadása.) A klub rendezvényei kezdetektől színvonalas eseménynek számítottak és nagy érdeklődést váltottak ki a lakosság körében. 1987-88-ban szabadegyetemi előadások indultak.

A 80-as évek végétől kezdte meg a könyvtár könyvkiadói tevékenységét a településen folyó helyismereti kutatómunka segítése érdekében. Sorra jelentek meg a népszerű helyismereti kiadványok, pl. *Könczöl Imre: Várpalota rövid története*, *Bakos Miklós: Így történt*, *Csiky Iván: Várpalotai emlékeim* című művek.

Nagy sikerű ismeretterjesztő előadások voltak a gyermekkönyvtárban is. (pl. Schmidt Egon). 1990. október 1-től indult a Lutra Klub. A könyvtár elhelyezése, tárgyi, személyi feltételeinek javulása hozzájárult ahhoz, hogy a helytörténeti kultúra, a helyismereti gyűjteményszervezés is újabb lendületet vegyen. A könyvtár lehetőséget teremtett információcserére, a lakosság és a város vezetőinek találkozására.

1991-ben a könyvtár finanszírozásának támogatására Neményi László 21 alapítóval létrehozta a Könyvtárpártoló Alapítványt.

1991 nyarán Alsóörsön rendezte meg a könyvtár a nagy sikerű Reneszánsz tábort. A táborban készített munkák ősszel a Nagy Gyula Galériában kerültek kiállításra.

Neményi László 1991. augusztus 31-én búcsúzott a könyvtártól.

Koncz Józsefné a városi könyvtár igazgatója

Koncz Józsefné 1991. szeptember 1-jétől igazgatta a városi könyvtárat. A könyvtár rendezvényei az író-olvasó találkozók mellett egyre inkább a helyismereti előadások felé tolódtak (dr. Huszár Pál, Tenczer Károly, Pacsuné Fodor Sára). Évente továbbra is rendszeresek voltak a gyermekműsorok. Ebben az időben kezdődtek az előadóteremben a képzőművészeti kiállítások.

1992-ben szervezte a könyvtár az első helyismereti vetélkedőt, melyet ezután több is követett mind az általános iskolások, mind a középiskolások részére. Továbbra is helyszíne maradt a könyvtár a TIT Várpalotai Szervezete és a TIT Gondolkodó Klubjának, melynek előadásai 1995-től Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról címmel folytatódtak. A népszerű előadások meghívottjai között található geológus, politológus, politikus, szociológus, újságíró, közgazdász, orvosgenetikus, színművész, egyetemi hallgató és államtitkár egyaránt.

A rendezvények visszajáró szereplői a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpad tagjai voltak.

1992-ben visszaesés következett be az olvasók száma és a kölcsönzés terén is. A látogatók száma stagnált. Ennek visszaállítására több próbálkozás is indult, pl. több folyóirat, hetilap lett kölcsönözhető. A 90-es években a könyvtár egyfajta szociális igényt is kielégített. Itt töltötték idejüket a kulcsos gyerekek, a nyugdíjasok, buszra várók. Egyre több lett a könyvtárban a közhasznú kiadvány, de még sokkal többre lett volna igény.

1994-ben alakult a városban a Páneurópai Unió Várpalotai Szervezete, melynek rendezvényei azóta is a könyvtárhoz kötődnek.

1994-ben jelentős állomás volt a könyvtár életében, amikor fennállásának 40. évfordulóját ünnepelte. Az 1995-ös rendezvények közül Fodor Ödön születésének 100. évfordulójára rendezett kiállítás és kötetbemutató emelkedett ki.

Az új épület nemcsak örömet jelentett, de néha bosszúságot is. Már 1996-ban megkezdődött a tető újraszigetelése, ami igazából azóta sem megoldott.

Ebben az időszakban jelentős felújítások történtek az épületben. 1996-ban fűtőmérő és riasztó kerül felszerelésre, 1997-ben a padlóburkolatot cserélték ki, 1998-ban az ajtók, radiátorok mázolása, 1999-ben a villamoshálózat felújításának megkezdése, 2000-ben a szalagfüggöny, ablakszigetelés és a szolgálati vizesblokk átalakítása valósult meg.

A könyvtár személyi ellátottságában 1995. július 1-től kezdődött a csökkenés, amikor két könyvtárosi munkakör megszűnt. Ebben az időszakban indultak el a könyvtár által szervezett irodalmi kirándulások.

1997-ben indult el az első Olvasólámpa pályázat, melyet a gyermekkönyvtár lehetőség szerint azóta is megszervez. Célja a színvonalas mai és klasszikus gyermekirodalom olvasása és megszerettetése.

1997-re halasztotta a könyvtár a tételes állományellenőrzést, melyet összekötött az állomány vonalkód címke ellátásával.

A 90-es években folyamatosan épült ki a könyvtár számítógépes rendszere, melynek alapját az önkormányzati támogatás mellett a könyvtár folyamatos pályázatai biztosították. A számítógépek megjelenésével egyidőben folyamatosan történt a könyvtárosok továbbképzésben való részvétele is, mely igazán szervezetté 2000-tól vált, amikor életbe lépett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma általi normatív támogatásból a 7 éves továbbképzési terv.

Krúdy Gyula kultuszának ápolása a könyvtár minden igazgatójának szívügye volt. A 90-es években dr. Praznovszky Mihály szerkesztésében, a Prospektus GM Nyomda kiadásában évről évre egy-egy kis Krúdy kötet látott napvilágot, melynek bemutatása Krúdy Gyula születésének évfordulóján történt. A hagyomány-

ápolás egy új formája valósult meg 1998 októberében, amikor az intézmény dolgozói megszervezték az első Szindbád-vacsorát a Két Bagoly Fogadóban, melyet azóta már újabb hét követett.

1998-ban az 1848-as szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére szervezett a könyvtár kétfordulós vetélkedőt. 1999-ben „Így írunk mi” címmel irodalmi pályázatot hirdettünk, a beérkezett írásokból született a *Befőtt szerelemből* c. diákantológia.

1999-ben megkezdte a könyvtár állományának számítógépes feldolgozását, melynek gyorsítása véget a hétfői kölcsönzést szüneteltette.

2000 áprilisában a Millennium tiszteletére szervezte meg a könyvtár középiskolás csapatoknak a helytörténeti vetélkedőt.

Az 1997-ben életbe lépett CXL. törvény a kulturális normatíva felállítása mellett központi forrásokat, megpályázható címzett támogatásokat biztosított az intézmények korszerűsítésére, a könyvtárak állománygyarapítására. Ez az elmúlt években jelentős segítséget jelentett intézményünknek a költségvetésben biztosított viszonylag alacsony állománygyarapítási keret mellett.

2000-től új szolgáltatásként lépett be a könyvtár életébe az internet. A 8 szolgáltató gépből 6 a felnőttek, 2 a gyerekek rendelkezésére áll. 2002-ben a Széchenyi-terv pályázaton elnyert gépekkel jelentős mértékben bővült a számítógépparkunk, és nagy sikere volt az egy éven át tartó ingyenes internet használatnak.

2002. januárjától az adminisztrátori munkakör, majd 2003. októberétől két könyvtárosi munkakör megszűnt.

2003-ban a rendezvényeink közül kiemelkedett Krúdy Gyula születésének 125. évfordulóján tartott megemlékezés.

2003. június 30-ával Koncz Józsefné nyugdíjba vonult, a vezetői teendőket novemberig Volekné Temesi Zsuzsanna látta el.

Napjainkról

2003. október 1-jével – önkormányzati határozat értelmében – 3 fővel csökkent a létszámunk (2 könyvtáros, 1 takarító).

2003. november 10-től Szajp Istvánné vezeti a könyvtárat.

A legnagyobb változás a könyvtár életében, hogy 2004. január 6-ától áttértünk a számítógépes kölcsönzésre. A kezdeti megterhelő nagy forgalom után a gépi kölcsönzést hamar megkedveltük. Munkánk könnyítésére vehettünk egy pénztárgépet, majd alapítványi támogatással egy nyomtatót az irodába. Az intézmény új SZMSZ-szel és Könyvtárhásznaleti Szabályzattal kezdte az évet, mely részint a számítógépes kölcsönzés miatt, másrészt a könyvtár bevételeinek növelése miatt vált időszerűvé. Az év folyamán, szintén a Könyvtárpártoló Alapítvány támogatásával felújítottuk székeink 80%-át, a gyermekkönyvtári ülőkéket és a kiállítási tárlókat. Tavasszal kiemelkedett rendezvényeink közül a gyermekkönyvtár alapításának 40. évfordulója, melyre gyermekkönyvtári embléma-pályázatot hirdettünk. A számunkra legkedvesebb pályázat az alkotók munkája nyomán felkerült a gyermekkönyvtár falára.

Az év folyamán növeltük a kölcsönözhető időszak kiadványok számát, viszont némileg csökkentettük a folyóirat megrendeléseket, hogy valamelyest emelkedhessen a könyvvásárlási keret.

Pályázat segítségével magyar, angol és német nyelvű idegenforgalmi kiadványt készítettünk: „*Várpalota – Műemlékek – Látnivalók*” címmel. Nyárra, önkormányzati támogatással elkészült az új könyvtárismertető prospektusunk és az alapítványt népszerűsítő könyvjelző. Folyamatosan felmérjük az olvasótábor által keresett és hiányzó dokumentumokat, igyekeztünk azokat pótolni.

A NKÖM felzárkóztató pályázatán elnyert pénzből útikönyveink választékát frissítettük. A könyvvásárlásnál nagyobb figyelmet fordítunk az olvasók mindennapos igényeire és a közhasznú információhordozókra. EU-s állomány bővítésére és rendezvényre 140 000 Ft-ot nyertünk a Miniszterelnöki Hivataltól.

2004. augusztustól ADSL vonalon történik az internetszolgáltatás. Felvettük a kapcsolatot a kistérség könyvtáraival. A nyár folyamán a Belügyminisztérium által többcélú kistérségi önkormányzati támogatások létrehozására kiírt pályázaton, a térség könyvtárainak számítógépes fejlesztésére 3,8 millió Ft-ot nyertünk, melyből mindenütt megvalósulhat az internetes elérhetőség. A könyvtárunknak ebből jutó 1 millió Ft-ból a számítógépes állományunk internetre került és megvásároltuk a könyvtárközi köl-

csönzést segítő elektronikus dokumentumfogadó szoftvert (ARIEL), továbbá könyvtárunk is gazdagodott egy számítógéppel, mely a kölcsönzés biztonságát, az adatvédelmet szolgálja. Könyvtárunk központja lett a kistérség könyvtárainak, koordináltuk a pályázat nyújtotta szakmai beszerzéseket, segítettük a kisebb könyvtárak könyvtári rendjének alakítását az új helyiségekben.

Őszre elkészült a „Várpalota 2005” falinaptár, oldalain a palotai és városkörnyéki alkotók festményei városunkról.

Támogatást nyertünk a „Várpalotai füzetek” helyismereti kiadvány folytatására (nyolc év kihagyás után), az anyagot az összeálló Kossuth utca története adta, mely a Városi Könyvtár első és második épületének is helyszíne volt. Az év végére megszerkesztett anyag 2005. év elején került az olvasók kezébe.

Fontosnak tartjuk a helyismereti kutatás és anyaggyűjtés támogatását, hogy a városnak és a könyvtárnak egyaránt értékes anyagok ne vesszenek el.

2004. novemberben ünnepséggel, jubileumi kiállítással ünnepeltük könyvtárunk alapításának 50. évfordulóját. Tisztelegtünk ezzel a város, a fenntartó önkormányzat, a szakma, a kollégák, és az olvasótábor előtt. Ez a kiállítási anyag lett az alapja ennek az emlékkönyvnek, melyet pályázatok, támogatók segítségével sikerült megjelentetni, s amelyet most kezében tart a városi könyvtár múltja iránt érdeklődő olvasó.

Intézményünk gazdálkodását 1986-ig a Thuri György Gimnázium gazdálkodási egysége, 1987-től az önkormányzati GAESZ, 1997-től 2002-ig a Kulturális és Humán Szolgáltató Intézet gazdasági egysége, 2003. január 1-jétől Várpalota Város Önkormányzat Városgondnoksága végzi.

Dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténész értékei az Írisz Nőegyesület „Az én sorsom – az én világom” című pályázatát 2004. október 22-én

**„Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról.”
2004 adventjén a Krúdy Gyula Városi Könyvtár és a TIT várpalotai szervezetének a vendége volt
Lukáts András és Lukáts Andrásné református lelkészek**

A TIT Gondolkodó klubjának vendége volt Ancsel Éva, a filozófiai tudományok doktora 1986. árpilis 18-án

1987. december 16-án vendégünk volt Bata Imre

A városi könyvtár tevékenysége a statisztika tükrében

Év	Lakosság száma	Könyv-állomány (db)	Olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött könyvek	Heti nyitvatartási órák	Könyvtárosok
1954	18 000	2 763	485		12 149		1
1959	21 195	7 873	850		33 776		2 fő+2
1963		13 650	1 601		54 472		2+4
1964	26 000	17 531	2 220		74 367	20 (5 nap)	2+6
1967	26 500	26 483	2 534	28 244	81 272	24	2+6
1968	26 500	29 856	1 367	14 221	38 312	29	3
1970	26 500	34 725	2 788	28 534	77 178	29	4
1975	25 312	45 197	1 266	10 034	31 889	40	4
1980	29 444	75 827	3 440	31 264	92 743	39,5	10
1985	28 000	68 637	3 797	34 847	86 965	50	12+3
1990	26 758	74 902	3 660	42 604	98 203	50	12+3
1995	26 406	78 486	2 982	35 420	83 379	46	9+3
1997	21 371	77 099	2 746	32 970	74 529	46	9+3
1998	21 304	78 037	2 885	34 194	75 173	46	9+3
1999		77 141	3 036	37 257	67 628	46	10+1 fő
2000	21 109	81 479	2 935	31 483	61 775	38	10+1
2001		78 764	2 681	30 052	75 583	38	10+1
2002	21 523	79 408	3 078	33 828	58 394	38	10+1
2003	21 371	80 315	2 725	21 163	60 881	38	10+1
2004	22 449	80 677	2 489	33 170	43 087	35	8

A könyvtári állomány alakulása 1998–2004 között

Év	Gyarapodás (db)	Törlés (db)	Állomány (db)
1998	2411	1413	81 509
1999	2819	3692	80 636
2000	1962	1119	81 479
2001	1672	813	82 338
2002	1106	449	82 995
2003	1197	593	83 599
2004	1423	1020	84 002

Az állami költségvetésből dokumentum-beszerzésre kapott érdekltség-növelő támogatás 1998-2004 között (ezer Ft)

1998	389
1999	451
2000	411
2001	465
2002	402
2003	352
2004	374

Az állományfejlesztésre fordított keret dokumentumtípusok szerinti megoszlásban (ezer Ft)

Év	Könyv	Hangzó dokumentumok	Videó	Elektronikus dokumentumok	Összesen
1998	1767	12	38	33	1850
1999	1532	7	2	51	1592
2000	1434	0	4	51	1489
2001	1411	7	13	131	1562
2002	1435	2	7	32	1476
2003	1568	0	0	67	1635
2004	1759	1	0	39	1799

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár költségvetési támogatása és a pályázatokon elnyert támogatások az utolsó 10 évben (ezer Ft)

Év	Fenntartói költségvetési előirányzat	Ebből bér	Ebből Könyv- és folyóirat-beszerzés	NKÖM érdekltség-növ. támog. állomány-gyarapításra	NKÖM NKA Felzárkóztató és állomány-bővítésre	EU-s pályázat állomány-ra és rendezvényre	Országos megyei és városi pályázaton elnyert összegek	Működési és egyéb bevételek
1995	8 837	6 889	537	-	-	-	207	500
1996	10 706	7 391	1 500	-	-	-	241	712
1997	12 800	8 100	1 250	-	-	-	870	400
1998	14 100	9 000	1 250	389	-	-	850	400
1999	15 400	10 000	1 340	451	-	-	1 100	450
2000	20 000	13 000	1 340	411	-	-	2 500	900
2001	22 000	15 000	1 500	465	-	-	2 730	1 300
2002	30 492	20 168	1 986	402	-	-	2 452	1 953
2003	33 816	24 303	2 108	352	280	200	480	1 451
2004	25 863	21 506	2 150	374	50	140	1 182	2 783

(SZAJP ISTVÁNNÉ – VARGA ZSOLTNÉ – MÁTHÉNÉ FATÉR ÉVA)

*A könyvtár jelenlegi dolgozói (balról jobbra, hátulról előre):
Tóth Krisztina, Volekné Temesi Zsuzsa, Orbán Judit, György Judit,
Szajp Istvánné, Szabó Jánosné, Varga Zsoltné és Máthéné Fatér Éva*

*A városi könyvtár régi munkatársai az ünnepség résztvevői körében
(Szabó Lászlóné, Vida Szabolcsné, Koncz Józsefné)*

40 éves a gyermekkönyvtár

*Adatok a Krúdy Gyula Városi Könyvtár
gyermekrészlegének történetéből*

Ahogy elkezdődött

1954. szeptemberében kezdte meg működését Várpalotán a Kossuth utca 29. alatt (később Kossuth u. 31.) 12 m²-es helyiségben a Városi Könyvtár. Az induláskor nyilvántartott 2626 kötetes állomány jelentős része felnőtt szépirodalom, kevés ifjúsági könyv volt (kb. 500 kötet, mely nem különült el). Nyitás után már folyamatosan nyilvántartottak 14 év alatti olvasókat is. 1956-ban még egy helyiséggel bővült a könyvtár. Először 28 m², majd 32 m² alapterületű lett. 1956-ban 238 gyermekolvasója volt már a könyvtárnak. 1957-ben a könyvtár összes állománya 5988 lett, melyből 625 kötet ifjúsági irodalom.

1958-ban a könyvtár összes dokumentuma 6671 lett, melyből 828 kötet ifjúsági irodalom. 1958-ban - a bővítést követően - az ajtó mellett külön polcon kapott helyet a gyermekirodalom. Ebben az évben ifjúsági könyvek vásárlására külön támogatást kapott a könyvtár a Városi Tanácstól. Beindult a diafilmkölcsonzés, melynek nagy sikere volt az olvasók körében. Ekkor a lakosság száma: 14 000 fő, az általános iskolások száma: 2 746 fő.

1960-ban már 365 diafilmje volt a könyvtárnak és ifjúsági folyóirat volt a Táborút. Már több idő jut a 14 év alatti olvasókra – hetenként két délelőtt és naponta 13–15 óráig gyerekek kölcsönözhettek.

1962-ben már a könyvállomány 34 955 kötet, melyből ifjúsági irodalom 1871 volt. 278 fő 14 év alatti olvasó 15 096 kötetet kölcsönözött. 1963-ban Bátor Mária személyében részfoglalkozású

gyermekkönyvtárost neveztek ki. Ekkor a városi könyvtár már kinőtte a helyiségeket és helyet kapott a városban a Kossuth u. 6. szám alatt levő, mintegy 220 m² alapterületen. A felnőttkönyvtár költözését követően megkezdődött a régi helyiség átalakítása, korszerűsítése. 1963 év végén befejeződött a felújítás.

Önálló gyermekkönyvtár

1964. január 1-jén megnyílt a Kossuth u. 31. szám alatt, 32 m²-en, új bútorokkal a Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyermekkönyvtára. Nyitáskor 2613 kötet várta az olvasókat. Képes mesekönyvek, ifjúsági szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom alkották az állomány nagy részét.

A statisztika szerint 1964-ben 667 olvasó 19 603 kötetet kölcsönzött. A nyitvatartás heti 5 nap: 20 óra. A tágas tér lehetőséget adott gyermekfoglalkozásoknak, meseóráknak, diavetítéseknek iskolai osztályok részére, könyvismertetőknak, szellemi vetélkedőknek (pl. Móra Ferencről) és bábjátékos előadásoknak (Pl. Furfangos Kata). Betűrendes és témakatalógus segítette az olvasókat. 3 újság járt a könyvtárba: Dörmögő Dömötör, Kisdobos és a Pajtás.

1965-ben a gyermekkönyvtár állománya 3 562 kötet. A Városi Könyvtár éves könyvvásárlási kerete 91 809 Ft volt, ebből 13 918 Ft-ot költött gyermekkönyvre. A gyermekkönyvtárban a könyveket színcsíkokkal különítették el, mely nem csak a gyerekek tájékozódását, de a könyvtári rendet is elősegítette. Az olvasószobában kaptak helyet a lexikonok, szótárak, enciklopédiák és a gyermekújságok. Ekkor országosan az általános iskolások 46%-a olvasó, Várpalotán ez a szám 24%. A tanulók többsége – egy felmérés alapján – otthoni könyvet olvas, vagy nem olvas könyvet a tankönyvön kívül. A könyvtár feladatának tekinti a tanulók olvasásra nevelését.

1966-ban a könyvtárellenőrzés rögzítette, hogy rozszant a bejáratú ajtó, a könyvek nem a korosztálynak megfelelően, vegyesen vannak elhelyezve. Nagyobb gonddal kell a könyvtárost kiválasztani.

1967-ben könyvtári szakkör indult a gyermekkönyvtárban. Ekkor Léránt Árpádné volt a könyvtáros, októbertől pedig Galló Lászlóné.

1968-ban már az alábbi folyóiratok jártak a gyermekkönyvtárba: Képes Sport, Élet és Tudomány, Dörmögő Dömötör, Pajtás, Kisdobos, Jó Pajtás, Napsugár, Brumi, Murzilka, Képes Nyelvmester. A rendezvények közül kiemelkedő volt Vargha Balázs játékdélutánja.

1969-ben olvasóversenyt rendezett a könyvtár 2., 3., 4. osztályosok részére, és könyvbarát klub alakult.

Az 1972-es év bővelkedett rendezvényekben. Sakkversenyt rendezett a könyvtár és a gyerekekkel közös könyvtárdíszítést.

Új épületben a gyermekkönyvtár

Az 1970-es évekre a gyermekkönyvtár kinőtte a Kossuth u. 31. sz. alatti épületet. Ekkor lehetőség nyílt a felnőttkönyvtár felett, az emeleten (amely addig lakás volt) új, tágas, 50 m²-es rész átalakítására és berendezésére.

1975. február 25-től március 13-ig – az állományellenőrzést követően – sor került a könyvtár átköltözésére. Az új könyvtár helyiség nagyobb teret adott a gyermekfoglalkozásoknak, különböző tematikus óráknak, mesedélutánoknak, irodalmi, játékos foglalkozásoknak (évi 18-20), történelmi óráknak (évi 6-9) és könyvtárbe-mutatóknak (évi 15-17).

1981-ben Katona Tamás történésszel találkoztak a gyerekek az 1848-as szabadságharc évfordulója alkalmából. Decemberben a gyermekkönyvhéten Kántor Zsuzsa író volt a vendég. Ebben az évben 42 irodalmi foglalkozás volt. 1984-ben kiemelkedő esemény a gyermekkönyvtár életében, amikor Nagy Katalin íróval találkoztak a gyerekek.

A könyvtár 1985-ben költözött jelenlegi épületébe, a Felszabadulás út (mai Szent István út) 28. sz. alá, két lakóház földszintjén kialakított épületrészbe. Az ünnepélyes megnyitó 1985. április 11-én volt. A gyermekkönyvtár a felnőttkönyvtárral közös légtérben,

közös kölcsönzési rendszerrel működik. A 650 m² alapterületből 186 m²-t foglal el a gyermekkönyvtár és 32 m² a gyermekek és a felnőttek által közösen használható hírlapolvasó és 16 zenei lehallgatóhely.

A gyermekkönyvtárból nyílik a könyvtár előadóterme, amelyet a felnőttek és a gyerekek is használnak. A gyermekkönyvtár elrendezése övezetekre oszlik, melyek az évek során az igényeknek megfelelően kerültek átalakításra. Az olvasótermi övezetben kerülnek megrendezésre a csoportos foglalkozások, videóvetítések, de délutánonként itt folyik a kutatómunka, a feladatmegoldás, az olvasás. A mesesarokban a faliújságról tájékozódhatnak a gyerekek az aktuális hírekről.

A nagycsoportos óvodások köréből verbuválódott a Csiperke klub, mely 1985 őszétől 1986. május végéig működött. Az 1. és 2. osztályosok számára német nyelvklubot indított a gyermekkönyvtár, amely 1986. májusáig működött.

1986. A Krúdy Gyula Városi Könyvtár ebben az évben megalapodást kötött a város általános iskoláival. Vállalta az iskolák tanulóinak, napközis csoportjainak szervezett könyvtárbemutatóit, valamint hogy lehetőséget nyújt a könyvtárban tanórák lebonyolítására. Biztosította a tanulók részvételét olvasómozgalmi pályázatokon, vetélkedőkön, vállalta, hogy évente 1-2 gyermekíró - olvasó találkozót szervez. A könyvtár rendezvényeiről tájékoztatja az iskolákat, saját kiadványaiból 1-1 példányt juttat az iskola könyvtárának. Segítséget nyújt az iskolai könyvtár munkájához, az iskolai könyvtárosok továbbképzéséhez.

Ebben az évben 151 alkalommal összesen 4047 gyermeket fogadott a gyermekkönyvtár különböző foglalkozásokon (szakórák, könyvtárhasználati, könyvtárbemutató órák (27 alkalom), napközis és úttörő foglalkozások). 82 gyermekfoglalkozás (pl. sókerámia-készítés, papírhajtogatás), tematikus óra, nyelvklub volt.

A könyvhét alkalmából Janikovszky Éva, az úttörőhéten (májusban) pedig László Gyula újságíró volt a könyvtár vendége.

A betűrendes, a tárgyszó és a szakkatalógus folyamatosan gondozzák a könyvtárosok Elkészült a szakkatalógus használatát megkönnyítő betűrendes-mutató.

1987-ben indult útjára a gyerekek körében ma is nagy népszerűségnek örvendő „Bölcs Bagoly” fejtörőjáték. Célja, hogy a gyermekolvasókat megtanítsa a helyes könyvhasználatra (tartalomjegyzék, mutatók, jegyzetelés).

A gyerekkönyvtárosok kéthetente egy kérdéssort állítanak össze egy-egy ismeretterjesztő könyvből. A helyes megfejtőket havonta jutalmazták.

1987 őszén indult el az Ifjú Könyvbarátok klubja (felső tagozatos iskolásoknak) és egy zenei gyermekklub.

1987. december 1-jén a Gyerekkönyvhéten a meghívott vendég Bálint Ágnes József Attila-díjas író volt.

1988 májusában közlekedési fotó- és rajzpályázatot hirdetett a könyvtár, majd „Az író társszerzője vagyok” címmel illusztrációs pályázatot hirdetett, melynek anyagaiból május végén kiállítást szervezett a könyvtár.

Június 9-én nagy sikerű író-olvasó találkozó vendége volt Schmidt Egon, a közkedvelt természetbúvár. Június 22-én „Mit olvassak a szünidőben?” címmel diavetítéssel egybekötött könyvajánlást tartott a könyvtár, majd „Lehet egy kérdéssel több?” címmel pályázatot hirdetett a nyári szünidőre. Decemberben Lázár Ervinnel találkozhattak az olvasók a Gyerekkönyvhéten.

1990-ben húsvéti, majd év végén karácsonyi játszoházat szervezett a könyvtár, melyen különböző ötletes ajándékokat készítettek. Augusztusban „Cserebere” címmel megunt játékok és könyvek cseréjét hirdette meg a könyvtár.

1990. október 1-jétől Lutra klub indult a gyerekkönyvtárban, majd „Van-e már Lutra albumod?” címmel megkezdődött a Lutra akció, melyben megismerkedtek a gyerekek a ház körüli állatokkal.

1990. december 4-én Kántor Zsuzsa író volt a könyvtár vendége. December 6-án újra indult a Bölcs bagoly rejtvénypályázat, majd december 8-án megrendezte a könyvtár a „Nem árulok zsák-bamacskát!” című néprajzi vetélkedőt.

1991 nyarára felső tagozatosoknak „Van benne valami” címmel nyári pályázatot hirdetett a könyvtár.

1991. augusztusban Alsóörsön megrendezte a nagy sikerű Reneszánsz tábor. A tábor résztvevői október 6-án a Nagy Gyula Ga-

lériában nyilvános tábori találkozót rendeztek, reneszánsz nyitó-táncsal, udvari bállal. Kiállításra kerültek a táborban készített munkák.

1991. szeptemberben irodalmi pályázatot hirdetett a könyvtár, decemberben a Gyermekkönyvhéten a budapesti Helikon Együttes volt a vendég.

1992-től helyismereti vetélkedőt szervezett a gyermekkönyvtár a Nagy Gyula Galériával közösen. „Az ember feje nem lexikon” címmel nyári rejtvénypályázatot hirdetett a könyvtár. Augusztus 31-én „Szólások és közmondások” címmel illusztrációs rajzpályázatot indított útjára.

Ebben az évben augusztus 10-18 között Alsóörsön nagy sikerű Indián tábort szervezett a gyermekkönyvtár, melynek anyagából szeptemberben kiállítást rendezett.

1992. december 2-án a Gyermekkönyvhét alkalmából Padisák Mihály, a „Miska bácsi levelesládája” című rádiós gyermekműsor szerkesztője volt a vendég.

1993. október 20-án – a Várpalotai Napok keretén belül – Huzella Péter, a Kaláka Együttes énekes dalszerzője volt a gyermekkönyvtár vendége.

1994-ben meghirdette az „Így írunk mi!” című irodalmi pályázatot. Tavasszal helyismereti vetélkedőt szervezett az általános iskolák csapatai között, melynek szóbeli zárását a könyvtárban tartották.

1995-ben újra meghirdette a könyvtár a helyismereti vetélkedőt.

1997-ben indult el az első „Olvasólámpa” pályázat, melyet lehetőség szerint azóta is megrendez a gyermekkönyvtár. Céljaul a színvonalas mai és klasszikus gyermekirodalom olvasását, megszerettetését jelöltük meg. Két korcsoportban (alsó- és felső tagozat) vetélkedtek a gyerekek. Ezt a sikeres olvasópályázatot 2001 óta minden évben megszervezi a könyvtár. Az elolvasott könyvek alapján pályázati füzeteket töltenek ki a gyerekek. Az olvasópályázat nagy vonzereje többek közt abban áll, hogy minden gyereket, aki legalább egy könyvet elolvas és helyesen válaszol a kérdésekre, megjutalmaznak. A legkitartóbbak minden évben értékes könyvjutalmat kapnak. Az olvasópályázat sikerét, hasznosságát,

nemcsak a gyerekek, de az iskolák és a szülők visszajelzései is igazolják.

1998-ban az 1848–49-es szabadságharc 150. évfordulója tiszteletere kétfordulós vetélkedőt hirdetett a könyvtár. Az első forduló írásbeli, pályázati füzetek formájában, a második forduló pedig egy szóbeli vetélkedő volt, melyet a Jó Szerencsét Művelődési Központban szerveztek.

Időközben a könyvtár némi szociális szerepet is betöltött. Délutánonként nőtt a kulcsos gyerekek száma, akik jól érezték itt magukat. A gyerekkönyvtár igyekszik hasznos elfoglaltságot nyújtani számukra. A Bölcs bagoly rejtvénypályázaton kívül, mely egész évben folyamatos, kötetlen foglalkozások, rajzolások, videovetítés, társasjátékok várják a látogatókat.

1999. A könyvtár által meghirdetett „Így írunk mi” irodalmi pályázatra beérkezett írásokból Befőtt szerelemből címmel diákan-tológiát jelentetett meg a könyvtár, melyben több felső tagozatos diák munkája is megjelent.

2000. év bővelkedett gyermekrendezvényben, melyeken 17 alkalommal összesen 349 fő vett részt. Ettől az évtől a tési általános iskola tanulói is látogatják a könyvtárat. Megmaradtak a könyvtár-bemutatók, a könyvtárhasználati órák, kiállítások szervezett megtekintése, tematikus órák (pl. tavaszról, honfoglalásról, házi állatokról). Jellemző, hogy elmaradtak az író-olvasó találkozók, játszóházak – elsősorban pénzhiány miatt.

2001. Új szolgáltatás lépett be a gyerekkönyvtár életébe is, az Internet. A gyerekek gyorsan megtanulták és megkedvelték a használatát. A 6 szolgáltató gépből 2 gép a gyerekek rendelkezésére állt.

2001-ben az Olvasás Éve alkalmából szerveztünk helyismereti vetélkedőt a város általános iskolásai számára.

2002-ben a Széchenyi-terv pályázaton nyert pénzből 6 db multimédia számítógéppel bővült a könyvtár és egyéves ingyenes internethasználati lehetőséggel. Ez a gyerekeknek is nagyobb lehetőséget nyújtott az internettel való ismerkedésre. A könyvek számítógépes feldolgozása a gyermekkönyvtárban is megvalósult. Lehetővé vált, hogy a gyermekkönyvállomány több szempontból

kereshető legyen (író, cím, sorozat, tárgyszó). A hagyományos katalógust felváltotta a számítógépes katalógus (TEXTLIB adatbázis).

2003. április végéig tartott az ingyenes internethasználat. 10 iskolai könyvtárlátogatás volt, 2 mesesarok óvodásoknak, Olvasólámpa pályázat. 2003 decemberében Wolfsbergből, Várpalota testvérvárosából könyvtárunk ajándékba kapott egy DVD lejátszót, mely lehetőséget ad DVD meselemezek lejátszására is a jövőben.

2004. január 6-ával új korszak kezdődött a gyermekkönyvtár életében is. A hagyományos tasakos kölcsönzést felváltotta a számítógépes kölcsönzés. 2004 februárjában a gyermekkönyvtár hagyományaihoz híven meghirdette az Olvasólámpa pályázatot, majd a gyermekkönyvtár alapításának 40. évfordulója tiszteletére az emblémapályázatot.

A számítógép a könyvtár egész életében új lehetőségeket nyitott meg. De a gyermekkönyvtáros személyisége, szakértelme, kreativitása nem pótolható, nélkülözhetetlen a gyermekkönyvtár életében, mert a társadalmi változások következtében jelentősen megnőtt a hátrányos helyzetű (nehezen olvasó, beilleszkedési zavarokkal küzdő) gyerekek száma.

Gyermekkönyvtárosok

(akiknek köszönhetjük a gyermek-olvasótábor növekedését és a sok-sok élményteli foglalkozást)

1963. Bátor Mária

1967. Léránt Árpádné

1967. októbertől Galló Lászlóné

1969. Léránt Árpádné, Szöllősi Terézia

1970. márciustól Bubits Istvánné

1984. augusztustól Galó Nándorné

1985. augusztustól György Judit

Gyermekkönyvtári statisztika 1964–2004

Év	Könyv (db)	Dia	Olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött könyvek	Heti nyitva tartás
1964	2613 (indulás) 3024 (év vége)	1889	667	7413	19603	20 óra (5 nap)
1965	3562	1889	674	10273	29370	20 óra
1966	3906	1889	708	13423	38987	20 óra
1967	4252	1952	634	7483	21604	20 óra
1968	6397	1952	416	5284	12696	20 óra
1969	6700	1952	480	5520	14404	20 óra
1970	6934	1952	498	5944	15576	20 óra
1971	7335	1952	410	4260	12835	20 óra
1972	7525	1952	469	5323	16119	18 óra
1973	7908	2101	507	5612	15467	18 óra
1974	8229	3324	538	5565	17937	
1975	8503	3324	466	4264	13723	19 óra
1977	7811	3324	641	6830	23770	20 óra
1979	8810	2987	754	8865	27051	25 óra
1980	8640	2987	930	10399	24538	25 óra
1985	9868	450	1357	15612	27258	36 óra
1986	11292	450	1602	22363	24713	50 (6 nap)
1990	13631	450		16231	19919	50 (6 nap)
1995	14303	450	930			50 (6 nap)
1998	15018	519	882			46 (6 nap)
2000	15574	519	931	9582	10070	38 (5 nap)
2003	16197	41	905	8182	9391	38 (5 nap)
2004	16155	41	745	7969	2802	35 (5 nap)

(SZAJP ISTVÁNNÉ – VARGA ZSOLTNÉ – GYÖRGY JUDIT)

A Kossuth utcai Gyermekkönyvtár a 80-as években

1986-ban az Ünnepi könyvhét vendége volt Janikovszky Éva

*Lázár Ervin író a Gyermekkönyvtárban (Kossuth u. 6.)
az 1980-as évek elején*

*Író-olvasó találkozó László Gyulával már az új épületben, a
Felszabadulás (jelenleg Szent István) út 28. szám alatt 1986-ban*

*Helyismereti vetélkedők az 1992–1998-as években
a Nagy Gyula Galériában*

Tanulmányok, visszaemlékezések a könyvtár múltjáról

*A Gyermekkönyvtár
emlémapályázatán
győztes
Feszecskó Katalin
munkáját
Feszecskó Katalin és
Feszecskó Veronika,
a Vásárhelyi
Általános Iskola
tanulói festették fel
a Gyermekkönyvtár
falára
2004 júniusában*

Olvasókörök, kulturális egyesületek Várpalotán

Legrégebben működő kulturális intézmény városunkban az *Iparos Olvasókör*, mely 1886. decemberében alakult 68 taggal. Az előkészítés és megalakulásban a fő érdem Patkó Rókus, Winkler Márton, Országh János, Tímár András, Tömör András és még néhány társuk nevéhez fűződik. A megmaradt jegyzőkönyvek szerint többirányú művelődési munkát végzett az olvasókör és évtizedeken át ennek volt a legjelentősebb könyvtára. Összejövetelüket a Korona vendéglő nagytermében tartották s a könyvtáruk is e helyiségben volt. Változatos témájú ismeretterjesztő előadásokat tartottak, színdarabokat adtak elő, melyeknek a bevételét leggyakrabban könyvvásárlásra fordították.

Önálló székházat 1941-ben az Ipartestülettel együtt vásároltak az akkori Postaközben. A II. világháború után a KIOSZ székháza lett, majd lebontották.

Az Iparos Olvasókör munkája bizonyos mértékben összefüggött az Iparos-testületével, mely tulajdonképpen nem kulturális, hanem érdekvédelmi szerv. De más irányú működése összefüggést mutatott. A tagok is majdnem azonosak voltak. Az Olvasókör vezetősége gyakran irodalmi témájú előadásokat hallgatott, melyek megtartására legtöbbször Fodor Ödön r.k. tanítót hívták, mivel tudták róla, hogy irodalommal is foglalkozik, és versei országos folyóiratokban jelentek meg. Színdarabok rendezésére is felkérték, énekkarukat Vass Gyula r.k. kántortanító vezette, aki néhány év múlva már országos dalversenyekre is vitte a dalárdát.

Időrendi sorrendben a *Jó Szerencsét! Olvasókör* következik, mely a bányászok otthona volt. Népszerű nevén a Bányász kör.

Már a XX. század elején igény merült fel olyan otthon létrehozására, ahol a bányászoknak alkalma lehet az önművelésre, baráti beszélgetésre. Jusztin Antal 1906. február 24-én összehívta a *Jó Szerencsét! Olvasókör* alakuló ülését. Ezt az időpontot már sok évvel előbbi tervezgetés előzte meg. Ugyanis az 1800-as évek végén egy 60-70 főből álló csapat elhatározta, hogy összetartozásuknak külső jelét adhassák, gyűjtést indítanak zászló megvételére.

A gyönyörű bordószínű selyembrokát lobogót Szent Borbála képe díszítette, melyet 1900-ban Domján Károly római katolikus plébános szentelt fel. A zászlóánya gróf Zichy Miklósné Ludwigstorff Fanny bárónő volt. Az 1906-ban alakult Olvasókör alapszabályát a belügyminiszter 1907. március 16-án 19442-907-V. szám alatt jóváhagyta.

Az Olvasókör saját helyiségben indult, melyet a bánya vásárolt. Földszintes, három helyiségből álló épület volt, melyhez nagy kerthelyiség tartozott. A mai Művelődési Központ mögötti területen állt, bejárata a mai Szent István út felől volt. Hamarosan viruló egyesületi élet indult, a tagok szinte naponta találkoztak. Rövid idő múlva kisebb könyvtára is volt, mely hamarosan gyarapodott. Az Olvasókör tagjainak létszáma is növekedett, és a helyiség lassan kicsinek bizonyult. Sztraka János akkori társépítési tisztviselő leveleiből tudjuk, hogy 1925-ben nagyobb épületet vásárolt a bánya az Olvasókör részére. (Az épület azóta több átépítésen esett át. A volt Ifjúsági Ház, ma a rendőrség hivatali helyiségei vannak a területén.)

Az *Építőiparosok Olvasóköre* az Iparos Olvasókörből való kiválás után vált önállóvá 1910-ben, amikor az építőipar fellendült és a tagok létszáma is megnőtt. Székhelyüket az Erzsébet szállóba tették át, ahol a könyvtáruk is volt, de nagyobb rendezvényeiket a Bányáször nagytermében tartották. Könyvtáruk gyarapítását részben adományokból, részben teadélutánok, színdarabok előadásának bevételeiből fedezték. Legnagyobb megmozdulás a József-napi ünnepség volt március 18-án, a védőszent névnapján. Az ünnepi istentisztelet után az Erzsébetben tartották az ünnepséget, melyen az olvasókör minden tagja megjelent. Rövid műsorral emlékeztek a védőszentre.

1920-ban alakult a *Kereskedők Egyesülete*. Ezt nem olvasókörnek nevezték, pedig az akkori időkhöz képest elég tekintélyes könyvtárak voltak. Első elnöke Glancz Mátyás rőföskereskedő volt. Könyvtárak alapjait közadakozásból vetették meg. A könyvtár látogatottsága is jó volt. Egyéb kulturális tevékenységük összefonódott a többi olvasókörével. Önállóan csak bálakat, esetleg műsoros esteket rendeztek. Ezekben a rendezvényeken gyakran fellépett Róna György rőföskereskedő, Pfeiffer banktisztviselő és húgai énekszámokkal.

A parasztság is létrehozta a maga egyesületét, melyet *Gazdakör*-nek neveztek. Tulajdonképpen már a XX. század elején, de még ennél is régebben létezett, rendszeres működése 1925-től számítható. Első elnöke Molnár János nagygazda volt, akit 1928-ban id. Bátor Imre váltott fel, aki 1940-ig maradt az elnöki tisztségben. Könyvtárak alapjait a Földművelésügyi Minisztérium vándorkönyvtára vetette meg, melyet néhány év múlva továbbítani kellett, mint az elnevezése is mutatja. Majd saját könyveket is vásároltak. Könyvtáros ifj. Bátor Imre volt, aki Mórocz Károlynak adta át a tiszteletet 1940 körül. Az említett egyesületeken kívül több kisebb-nagyobb könyvtárról beszélhetünk még: minden iskolának volt már akkor is könyvtára, melyből nagyobb gyerekek kölcsönözhetek. Azonkívül a kézimunka órákon minden alkalommal egy-egy gyerek felolvasott valamely szépirodalmi könyvből. Leginkább a lányiskolában volt ez szokás. Folytatásokban olvasták a könyvet, s a végén megbeszélték. A polgári iskola lánykézimunka óráin így nagyon sok szépirodalmi könyvvel megismerkedtek, valamint a kötelező olvasmányokkal.

Könyvtára volt még a *Péti Nitrogénművek Művelődési Házának* is.

A *Polgári Iskolának* külön tanári és ifjúsági könyvtára is volt, mely vásárlásból és adományokból szépen gyarapodott. A tanári karnak külön szakmai folyóiratok is jártak. Az ifjúságnak „Az ifjú polgárok lapja” járt.

Egyéneknél is találhatunk szép számmal több száz kötetes könyvtárakat. Egyik példa erre, hogy Krúdy Gyula nagyanyjánál való tartózkodása idején szerette meg a könyveket, mert Radics Mária nagyon szeretett olvasni és unokája ezt követte.

A *Leventék Egyesületének* és a *Cserkészcsapatnak* is volt külön könyvtára. A cserkészek összejövetelén előfordult, hogy a legutóbb olvasott könyvről tartott előadást valamelyik cserkész, melyet ezt követően megbeszéltek. Gyakran került sor egy-egy vers elemzésére is.

Az olvasókörök korszakáról elmondhatjuk, hogy a nép között az olvasási és kulturált szórakozási igények alapjait rakták le. Mindezt kevés állami támogatással, önerőből. Nem volt könnyű a munkával terhelt emberek kocsmai magatartását és gondolkodását a könyvek olvasása, a kulturált szórakozás felé irányítani. Ezt az igényt csak öntevékeny munkával lehetett elérni. Az akkori néptanítók minden ellenszolgáltatás nélkül tették, mellyel maguknak és másoknak is önzetlen örömet szereztek.

PACSUNÉ FODOR SÁRA

Könyv- és könyvtárkultúra Várpalotán

(Részlet A Veszprémi Megyei Könyvtár évkönyve 1965. című kiadványban megjelent írásból)

Várpalota gyorsan fejlődő, új szocialista város, amely a felszabadulás óta eltelt két évtizedben gazdasági és népesedési szempontból egyaránt számottevő helyévé vált. Ugyanakkor – eltérően több teljesen új szocialista városunktól – gazdag történelmi múlttal is rendelkezik, a történelmi örökség és a szocialista alkotás ötvözeteként él és fejlődik, s ez több szempontból is jelentős tényezője a társadalmi és a művelődési élet alakulásának. A maga sajátos adottságaival alkalmas terület annak megvizsgálásához, hogy a társadalmi fejlődés folyamata, a gazdasági és a népesedési viszonyok alakulása milyen hatással van a könyv- és könyvtárkultúra alakulására.

Története – bár a régészeti leletek évezredekre visszamutatnak az itt élt emberek életére, és a magyar történelem legrégebb korszakaiból is sok lelet került napvilágra – oklevelek és egyéb írásos emlékek alapján csak a XIV. sz. óta követhető nyomon. Komolyabb szerepe a XV. sz.-ban kezdődött az itt épült várak: Pusztapalota, Bátorkő, főként pedig, az először 1445-ben említett „Castrum Palotha”, a ma is álló palotai vár révén.

Írásos bizonyítékai nincsenek ugyan, mégsem alaptalanok azok feltevések, hogy a palotai vár és a hozzátartozó település a középkor és a reneszánsz idején egyik számottevő tényezője volt a Dunántúl történetének. Mátyás király idejében lakosságának számát tekintve Veszprémmel és Pápával vetélkedett, és 1476-ban már vásárjoga is volt. A mohácsi csatavesztés után azonban fejlődése megtört, végvárrá vált, mely legendás hírű kapitánya, *Thury György* vezérletével Fehérvár és Veszprém eleste után is hosszú

időn át ellenállt a meg-megújuló török támadásoknak. A török kiűzése után egy ideig még királyi erődítmény, az 1720-as években azonban elvesztette hadi jelentőségét és megkezdődött polgári fejlődése.

Lakói először szerződéssel, majd a szerződészegő földesúrral folytatott évszázados küzdelemben biztosították a legteljesebb mezővárosi szabadságjogokat. A többséget jelentő mezőgazdasági lakosság mellett erős iparos rétege is volt, mely együtt nőtt a város lakosságával, és élen járt a városnak a földesurakkal folytatott harcában. A XIX. sz. elején a kereskedelem is fellendült és az iparral együtt a gazdasági élet legfőbb tényezőjévé vált. A szabadságharc előtti évtizedben érte el a város régi életében fejlődése csúcspontját. Ettől kezdve azonban egyrészt, mert megszűntek feudális kiváltságai, másrészt, mert az ipari forradalom hatására fokozatos hanyatlásnak indult a kézműipar, a város fejlődése is megállt, sőt visszaesett. Az 1857–1890-ig terjedő három évtized alatt majdnem 1 400 fővel apadt a lakosság száma, és még később is évtizedekig egyhelyben állt. Az 1876-ban megindult bányászat, és az 1903-ban épített szénosztályozó, valamint az 1904-ben üzembe helyezett erőmű se hozott jelentős fejlődést, mert kevés ember megélhetését tudta biztosítani. Csak az 1930-as években történt jelentősebb változás, amikor megkezdődött a modern nagyipar kialakulása. 1932-ben felépítették a Péti Nitrogénműveket, 1940-ben pedig üzembe helyezték a Kőolajipari Telepet és a bányászat is komolyabb méreteket öltött, aminek hatására megkétszereződött az ipari dolgozók száma, és a népesség is gyors ütemben szaporodott.

A döntő változást azonban Várpalota életében is a felszabadulás hozta meg. Új aknákat tártak fel a bányánál, bővítették a régi üzemeket, szocialista iparosításunk keretében pedig olyan országos jelentőségű nagyüzemek épültek, mint a November 7 Erőmű és az Alumíniumkohó. Közigazgatási átrendezés is történt, Várpalotához csatolták a régebben külterületként szereplő Pétfürdőt, és az addig Fejér megyéhez tartozó Inotát. Nagyarányú városrendezési munkák és lakóház építkezések kezdődtek, óriási mértékben fejlesztették a villany- és vízvezeték- és csatornahálózatot, a kereskedelmet, a művelődési, szociális és egészségügyi szolgáltatásokat,

és a szó valódi értelmében új város született a régi helyén, amely már fejlettsége jelenlegi fokán is jelentős szerepet tölt be a tájban. Gazdasági súlyát és jelentőségét mutatja, hogy az ország iparilag legfejlettebb megyéi közé tartozó Veszprém megyében az összes ipari termelésnek csaknem egyharmadát Várpalota adja.

Az ipari fejlődést nagyarányú bevándorlás, a lakosság számának ugrásszerű növekedése követte, amint ezt a következő adatok is mutatják.

Lakóinak száma

1857-ben	6 505
1930-ban	5 444
1944-ben	8 807
1949-ben	11 065
1960-ban	21 509
1965-ben	26 574

Jelenleg tehát az állandóra bejelentett lakosok száma 26 574 fő, vagyis az 1930. évinek 488 százaléka. Ez azonban lényegesen kevesebb a lakosság valóságos számánál, ugyanis 11 000 ideiglenesen bejelentett személy is lakik a városban (ebből több mint 10 000 férfi), s ezek közül sokan csak papíron „ideiglenesek”, valójában azonban már évek óta – sőt olyan is van, aki több mint tíz éve – Várpalotán lakik. A város tehát kb. 37 000 fő, amelyhez még mintegy 4 000 bejáró dolgozó is csatlakozik.

A lakosságból mezőgazdasági foglalkozású kb. 3%, bányász és ipari dolgozó 81%, más foglalkozású 16%. A keresők aránya viszonylag kevés, nem éri el az összlakosság 50%-át, aminek kettős magyarázata van. Az egyik, hogy Várpalota a lakosság életkorát tekintve is fiatal város, zömmel fiatal dolgozók települtek ide az ország más részeiből, s így az átlagosnál több az iskolaköteles gyermekek száma, másrészt nehéz a városban a női munkaerő elhelyezkedése, mert olyan könnyűipari üzem, amely elsősorban nőket foglalkoztatna, nem működik a város területén.

Oktatási és művelődési intézmények jelenleg: 8 általános iskola, 1 gimnázium, 1 szakközépiskola, 3 dolgozók általános iskolája, 1 dolgozók középiskolája 6 tagozattal, 2 MŰM iskola, 1 zeneiskola, 6 művelődési otthon, 4 mozi és a későbbiekben ismertetendő könyvtárak.

Könyvtárak a felszabadulás előtt

A város fejlődésének rövid történeti áttekintése után nézzük meg, hogy a fejlődés különböző szakaszaiban a társadalom szükséglete és igénye, a politikai, gazdasági és népesedési viszonyok alakulása milyen hatással volt a könyvkultúra alakulására, fejlődésére. A régebbi évszázadokból se írásos emlék, se szájhagyomány nem maradt arról, hogy könyvek és könyvtárak lettek volna a városban. Így meddő erőlködés lenne feltevések alapján ezek nyomait és hatását keresni és bizonygatni, már csak azért is, mert tudott dolog, hogy addig, míg a vár hadi erődítmény volt, a könyvek forgatása helyett inkább a fegyverek forgatása állt előtérben, az abban való jártasság volt az igény és a szükséglet.

A XVIII. sz. elején, a város polgári fejlődésének megindulása után kezdődik a művelődési élet alapjainak lerakása. Megindítói az egyházak voltak, tevékenységük azonban kimerült az iskolák alapításában és fenntartásában, sok egyéb problémájuk mellett többre nem futotta erejükből. Tudunk azonban arról, hogy a XVIII. század végén egy felvilágosult szellemű evangélikus lelkész, *Hrabovszky György* vasárnap délutánonként haladó jellegű cikkeket olvasott fel a „Magyar Hírmondó” c. újságból, ami miatt eljárás is indult ellene. (*Szűz Rezső*: Várpalota)

Az első könyvtár, amelyről tudomásunk van, Palotán is - mint sok más helyen - főúri kastélykönyvtár volt. Alapítója Széchenyi barátja és eszmetársa, a tudományos és művészeti életben tevékenyen is közreműködő Waldstein János, aki a XIX. sz. középső évtizedeiben a palotai Zichy-kastély tulajdonosa. Ő építtette újjá az 1860-ban leégett kastélyt, és annak könyvtártermét Pállik Bélával, a neves festőművésszel festette. Az oldalfalak képei azóta meg-

semmisültek, a mennyezet festményei azonban még ma is láthatók. A könyvtár állományáról semmi feljegyzés nem maradt, így se nagyságát, se milyenségét nem ismerjük, *Waldstein* tudományos és művészeti érdeklődése alapján azonban joggal következtethetünk arra, hogy a szemtanúk visszaemlékezése szerint „nagy” könyvtár valóban sok és értékes könyvet tartalmazott.

Sajnos, teljesen megsemmisült. Részben 1913-ban, amikor a kastély kincstári (katonai) tulajdonba kerülése alkalmával az állomány egy részét kiszórták és elkallódott, a megmaradt rész pedig 1945-ben pusztult el. Ahogy az eset egyik szemtanúja és közreműködője, M. L. elmondta: „Néhány felnőtt máglyát rakott a kastélykertben a könyvekből, amelyeket velünk, ott játszadozó gyerekekkel hordattak a könyvtárteremből a tűz táplálására. Mi szorgalmasan hordtuk is, mert nagyon szórakoztató játék volt, és még hasznunk is lett belőle, mert amelyik könyvnek nagyon szép bőrtáblája volt, arról letéptük a táblát és hazavittük. Sőt még néhány könyvet is vittünk el, nekem is volt egy, de azóta valahová elkallódott.”

Az első közművelődési könyvtár a XIX. sz. közepe táján létesült az Úri Kaszinóban. (*Borbás László*: Várpalota közművelődési könyvtárainak fejlődése) Működéséről eddig semmi közelebbi adat nem került elő. Annyi azonban bizonyos, hogy 1886-ban már nem működött, mert ennek a könyveivel vetették meg az 1886. december 12-én alakult Iparos Olvasókör alapjait.

A Várpalotai Iparos Olvasókör a megmaradt jegyzőkönyvek tanúsága szerint többirányú művelődési munkát végzett, és évtizedeken át ennek volt a legjelentősebb könyvtára is. Változatos témájú ismeretterjesztő előadásokat és felolvasó esteket tartottak, színdarabokat adtak elő, melynek bevételét könyvvásárlásra fordították. 1897-ben 429 könyvük volt, és - bár több hagyaték és adomány gyarapította az állományt - csak 1933-ban érték el az 1000 kötetet, és 1942-ben is csak 1054 kötettel rendelkeztek. Arról nem maradtak adatok, hogy hány olvasójuk volt, az Olvasókörnek azonban kb. 200 tagja lehetett, s a jegyzőkönyvekben a könyvek nagyarányú elhasználódására való többszöri utalás arra vall, hogy aránylag sokan olvashattak. Említésre méltó, hogy a könyvek mellett több újságot is járattak.

A század első évtizedében a Dunántúli Közművelődési Egyesület népkönyvtárt, a Földművelésügyi Minisztérium pedig mezőgazdasági szakkönyvtárt juttatott a városba, működésükről azonban nem maradt semmi adat.

1911-ben alakult meg a Várpalotai Építő Iparosok Olvasóköre, melynek 1930-ban több mint 1000 könyve volt. Sok nehézséggel kellett megküzdeniük. Amint 1936-ból megmaradt jegyzőkönyvükben olvasható, az elnök „szomorúan állapítja meg, hogy a tagok egymásban ellenséget látnak. Ezt és a gazdasági viszonyokat okozza, hogy nem alakulhat ki intenzívebb élet... Bejelenti, hogy a kör újjászervezését kívánja megindítani, ehhez azonban elengedhetetlenül szükséges új könyvek beszerzése, hogy a kör minél többet nyújthasson tagjainak.”

Az iparosok mellett a régi Várpalota másik két jelentős rétege: a parasztság és a kereskedők is létrehozták a maguk könyvtárát. A Várpalotai Kereskedők Egyesülete (Borbás László) az 1920-as évek elején a tagok közadakozásából vetette meg a könyvtár alapjait, melynek állománya a negyvenes években 1000-1500 kötet volt. A parasztság pedig, a harmincas évek első felében, a Gazdakörben teremtette meg a maga könyvtárát. A már említett népkönyvtár és a mezőgazdasági szakkönyvtárak maradványát fejlesztették tovább a kör különböző bevételeiből. Állományuk kb. 400 kötet lehetett.

A különböző rétegek olvasókörei mellett a nagyipar kialakulását nyomon követve létrejöttek a nagyüzemi munkásság könyvtárai is. A bányászknöyvtár alapításának gyökerei még az első világháború előtti évekbe nyúlnak vissza. Ekkor alapította meg az Unió Munkás Torna Egylet a Jó Szerencsét! Olvasó Kört, amelyben azonban számottevő könyvtári élet, a bányászok 12 órás munkaideje mellett nem bontakozhatott ki. Könyvállományuk még a negyvenes években is csak 3–400 kötet, amely a háború alatt elkalódott, forgalmáról, működéséről sem maradtak adatok.

A Péti Nitrogénművek üzembe helyezésekor Budapestről sok mozgalmi múlttal és magasabb szellemi igénnyel rendelkező munkás is került a gyár dolgozói közé, akik itt is igyekeztek megteremteni a művelődési élet lehetőségeit. Az ő kezdeményezésük-

re, a munkások között indított gyűjtés eredményeként alakult meg 1932-ben az üzemi könyvtár, amely 1941-ben már 1500 könyvvel rendelkezett. Ahogy a Nitrogénművek igazgatója a GYOSZ egyik értekezletén mondta: „...Megható az érdeklődés, amelyet nemcsak szakmunkásaink és családtagjaik, hanem egyszerű vidéki munkásaink is az olvasással szemben tanúsítanak.” A háborús események következtében ennek a könyvtárnak is csak romjai maradtak.

Volt ezeken kívül még a Levente Egyesületnek, a Keresztyén Ifjúsági Egyesületnek és a Polgári Iskolának is könyvtára. Az első kettő azonban sem az állomány mennyisége, sem minősége szempontjából nem volt számottevő, a Polgári Iskola 4-500 kötetes állománya viszont alkalmas volt a tanulók igényeinek kielégítésére.

A város felszabadulás előtti könyvtári helyzetét összegezve – mindenütt az ezredforduló legmagasabb állományát véve alapul – a következő képet kapjuk:

<i>A könyvtár fenntartója</i>	<i>A kötetek száma</i>
Iparos Olvasókör	1 054
Építő Iparosok Olvasóköre	1 000
Kereskedők Egyesülete	1 500
Gazdakör	400
Jó Szerencsét Olvasókör	400
Nitrogénművek	1 500
Polgári Iskola	500
Összesen:	6 354

Szemléletesen mutatja ez azt is, hogy a város polgári fejlődésének időszakában kialakult könyvtárak a lakosság társadalmi rétegződéséhez igazodtak. Minden számottevő réteg a maga saját könyvtárának a megteremtésére törekedett, és így rendszeresen fejleszthető és kezelhető könyvtár helyett csak állandó anyagi gondokkal küszködő könyvtártöredékek jöttek létre fogyatékos állománnyal. Az is megállapítható, hogy az egyes osztályok, illetve rétegek nem számarányuknak megfelelően rendelkeztek könyvvel.

A lakosság elenyésző töredékét alkotó, de anyagilag jómódú kereskedők csaknem négyszer akkora könyvtárral rendelkeztek, mint a lakosságnak akkor kb. 40 %-át kitevő bányászok, vagy a 16%-ot elérő parasztság. E két nagy csoport rendszeres olvasásának nyomai éppen a könyvtárnál fedezhetők fel legkevésbé. Amint a volt tagok elmondták, könyvtárukat általában csak a téli hónapokban használták és a bányász könyvtár kevés olvasója is főképp asszonyokból és gyerekekből tevődött össze. Bizonyítja ezt is, hogy a parasztságot „látástól-vakulásig”, a bányászokat pedig napi 12 órás munkára kényszerítő gazdasági és társadalmi viszonyok az olvasás, és általában a művelődés lehetőségének is áthághatatlan gátjaivá váltak.

Bár az olvasók számáról hiteles adatok nem maradtak, a töredékes adatok és a személyes visszaemlékezések alapján megállapítható, hogy amíg a város lakóinak rendelkezésére álló könyvtári könyvállomány mennyiségének átlaga jobb volt a kor országos átlagánál, hiszen egy lakosra átlagosan 0,7 könyv jutott, addig az olvasók száma a lakossághoz viszonyítva elenyészően csekély volt, mintegy 2-3 %-ra tehető.

Könyvtári helyzet a felszabadulás után

Azok az alapvető politikai, gazdasági és társadalmi változások, amelyeket a felszabadulás hozott, nem javították meg egyszerre a város könyvtári ellátottságát, sőt átmenetileg visszaesés következett. A háborús események következtében az épületeknek csaknem kétharmada elpusztult, illetve megrongálódott, és hasonló sorsra jutottak a könyvtárak is. Az Iparos Olvasókör és az Építő Iparosok Olvasóköre hamarosan rendezte megmaradt állományát és megkezdte a kölcsönzést, a gyökeres változást hozó tudatos és tervszerű könyvtárfejlesztés első lépései azonban csak 1949-ben kezdődtek és a város gazdasági és népesedési fejlődésével párhuzamosan, illetve azt nyomon követve bontakoztak ki.

1948-ban vetették meg a Bányász Könyvtár alapjait, s ezt 1949-ben az olvasókörök megszűnése alkalmával kiegészítették azok

könyveivel, majd a szakszervezet anyagi támogatásával fokozatosan a megye legnagyobb szakszervezeti könyvtárává fejlesztették. A Nitrogénművek romjaiban megmaradt könyvtára is 1949. után indult rohamos fejlődésnek, amikor a szakszervezet lett a fenntartója és rendszeres támogatója. Az Erőmű és az Alumíniumkohó üzembe helyezése után ezekben is jelentős állományú könyvtárt szerveztek, amelyeket később közös kezelésbe vontak, majd 1954 után megkezdte működését a városi könyvtár is, és úgyszólván minden üzemben, vállalatnál és iskolában is létesítettek kisebb – nagyobb könyvtárt. Nem lenne haszontalan ezek fejlődését alakulásuktól kezdve végigkísérni, szemléltetőbb és áttekinthetőbb képet kapunk azonban akkor, ha a fejlődés részletei helyett a fejlődés eredményét, a város könyvtári ellátottságának mai helyzetét vizsgáljuk.

Jelenleg négyféle könyvtári hálózat működik, s ezek a város egész területét behálózzák. Nincs olyan része a városnak, ahol az ideálisnak tartott másfél kilométeres körzeten belül ne lenne könyvtár, amelyek a következő hálózatokhoz tartoznak.

1. Tanácsi (állami) könyvtárak. Ilyen a Krúdy Gyula Városi Könyvtár, amelynek 6 egysége működik, és pedig:

- a) a felnőttek rendelkezésére álló központi könyvtár korszerűen berendezett és felszerelt szabad könyvkiválasztást biztosító kölcsönzőjével és olvasótermével
- b) egy önálló gyermekkönyvtár és diafilm-kölcsönző, amely a gyermekek klubszerű foglalkoztatását is biztosítja
- c) egy fiókkönyvtár és három könyvkölcsönző a város peremkörzeteiben

2. Szakszervezeti könyvtárak. Bár minden olyan üzem és vállalat rendelkezik szakszervezeti könyvtárral, amelynek száznál több dolgozója van, itt csak azt a hármat vesszük figyelembe, amely függetlenített könyvtárossal működik és komolyabb közkönyvtári tevékenységet folytat, tehát a város művelődési élete és könyvtári arculata szempontjából komolyabb jelentősége van. Ezek:

- a) a Jó Szerencsét Művelődési Ház (Bányász Szakszervezet) könyvtára
- b) a József Attila Művelődési Ház (Nitrogénművek) könyvtára
- c) az Egyesített Művelődési Ház (Erőmű és Alukohó) könyvtára

Ez mind a három területi jelleggel működik, tehát az üzem dolgozói mellett a környék lakossága is használhatja.

3. Üzemi Műszaki Könyvtárak, amelyeknek a termelés, a kutatómunka segítése, s általában a műszaki-szakmai ismeretek bővítése a fő feladata. Hatósugaruk egyelőre csak a műszaki értelmiség egy rétegére terjed ki. Jelentősebbek:

- a) a Nitrogénművek
- b) az Alukohó
- c) az Erőmű
- d) a Szénbányászati Tröszt
- e) a Kőolajipari Vállalat műszaki könyvtára

4. Iskolai könyvtárak. A gimnázium, két MÜM intézet és hét általános iskola rendelkezik nevelői és ifjúsági könyvtárral, ezek közül azonban csak a gimnáziumban találunk komolyabb állományt, és rendszeres, tervszerű fejlesztése is csak ennek van biztosítva. A többinek se állománya, se fejlődése és működése nem kielégítő, a város könyvtári ellátottsága szempontjából még nincs jelentősebb szerepük.

Egy-egy terület könyvtári ellátottságát általában azon szokták mérni, hogy a tanácsi könyvtárak állományából mennyi jut a terület egy-egy lakosára. Várpalota esetében azonban ez hamis képet adna, mivel a tanácsi könyvtárakkal párhuzamosan itt működnek Veszprém megye legnagyobb szakszervezeti könyvtárai, amelyek területi feladatokat is ellátnak, sőt Pétfürdőn és Inotán kizárólag ezek látják el a területi feladatokat, a bányász könyvtár működése pedig csaknem kizárólag területi jellegű. Így csak akkor kaphatunk helyes képet, ha a négy közművelődési könyvtár adatait együtt vizsgáljuk. Eszerint a következőképp alakult a könyvállomány:

<i>Könyvtár neve</i>	<i>Könyveinek száma</i>	
	1961-ben:	1964-ben:
Városi Könyvtár	9 636	17 531
Bányász Könyvtár	8 834	12 757
Nitrogénművek Könyvtára	4 884	9 645
Egyesített Műv. Ház	6 309	8 464

Ha a négy közművelődési könyvtár mellett a műszaki és iskolai könyvtárak adatait is figyelembe vesszük – és lényegében akkor kapunk reális képet, hiszen ha némi kötöttséggel is, de azok ugyanúgy rendelkezésére állnak a lakosságnak, mint a nyilvános közművelődési könyvtárak – akkor a következő képet nyerjük a lakosság által használható könyvtári állományról:

Közművelődési könyvtárak	48 397 kötet
Műszaki könyvtárak	14 722 kötet
Iskolai könyvtárak	11 511 kötet
Összesen:	74 630 kötet

Tehát az összes könyvtári könyvet figyelembe véve jelenleg a város 1-1 lakosára 2,8 könyv jut.

Ha a számszerűség mellett a könyvállomány tartalmi értékét is figyelembe vesszük, megállapíthatjuk, hogy a város könyvtárainak állománya kurrens anyag tekintetében vetekszik egy nagykönyvtár állományával. A könyvtárak együttműködése, a megvalósított és bürokrácia-mentesen bonyolított helyi könyvtárközi kölcsönzés segítségével a város minden lakosa úgyszólván azonnal hozzájuthat a kurrens szépirodalmi művek mellett a legjelentősebb tudományos és műszaki könyvekhez, sőt a város ipari profiljához tartozó külföldi szakfolyóiratok legjelentősebbjeihez is.

A négy közművelődési könyvtár állományát tekintve a következő képet kapjuk:

Társadalomtudomány	11,4%
Természettudomány	2,8%
Műszaki könyv	4,2%

Mezőgazdasági könyv	0,6%
Egyéb ismeretterjesztő	14,1%
Gyermek és ifjúsági irod.	15,2%
Szépirodalom	51,7%

Teljes képet csak akkor kaphatunk, ha megvizsgáljuk a könyvtárak használatát, mennyien, kik és mennyit olvasnak. Pontos adatok csak a négy közművelődési könyvtárban állapíthatók meg:

<i>A könyvtár neve:</i>	<i>Olvasók száma</i>		<i>Kölcsönzött könyvek</i>	
	<i>1961</i>	<i>1964</i>	<i>1961</i>	<i>1964</i>
Városi Könyvtár	1 101	2 220	39 952	74 367
Bányász Könyvtár	1 154	2 081	31 236	45 617
Nitrogénm. Könyvt.	725	985	12 466	28 437
Egyesített Műv. Ház	714	665	9 879	13 990

Az életkor szerinti megoszlásból kiderül, hogy az olvasóknak majdnem a fele 14 év alatti, a másik fele felnőtt olvasó.

Az összes kölcsönzött könyvek 17,1%-a szakmai, ismeretterjesztő könyv, tehát a könyvtárak a szórakozás mellett az önművelésnek is hatékony tényezőivé váltak.

A házi könyvtárak

A KMK és a KSH adatgyűjtéseiből kiderül:

Vizsgált családok száma:	Könyvek száma	Szépirodalom száma	Gyermekirodalom száma	Ismeretterjesztő könyvek	Egy családra jutó könyvek száma
694	33 248	20 286	7 857	5 105	43,7
		61%	23,7%	15,3%	

A legtöbb könyvük az egyetemi és főiskolai végzettségűeknek van, a legkevesebb a parasztságnak. A könyvtárak nagyságát tehát

elsősorban az iskolai végzettség határozza meg, és bár van némi szerepe a foglalkozásnak, de az sokkal jelentéktelenebbnek tekinthető.

...Az olvasási kultúra azonban nem kizárólagosan a könyveken keresztül mérhető, hiszen a könyvek mellett sokan olvasnak egyéb sajtótermékeket is, sőt nagyon sokan vannak, akik a könyv-olvasásig nem jutottak el, de rendszeresen olvasnak újságokat, képeslapokat és folyóiratokat. Így tehát az olvasási kultúra valóságos helyzetére csak akkor tudunk következtetni, ha a könyvek mellett a periodikák elterjedtségét is figyelembe vesszük. Ennek illusztrálására egyetlen adat is sokat mond. A Posta Központi Hírlap Iroda helyi kirendeltsége napi- és hetilapokból 1964-ben 2 089 500 példányt forgalmazott, amiből a város 1-1 lakosára 82,3 jut, ha pedig családokra is átszámítjuk, kiderül, hogy minden családra jut 1-1 példány az év minden napján.

KÖNCZÖL IMRE

*A Veszprémi Megyei Könyvtár évkönyve.
Veszprém, Eötvös Károly Megyei Könyvtár, 1965.
47–61. p.*

A Városi Könyvtár (1954–1961)

A Veszprém Megyei Könyvtár 1952-ben kezdte meg a megye első önálló városi könyvtárának szervezését Várpalotán. Működése nehéz körülmények között indult. Bérelt épülete kiesik a város központjából. Mindössze két kis helyiségből áll, amelyek csak arra alkalmasak, hogy bennük a könyvek raktározása és kölcsönzése lebonyolódjék. Olvasóterme nincs. A kölcsönző helyiség cements, télen különösen hideg. A kölcsönző pult, néhány szék és két asztal a berendezése. (Régen cipőbolt volt.)

A rossz körülmény ellenére mégis szép eredményeket ért el a lelkiismeretes munka. A város vezető párt és tanácsi szervei nagyra értékelik és támogatják munkáját. Évről évre nőtt a beszerzési keretösszege. Az állami költségvetésen kívül a községejlesztésből is juttattak bizonyos összeget könyvvásárlásra. Így nemcsak az Állami Könyvtárellátótól szerzik be a könyveket, hanem szép számmal vásárolnak az antikvár könyvesboltokból is. Főleg az elengedhetetlenül szükséges magyar és külföldi klasszikusok megvételére kerül így sor.

Annak ellenére, hogy egyetlen függetlenített könyvtáros volt rendszeresítve, és az első években sűrűn váltogatták egymást, a feldolgozó munka területén is érték el eredményt. Elkészült a szakkatalógus és egy év híján készen van a raktári katalógus. Most készül a könyvtár betűrendes katalógusa.

1957 óta a főhivatású könyvtáros mellett egy négyórás munkakerő is dolgozik. Rendszeresen és jól foglalkoznak az olvasókkal. A közönségszervezésre tett kísérletek azonban nem sok haszonnal jártak. A könyvismertető előadások témáját nem a legszerencsés-

Szigeti Erika Krúdy Gyula-bronzportréjának avatása 1977. május 28-án

sebben válogatták meg. *Aczél Tamás: A szabadság árnyékában, Sásdi Sándor: Nyolc hold földje* nem volt legalkalmasabb a jó könyvek propagálására.

Ünnepek alkalmával könyvkiállításokat rendeznek a kölcsönzőhelyiség kirakatában. Megtörtént, hogy könyvnap alkalmával a város különböző üzleteinek kirakatában helyezték el a könyvújdonságokat. A Városi Könyvtár rendezte meg a Várpalota múltjával kapcsolatos kiállítást *Radnai Lóránt* építész-mérnök közreműködésével. Irodalmi esteket rendeztek, író-olvasó találkozókát szerveztek. *Oravec Paula* már kétszer találkozott a könyvtár olvasóival. Sajnos a szűk helyiség miatt nem lehetett nagy tömeget mozgatni az ilyen alkalmakra, de a beszélgetések a legbarátságosabb légkörben, közvetlen módon történtek. Gyermek részére mesedélutánokat rendeztek.

Ennek a sokoldalú munkának köszönhető az olvasók számának növekedése, különösen az első évben.

Az 1961. évi kölcsönzés megoszlása

Év-negyed	Társ.-tud.	Term.-tud.	Műsz. irod.	Mezőg. irod.	Egyéb ismer.	Össz. ismer.	Szép-irod.	Gyerm.-irod.	Együtt
I.	336	257	242	26	757	1 641	7 764	3 447	12 825
II.	344	322	191	19	741	1 617	4 380	2 498	8 495
III.	173	129	102	2	584	990	2 838	2 264	6 092
IV.	263	289	190	11	697	1 432	4 612	3 418	9 462
Össz.:	1 143	997	725	58	2 757	5 680	19 594	11 627	36 901

A kis helyiség ellenére szépen gyarapodott a helyben-olvasók száma:

Év-negyed	Helyben olvasók
I.	97
II.	100
III.	114
IV.	146
Össz.:	457

A feltüntetett számadatok kizárólag az újság és folyóirat olvasóit jelentik. A fokozatos emelkedés azt bizonyítja, hogy minél több folyóiratot rendel a könyvtár, annál nagyobb a látogatottsága. A könyvtár indulásakor csak néhány lap járt, ma pedig megtalálhatók a lakosság legkülönbözőbb rétegeit érdeklő folyóiratok mind, szám szerint harminchat fajta. Kár, hogy ezek között egyetlen idegen nyelvű folyóiratot sem talál az olvasó. A könyvtár bekapcsolódott a könyvtárközi kölcsönzésbe is. Hét könyvet adott, nyolcat kapott más könyvtártól.

Ha az olvasók életkor szerinti megoszlását vizsgáljuk, akkor láthatjuk, hogy míg az első években a 14 éven aluliak a beiratkozottak 36%-át tették ki, addig 1961-ben már csak a 26%-át. Az eltolódás nagyon helyesen a felnőtt olvasók javára történt.

Az olvasók megoszlása év és foglalkozás szerint:

Beiratkozott olvasók száma:

Ebből felnőtt olvasók száma:

	14 év alatt	14-18 év között	18 év felett	Összesen	Munkás	Értelmiségi	Tanuló	Egyéb	Összesen
I.	128	114	321	563	211	54	26	144	435
II.	164	154	408	726	264	86	59	153	562
III.	189	174	455	818	286	111	76	156	629
IV.	244	191	514	949	329	126	78	172	705
Össz.	244	191	514	949	329	126	78	172	705

A könyvtár az olvasásra nevelés fontos eszköze, éppen ezért az olvasószervezést mindig elsősorban olyan felületen kell végezni, ahol még nagyon sok a nem olvasó ember. Az utóbbi években országsszerte az eddig hiányosan ellátott területek könyvtári igényeinek kielégítése állt a középpontban. Ezt a feladatot igyekezett megoldani a Városi Könyvtár is több-kevesebb sikerrel. Az elmúlt évben két fiókkönyvtár szervezésére került sor. A III. kerület (Inota) művelődési otthonában rendezték be az egyiket, melynek 152 beiratkozott olvasója 3050 kötet könyvet kölcsönzött ki. Állománya nagyon kevés, 698 kötet. A fejlesztésre megvan minden lehetőség, még akkor is, ha nem rendelkezik önálló helyiséggel. Sokkal

szerencsétlenebb megoldásnak mondható az Önkéntes Tűzoltó Egyesület helyiségében berendezett fiókkönyvtár az I. kerületben (Várpalota). Alig száz méterre van a Bányász Szakszervezeti Könyvtártól. Feladata az lenne, hogy a parasztság igényeit kielégítse. Ennek a célkitűzésnek már elhelyezésénél fogva sem felelhet meg, mivel az ipari és a mezőgazdasági lakosság településének találkozásánál van. Összesen 29 beiratkozott olvasója volt 1961-ben, akik 586 kötet könyvet kölcsönöztek ki. Az olvasók közül mindössze három tsz-tag, akik egész évben két-három kötet könyvet vittek ki. A 277 kötetes állomány összetétele megfelelő. Meg kell azonban jegyezni azt, hogy a mezőgazdasági könyvek nem a szekrény üveges részében, hanem az alsó fiókban nyertek elhelyezést, ami nagyon helytelen. A könyvtár életképtelenségét a következő adatok bizonyítják a legjobban:

<i>Évnegyed</i>	<i>Beiratkozott olvasók száma</i>	<i>Kölcsönzött kötetek száma</i>
I.	20	126
II.	8	128
III.	1	182
IV.	–	150
Összesen:	29	586

A Városi Könyvtárnak, a város vezetőségével karöltve, meg kell találnia a módját annak, hogy ezen a helyzeten minél előbb változtassanak, és alkalmas helyen megfelelő helyiséget biztosítsanak. Égetően szükség van erre már azért is, mert ha a város többi könyvtárának felnőtt olvasóit vizsgáljuk, beiratkozott tsz paraszttal nem találkozunk az utolsó évben.

Az eddig elvégzett munka mellett még nagyon sok feladat vár a könyvtár dolgozóira, de reméljük, hogy az újonnan kinevezett könyvtárvezetővel megnövekedett személyi állomány, képes lesz ezeket a feladatokat elvégezni.

BORBÁS LÁSZLÓ

In: Borbás László: A várpalotai könyvtárak története 1945–1961. Várpalota, 1961. 27–32. p. (részletek)

A könyvtáros, népművelő Könczöl Imre élete

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár igazgatójaként (1963–1980)

Könczöl Imre 1963 januárjában lett a könyvtár igazgatója. 1963 két okból is fontos a könyvtár történetében. Egyrészt 1963 decemberében új épületbe költözött a könyvtár felnőtt részlege, ahol 180 m² alapterületű helyiségben kényelmes olvasóterem és tágas szabadpolicos kölcsönzőtér állt az olvasók rendelkezésére. A könyvtár korábbi helyiségében gyermekkönyvtárat rendeztek be.

1963 másik fontos eseménye volt, hogy a könyvtár a Várpalotához sok szállal kapcsolódó Krúdy Gyula halálának 30. évfordulójára felvette annak nevét. A névadó ünnepségen az író leánya, Krúdy Zsuzsa is jelen volt.

Könczöl Imrét egész életében érdekelte a kortárs irodalom. Személyes jó barátja volt: Csoóri Sándor, Csanádi Imre, Rab Zsuzsa, Czine Mihály, Bódás János. A mai írókkal való személyes találkozás érdekében 1963 őszén indította el a „Könyvtári Esték” című előadássorozatot a könyvtár olvasótermében. Ennek keretében neves írók, költők, művészek egész sorával ismerkedhettek meg az érdeklődők. Az író-olvasó találkozók a vártnál nagyobb sikert váltottak ki a helyi irodalombarátok körében. Ezért az előadássorozatot évről évre újraindították. Először személyes ismerőseit hívta meg előadónak.

A fennmaradt meghívók alapján így járt Várpalotán *Hidas Antal*, *Kun Ágnes*, *Benjamin László*, *Baranyai Ferenc*, *Simon István* és még lehetne sorolni tovább a neveket. A könyvtár külön meghívókat készített, mely tartalmazta a „Könyvtári Est” helyét, idejét, a meghívott szerzők nevét és azok munkásságáról szóló rövid ismertetést.

Egy-egy este általában 2 író vagy költőt hívtak meg vendégül, kiket mintegy 80–100 fős közönség várt minden alkalommal a könyvtárban.

Az előadók a délutáni vonattal érkeztek, őket személyesen fogadta. A rendezvények a könyvtár zárása után este 6 órakor kezdődtek. A vendéget Könczöl Imre bemutatta a hallgatóságnak, aki ezt követően beszélt műveiről, terveiről. Ezután kötetlen beszélgetés következett, amikor mindenki kérdéseket tehetett fel a meghívottak és a könyveit dedikáltatni lehetett vele. A könyvtár összefogott a könyvesbolttal, így az előadók műveiből több példányt rendeltek közösen, melyek az Est alkalmával megvásárolhatók voltak. Általában 15-20 sőt 30 példány is gazdára talált egy-egy alkalommal. Évente 10-12 ilyen író-olvasó találkozót tartottak, melynek sikere országszerte híressé, elismertté tette a könyvtárat. S hogy a meghívottak is jól érezték magukat, bizonyítja a következő idézet az egyik előadótól: „Nemrég Zalaegerszegen voltam – nos az nem Várpalota, nem a költők Mekkája, ... bárki költővel összejönök, Várpalota kerül szóba, mert sehol az a légkör, sehol az a lelkesedés, sehol az a közérzet, ami Várpalotán körülveszi az embert.” (Sajnos a beszámolóban Könczöl Imre nem jelölte meg az idézett szerző nevét.)

1964 februárjában a könyvtár olvasótermében szavalóiskolát indítottak. Szakmai oktatónak *Somogyi Miklós* színművészt hívták meg. A tanfolyam anyagaként beszédtechnika, színpadi mozgás, irodalomestétika és verstan oktatása szerepelt. A foglalkozásokat heti egy alkalommal tartották a könyvtárban.

Az 1960-as évek kulturális rendezvényei közül kiemelkednek az irodalmi majálisok is. Két alkalommal kerültek megrendezésre 1966-ban és 1967-ben. Helyszínül *Petőfi, Mikszáth, Móra, Eötvös, Krúdy* írásaiban is többször szereplő pusztapalotai vár romjait választották. Az 1966-os majálisról nem találtam anyagot a könyvtár irattárában. Az 1967-es rendezvényhez kapcsolódó dokumentumok utalnak a korábbi év eseményére.

1967. május 28-án került sor a második irodalmi majális megrendezésére Várpalotán, az Ünnepi Könyvhét alkalmából. Az eseményre hat író hívtak meg: *Bárány Tamást, Csanády Jánost, Csoóri*

Sándort, Jobbágy Károlyt, Somlyó Györgyöt, Tornai Józsefet. Az egész napos program keretében délelőtti úttörő és ifjúsági bemutatók voltak.

Délután kezdődött a tulajdonképpeni irodalmi majális, amikor versmondók, énekesek, a Veszprémi Petőfi Színház meghívott tagjai léptek fel. Könyvhéti sátrat állítottak fel, ahol meghívott írók munkáit is meg lehetett vásárolni. A hivatalos műsor után került sor a szűkebb körű beszélgetésekre az írókkal. Az irodalmi majálisokon mintegy 3000 ember vett részt. A mindkét alkalommal sikeresen zárult rendezvények folytatása a következő években elmaradt.

1967-ben Könczöl Imre kezdeményezésére megalakult Várpalotán a „Versbarátok klubja”. Ennek előzményeként tekinthetőek az 1964-ben szervezett szavalóiskola, és a könyvtárban minden évben március 15-e alkalmából rendezett szavalóversenyek. A klub megalakítását így indokolta: „...nincs olyan szerv, amely tervszerűen és rendszeresen foglalkozna a lelkes és jó szándékú verskedvelő fiatalok irodalmi esztétikai és előadás-művészeti irányításával. A foglalkozásokra vendéglőadókat, fiatal színészeket, versmondókat is meghívtak.

Az eddig említett kulturális programok a 60-as években a könyvtárat a város szellemi életének központjává tették. Külön kell szólni a könyvtárban végzett olvasásszociológiai vizsgálatokról. Két nagyobb felmérést végeztek. Az első 1965 januárjában történt, mikor a várpalotai házi könyvtárak nagyságát és állományát vizsgálták meg. A felmérés eredményéről összefoglalás a Veszprémi Megyei Könyvtár 1965-ös évkönyvében jelent meg. A másik felmérés 1970-ben történt, arra keresve a választ: „Mit és mennyit olvasnak a szakmunkástanulók?” A Könyvtáros és Szakmunkásnevelés hasábjain publikálta a vizsgálat eredményét.

A könyvtárban Könczöl Imre nevéhez lehet kapcsolni a helytörténeti kutató- és gyűjtőmunka megindulását is. A 70-es években egymást követték a Várpalotához kapcsolódó híres emberekről szóló megemlékezések, vetélkedők, kiadványok. 1968-ban került sor az első Krúdy-est megrendezésére az író születésének 90. évfordulója alkalmából.

Bán Aladár születésének 100. évfordulójára 1971. nov. 3-án emlékünnepet szervezett a Várpalotai Városi Tanács és a Magyar Néprajzi Társaság a könyvtár segítségével. Az ünnep alkalmából Bán Aladár Emlékbizottság alakult, melynek tagja volt Könczöl Imre is. Az ünnepség megszervezésében jelentős szerepet vállalt, tartotta a kapcsolatot a szervezés során a Magyar Néprajzi Társasággal, és a Magyar Tudományos Akadémiával. A két napos program keretében Bán Aladár-emlékkiállítást rendeztek, és a Magyar Néprajzi Társaság Várpalotán konferenciát és vándorgyűlést tartott. Itt híres nyelvészek, néprajztudósok voltak az előadók: *Ortutay Gyula, Kodolányi János, Voight V. Vilmos, Földes László*. Az ünnepségsorozatot egy emlékest zárta le. 1971-ben Könczöl Imre munkájaként jelent meg a „Várpalotai füzetek” első kötete is „*Bán Aladár emlékezete*” címmel.

1973. január 1-jén Petőfi Emlékbizottság alakult Várpalotán, a költő születésének 150. évfordulója alkalmából. A bizottság tagjaként Könczöl Imre feladata volt az ünnephez kapcsolódó megemlékezések, rendezvények megszervezése. Petőfi műveiből városi szavalóversenyt, „Ki tud többet Petőfiről” címmel pedig irodalmi vetélkedőt rendezett a könyvtár. Könczöl Imre, Petőfivel kapcsolatos kutatásai eredményeképpen, még 1972-ben megjelentette a helyismereti füzetek második kötetét „*Petőfi Sándor és Várpalota*” címmel. Az előzőekhez hasonló megemlékezést 1978-ban, a Krúdy centenárium alkalmából szervezett még a könyvtár. A 70-es évek rendezvényei a könyvtárban folyó helytörténeti kutatásokhoz szorosan kapcsolódtak. Tervei között szerepelt a „Várpalotai Hangmúzeum” elkészítése is. Magnószalagon akarta rögzíteni a város vezetőinek, s megőrzésre érdemes mondanivalóval rendelkező régi lakosainak az emlékezéseit. Ez az elképzelése azonban nem valósult meg.

Összefoglalva igaznak tekinthető a megállapítás, „hogy Várpalotát irodalmi vonatkozásban jegyzik, az Könczöl Imre érdeme”. A fejezetben felsorolt események is ezt igazolják. A 60-as években nagyobb teret kapott a könyvtár rendezvényei között a kortárs irodalom. A 70-es évekre az általa vezetett könyvtári rendezvények főként a helytörténeti kutatások körül mozogtak.

Munkatársai szerint nem volt „a szó klasszikus értelmében igazgató, igazi főnök. Élményszerűen beszélt, mindig mesélt, lehetett tőle tanulni. Volt egy kisugárzása... mesészerűen tanított.”

Munkájának elismeréseként 3 kitüntetést kapott: 1973-ban Veszprém Megyéért arany fokozatát, 1977-ben a Szocialista Kultúráért, 1980-ban Kiváló Munkáért.

1980. július 1-jén ment nyugdíjba. Utódja *Neményi László* lett.

Publikáció, irodalmi tevékenysége Várpalotán

1963-tól főként a Könyvtáros, Horizont, az Életünk című folyóiratok közlik írásait, könyv és irodalomnépszerűsítő kritikáit, közművelődési és könyvtári tanulmányait. Munkái közül legszelebb körben ismertté a Várpalotán írott helytörténeti írási váltak.

Írásai az ember, irodalom, könyv, olvasás kapcsolatát kutatják. *Takács Imrével, Csanádi Imrével, Rab Zsuzsával, Palotai Erzsivel* készített interjúkban életútjukról, régi és mai költőkhöz való viszonyukról faggatta őket. Nekrológot jelentetett meg személyes ismerőseiről, így *Karsai Károlyról*, aki 1948-ban Pápán a Körzeti Szabaddművelődési Felügyelőségen vezetőhelyettese volt. Megemlékezést írt *Jankovich Ferenc* íróról, aki Könczöl Imréhez hasonlóan a fehérvári Ybl főreálba jár. Később az érdi népfőiskolán tanított és így találkozott Könczöl Imrével, aki ezt a veszprémi népfőiskolán tette. Jankovich Ferenchez fűződő kapcsolatát így jellemezte: „ismerettségünk... atyafiságos kapcsolattá fejlődött.” Jankovich emberi tulajdonságai közül a szülőföldhöz és annak népéhez való kötődést emelte ki.

Páldy Róbertről 75. születésnapja alkalmából a Veszprémi Megyei Könyvtár Évkönyvében jelentetett meg portrét 1987-ben.

Külön ki kell emelni a Könyvtáros hasábjain megjelentetett kritikáit. Ezeket két nagy csoportba lehet osztani, egyrészt a verseskötetek, szépirodalmi művek ismertetései, másrészt a könyvtári segédeszközök, bibliográfiák elemzéseit. Az előző csoportba *Bódás János, Váci Mihály, Benjamin László, Csanádi Imre* köteteiről készült recenziók tartoznak. Közülük *Bódás János* nevét kell kiemelni, aki-

nek a költészetével mélyrehatóbban foglalkozott, több tanulmányt is írt róla. Bódás kortárs költő, aki 1940-től Székesfehérváron élt, így Könczöl Imrével az 1950-es években került jó kapcsolatba. Bódást, aki foglalkozását tekintve református lelkész volt, „papköltő”-nek, „tipikus vidéki költőnek” nevezte. Költészetének fő motívumai a nép és a parasztság sorsa Könczöl Imre életében is meghatározóak voltak.

A recenziók másik csoportjába a könyvtári segédeszközökről, főként a különféle bibliográfiákról megjelent írásait soroltam. Az 1980-as években a Könyvtáros hasábjain a „Könyvtári kis tükör” című ajánló könyvjegyzéket tartalmazó sorozat egyes részeivel foglalkozott.

Az 1960-70-es években Magyarországon megerősödött az olvasásszociológia iránti érdeklődés. Könczöl Imre számos írása bizonyítja e terület iránti érdeklődését. Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár 1971-es évkönyvében „Az olvasóvá válás útjai és útvesztői” címmel jelent meg írása. Megpróbált arra választ keresni, hogy miként lesz az azonos vagy hasonló körülmények között élő emberekből olvasó az egyik és nem olvasó ember a másik. Maga „olvasásszociológiai vizsgálat próbafúrásának” nevezi munkáját. Könczöl Imre kérdéseivel együtt a háttérben maradt, a beszélgetések igen meghittek, őszinték. Az interjúkból kiderült, hogy a megkérdezettek honnan származnak, mikor, minek a hatására mit kezdtek el olvasni és most az életükben milyen szerepet játszik a könyv és az olvasás. Kamarás István kritikájában az évkönyv legértékesebb írásaként jelölte meg Könczöl Imre munkáját: „...írásának legfőbb értéke, hogy életet lehel a felmérések által, százalékaránnyá... merevített olvasóegyéniségekbe, s felhívja a figyelmet a könyvtárosok nagy lehetőségére: erejüket, felkészültségüket meghaladó nagyszabású felmérések helyett esettanulmányokat készítsenek.

A várpalotai városi könyvtárban többször készítettek olvasásszociológiai felméréseket. 1970 novemberében a szakmunkástanulók olvasmányait vizsgálták meg. Arra keresték a választ, hogy mit olvasnak a szakmunkástanulók, mennyi szép- és szakirodalmat, milyen szépirodalmi műveket. A felmérés eredményeképpen

megállapította, hogy a szakmunkástanulók jelentékeny része rendszeres könyvtári olvasó, azonban ez nem ad okot derűre, mert olvasmányaik nem megfelelőek, s legszívesebben a Rejtő regényeket olvassák. Ezt igen nagy problémának tartotta, mert szerinte: „...ha hiszünk a jó irodalom nevelő, nemesítően emberformáló hatásában, hinnünk kell a rossz irodalom kártékonyságában is.”

Kamarás István tanulmányáról, mely a munkások és az olvasás kapcsolatával foglalkozik statisztikai felmérések alapján, kritikát írt a Könyvtárosban. Kamarás a felmérései alapján megállapította, hogy a magyar munkások 93,9%-a olvasó (a napilapot olvasókat is beleértve), illetve 75,2%-uk rendszeres olvasó. Könczöl Imre vitatta a felmérés eredményét, szerinte a számok mögé is be kell tekinteni. Felhívja a figyelmet arra, hogy fontos az is, hogy mit olvasnak az emberek, és a filmek, képregények befolyásolhatják a választadást. Személyes beszélgetésekre van szükség, mert ezekkel javítani lehet a kérdőívek által létrejövő torzulásokon. A statisztikával kapcsolatban Veres Péter szavait idézi, melyek 1954-ben a badacsonyi találkozón hangzottak el: „...ravasz dolog a statisztika! Nemcsak azért, mert egynek a kettő már 200%-a, és ahol semmi nem volt, vagy éppen csak valamicske volt, ott a kis eredményből is könnyen lehet nagyot mutatni, hanem azért is, mert a statisztikai adatokat egy kis ügyeskedéssel mindenki úgy csoportosíthatja, hogy szándékainak és érdekeinek a legjobban megfelel.”

A statisztikával kapcsolatos fenntartásainak ad hangot, más kritikáiban is. *Urbán László* 1968-ban és 1969-ben „Településeink könyvtári ellátása” címmel jelentetett meg tanulmányokat. Könczöl Imre ezekre a munkákra reflektálva hívta fel a könyvtárosok figyelmét arra, hogy az egyes adatokat kritikával kell fogadniuk. Az adatokat beszéltetni kell, hiszen ha egy könyvtárban a beiratkozott olvasók számához képest túl kevés a kölcsönzött könyvek száma, akkor előfordulhat, hogy a könyvtárban sok az úgynevezett „statisztikát javító tag”. A kölcsönzött könyvek száma pedig nem feltétlenül jelenti az olvasott művek nagyságát is egyben.

Könczöl Imre a könyvtárak elsődleges feladatai közé az emberek olvasóvá nevelését, ízlések formálását tartotta. Írókat, könyv-

tárosokat, irodalomtörténészeket keresett meg a következő kérdéssel: „A bestsellerek elősegítik vagy hátráltatják, hogy az irodalomban járatlan emberek megkedveljék az olvasást?”. A megkérdezettek között volt Szabó Pál, Veres Péter író, Komlós Aladár, Kiss Ferenc irodalomtörténész. A válaszokat közölte, de leszögezte, hogy azok bírálataira nem vállalkozik. Helyette a saját véleményét írta le, amely szerint a bestsellerek, ponyvák népszerűsítése semmiképpen sem tekinthető közkönyvtári feladatnak. De tényként el kell fogadniuk a könyvtárosoknak, hogy az olvasók többsége szórakoztató olvasmányokért megy be a közművelődési könyvtárakba, így ezek a könyvek is a könyvtár állományának a részét képezik. A gondot szerinte az jelenti, hogy a ponyvák, bestsellerek olvasása nem jelent lépcsőfokot az értékes irodalom olvasásához, megkedveltetik az olvasást, de csak a hasonló könyvek olvasását.

Könczöl Imre életében az író-olvasó találkozóknak meghatározó szerepük volt, a Könyvtáros hasábjain több alkalommal írt róluk. Szerinte a legfontosabb az, hogy a könyveket az emberek elolvassák, így nem elsődleges feladata a könyvtáraknak, hogy beszéltesse a művekről. Ha vállalják mégis az utóbbit, akkor vannak feltételei egy sikeres író-olvasó találkozásnak: a helyi igény megléte és sikeres előzetes nevelőmunka a könyvtárosok részéről. Az író személyisége, magatartása meghatározó, ezért kiemelte, hogy nem mindegy, hogy kit és milyen közönség elé hívnak meg a könyvtárosok. Annak okaként, hogy a könyvtárosok idegenkednek egy ilyen program megszervezésétől, a rossz tapasztalatokat és a szervezők által elkövetett hibákat jelölte meg.

Érdeklődésének sokszínűségét mutatja *Juhász Jenővel* közösen írt, a könyvtári hírlapok és folyóiratokról szóló munkája. A munkát könyvtárosok írták, segítséget adva a hírolvasó elhelyezésének, berendezésének, gyűjteményének kialakításához. A megjelenő belföldi és a külföldi lapokat számbevevő ajánló jegyzéket is csatoltak hozzá.

Könczöl Imre több alkalommal írt a könyvtárak állománygyarapítási problémáiról, elemezve az Új Könyvek szerepét és a könyvkiadói politikát. 1967-ben könyvtárosokat kérdezett meg az Új Könyvek használatáról.

1966-ban 10 hónapig volt Csákváron szanatóriumban. A következő évben már a szanatóriumi könyvtárak helyzetéről publikált, felhívva azok elszigeteltségére a figyelmet. Fejér Megyei Olvasó Társaság története, Székesfehérvár irodalomtörténete és még lehetne sorolni a további témákat, melyekről publikált.

Összefoglalva megállapítható, hogy írásai sokszínűek, a könyvhöz és a könyvtárhoz kapcsolódó problémák széles körével foglalkoznak.

Helytörténeti munkái Várpalotán

Könczöl Imre neve Várpalota helytörténetével foglalkozó munkáiról is széles körben ismertté vált. Két fő téma köré lehet csoportosítani műveit. Egyrészt Várpalota történetével, így könyvtártörténetével, a Thuri-vár történetével foglalkozó munkái. Másrészt irodalmi kutatásainak eredményeképpen Bán Aladáról, Petőfi Sándorról, Krúdy Gyuláról megjelent publikációi.

Az előző csoportba tartozók közül elsőként a várpalotai könyv- és könyvtárkultúra történetével foglalkozó tanulmánya jelent meg 1965-ben. Részletesen bemutatja az 1945 előtti várpalotai könyvtárak történetét, és külön fejezetben az 1945 után kialakult könyvtári hálózatok helyzetét is elemzi. A házi könyvtárakra vonatkozó felmérés eredményeit is itt publikálta.

1979-ben a Naplóban egy cikket jelentetett meg, melyben a várpalotai Thury vár Újlaki névre való átkeresztelését javasolta. Indoka, hogy az Újlaki család a város történetének első évszázadaiban jelentős szerepet játszott, míg Thury György „csak” a török ellen harcoló várkapitányok egyike volt.

1988-ban jelent meg *Várpalota történetét* feldolgozó monográfiája. A munkát, mely Könczöl Imre utolsó megjelent írása, a Krúdy Gyula Városi Könyvtár adta ki az Ünnepi Könyvhét alkalmából. A könyv előzményét a „*Várpalota irodalmi kistükkre*” című olvasókönyvben 1977-ben megjelent tanulmánya jelenti, melyet átdolgozott, kibővített. Könczöl a város történetét a középkortól az 1980-as évekig tekinti át.

Könczöl Imre életében az irodalomnak hangsúlyozott helye volt. Nem véletlenül kapcsolódik tehát helytörténeti munkáinak másik fő csoportja Várpalota irodalmi múltjához. A könyvtár kulturális rendezvényei és Könczöl Imre helytörténeti publikációi között szoros kapcsolat figyelhető meg. Az előzőekben már említésre került, hogy a Petőfi és a Bán Aladár évforduló alkalmából jelent meg a „Várpalotai füzetek” egy-egy kötete. A *Bán Aladár emlékfüzet* a tudós életrajzát, irodalmi és tudományos hagyatékát tartalmazza.

A *Petőfi és Várpalota* kapcsolatát összefoglaló kötet bevezetője szerint, a költőnek Veszprém megyében Pápa mellett Várpalotával volt a legjelentősebb kapcsolata. Könczöl Imre a néphagyomány-nal szembeállít ismert tényeket, így bizonyítja azt, hogy a „Szeget szeggel” című versét a költő a pusztapalotai várromnál írta. Elemzi Petőfinek István öccséhez, a palotai mészárossegédhez fűződő viszonyát kevésbé ismert dokumentumok alapján. 1973-ban kutatásai összefoglalásaként jelenik meg *„Petőfi útjain Veszprém megyében”* című munkája. A legfőbb forrásnak Petőfi írásait tekintette, ezenkívül korabeli dokumentumokat, kortársi leveleket, visszaemlékezéseket vett alapul Petőfi nyolc Veszprém megyei útjának bemutatásához.

A kötet elolvasásakor kiderül, hogy a téma már régóta foglalkoztatta. Megemlékezik arról, hogy Dienes Andrással, a Petőfi emlékek egyik kutatójával Székesfehérváron az 1950-es években többször találkozott. Petőfi harmadik útjához kapcsolódó személyes élményeiről így írt: „Harmincegynéhány éve Siófok és Ozora közt néhányad magammal végigkerékpároztam a számításba jöhető utakat...”

Irodalomtörténeti kutatásainak harmadik fő témája Krúdy Gyula és Várpalota kapcsolata. 1978-ban, a *Horizontban* megjelent írásában, Krúdyt a legpalotaibb írónak, Várpalota legnagyobb írójának nevezte. Számos művében a régi eltűnt Várpalota éled újra.

Irodalmi kutatásainak egyik összegzéseként lehet tekinteni a már említett *„Várpalota irodalmi kistükre”* című munkáját. Ebben Várpalota múltját felidéző, megelevenítő irodalmi alkotásokat, újságcikkeket, bírósági jegyzőkönyveket adott közre.

Könczöl Imre tevékenysége a várpalotai helytörténeti kutatásokban meghatározó helyet foglal el. Munkáiról elmondható – és ez sikerük oka is egyben – hogy hitelesek és mindenki számára érthetően adja közre kutatásainak eredményeit.

LAZNIK GABRIELLA

Laznik Gabriella: A könyvtáros, népművelő Könczöl Imre élete. (Szakdolgozat). Szombathely, 1997. 33–53. p.

Könczöl Imre előadása a Könyvtári esték sorozatában 1967-68-ban

Könczöl Imre könyvtárigazgató úr emlékezete

Őszinte tisztelettel és barátsággal köszöntöm mindazokat, akiket most összegyűjtött a tíz évvel ezelőtt közülünk végleg eltávozott Könczöl Imre könyvtárigazgató úr, mindannyiunk méltán tisztelt Imre bácsijának emléke. Az egykori barát, a néhai könyvtárigazgató évek múltán is eleven emléke összehozta Önöket, összehozott Benneteket egy tisztelgő főhajtásra. Szívem szerint most magam is Önökkel, illetve Veletek lennék, büszke örömmel vennék részt az emlékezésben és ünneplésben, de nem tehetem, mert a tanári hivatás kötelessége mást parancsol. Egyetemi elfoglaltságom miatt csak így, közvetve tudok osztozni ebben a tisztelgésben, de lelkiismeretem arra buzdít, hogy csatlakozzam mindazokhoz, akik fontosak érzik, hogy halála után egy évtizeddel is kifejezzék őszinte megbecsülésüket egy hallatlanul sokoldalú kultúremlék: könyvtáros, helytörténet-kutató, irodalmár, művelődésszervező – és ki tudja, milyen meghatározások, címek tudnák még lefedni azt a széleskörű tevékenységet, ami Imre bácsi várpalotai munkásságát jellemezte.

Feltehető, sőt elvárható, hogy többen, többféle aspektusból vizsgálják ma Várpalotához kötődő, a település valódi városi rangját célzó nemes fáradozásait. Joggal tehetik, hiszen valóban nehéz lenne természettudományos, de akár filológiai pontossággal is behatárolni, mivel is foglalkozott Könczöl Imre várpalotai évei, évtizedei alatt. Elmondhatják, hogy könyvrat teremtett úgyszólván a semmiből, hogy példát adott a település iránti önzetlen elkötelezettségből, az értelmiségi felelősségtudatból. Elmondhatják, mert mindez így igaz. Mindannyian tudjuk, hogy egy telepü-

Könczöl Imre és néhány a kitüntetéseiből

lést nem a lélekszám, nem az infrastruktúra, az intézmények száma – még csak nem is a hatalom elhatárolása tesz igazán városossá. Ennek a tudatnak a lakosság, a városi polgár szívében kell megjelenie, ezt pedig leginkább a szó legnemesebb értelmében vett kultúra idézheti elő, teremtheti meg. Könczöl Imre könyvtárigazgató úr – nekünk, kiválasztottnak, akiket az élet azzal tüntetett ki, hogy ismerhettük őt, sőt barátságban lehettünk vele, nekünk tehát: Imre bácsi – éppen ezen a területen alkotott maradandót, sőt halhatatlant. Ezzel írta be nevét minden időkre nem csupán a város történetébe, de a városlakók közül sokunk szívébe, lelkébe is.

A história tanúsítja, hogy csak az igazán jelentős tettek nem hullanak ki az idők rostáján. Büszke örömmel mondhatom, hogy Könczöl Imre tettei évek múltán is ilyennek bizonyultak, hogy mindezek méltóak az utókor megtartó emlékezetére, hogy mindezekre évek, évtizedek múltán is érdemes visszaemlékezni, mert hatásukban ma is közöttünk vannak, tehát élnek. A hátramaradtak ősi kötelessége, hogy a büszke örökös, a jó gazda féltő gondosságával számba vegyék mindazokat a maradandó értékeket is, amelyekkel Könczöl Imre ezt a várost gyarapította.

Reménytelen dolog lenne most arra vállalkoznom, hogy Imre bácsi teljes tevékenységi körére emlékezve mindazt megpróbáljam bemutatni, amit településünkért a Várpalotán töltött évtizedei alatt végzett. Szabad legyen hát egyetlen tevékenységi területét kiemelnem, ami talán a legmélyebb nyomokat hagyta lelkemben!

Azt hiszem, sokunk számára jelentettek maradandó élményt az 1960-as évek második felében rendezett „Könyvtári Esték”, amelyek során nem csupán a magyar irodalom több kiváló alkotásával ismerkedhettünk, de – Imre bácsi szerteágazó személyes kapcsolatainak köszönhetően – szerzőikkel is személyes kapcsolatba kerülhettünk. Minden biztonnal sokan szerettünk volna gyermek-, de ifjú-, sőt felnőtt korunkban is közvetlenül találkozni egy-egy irodalmi mű főhőseivel, szerettünk volna szólni hozzájuk, még inkább pedig azt, hogy ők szóljanak hozzánk. Szerettük volna arra kérni őket, hogy fedjék fel nekünk – egyébként: mások számára – megfeythetetlen titkukat. Iskolai tanulmányaink egy-egy felejthetetlen irodalomóráján valóban sikerülhetett ez a megismételhetet-

len csoda, amiért valójában érdemes a tanítás során irodalommal foglalkozni.

Könczöl Imre könyvtárigazgató úr említett szervezésében azonban az irodalmi hősök mellett alkotóik is karnyújtásnyi közelségbe kerültek hozzánk: láthattuk arcukat, hallhattuk hangjukat, meggyőződhattunk embervoltukról, megtapasztalhattuk mindazon vonásaikat, amelyekben hasonlóak hozzánk. Legtöbbjük esetében sajnos már az ige múlt idejű alakját kell használnom, hiszen azóta már „odaát” alkotják műveiket, hogy az örök emberi sorsban is követeve őket majd ismét tudói lehessünk titkaiknak.

Így válhatott személyes ismerősünkké az egyébként megközelíthetetlen, akkor már a kommunista hatalommal is dacoló Veres Péter, az örökifjú és az élet kelyhét örömeiben és keserveiben egyaránt mindig fenéig ürítő Tersánszky Józsi Jenő, az örök emberért méltán aggódó Somlyó György, a költői felelősségét mély átérzéssel vállaló Tornai József, a nemzetet örökkön féltve féltő Erdélyi József – és még jó néhányan az akkori legnagyobbak közül.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy minderre akkor került sor, amikor íróink legjobbjai nem tartoztak igazán a kommunista hatalom kegyeltjei közé, amikor a hírhedt három T: tilt, tűr, támogat közül ezeknek az alkotóknak legfeljebb a tűrés, a megtűrés juthatott a magát munkás-paraszt kormányának nevező, de valójában idegen érdekeket szolgáló hatalom részéről. Az 1956-os szereplése miatt üldözött, majd mellőzött – némi túlzással Várpalotára száműzött – Könczöl Imre a kegyetlenségében egyszer már általa is megismert hatalom rosszállását, esetleges újabb lesújtását: alkalmasint ismételt internáltatását is kockáztatta a név szerint csak részben említett írók meghívásával és várpalotai szerepeltetésével.

Mindezzel az írók maguk is teljes mértékben tisztában voltak. Nem véletlen, hogy Veres Péter – példás bátorsággal! – így kezdte 1965. április 29-én várpalotai szereplését: „Ha van önök között rendőrspicli, vagy egy harapós tanácselnök, ne fáradjon már mondataim lejegyzésével. Ha akarja, kölcsönadom neki jegyzeteimet.” A politikában sem járatlan Veres Péter jól tudhatta, hogy kijelentésével bizony nem járt messze az igazságtól, valójában ma sem tudhatjuk: volt-e jelen besúgó – s ha igen: mennyi – annak a rendez-

vényünknek valóban népes közönségében. Azt sem felejthetjük el, hogy a nyilvánosság azokban az időkben bizony még egy országosan ismert és méltán megbecsült írónak sem jelentett védelmet a haragvó hatalom ellenében.

Ezek figyelembevételével kell szemlélnünk a nemzet iránti felelősséget mindig mélyen átérző Könczöl Imre könyvtárigazgató úr ez irányú tevékenységét. Be akarta kapcsolni az alig valamivel korábban várossá lett települést a magyar irodalom vérkeringésébe. A filológusok feladata lehet majd annak kiderítése, miként csapódtak le várpalotai élményeik az itt megfordult írók későbbi műveiben.

Az kétségtelen, hogy számunkra, az akkori fiatal várpalotai értelmiség számára maradandó élményt – talán nem túlzás így fogalmaznunk: egész életre szóló népi-nemzeti elkötelezettséget – jelentettek ezek a személyes találkozások a magyar irodalom akkori legkiválóbbjaival. Könczöl Imre így vett részt a városteremtésben, így adott a történelem emlékezetére méltó példát az irodalom élet-közelbe hozásáról. Bizony kevés – a miénkhez hasonló adottságokkal rendelkező – település mondhatta el magáról akkoriban, hogy irodalmunk legjobbjait látta vendégül, akik a veszélyes időkben is hangfogó nélkül nyilatkoztak nálunk: irodalomról, életről, akkori társadalmi-politikai viszonyainkról.

Mindezt egyértelműen Könczöl Imre veszélyeket is vállaló fáradozásainak köszönhetjük. Nélküle mindezen élményekben, szellemi-lelki gyarapodásban nem lehetett volna részünk. Jó, hogy megtette. Jó, hogy önmagát, egészségét sem kímélve fáradozott a városért, érettünk. Hálás szívvel emlékezhetünk az 1966. évi pusztapalotai irodalmi majálisra, ahol Bodor Tibor felejthetetlenül szép tolmácsolásában sokan először hallhattuk Simon István „Pálinkafőzők” című, csodálatos humorú versét. Így hozta nekünk Imre bácsi karnyújtásnyi, sőt tapintható közelségbe a magyar irodalmat annak minden szépségével és hétköznapi bájával együtt.

Folytathatnánk a sort – hittel hiszem, meggyőződéssel vallom: lesz is majd, aki folytatja, mert érdemes a folytatásra –, sorolhatnánk egykori könyvtárigazgatónk valóban áldásos itteni munkálkodásának újabb és újabb területeit, ahol kivétel nélkül a várost,

annak lakóit kívánta szolgálni, szellemi-lelki javakkal gyarapítani. Ezek az érdemek egy évtizeddel Imre bácsi halála után is elevenen élnek, sőt hatnak ránk, egykori résztvevőkre, de rajtunk keresztül másokra is. Ha igaz az a mondás – márpedig valóban igaz! – miszerint csak az hal meg, akit elfelejtenek, úgy Könczöl igazgató úr, Imre bácsi ma is közöttünk él tetteiben, értünk végzett fáradozásában, amelyek minden idők emlékezetére méltók. Úgy emlékezünk rá méltó módon, ha elsősorban arra gondolunk, mit tett városunkért, mit tett érettünk, barátaiért.

Várpalota, 2000. november 10.

DR. HUSZÁR PÁL

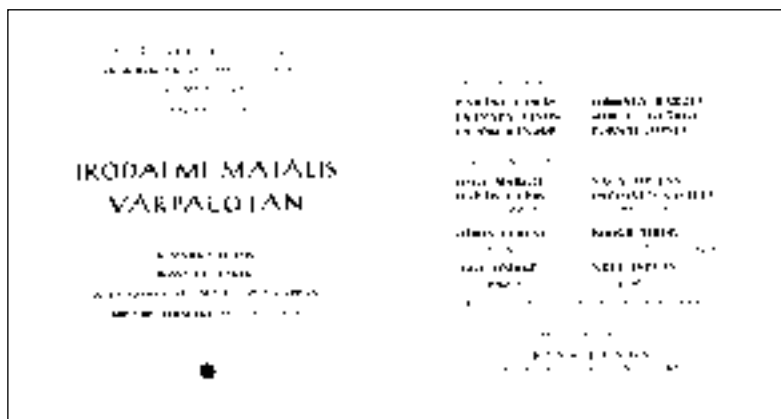
Elhangzott a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban 2000. november 13-án, a Könczöl Imre halálának 10. évfordulója alkalmából szervezett megemlékezésen

A legendás Könyvtári esték vendége Veres Péter író

A város 30 éves
 évfordulójára szervezett
 „Ki tud többet
 Várpalotáról”
 vetélkedőről
 1981. október 21-én

Könczöl Imre születésének 80. évfordulója

Emlékek...

*„Őrizzük, tartsuk fenn emlékeinket,
 gyűjtsük össze töredékeinket,
 nehogy elveszenek végleg,
 s ezáltal is üresebb legyen a múlt,
 szegényebb a jelen és kétesebb a jövő”
 (Cato – római bölcselő)*

Azt hiszem, nem én vagyok az egyetlen, aki még láttam Őt, aki személyesen ismerhettem.

Bennem maradtak a képek, amint a régi könyvtárban, a Kossuth utcai kis irodában a kályha mellé húzódva kevergeti a kávéját, s mi szavakban is melegekde ülünk körülötte.

Néha kissé cinikus mosolyával, füstöt eregetve, ironikusan, csipkelődve beszélgettünk. De talán olyan régi, személyes élménye senkinek sincs, mint nekem. Hiszen diákkoromtól ismertem. Érettségiző diákként találkoztam Imre bácsival először. Bár sokan a nálam fiatalabbak is Imrének szólíthatták, nekem azért mindvégig Imre bácsi maradt, s ehhez hozzáfűződött az a tisztelet is, melyet iránta éreztem.

Székesfehérvárott jártam középiskolába, egy olyan változó világban, amikor az iskolánk neve is változott, profilha is.

A tanítóképzőbe jelentkeztem, de mire érettségi vizsgát tehetünk, éppen pedagógiai gimnáziumnak hívták az iskolát. Sokszí-
 nú diákélet folyt ott, és sok nagyszerű tanár tanított bennünket. Akkor Ő Székesfehérvárott élt, s mint megyei vezető jött velünk Pestre egy kirándulásra, amelyet az énekkar országos első helye-

zésével kaptunk. A Margitszigeti Nagyszállóban aludtunk, s máig is emlékezetes, mennyire jó hangulatunk volt.

Érettségi után én Pestre mentem főiskolára, és fiatal tanárként találkoztunk ismét, amikor a 2. sz. iskolába kerültem magyartanárnak. Amikor a könyvtárban először meglátott, természetesen nem ismert meg, hiszen én felnőtté váltam, kissé én is másnak láttam őt. Fürkészve vizsgálta az arcomat.

– Honnét ismerem én magát? – kérdezte. Aztán kezdtük idézgetni a történeteket, elsősorban a székesfehérvári ismerősöket, s a hozzájuk fűződő eseményeket, de a szó legszorosabb értelmében a történelmet is.

Keveset beszélt magáról, sikereiről, kudarcairól, csalódásairól, szenvedéseiről. Alig tudtunk róla valamit. Mert nem csak én voltam akkoriban a könyvtár lakója, hanem tanítás után sokan a könyvtárban kötöttünk ki.

Komplikált személyiség volt. Néha felfedeztem benne valami szerzetesi alázatot, prédikátori hajlamot, jelenségnek is ilyen volt. Nagyon szeretett beszélni, természetesen nem magáról. Az irodalomról, az írókról – költőkről, művekről, regényekről, versekről – a világról.

Rólunk, a szűkebb és tágabb értelemben is. Óvatos volt, akadtak dolgok, amikről nem beszéltünk. Legfeljebb csak az összenézések, a szemek beszéltek.

Hiszen akkor olyan világban éltünk, hogy sokan tele voltunk félelemmel, szorongással. Gyakran éreztük a nagy kétségbeesések pillanatait, a kilátástalanságot.

Máskor meg rajongtunk, lelkesedtünk. Tele voltunk bizakodással, reménnyel.

Ady írja valahol: „A hit valami olyan portéka, mely minden korszak emberei számára akképpen jut, mint a kenyér.”

Ilyen táplálék volt számunkra mindaz, amit a könyvtárban magunkba szívtunk.

Valahol azt olvastam róla, hogy politikus könyvtáros volt a könyvtárigazgató. Én az előbbi megállapításról nem kívánok beszélni, hiszen akik ismertük, tudjuk, valóban az volt. A jelenlétével politizált.

Hitvallása volt, hogy a könyvtár legyen a szellemi élet központja. A palotai könyvtár valóban szellemi műhely volt. Szellemi műhellyé vált az Ő keze nyomán. Akkora csoda volt ez a 60-as években, amikor Palota, egy vidéki város olyan szellemiséget sugárzott a könyvtári esteken keresztül, amely az országban is kevés volt, s talán csak némely pestinek adatott meg.

Milyen megfeszített munkát, testi és lelki energiát igényelt a szervezés – az előadók meghívása, a pénz elővarázsolása. Pedig nem volt ott semmi fényűzés! Asztal és szék, székek, legfeljebb virág az asztalon. Talán ez sem volt dísz, kellék, hanem szimbólum. Virág – virágzás, mert a gondolat, amely ott megszületett, virágot hozott. És akik jöttek, éppen úgy egy fontos ügy megszállottjai voltak, mint Ő, aki létrehozta ezt az együttlétet, s mi, akik hallgattuk az előadókat, s tovább vittük a hallottakat.

Latinovits mondta a poétákról: „delejtű emberek”, művészek, - s ahogy sokan tartják – kiválasztottak. Valóban kiválasztottakat hívott meg. De talán ugyanilyen kiválasztottnak érezhettük mi is magunkat, akik hallgattuk, befogadtuk, mert a befogadás is szellemi erőfeszítést, nyitottságot, egyfajta együttgondolkodást kíván.

Kiket hívott meg? Nyilván a teljesség igénye nélkül idézem az emlékeket. Neveket felsorolni lehetetlen s nem is szeretnék rangsort felállítani. Csak akikre nem lehet nem emlékezni.

A nagy „öreg” közül Veres Pétert. Most is látom magam előtt ősz fejét, hallom ízes beszédét, mintha nagyapámat hallgattam volna.

Tersánszky Józsi Jenőt. A maga kajánságával – még furulyázott is.

Jankovics Ferencet – aki a közeli Székesfehérvár, s környékén élte gyermekkorát, diákéveit. Nem véletlen néhány regényének témaválasztása, színhelye.

Gyurkovics Tibort, akit személyes kötődés is kapcsolt a városhoz. „Menj el Várpalotára, ott szeretnek téged...” – írja a versében.

Csoóri Sándort, aki akkor a fiatal költőnemzedék reménysége volt, akit még Pápáról ismert Könczöl Imre. Csoóri Sándor többször is járt a könyvtárban, s amikor irodalmi majális szervezésébe

kezdt Imre bácsi a várudvarban, sőt Pusztapalotára is kimentünk gyalog, akkor is az elsők között volt, akit meghívott.

Nagy Lászlót – Szécsi Margitot. A fülemben cseng Nagy László kissé rekedtes hangja, ahogy saját verseit olvassa. „Ki viszi át a szerelmet?”

Csanádi Imrét – Rab Zsuzsát, Tornai Józsefet – most is látom dinamikus mozdulatait. József Attilát olvas – elemez – Klárisok a nyakamon –. Itt értettem meg a verset, disszonáns képeit, József Attila lelkiállapotát.

Tatay Sándor, Jobbágy Károly, Somlyó György, Fekete Gyula, Mátyás Ferenc, Ladányi Mihály, Simon István szintén a könyvtár vendégei voltak. Ott őrzöm a dedikált példányokat a könyvespolcomon.

Hívott előadóművészeket is. Básti Lajost, aki jelenség volt. Hídeg kimértsége, távolságtartása, előkelősége mellett magával ragadott bennünket művészetével.

Jancsó Adrienn, aki balladákat szavalt, Csernus Mariann kedves verseit mondta, Bodor Tibor, aki zseniálisan közölte a vers gondolatait, érzelmeit. Szenvedéllyel, a költő szövegét tisztelő pontossággal, jellegzetes artikulációval.

Most is őrzöm az egyik verset – s az utolsó sorok akár a végrendeletem is lehetne:

*„Szerettem, s szerettek. Nap csókolta arcom,
Nem vagy adósom, élet, váljunk el, nem haragszom.”*

Ezek a pillanatok voltak azok, amelyek igazságunkban erősítettek, hogy érdemes, s kell szárnyalni, s elhitették velünk, hogy nem vagyunk egyedül, sokan vagyunk, akik egyet gondolunk.

Nem hagyhatom ki a sorból Czine Mihály irodalomtörténészt, aki olyan szuggesztív egyéniség volt, hogy szuperlatívuszokban lehetett róla beszélni.

Találkoztunk Krúdy Zsuzsával, aki sokat-sokat beszélt édesapjáról, hozzá kötődő kapcsolatáról.

És hát utána Könczöl Imrének köszönhetjük, hogy a város számára is felfedezte a Krúdy emlékeket. Bebizonyította, hogy Petőfit

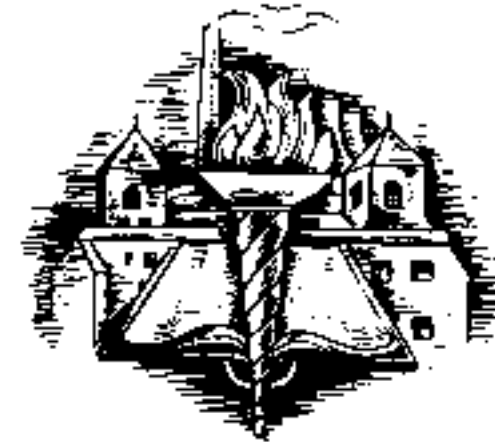
is szoros szálak fűzték Palotához. Helytörténeti munkái, Várpalota irodalmi kistükré című műve nélkülözhetetlen számunkra.

Szervezett irodalmi vetélkedőket, ott volt a kulturális seregszemléken, a március 15-i szavalóverseny megszervezésében is aktívan részt vett, gyakran ő választotta ki a kötelező verset, amelynek mindig volt aktualitása.

Honnan volt ennyi energiája? A végtelenségből? S hova tűnt? A végtelenségbe? A véges jelenségvalóságból a halhatatlanságba? A test, az anyag a földre kerül, a lélek, a szellem elrepül, de itt marad a föld felett, kísértve, tanítva, élve. Kapocsként a múlt és a jelen között, hogy legyen jövő.

VARGA KÁROLYNÉ

*Elhangzott a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban 1998. november 3-án,
a Könczöl Imre születésének 80. évfordulója alkalmából
rendezett tanácskozáson*

KÖNYVTÁRI ESTÉK
VÁRPALOTA
1967 68

*Az ünnepi könyvhét alkalmából író-olvasó találkozó
Kalász Mártonnal 1983. május 27-én*

A való világ sodrásában (Könyvtárteremtő évek Várpalotán)

(részletek)

Bizonyos, hogy a cselekvés új (felség) területére kaptam belépőt, amikor 1980 júliusától a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár igazgatója lettem. *Könczöl Imre*, az avatott szakember, a székesfehérvári megyei könyvtár alapítója – nála jelentkeztem először a pályára – szólt nekem, hogy vállalnám-e nyugdíjazása után intézménye vezetését, melyet szinte a semmiből vitt sikerre 1963-tól kezdődően. (Jólesett ez most is, ennyi idő eltelte után.)

Könczöl Imrével ekkor már negyedszázada ismertük egymást. Miután a forradalom miatti vizsgálati fogságából szabadult, és a biztosító ügynöke volt éppen, többször találkozhattam vele *Bódás János, Paál Lajos, Pesti János, Sobor Antal, Takács Imre* és mások társaságában Fehérváron, a régi Stop presszóban, amely a Széchenyi utca és a Balatoni út sarkán állt akkor. Később a *Fejér Megyei Könyvtáros*ba kért interjú hozott össze bennünket, a korrektúra és a módosítások miatt személyesen fel is kerestem Várpalotán. Ezek juthattak eszébe – vagy későbbi látogatásom, amikor egyáltalán nem a könyvtárügy, csak az ő sorsa érdekelt –, hogy utódjául végül is engem javasolt?

Külön odautaztam fölmérni, milyen is ez az örökség, és igent mondtam neki.

– Tudod, nem egy jelentős, nem is nagy szemétdomb ez – jegyezte meg kaján mosollyal –, de te fogsz itt kukorékolni...

Következhetett a veszprémi Eötvös Károly Veszprém Megyei Könyvtár igazgatója, Varga Béla jóváhagyása, amiként ezt az akkori procedúra előírta. Évtizede ismert már ő is, nem volt hozzám egy fölösleges kérdése sem.

– Ha úgy gondolod, hogy hosszabb ideig maradni tudsz, csak akkor vállald – figyelmeztetett. Komolyan vettem.

Imre bácsi felvilágosított, és magam is jól sejtettem: nem szikla alapú talajra lépek. De tudtam, mindent megteszek azért, hogy korszerű könyvtárat teremtsünk itt a lakosságnak, a magyar nehézipar délnyugat-északkelet irányú tengelyében álló dunántúli „szocialista városban”, Várpalotán.

A tanácselnök, aki egy nagyüzemből került a városvezetés székébe, bemutatkozó látogatásomon hihetetlen magabiztossággal jelentette ki:

– Igazgató úr, támogatom önt mindenben, kérhet tőlem bármit, csak új könyvtárépületet nem! Higgye el nekem, ennek ma itt nincsenek meg a feltételei...

– Idővel azért megtaláljuk a módját – jegyeztem meg óvatosságúan, mosolyogva.

Egy pillanatra mintha fölkapta volna a fejét, de talán tévedek, gondoltam, mert azonnal napirendre tért fölötte. (Később kiderült: mégsem tévedtem. Amire ugyanis nem volt kíváncsi, amit hallani sem akart, azt soha meg nem hallotta igazán.) Akkor még nem tudhattam, hogy erős sugárzású, anyagtalán reményeim hamarosan tárgyi valóra válnak...

A tanácselnök első találkozásunkkor szolgálati lakást ajánlott fel, amit önzetlenül és ostobán elhárítottam.

– Fehérváron van lakásunk – magyaráztam, (nem voltam pontos: édesanyámnál laktunk) – feleségem ott dolgozik, gyerekeim ott járnak iskolába. Nem szeretnénk ezen változtatni, ezért legyen inkább a napi bejárás.

– Nem ritkaság – véleményezte elgondolkodva elhatározásomat –, többen járnak ide dolgozni, vezetőik is Fehérvárról és Veszprémből.

Így lettem ingázóként a két város között – hátrányos helyzetű igazgató. Persze nemcsak a menetrend szerinti autóbuszjáratokat, saját kocsinkat is gyakran igénybe vettem – volt úgy, hogy napon-ta többször fordultam oda és vissza.

Boldog voltam. Könczöl Imre több értelemben is remek könyvtárat hagyott rám. Az összes dokumentum mennyisége az ötven-

ezret nem sokkal haladta meg, mégis örülhettem *a ragyogó olvasótermi anyagnak*, amelyet száz helyről, antikváriumokból, nagy hozzáértéssel vadászott össze elődöm alig több mint másfél évtized alatt. Noha intézményenként kis alapterületével és szűk szolgáltatási struktúrájával (számottevő különgyűjteménnyel alig rendelkezett!) már nem felelt meg a korszerű követelményeknek, mégis megalapozott és magas szinten teremtett a semmiből olyan hagyományokat, amelyeket az irodalmi ismeretterjesztés minőségében és a könyvtár közönségkapcsolataiban (népszerűségében) nehezen lehetett volna felülmúlnia bárkinek is.

Nem volt mindegy az sem, hogy Könczöl Imre itt is, akár Fehérváron, olyan munkatársakkal vette körül magát, akik garanciát jelentettek tervei végrehajtásában. (Ide írom a nevüket: *Koncz Józsefné Marika, Vida Szabolcsné Ica és Volekné Temesi Zsuzsa*, ők a könyvtár legfőbb támaszaiként mindvégig kitartottak mellettem. *Bubics Istvánné Évát*, kiváló gyermekkönyvtárosunkat külön említtem, öt négy évvel később gyógyíthatatlan betegség ragadta el körünkbe.) Csak folytatnunk lehetett, az új viszonyok közé átörökítve, *megőrizniünk és megújítanunk* elődöm eredményeit. Vagyis nemcsak érdemesnek tűnt, egyszerűen nem volt jobb megoldás, mint ezekre az alapokra építenünk.

Magam tehát beiktatásomkor ezekkel a felismerésekkel láttam munkához.

Utólag kellett rádöbbenem: hiába minden elhivatottság, ügyszeretet, számos felgyülemlett szakmai tapasztalat, ha mint vezető teljesen kezdőnek mutatkozom – mert annak éreztem magam! –, bizonytalanul, a „sötétben” tapogatózva, teljesen magamra maradhatok. De vannak ugye helyzetek, amikor az embernek ismeretlenül, egyes-egyedül kell szembenéznie gondjaival, az őt nem mindig barátságosan figyelő, netalán ellendrukkerként körülvevő világgal...

Így álltam leendő munkatársaim elé, akik támogatását csak búcsúzó igazgatójuk hiteles ajánlásával, nem pedig saját „programbeszédem” két suta, bizalomkérő mondatával nyertem meg a legközelebbi jövőre nézve. „Kedves kollégák, nem készültem” – kellett volna mondanom rögtön magyarázatként, de ez is elmaradt. A

bemutatkozás nagy esélyét tehát elmulasztottam – gondoltam visza a jelenetre – de éreztem, tudtam: lesz még (kell hogy legyen) egy-két ennél jobb „dobásom”.

Könczöl Imre megígérte, a következő pillanattól kezdve eltűnik a könyvtár közeléből is, nehogy korlátozza, jelenlétével bárminben is befolyásolja vezetői döntéseimet, viszont ha segítségére lenne szükségem, szólítsam, nem késlekedik majd.

Békés építőmunka következett. A köznapok csendes, rendkívüli eseményektől mentes csatái, melyeket egymás után kellett megvívniuk sikeresen. Ebben csak munkatársaimra hagytakoztam, nem is csalódtam bennük. Folytattuk az utóbbi esztendőkből meggritkult rendezvények sorát, amelyek alapján a 60-as, 70-es években Várpalota méltán vívta ki „az írók Mekkája” megtisztelő címet... A nyolcvanas évektől kezdve számos szépíró, költő, irodalomtörténész, esztéta, társadalomtudós mint nagyon is különböző okokból a hazai szellemi élet homlokterébe került és a régióban kiemelt figyelmet érdemlő személyiséget hívtuk meg. Többek között *Ancsel Éva, Boldizsár Iván, Botár Attila, Buda Ferenc, Cseres Tibor, Jókai Anna, Kalász Márton, Ladányi Mihály, Mezei András, Miskolczi Miklós, Nemeskürthy István, Sobor Antal, Széki Patka László, Szentmihályi Szabó Péter, Szilágyi Ákos, Tükács Imre, Tatay Sándor, Tímár Máté és Vasy Géza* – találkozott érdeklődőivel, olvasóival a városban. Később *Csoóri Sándor, Czákó Gábor, Czine Mihály, Dobos László, Fekete Gyula, Gyurkovics Tibor, Kemény Géza és Péntek Imre* voltak vendégeink. Gyermekrészlegünkbe látogató, ünnepelt íróink közül *Bella István, Katona Tamás* és *Lázár Ervin* szerepléseit kell kiemelni.

*

Közben, pedig közelebről ismerkedhettem a könyvtárral (mit, miként kell változtatnom, folytatnom vagy tovább építenem?), de közelebbi kapcsolatba kellett lépniem a város, a szakszervezeti könyvtárhálózat, Várpalota oktatási és más kulturális intézményeinek vezetőivel is. A harmincezer alatti lakosság létszámához mérten – persze a három városrész érdekeinek megfelelően – az intéz-

ményszerkezet eléggé összetettnek tűnt eleinte. A részint épen fennmaradt várpalotai Újlaki várban működött alapítása óta az országos gyűjtőkörű *Magyar Vegyészeti Múzeum* számottevő szakkönyvtárával és a helyi emlékeket őrző *Bányászattörténeti Gyűjtemény*. A Gróf Zichy-kastélyban, a kastélydombon volt a *Tüzérmúzeum*. A *Thuri György Gimnázium* mellett kilenc, csupán sorszám-mal megnevezett általános iskola, három szakszervezeti művelődési ház és egy tisztii klub látta el az oktatás és a művelődés feladatait a város területén, mindegyik saját könyvtárral. (Inotán az *Erőmű* és az *Alumíniumkohó*, Várpalotán a *Szénbányák*, Pétfürdőn a *Péti Nitrogénművek* volt a város életét leginkább meghatározó, jelentős gazdasági erőforrás.)

A várossal való ismerkedésemben remek segítőm, kísérőm volt a kiváló képességekkel megáldott *Koncz József*, a művelődési osztály erőssége, a sokoldalúan képzett, energikus közművelődési felügyelő, a szellem, a művészetek és a kocsma-kultúra nagy barátja. A tanácsházán ő volt az egyedüli, aki tevékenysége szinte teljes spektrumában fölünyes biztonsággal tudott improvizálni bármikor. Színes személyiségét, remek sakk-tehetségét számtalan parti során élvezhettem (legtöbbször ő nyerte ezeket), de szakmai tevékenységemhez is sok, baráti értékű segítséget kaptam tőle. A másik érzékeny ember, aki elegánsan, éteri mozdulatokkal tudta irányítani, saját hatáskörében előmozdítani könyvtári munkámat, *Madaras Annamária*, a művelődési osztály vezetője volt. Nem véletlen, hogy 1980 nyarán – amikor először találkoztunk –, ez a művelt és kedves, charme-os asszony megnyerte s mindvégig megtartotta rokonszenveimet.

Mint több várpalotaiával, *Bellovits Jenő* textilművésszel is *Koncz József* hozott össze még a legelső időkben. A Vízműnél dolgozott, remek textileket készített, és számos kiállításon jutott nyilvánosság-hoz. Igazi, érzelmektől és indulatoktól fűtött alkotóként nehezen tűrte a középszert, inkább a végletekhez vonzódott. Emberségéről, markáns, színes egyéniségéről és tehetségéről a közelében győződhettem meg; sok időt töltöttünk együtt kellemes, baráti társasággal, balatoni villájában is. *Angyal* című, kétméteres alkotását lakásom falán őrzöm, mint egyetlen tárgyi emléket tőle, néhány

évvel ezelőtt, hirtelen bekövetkezett halála után. Megkésve indult, fölívelő pályája idejekorán tört ketté, dolgavegzetlenül távozott közülünk.

A Várpalotán töltött tizenegy esztendő alatt más alkotókkal is megismerkedtem, különösen a Nagy Gyula Galéria megnyitása után, a helyi művészeti élet kibontakozásainak évtizedeiben. A tehetséges grafikusművész *Mészáros Imre* pályáját azóta kísérem figyelemmel, miután felkért a *Palotai Műhely* kiállításának megnyitására. Markáns, drámai erejű kompozícióival, kifejezőeszközeiben is folytonosan gazdagodó életművével számos rangos kiállításon mutatkozott be itthon és az utóbbi években Nyugat-Európában. A várpalotai képzőművészet nagy reménységének és esztétikai ideáljaimhoz közel éreztem a lírai realista tájképfestészetben maradandót nyújtó *Szelestey Lászlót*, a Balaton környéki táj ízes, robosztus erejű költőjét, akitől fájdalom, fiatalon kellett búcsúznunk. *Kóta Dénest*, a varázslatosan kezdő, lírai indíttatású koloristát is ezekben az években ismertem meg, aki a Tési Általános Iskola igazgatója volt, irodalmi terveket dédelgetett, majd novelláit is közreadta. *Lendvai István* neve először néhány emlékezetes éremterve láttán rögződött bennem, majd évekkel később, mint köztéri szobrásznak már önálló, remek kamara kiállítását nyitottam meg a Vörösmarty Színházban. Rajtuk kívül, nem utolsósorban *Újhelyi Gábor*, a Képzőművészeti Főiskolát végzett, már akkor sem fiatal gimnáziumi rajztanár kivételesen színes, „szerkezetesbe hajló” expresszionista életművéből kell megemlékeznem, aki áldásos pedagógiai munkásságán túl díjaival is bemutatkozott Várpalotának.

Befejezésül említem *Pierre Székelyt*, a világszerte ismert szobrászművészt, építészt, festőt és filozófust, akinek a várpalotai vár különös szerepet játszott az életében, noha őt nem itt, hanem Budapesten ismertem meg. 1944-ben, mint *Székely Péter* munkaszolgálatost vezényelték ide társaival, a vár háború okozta sérüléseinek helyreállítási munkáira. Ha szemben állunk a vár térre néző-homlokzatával, az áruházzal felőli jobb oldalán az egyik elő emeleti ablak párkányát (a külső saroktól számított másodikat) *ő faragta meg kőből*. Ami ebből lényeges, annyi, hogy *ez volt élete legelső találkozása későbbi művészetének anyagával, a kővel*. Ezért volt kedves

neki ez a párkány, de mint általában a munkaszolgálatosok, ő sem szívesen beszélt az emlékeiről. Pierre Székely, aki hazaköltözését tervezte, 2001-ben, Párizsban halt meg, 78 éves korában. (Öcsém hozott össze bennünket egyszer, amikor Pierre itt járt Magyarországon. Noha csak futólag találkoztunk, s mindössze néhány történetet hallottam róla, nemcsak szobrai, de féktelen szabadságszeretete, szokatlanul rendhagyó személyisége is mély nyomot hagyott bennem.)

Városi könyvtárigazgatóként – noha senki meg nem követelte tőlem – mint módszertani alközpontvezető úgy gondoltam, a közigazgatási szerkezethez igazodva a városkörnyék – Berhida, Ósi és Tés – könyvtárainak szakmai gondozását is vállalnom kell. A vidéki kollégák örömmel fogadták, mint váratlan segítséget, ami persze legkevésbé sem zavarta önállóságukat, sőt ellenkezőleg, éppen magasabb szintre emelte azt... Amikor pedig néhány évvel később októbertől májusig minden hónap első hétfőjén megszerveztük a városkörnyék és más hálózatok közművelődési könyvtárosainak közös *szakmai továbbképzését*, fontos, korszerű ismereteket nyújtó programjaink (többek között a könyvkiadók szerkesztőivel rendezett, információcsere miatt is fontos találkozók) népszerűek voltak kollégáink körében.

A nagy változás, a könyvtár jobb elhelyezésének reménye három éven belül, 1983-ban jött karnyújtásnyi közelbe. A szerencsés információ a Városi Tanács terv- és műszaki osztályán dolgozó munkatárs – könyvtárunk egyik figyelmes olvasójának – jóvoltából jutott el hozzánk: ő, aki napi látogatónként ismerte férőhelygondjainkat, hozta tudomásunkra, hogy a város által épített új háztömb alatti üzletsor igénylői visszaléptek, így mód nyílhatna ott a városi könyvtár új helyiségeinek kialakítására. Páratlanul nagy jelentőségű volt ez az eleinte bizalmasan kezelt hír, hiszen az említett beépíthető tér könyvtárunk Kossuth utcai, kétszintes alapterületének csaknem háromszorosát érte el! A jóindulatú tanácsi ismerős, miután megbeszélte velünk, maga javasolta főnökeinek a szabadabbá vált terek ésszerű hasznosítását.

Átnéztem a tervrajzokat. Az öröm első pillanatai után eszembe nyilalltak könyvtárvezetési ismereteim, közülük is a ránk vonat-

kozó részlet: ezeket *nem szabad lakóházak alá, alsó szintjeire telepíteni, a várható leázások miatt*. A Veszprémi Tervező Iroda mérnökének fölvettem ezt, mire könnyedén megnyugtató: a mai szigetelési technológia már fölöslegessé teszi ezeket az aggodalmakat. A szakmai belső terek és berendezés tervezésében *Urbán László*, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ nagy tapasztalatú építész volt segítségünkre, folyamatosan vele konzultáltam, egyeztetve kollégáimmal kialakított elképzeléseinket a Megyei Könyvtár szakembereivel is. A korszerű, demokratikus könyvtári üzem akkori legjobb nemzetközi és hazai modelljei lebegtek szemünk előtt, persze mindenben saját (kisebb) méreteinkhez, anyagi lehetőségeinkhez igazítva.

A módosított építészeti, épületgépészeti tervek hamar elkészültek, következhetett a kivitelezés. Az eleinte alig észrevehető változások fölgyorsultak, 1984-re helyére került a homlokzati lábazat az üvegportál-sorral, és számos megkerülhetetlen változtatás kierőszakolása után végre a műszaki átadást is megérhettük. A legsúlyosabb nyomás alól, gondoltuk, ezzel megszabadultunk, de a „hogyan tovább” kérdéseire egyelőre senki sem tudta a választ: az új berendezés és felszerelés beszerzésére a tanácsnak nem maradt költségfedezete.

A berendezés megtervezése után kezdődhetett volna a kivitelezés. Ám pénz hiányában egyelőre csak a szóbeli megrendelés megerősítő *ígéretekkel* nyugtathattam Németh Lászlót, a szanyi cég időnként telefonon jelentkező főmérnökét, ahonnan egyedi tervezésű, speciális bútoraink, könyvespolcaink és folyóiratállványaink, sőt – közvetítéssel – tömör raktárunk gördülő polcainak elkészítését vártuk. (Ehhez a síneket előzetesen egy másik kivitelezővel már beépítették.)

Álmatlan éjszakákon és számtalanszor fölriadva tépelődtem: mitévő legyek? Nem lehetett tovább húzni az időt. Vagy meg kellett erősítenem, vagy azonnal lemondanom a megrendelést (ez egy évvel vetette volna vissza a könyvtár megnyitását), mert Szanyban nem halaszthatták tovább a gyártás megkezdését. Tájékoztattam főnökeimet a helyzetről, s bejelentettem – jöjjön, aminek jönnie kell! –, hogy *saját szakállamra döntöttem...* Egyidejűleg hala-

déktalan megoldást sürgettem a bajok orvoslására. (Krasznai Béla tanácselnök-helyettes mintegy előlegként csakugyan meglévő szakállam azonnali leborotválását javasolta kedvesen – nem mintha újabb fedezetnélküli megrendeléseimtől rettegett volna –, de saját érdekeimre hivatkozott, aminek még „győzelmünk napja” előtt nagylelkűen eleget tettem...)

Városunk vezetői végül veszprémi zárandokútjukon ígéretet kaptak: a megye hozzájárul a várpalotai beruházáshoz, amennyiben a helyi tanács megelőlegezi a könyvtárépület befejezéséhez még szükséges milliókat... Végre megvolt a pénz a berendezésre, a fölszerelésekre! Szanyban már javában zajlott a gyártás, mi meg föllélegezve hozzáláttunk a beszerzésekhez. A tervezett bútorokkal és padlószőnyeggel is harmonizáló fotelokat, majd korszerű hangtechnikai eszközöket vásároltunk. A bútorok szállításával, a tömörraktár szerelési munkáinak befejeztével minden együtt volt már, új munkatársakat vettünk fel, és végül az eseményeket záró, nagy akció következhetett: a könyvtár átköltöztetése új helyiségeibe...

1985. április 11-én, a Költészet napján avattuk az új intézményt, melyet *Gyuricza László*, a Veszprém megyei pártbizottság első titkára adott át ünnepélyesen a lakosságnak. Méltatásában dicsérte az új könyvtárat, egyedül a hagyományos állományfeltárást tartotta elavultnak, a katalógusszekrények sora helyett – hangsúlyozta – már szívesebben látna kizárólag *számítógépeket*.

– Én is – vettem közbe és mosolyogtam a megállapításon. Mert az igény megfogalmazásában feltétlenül igaza volt, csak épp a hazai gyakorlat részleges elmaradottságát, a könyvtári szoftvergyártás helyzetét, felkészültségi fokát nem ismerte. (Amit a funkcionárius akkor kért számon, leghamarabb egy évtizeddel később valósulhatott meg!) Mindamellet fényárban, pálmaágak alatt, a klasszikus muzsika hangjaitól elringatva ünnepeltünk, szép volt a megnyitó. Bevezetésként Vörösmarty *Gondolatok a könyvtárban* című örökzöld költeményét hallgattuk, s végül én is átvettem egy kitüntetést, a *Veszprém Megyéért* arany fokozatát.

Az új helyen másnap az előzőnél két és félszer nagyobb alapterületen, kibővült szolgáltatásokkal, kiterjesztett nyitva tartási idő-

vel vártuk látogatóinkat. A felnőtt és gyermekszolgálat csak „flexibilisen” elkülönülő tere hamarosan gondokat okozott, sőt e korszályok helybenolvasási övezeteit néhány év eltelte után térben el kellett különítenünk. A megsokasodott tennivalóink (kibővült olvasószolgálat, a zenei részleg, a helyismereti gyűjtemény és háttér-igényük) ellátását több mint kétszer annyi munkatárs végezte. [...]

✱

Ekkortájt minden figyelmem [...] a frissen megszervezett könyvtári üzem hétköznapijait kötötték le. Nem volt mindegy, hogy a megújult tevékenységszerkezet miként illeszkedik a városi társadalmi környezetbe, milyen fogadtatásban részesül. Fölkérésre már korábban vállaltam a *Tudományos Ismeretterjesztő Társulat* városi szervezetének titkári teendőit, mert nyilvánvaló volt, hogy az itt megnyíló lehetőségek szervesen kapcsolhatók az intézmény mindennapjaihoz, és szerencsésen egészítik ki (teszik teljessé) a szoros értelemben vett közkönyvtári funkciók körét. Része volt ebben annak, hogy *László József és Baráth József*, veszprémi TIT vezetőinek személyében művelt, szabad szellemű értelmiségieket ismertem meg, akik érzékenyen reagáltak a társadalmi valóság legfrissebb áramlataira, igényeire is. *Gondolkodó* névvel Várpalotán értelmiségi klubot alakítottunk rendszeres, exkluzív programmal, összejöveteleket a szűkebb érdeklődő közönségnek saját előadóterünkben rendeztük. Napi aktualitásokhoz igazodó, izgalmas tematikájú *szabadegyetemeket*, *nyelviskolai* kurzusokat hirdettünk meg és bonyolítottunk le – a nagyobb hallgatóságot is befogadni képes Jó Szerencsét Művelődési Központtal közösen. Városi igényekre épült és valós szükségleteket elégített ki könyvtárunk *Vers- és Prózamondó Stúdiója*, mely a szakmunkásképzőben korábban megszűnt, tehetséggondozó irodalmi színpad tevékenységét kívánta folytatni nagyobb erők bevetésével, szélesebb körből merítve, hatékonyabban.

Új könyvtárépületünk negyedik esztendejében jártunk, éppen az ünnepi könyvhét egyik reprezentatív rendezvényére vártuk

vendégeinket. Könczöl Imre könyvbemutatója előtt egy órával hirtelen zivatar jött. Akkora felhőszakadás, jégeső zúdult a városra, hogy a személykocsik tengelyig vízben gázolva, akár az öntözőautók, kétoldalt magasra szökő ívben fröcsköltek föl a vizet, a gyalogosok meg a kapualjakban, üzletekben kerestek menedéket. Néhány percig az üvegportálon át néztük, az „odabent” biztonságos védettségében, mi történik az utcán, aztán hátrafordultunk, mert közvetlenül mögöttünk kezdett folyni, csobogni odafentről a mennyezeten át, le a katalógusszekrényekre, könyvespolcokra, padlószőnyegre a felhőszakadás... Rohantunk vödörrel, felmosórongyokkal menteni a menthetőt, gyorsan lekapkodni a polcokról a könyveket. Nem lehetett sokat tenni... Az álmennyezeti elemek, ahogy megteltek vízzel, a könyvtár teljes hosszában azonnal leszakadtak, s darabjaikra hullva csattantak-fröccsentek szét a katalógusszekrények tetején, a polcokon. A lezúdult vízmennyiség, a néhány perc alatti pusztítás, a romok látványa minden képzeletet felülmúlt.

Leírhatatlan, mit éltünk át ebben a délutáni órában munkatársaimmal. Eszembe jutott a tervezés időszaka, a magabiztos nyilatkozat a modern építészet szigetelési technológiájáról. A meghirdetett programot azonnal áthelyeztük, a könyvtárat néhány napra, a kárelhárítás és takarítás idejére be kellett zárunk. A város a káresetekből okulva később sokmillió költséggel pótlólag szigeteltette a veszélyeztetett középületeit, elsőként a könyvtárat. A lezuhant álmennyezeti elemeket újakra cseréltük. Sajnos nem tudtuk ugyanezt tenni az elázott és menthetetlen könyvekkel, amelyeket már lehetetlen pótolnunk, újra beszerezünk.

Talán a könyvtáravatás esztendejében, talán később történt, hogy megpróbáltam megszerezni Várpalotának *Szűz Rezső és Kovács Rózsa* nagy értékű, valóban exkluzív könyvművészeti gyűjteményét... Szűz Rezső, akit könyvesztétikai és művészettörténeti cikkeiből régóta ismertem, fiatalabb éveit óta kötődött Várpalotához (Pétfürdőn református lelkész volt, majd több fontos helytörténeti vonatkozású művel járult a város múltjának és művészeti emlékeinek feltárásához).

Tudtam: *ha egészében* az kerülhet Várpalotára, amit pesti lakásán áttekinttem, *meghatározó* lehet a könyvtár további történetében. Az elképzelés jelentőségét ugyanis növelte az a körülmény, hogy az országban éppen sehol nem létezett a kutatás számára hozzáférhető, hasonló tárgyú, rendezett dokumentumanyag, miután fenntartási költségek hiányában sajnos, hamar megszűnt az egyetlen, kortárs kiadványok regisztrálására alapított, Dán Róbert vezette Magyar Könyvművészeti Gyűjtemény.

Szj Rezső – és felesége halála után családja is – érthetően gondoskodni kívánt a páratlan érték biztonságos jövőjéről, melynek fenntartása, gyarapítása, és az alapítók emlékének ápolása is a szakmai hozzáértést, az anyagi háttér garanciáit, végül a tovább át nem ruházható (intézményi) felelősséget a hagyaték majdani kezelőjétől egyszerre kívánta meg.

A leendő adományozó írásos szerződéstervezetben részletezte feltételeit. Ami kissé meglepett, hogy ragaszkodott az üveges könyvszekrényekben történő elhelyezéshez. Miután életjáradék folyósítást is igényelt a várostól, a tanács fájó szívvel, de végül egyelőre nemet kényszerült mondani erre az ajánlatra.

Örültem volna, ha a könyvtárban még egy különgyűjteményt szervezhetünk a Városi Televízió fontosabb, válogatott műsorai-ból, amelyekhez egész nap bárki ingyenesen hozzáférhet. A tévé nyilván nem adhatta át nekünk egypéldányos archívumát, másolatok készítésére pedig költségfedezet híján nem került sor. Azonnal megkaptuk viszont másolatban a televízió felvételeit azokról a műsorokról, amelyek az első önkormányzati választások előtt a pártok jelöltjeivel készültek, ezeket a lakosság az adás másnapján – váratlanul nagy érdeklődést tanúsítva – nálunk megtekintette.

Helyismereti gyűjteményünk révén az új könyvtár e kutatómunkának is gyűjtőpontja lett, több helyi szerzővel vettük föl a kapcsolatot, s kézbe vettem a város történetével foglalkozó művek, dolgozatok saját hatáskörű szerkesztését, kiadását is. Könczöl Imre *Várpalota irodalmi kistükré* című, már régen nem kapható remek összeállításának várostörténeti vázlatát jelentettük meg a könyvhétre, szerény, házi kiadásban, *Várpalota rövid története* címmel. Még egy szépirodalmi igénnyel megformált anekdota- és

életképgyűjteményt adtunk közre a régi városról Csíky Iván tollából, a *Várpalotai emlékeimet*, Borbás Zoltán illusztrációival. Mindkét kötet könyvtárunk új IBM szedőírógépén készült, nyomdai előkészítését magam vállaltam. Terveztük egy *várpalotai helyismereti lexikon* előkészületeit is, de összefogására már nem vállalkozhattam, mert az ezt előkészítő, első szakmai megbeszélésünk után rövidesen elköszöntem a várostól.

NEMÉNYI LÁSZLÓ

Neményi László: Áttűnések. (Egy lezáratlan élet fejezetei). Székesfehérvár, Árgus Kiadó – Vörösmarty Társaság, 2003. 163-183. p.

*Neményi László-
könyvbemutató
2004. szeptember 29-én*

*Az új könyvtárépület átadása
Várpalota, Felszabadulás (jelenleg: Szent István) út 28.
1985. április 11-én*

Megnövekedett lehetőségek – kibővült tevékenység az új várpalotai városi könyvtárban

Aligha vitatható, hogy 1985-öt a „fordulat évének”, a jelentős változások kezdetének tekinthetjük a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár történetében, az intézmény ekkor megvalósult új elhelyezéséről. Az avatást követően az új létesítményt bemutató írásnak nem volt feladata, hogy az új keretek között kibontakozó tartalmi tevékenységről akár körvonalakban is számot adjon. Az új épületben eltelt egy és háromnegyed esztendő tapasztalatainak birtokában viszont ezek, a könyvtár egészét érintő változások, már mind mértékükben nagyobb biztonsággal ítékelhetők meg, érvényesebben értékelhetők.

Örökség, napos és árnyékos oldallal

A Városi Könyvtár huszonkét éven át működött előző helyén, a Kossuth u. 6. szám alatti, eredetileg iskolaként funkcionáló épületben. Az 1963-ban még ideálisnak számító, hangulatosan berendezett levegős terek két évtized alatt a zsúfoltságig telítődtek, az egymástól elszakadt állománystetek kezelése, egyáltalán az olvasók igényeinek kielégítése a szükségraktár igénybevétele után egyre nehezebbé vált. Minimálisra csökkent a helyben olvasás lehetősége, amellet, hogy a gyakran gépelést igénylő feldolgozó munka is ebben a helyiségben zajlott. Az adott alapterületen – a gyermekrészleggel együtt összesen 190 m² közösségi térben – valamint hosszú éveken át változatlanul alacsony könyvbeszerzési kerettel és létszámmal a könyvtár fejlődé-

se megrekedt, és a nyolcvanas évek elején már egyre kevésbé felelhetett meg a B típusú intézménnyel szemben támasztott követelményeknek. Az alaptevékenység ellátásán túl ugyanis erejéből nem futotta többre, amellet, hogy a jól felkészült, tehetséges könyvtárosgárda (az igazgatóval együtt hat szakalkalmazott) feszített munkateljesítményt nyújtott, e viszonyok közt is nagy forgalmat bonyolított le.

Ugyanakkor példások és hagyományteremtő értékűek voltak, különösen a 60-as években és a 70-es évek első felében a könyvtár rendezvényei és rangos kiadványokban testet öltő tevékenysége, amelyek az előző igazgató, Könczöl Imre személyéhez fűződnek. Az ő kiterjedt irodalmi kapcsolatainak köszönhető, hogy a könyvtár közel két évtizeden át a város szellemi középpontja lehetett, valóban maradandó élményt nyújtó író-olvasó találkozói, a népszerű „könyvtári esték” sorozat által. Ugyancsak az ő érdeme a város kulturális és irodalmi múltjának – többek között Várpalota születésének Bán Aladár életművét is bemutató – tudományos igényű feldolgozása számos publikációban, amelyek a helyismereti irodalom hézagpótló, máig legszeleesebb körben használt munkái Várpalotán.

Amikor átvettem az intézmény vezetését, egyfelől ez az értékes, folytatásra készítő szellemi örökség fogadott, másfelől egy csakugyan ambiciózusan gyarapított kézikönyv- és folyóirat-gyűjteménnyel rendelkező, a rossz tárolási viszonyok következtében részben mégis hiányos állományú, nagy kihasználtságú könyvtár, amely minden működési feltételét tekintve az akkorinál erőteljesebb fejlesztést követelt.

Néhány területen rövid idő leforgása alatt sikerült előrelépni: kiterjesztettük a nyitva tartási időt heti 37,5-ről 50 órára a felnőttkönyvtárban, és heti 19,5-ről 23 órára a gyermekrészlegben, amely a régi épületben külön, az emeleten működött. Bővítettük a közönségkapcsolatainkat, rendszeressé tettük az író-olvasó találkozókat, az évfordulókhoz, valamint a rádió és tévé műsoraihoz készített könyvkiállításokat. Megkezdtük a zenemű és hangtár kialakítására a hanglemezek és kazetták rendszeres beszerzését, szerény zenehallgatási lehetőséget is teremtettünk az olvasóteremben fali

csatlakozókkal. 1981-től megindítottuk Várpalota és a városkörnyék tanácsi, szakszervezeti közművelődési és kiemelt intézményi könyvtárosainak szakmai továbbképzését. Az igazán jelentős változásokhoz azonban kevés volt a könyvtárosi igyekezet, a fenntartó pénze, sőt, a Megyei Tanács segítsége is kellett.

Új épületben, új működési feltételekkel

Amikor konkrét formában először merült fel a könyvtár új elhelyezésének lehetősége, bizonyosak voltunk abban, hogy ez minőségi változást hoz az intézmény működésének egész feltételrendszerében, s egyszersmind teljes modernizációval jár. A 8,88 milliós épületrészbe 2,86 millió Ft értékű új, korszerűbb berendezés került, a 645 m² alapterületen, a hagyományos alapellátáson felül új funkciókat is tervezhettünk, és megkaptuk ehhez a réginek a közel kétszeresére növelt dolgozói létszámot is.

Legnagyobb arányban a közműdíjak (távfűtés, világítás) emelkedtek a közel egymillióval megnövelt költségvetésben, s kisebb, sajnos nem kielégítő mértékben a dokumentum beszerzési keret (83 ezerről 150 ezer Ft-ra) és az egyéb szakmai működési kiadások. A berendezésre fordítható összegből 1985-ben a régi ülések kicserélését már nem tudtuk megoldani, és nem maradt pénz a könyvtár korszerű felszereltségét biztosító egyéb berendezésekre sem. Kapott viszont a könyvtár még átköltözése előtt a tanácstól egy COSTAR-3 típusú elektrografikus gyorsmásológépet, a cédulaszorosításhoz. 1986-ban vásároltunk egy Robotron S 6125 típusú elektronikus írógépet; s mert a Soros Alapítvány pályázatán – már ugyancsak 1987-ben – könyvtárunk hozzájutott egy ITT Digi-control VR 3946 Stereo videomagnetofonhoz, a tanács lehetővé tette ehhez egy ITT Ideal Color 3725 színes tévé beszerzését is.

Már az épületrész könyvtári célra történő áttervezésekor az előzőnél demokratikusabban funkcionáló, nyitott könyvtár megvalósítására törekedtünk, az utcáról egyetlen lépcső nélkül megközelíthető bejáratától a térrendszer és a könyvtárhasználati szabályok meghatározásáig. A hosszan elnyúló, nadrágszíj alakú alapte-

rületen üvegfallal sem választottuk el a gyermekkönyvtárat, sőt a gyerekek terébe iktattuk a felnőttekkel közös használatú hírlapolvasó és zenei övezetet, hogy az időszaki kiadványok e típusából is minél nagyobb választékkal találkozassanak. Az a gyakorta alkalmazott megoldás, hogy a felnőtt- és gyermekszolgálatot egyetlen összefüggő térben helyezük el, és csupán e tér nagysága, a padlószőnyeg, függönyök és a polcfelületek hangelnyelő képességére hagyatkozunk, bevált: a felnőttek és a gyerekek elmélyültebb helyben olvasását szolgáló övezetekben a normális működéssel járó zajszint nem lépi át a csendes könyvtár igénylők számára sem a kritikus értéket, a gyermekek a felnőtteket nem zavarják. Az a gyakorlat pedig, hogy a 14 éven aluliak a gyermekkönyvtáros segítségével – a családdal érkezők a szülők kíséretében – igénybe vehetik a felnőttek állományát is, szintén minőségi fejlődést jelent a korábbi, teljesen elkülönült gyermekrészleghez képest.

Az állománygyarapítás új problémái és feladatai

Az elfoglalt épület funkcionálisan optimális (noha bizonyos kompromisszumokra is kényszerült) kialakítása mellett a lakosság igényeit az előzőnél sokoldalúbban és rugalmasabban kielégíteni kívánó könyvtár másik alapvető feltétele az állomány, ennek is megfelelő mennyiségű és minőségű gyarapítása. Érzékeljük ennek fontosságát már az átköltözés előtt is, s ezért örülünk a szűkös beszerzési keret mellett évről-évre megkapott fenntartói, megyei, minisztériumi egyszeri támogatásoknak, amelyekkel bizonyos mértékig ellensúlyozni tudtuk a könyvárak jelentős emelkedését, s így állományunk alkalmasabbá vált a színvonalas tájékoztatásra.

Közhelynek számít, hogy az olvasó akkor elégedett választott könyvtárával, ha a keresett művekkel kapcsolatban minél kevesebbszer hallja a „Sajnos, nincs meg”, „Nem tudom adni”, vagy „Kérésére szívesen előjegyzem, de sokat kell rá várnia” típusú válaszokat. A kevés pénzből különösen körültekintő, olykor „körömragósnak” minősíthető szerzeményezés ellenére is az utóbbi évek-

ben azt érzékeljük, hogy az állomány mintha kevésbé felelne meg a tömeges használói igényeknek.

A könyvtárhasználati szokások és az olvasói ízlés változásairól vannak már megbízható jelzéseink, felméréseken alapuló áttekintéseink, és ismeretesek az e problémákra adott külföldi és hazai gyakorlati válaszok. A „könyvtáros könyvtára” helyett a „használók könyvtárának” konzekvens vállalása a közművelődési könyvtár eddigi funkciórendszerének nagymérvű átalakításával járna, a mennyiségi igények többé-kevésbé mechanikus kiszolgálására alapozott gyarapítás pedig nemcsak az érték közvetítésre alkalmas gyűjteményeket tenné tönkre, juttatná a torzók sorsára, de az igényes használók körét is „eltanácsolná” a könyvtártól. A szélsőségekben gondolkodó vagy-vagy válaszok helyett a szűkösebb beszerzési és térviszonyok között működő városi könyvtárakban, mint Várpalotán is, első lépésként egy olyan gyarapítási gyakorlat kimunkálása tűnik reálisnak, amely a könyvtártípusnak megfelelő gyűjteményjelleg és funkciók lényegi megőrzése mellett jobban figyelembe veszi a tömeges igényeket, a fiktív igények rovására. A „tömeges igények” hangsúlyosabb kielégítése azonban semmilyen körülmények között nem jelentheti a károkat okozó „kulturális szemét” beáramlását a közgyűjteményekbe! E változtatás esetén feltehetően a városi könyvtáraknak számolniuk kell azzal, hogy a ritkábban jelentkező olvasói kérdések teljesítéséhez az eddigieknél intenzívebben veszik majd igénybe hálózati központjuk és más nagykönyvtárak állományát. (Hogy milyen mértékben, az éppen a változtatás arányainak helyességét igazolhatja, vagy téves megítélésre mutathat rá.) Ez lenne az új helyzethez való alkalmazkodás ára. A nyereség pedig: az olvasók többségének javuló közérzete és a használatának inkább megfelelő, az olvasatlan könyvek tömegével nem terhelt állomány. Ezzel egyidejűleg mind több figyelmet fordítunk arra is, hogy növeljük a gyűjtemény gyakorlati jellegű információszolgáltató képességét, és ezt folyamatosan karbantartjuk. Pl. nem elég az összes vasúti és autóbusz menetrend, telefonkönyv (a budapestiek is) beszerzése, mindig gondoskodnunk kell az időközben közzétett változásaikkal történő kiegészítésükről is.

A tárgyi, de különösen a személyi feltételek javulása tette lehetővé, hogy könyvtárunk megfelelően azoknak a lakossági igényeknek is, amelyek a különféle város- és üzemtörténeti vetélkedők résztvevőinek időnkénti érdeklődésétől a Várpalota múltjával tudományosan foglalkozók kutatói szintjéig, egyre hangsúlyosabban merülnek fel. A helytörténet előkelő helyet foglal el a városi köztudatban; az utóbbi negyedszázad során számos kiadvány jelzi ezt, s több, eddig meg nem jelentetett kézirat is ennek a bizonyítéka. Sok régi dokumentumot őriznek otthonaikban a magángyűjtők, akik jórészt a Hazafias Népfront Városi Bizottsága Honismereti Munkabizottságában tevékenykednek – és ma már szoros kapcsolatban vannak a Városi Könyvtárral. A közös munka középpontjában a helyismereti gyűjtemény szervezése áll, hiszen a város múltját jól ismerők nem csak a dokumentumok ajándékozásával segíthetnek, hanem az egyes példányok azonosításával is.

Könyvtárunk 1986-ban felhívással fordult Várpalota valamennyi termelő üzeméhez, vállalatához, intézményéhez és társadalmi szervezetéhez, kérve közreműködésüket e városi érdekű különgyűjtemény kialakításához. A Városi Tanácstól átvettük a Sajtófigyelő Szolgálat lapkivágatait, azóta folyamatosan kapjuk a küldeményeket. A helyi üzemi lapokat és az időnként várpalotai információt közlő megyeieket is naprakészen figyeljük. Ugyancsak gyűjteményünkbe kerülnek a városi tanácsulések anyagai, amelyekre külön felhívjuk olvasóink figyelmét. Ezek friss kézbeadása legalább annyira fontos a lakosság informálásában, mint hogy megőrizve és feltárva a kutatás céljait szolgálják. Jelenleg az elkészült gyűjtőköri szabályzat alapján folyik a gyűjtemény minden dokumentumtípusra kiterjedő kialakítása és feltárása. Katalógusa egyben bibliográfiai kartoték is: lelőhely-megjelöléssel tájékoztat a könyvtárunk állományában meg nem található, máshol meglévő helyismereti irodalomról is. Változást hoztak a jobb körülmények a könyvtár állományának feltárásában is. Az előző könyvtárépületben a krónikus létszámhiány következtében a katalógusépítő munka a gyarapodást csak késésekkel követte. Annak ellenére, hogy az átköltözéssel egyidejűleg lebonyolított teljes körű állományfeltár munkálatainak második lépcsője, majd lezár-

rása volt a feldolgozók első és legfontosabb teendője, a lemaradásokat pótoltuk; sőt a betűrendes leíró és szakkatalógusunk mellett ma már tárgyszó-katalógus is tájékoztat állományunkról. Naprakész és a központi címfelvételek összes dimenziója szerinti analitikus feltárást kaptak a hangdokumentumok. Egyéb katalógusaink (recenzió, irodalomkutatások) színvonala is javult, és körük tovább bővül: még ebben az évben elkészül a kurrens időszaki kiadványok (hírlapok, folyóiratok) betűrendes és szakkatalógusa.

Új szolgáltatások

A kétszeresére növelt szakalkalmazotti létszám lehetővé tette, hogy a heti 50 órás teljes nyitvatartási időben a könyvtár korlátozás nélkül valamennyi szolgáltatásával felnőtt és gyermek látogatóinak egyaránt rendelkezésére álljon, elősegítve ezzel is a sokoldalúbb és intenzívebb használatot. Különösen a gyermekek számára nőtt meg – több mint kétszeresére – a könyvtár látogatásának időbeni lehetősége. A nyitva tartást könnyen megjegyezhetően, a hét minden napján azonosan állapítottuk meg; kivétel szombat, ekkor egy *órával hamarabb* zárunk.

Mind a rendszeres könyvtárhasználók, mind az intézménnyel csak alkalmi kapcsolatot tartók az új szolgáltatásokban érezhetően leginkább a működés tartalmi bővülését. Szélesedett a többféle szolgáltatást igénylő könyvtárhasználók köre, s noha csaknem mindegyik új szolgáltatás iránt erőteljesen növekvő érdeklődésről számolhatunk be, a zenemű- és hangtár a legnépszerűbb. 1986-ban 7533 látogatója (több mint kétharmada gyermek) 4606 hanglemezt, kazettát hallgatott helyben. A húsz hallgatóhelyet egyidejűleg hatféle sztereo programmal kiszolgáló stúdió teljes nyitvatartási idejének több mint 90%-ában üzemelt. Ugyanitt 137 hangzóanyagról készült másolat 2055 perc játékidővel, nem számítva a látogatók által az egyes hallgatóhelyeken önállóan lebonyolított másolásokat.

Meg kell jegyeznünk, hogy állományvédelmi megfontolásból az egypéldányos beszerzés miatt nem kölcsönözzük hangdoku-

mentumainkat, jóllehet látogatóink közül bizonyára sokan igényelnék. Annak ellenére, hogy a könyvtárközi kölcsönzés lehetősége e dokumentumtípusra is vonatkozik, a hanglemezek szabadpolcos kínálatának, kézbevehetőségének hiányában konkrét kérés az elmúlt másfél év alatt alig merült fel. Dokumentumbeszerzési keretünk emelkedése esetén, legkésőbb 1990-ig tervezzük a hanglemezek és kazetták kölcsönzésének bevezetését, továbbá a zene-mű- és hangtári állomány kottákkal, partitúrákkal történő kiegészítését, összhangban a Zeneiskola gyarapítási gyakorlatával.

Reprográfiai szolgáltatásunk keretében 5896 A/4 méretre átszámított lapmásolatot nyújtottunk az igénylőknek, az esetek nagy többségében azonnal.

Fontosnak ítéltük, és ennek megfelelően már 1985-ben előkészítettük a hátrányos helyzetűek könyvtári szolgáltatásokba történő bevonását. 1986-ban, a Vöröskereszt helyi szervezetével már korábban felvett kapcsolatok alapján megindítottuk a mozgásukban korlátozott, idős és beteg emberek könyvtári ellátását. E munkában olvasószolgálatunk minden tagja részt vesz, s havonta egy alkalommal visznek új olvasmányokat az igénylőknek. Meglepetésünkre a vártnál kevesebben élnek az új szolgáltatással, noha széles körben közvetlenül is propagáltuk, pl. az öregek napja városi rendezvényén.

Az ellátottak körének bővítéséhez, a távolabb lakók rendszeres látogatásához 1987-ben a tanács gépkocsiját is szeretnénk igénybe venni, a szolgáltatást pedig a VII. ötéves terv végéig egyéb dokumentumokra is kiterjeszteni.

A vakok és gyengénlátók városi szervezetével együttműködve 1987 első hónapjaiban felmérjük a Hangos könyvtár sorozat iránt mutatkozó helyi érdeklődést, és – amíg könyvtárunk maga is nem rendelkezik e gyűjteménnyel – igényeik szerint közvetítjük számukra az Eötvös Károly Megyei Könyvtár szolgáltatását.

Ugyancsak 1986-tól tettük rendszeressé a városi párt-, állami és tömegszervezeti vezetők aktív bibliográfiai tájékoztatását, amely jórészt a Megyei Könyvtár figyelőszolgálatára épül, s ezt terjeszti ki jelentősen. A postán megküldött, helyi vonatkozású sajtótájékoztatáson kívül a párt- és tanácsi vezetők előzőnél szűkebb köré-

hez a várhatóan nagy érdeklődést kiváltó, fontos publikációkról készített másolatokat a megjelenést követően azonnal eljuttatjuk. E szolgáltatásunk gyorsasága az érintetteknek a könyvtár figyelmességét dicsérő, többszöri szóbeli elismerését váltotta ki.

Az új épület megnyitásától kezdve ügyeltünk könyvtárunk népszerűsítésére: az intézményt és szolgáltatásait bemutató fényképes tájékoztatót adtunk ki magas példányszámban. Ezt az A/4-es ív két oldalára nyomtatott, francia formátumú leporellót sokoldalúan hasznosítottuk (pl. minden beiratkozóknak osztogattunk, az iskolák segítségével a gyerekekkel küldtünk haza szüleikhez stb.), és máris új kiadását kell előkészítenünk. Iránytű címmel annotált ajánló bibliográfiát állítottunk össze az általános iskolát befejező és a felnőttkönyvtárba átiratkozó fiataloknak.

Könyvtári közösségek

Az új, tágasabb környezetben kedvezőbb lehetőségek nyíltak a könyvtár közönségkapcsolatainak bővítésére is. Amellett, hogy a könyv különböző ünnepi alkalmaira szervezett rendezvények rendszeressé lettek, megkezdődött – részint folytatódott – a könyvtárhoz kötődő, kisebb-nagyobb állandó közösségek szervezése.

E tevékenységnek voltak már tapasztalatai, sikeres példa régi épületünkben is: a felső tagozatos általános iskolásokból szerveződött az Ifjú Könyvbarátok Klubja, amely az írás-, könyv- és könyvtárkultúra ismeretkörével foglalkozott, és örvendetesen nagy érdeklődést váltottak ki Versbarát-körünk különféle programjai, főként középiskolás és a szakmunkástanuló fiatalok között.

Az új könyvtárban nemcsak a kicsiknek, a nagycsoportos óvodások köréből verbuválódott *Csiperke klub* aratott sikert, hanem az 1986-ban nagy látogatottságú *Német nyelvklub* is. Az *Ifjú Könyvbarátok Klubját* 1987 őszén ismét életre hívjuk egy *zenei gyermekklub*-bal együtt.

Elsősorban a vers- és prózamondás, irodalmi színpadi szereplés iránt magukban kedvet, tehetséget érző tanuló és dolgozó fia-

taloknak hirdettük meg még 1985-ben a *Vers- és Prózamondó Stúdió*t, amely a nyári szünetet leszámítva hetenként egy alkalommal tartja összejöveteleit a könyvtárban. A képzett vezető irányításával munkálkodó közösség együttes és egyéni szerepléseire nemcsak saját intézményünkben vagy a különféle városi rendezvényeken számíthatunk, tervezzük fellépéseiket a városkörnyéki községekben is. 1987-től már szakértőket is meghív a Stúdió, és a produkciók videomagnós kontrollja is hatékonyan segítheti munkájukat.

A városi és városkörnyéki hatáskörű, Gondolkodó elnevezésű értelmiségi klubot a TIT Városi Szervezetével azok számára hoztuk létre 1985 decemberében, „akik aktívan érdeklődnek valóságunk, tudományos, szellemi életünk legfrissebb kérdései iránt, részt kívánnak venni ezek megismerésében és lehetőség szerint átadásában is; akik ügyelnek szellemi kondíciójuk megőrzésére, tájékozottságuk, műveltségük fejlesztésére, s keresik az eligazodást az értékviszonyok között, napjaink ismeretáradatában. Azoké ... ez a klub, akik igénylik mindezt, ám úgy érzik, nem volt korábban számukra igazi alkalom, elérhető rangos program, sem otthon az ilyen formátumú együttlétekre, a gondolatok kicserélésére az oly kicsire zsugorodott szabad idő elmét frissítő, csakugyan érdemes hasznosítására”. A klub alapszabályát még 1985 nyarán elkészítettük, amelyet a december 12-i népes alakuló közgyűlés elfogadott; azóta az ott megválasztott kilenctagú klubtanács, mint társadalmi vezetőség irányítja a közösség tevékenységét. A rendezvénynapokon fórumok, kerekasztal-beszélgetések, szerkesztőségi előadóestek, tudományos film- és videoestek, zenei műsorok stb. keretében nyílik mód találkozásra politikusokkal, közéleti személyiségekkel, írókkal, újságírókkal, a tudományok és művészetek jeles képviselőivel. Tervezzük, hogy a klub a rendezvénynapokon túl is esténként a tagság tájékozódását, kellemes pihenését és kötetlen találkozásait szolgálhassa, erre azonban a szükséges felszerelések magas költségigénye miatt egyelőre nem kerülhetett sor.

Az igazi klubélet kialakításának feltételeit részint a könyvtár általános felszereltségi színvonalának további javítása és – szerencsés esetben – egy bővítés teremti majd meg. Az előadóterem közvetlen szomszédságában lévő kis élelmiszerboltot ugyanis a ta-

nács rövidesen máshol, nagyobb alapterületen helyezi el, s az így felszabaduló helyiségcsoportot a könyvtárhoz lehet kapcsolni.

Az értelmiségi klub számos sikeres programja közül is kiemelkedtek Tolnai Lászlóval, a Magyar Leszerelési Bizottság elnökével, dr. Ansel Évával, Állami-díjas tanszékvezető egyetemi tanárral, akadémiussal rendezett találkozások és a város vezetőivel szervezett fórum. A klubprogramok egy részét nyílt napként hirdetjük meg, amelyeken a nagyközönség, a könyvtár olvasói is részt vehetnek. A több mint százfőnyi tagság 100, - Ft tagdíjjal járul hozzá a rendezvények költségeihez. A működés anyagi feltételeit a Városi Könyvtáron kívül a Városi Tanács Művelődési, Ifjúsági és Sport Osztálya, a TIT Veszprém megyei Szervezete teremti elő, néhány nagyobb termelő gazdasági egység és társadalmi szervezet pedig együttműködési szerződés keretében támogatja.

A könyvtár avatása után, a szakmai tevékenység bővítésének tervezésekor még a „vágymok” körébe soroltuk, 1987-től úgy tűnik, hogy a videoklub eszközfeltételei is kezdenek kialakulni. Az alkotó jellegű, művészi videózás technikai és esztétikai ismeretei iránt érdeklődő fiatalokat várjuk majd ebbe a közösségbe, amely egyéb gazdag programja mellett a könyvtári hasznosítású (könyvtárbemutató, a helyi eseményeket rögzítő) videoműsorok készítésének is műhelye lenne.

A könyvtár kapcsolatrendszere

Napjaink közművelődési könyvtára – legyen az bármely típusba sorolható – nem létezhet önmagába zártan, kiterjedt, élő kapcsolatrendszer nélkül. Ha a könyvtárat csak mint a kulturális szféra hagyományos intézményét tekintjük, objektíve is számos szállal kötődik a társadalomhoz: mint irányított az irányítójához, mint fenntartott a fenntartójához, feladatrendszere, ellátása kapcsán pedig – az oktatás és művelődés intézményeitől a társadalmi szervezeteken át a hatóköre területén levő fontosabb üzemekig – minden számottevő politikai, gazdasági és társadalmi szervezeti egységhez.

Különösen megnő a sokoldalú kapcsolatrendszer szerepe a közművelődési könyvtárral szemben támasztott mai elvárások következtében, a falai közül kilépő, minden tekintetben nyitott, a lakosság demokratikus fórumaként is funkcionáló és a mindinkább szolgáltató könyvtár esetében. A kapcsolatok különböző formáinak és minőségeinek nagy szerepe lehet a könyvtár image-ének, a róla alkotott társadalmi kép egyre sürgetőbb megváltoztatásában, sőt, a még ugyancsak élő paternalista viszonyok között pusztán egzisztenciális léte, szinten tartása anyagi alapjainak biztosításában is.

A *fenntartóval* kialakult jó viszonyok alapja a jól ellátott, jó teljesítőképeségű könyvtár eredményes munkája és a szükséges információcsatornák megfelelő működése. A gyakorlatban azonban jellemzőbb, hogy a pozitív tartalmú hatalmi vagy fenntartói presztízs lép működésbe, esetleg kölcsönös érdekek mobilizálják a megcsappant anyagi erőket a könyvtár – a köz javára. Városi Könyvtárunk vállalta, hogy részt vesz a Városi Tanács Művelődési, Ifjúsági és Sport Osztálya kiadásában megjelenő Várpalotai Műsor szedési és tördelőszerkesztői munkáiban, ha erre alkalmas írógépet és a technikai előkészítéshez szükséges egyéb anyagokat beszerezhetünk. Megkaptuk. Az írógépszedést Letraset technikával kiegészítve könyvtárunk alkalmassá vált ofszet nyomású kiadványok igényes előkészítésére, ami nem kis dolog, mert a legnagyobb költséget jelentő szöveg- és címszedések házilag elkészíthetők.

A város területén működő szakszervezeti és egyéb közművelődési, valamint iskolai könyvtárakkal a nyolcvanas évek első felétől fokozatosan alakultak ki kapcsolataink. A városi ellátás szempontjából csaknem azonos vonzáskörzetű Jó Szerencsét Művelődési Központ Könyvtárával 1981 őszén együttműködési megállapodást kötöttünk, amelyben a gyűjtőkörök, elsősorban folyóirat-rendeléseink egyeztetésétől egymás rendezvényeinek propagálásáig és a rendszeres konzultációkig a könyvtári munka lehetséges területein összehangoltuk teendőinket. Noha nem rögzítettük szerződésben, de koordináljuk rendezvényeinket, időben, kölcsönösen tájékoztatjuk egymást a többi területi jelleggel működő szakszervezeti könyvtárral is, és több közös rendezvényt bonyolítottunk le

az Erősáramú Berendezésszerelő Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet – korábban 305. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet – könyvtárával. Amellett, hogy a helyi könyvtárközi kölcsönzés élő gyakorlat, nem számít ritka esetnek, hogy a sürgős igények kielégítése érdekében a testvérintézmények egymáshoz irányítják olvasóikat. A könyvtárak közötti együttműködés gyümölcsöző formája az 1981-től folyamatosan funkcionáló közös *szakmai továbbképzés*, amelyet a hálózati központok által kínált lehetőségek kiegészítésére könyvtárunk kezdeményezett és szervez a város és a városkörnyéki községek tanácsi, szakszervezeti és honvédségi, valamint iskolai könyvtárosai számára. Októbertől májusig minden második hónap első hétfői munkanapján elsősorban a könyvtárügy időszerű kérdéseivel, a napi szakmai tevékenység egy-egy fontos területével foglalkoznak az előadások és konzultációk, de jelentős az irodalomismereti témák, az egyes kiadók tevékenységét és terveit ismertető stúdiumok száma is. Tervezzük, hogy évenként egyszer időszerű művelődéspolitikai kérdéseket is napirendre tűzünk. Eddigi előadóink többségét az OSZK Könyvtudományi és Módszertani Központból kértük fel, de tartott előadást számos irodalomtörténész, kiadói főszerkesztő, több ízben az Eötvös Károly Megyei Könyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár egy-egy vezető beosztású munkatársa és egy alkalommal Várpalota tanácselnöke is.

Már hagyomány, hogy az éves továbbképzést májusban egész napos szakmai tapasztalatcsere zárja le, amelyet lehetőség szerint kulturális programok egészítenek ki. (1984-ben az Esztergomi Városi Könyvtárral és tevékenységével ismerkedtünk, megtekintettük a Babits Emlékmúzeumot, a Főszékesegyház és a Keresztény Múzeum kincseit; 1985-ben a Várban új elhelyezést nyert Országos Széchényi Könyvtár volt úti célunk, majd a FSZEK Fehér hajó utcai zenei könyvtára; az előző esztendőben felavatott mosonmagyaróvári Huszár Gál Városi Könyvtárba látogattunk 1986-ban, ekkor a Pannonhalmi Főapátság és Könyvtárának megtekintése egészítette ki a programot. 1987-ben megyénk legutóbb megnyílt intézményével, a reprezentatív elhelyezést nyert devecseri Csaplár János Nagyközségi Könyvtárral ismerkedünk majd meg.)

Az eddigiekből is kitűnhetett, hogy vállalt feladatainkat nem tudnánk ellátni az üzemekkel, szövetkezetekkel és társadalmi szervezetekkel kialakított és szükség szerint fejlesztendő kapcsolataink nélkül. A Gondolkodó Klub támogatására kötött szerződések évenkénti felülvizsgálata és megújítása (netán a rossz tapasztalatok esetén lemondása) már önmagában működésének alapjait érinti. Legalább ennyire a kapcsolatok függvénye a helyismereti dokumentumok önként vállalt beszolgáltatási kötelezettségének teljesítése is.

A hivatalos levelezéssel, írásban megküldött felhívásokkal fenntartott kapcsolatok önmagukban kevésbé hatékonyak, mert ebben a kétoldalú tevékenységet feltételező viszonylatban a partnert soha nem kényszerítik válaszadásra, hiszen nem kínálják fel számára a reagálás közvetlen lehetőségét. Másfelől a közös tevékenység legtöbbször az érdekek felismert kölcsönössége alapján hozhat valóban megbízható eredményeket, ennek a folyamatnak pedig csak a figyelmes, aktív személyes jelenlét, a metakommunikációval is élő interperszonális kapcsolat adhatja meg azt a megfelelő „sebességet”, amely azonosulásra készíti a személyiséget.

Ezért nem mindegy, hogy levélben tájékoztatjuk az iskolákat az általunk felkínált lehetőségekről, vagy elmegyünk a tanévkezdő és záró tantestületi értekezletre, szülői munkaközösségi programokra, és ott mondjuk el észrevételeinket, cseréljük ki tapasztalatainkat az előző évi közös munka eredményeiről és hiányosságairól, esetleg éppen a könyvtárban alkalmat egy-egy iskola szervezetőinek tanácskozására. Ugyanígy nem elegendő a könyvtárban órát tartó pedagógussal csupán a telefonkapcsolat, ha az órák tartalmi előkészítéséről van szó. A Hazafias Népfront Városi Bizottságának meg lehet küldeni meghívóit (ez is több a semminél!), de a Közművelődési Munkabizottság többnyire csak akkor tűzi napirendre a könyvtári ellátás társadalmi segítését, és a Népfront aktivistái akkor vállalnak e területen is érdemi munkát, ha ennek értelméről, szükségességéről személyesen meggyőződhetnek. A Honismereti Munkabizottság azóta tekinti fontos feladatának a Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményszervezésének támogatását, amióta a könyvtár igazgatója részletesen ismertette a bizott-

ság egyik ülésén az erre vonatkozó terveket, a gyűjtő és feltáró munka feladatait, s együtt megbeszélték a közös tevékenység lehetséges módozatait. (Ez a bizottság azóta tartja rendezvényeinek egy részét a könyvtárban.)

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal természetes partnerként tart kapcsolatot általában minden közművelődési intézmény. Megyénkben Várpalota nem az egyedüli példa arra, hogy a városi könyvtár igazgatója egyben a TIT Városi Szervezetének titkári teendőit is ellátja. Ennek előnyei mindkét terület számára kölcsönösen hasznosíthatók, hiszen a TIT számára fontos partnerkapcsolatok minél teljesebb kiépítése egyben a könyvtári tevékenység körét is növeli, és elősegíti szélesebb társadalmi alapokra helyezését. A közös vállalkozásokkal pedig, mint pl. az értelmiségi klub, mind a TIT, mind a könyvtár cselekvési lehetőségei – feltételeikben is bővültek. A Vers- és Prózamondó Stúdió műsoraival nemcsak a könyvtárak jutnak az eddigieknél több és változatosabb rendezvényhez, ugyanígy nyer velük az irodalmi, művészeti ismeretterjesztés is.

A könyvtár és a város lakosságának kapcsolatai leginkább házon belül kísérhetők figyelemmel, s a napi olvasószolgálati tevékenység során, a könyvtárhasználat formáitól is függő, különböző minőségekben öltenek testet. A telefonon személytelenül kért adatközléstől, a csupán másolatot igénylőn és a polcokon önállóan válogató könyvtárhasználon át a könyvtárossal személyes, gyakran bizalmas viszonyt igénylőig, vagy a rendezvényekre is járó olvasóig a kapcsolatokat ugyanilyen változatosságban, elsődlegesen a szolgáltatások tárgyi és emberi arculat, kulturáltságának szintje határozza meg, amely összességében döntő jelentőségű az intézményről alkotott kép kialakításában.

A „küszöb nélküli” könyvtárat a tervezés természetes könyvnyedséggel alkotta meg (mert eredetileg nem könyvtári, hanem kereskedelmi programot – üzletsort – kellett megoldania!); a „küszöbfelelem” nélküli könyvtár megteremtéséig azonban ennél hosszabb és nehéz, konfliktusoktól is kátyús utat kell még végigjárunk. Noha korántsem vagyunk könyvtári nagyüzem, számolnunk kell a könyvtáros és az olvasó elidegenedésének veszélyével

is, mivel Várpalota sincs bővében a jól képzett, munkájukat igazán hivatásuknak tekintő könyvtáros egyéniségeknek. Ahhoz, hogy a könyvtáros személye nagyobb szerephez jusson a lakosság könyvtárképében, csakugyan az alkalmas munkatársak sokaságára lenne szükség, megerősítve velük mindenütt a könyvtárak olvasószolgálatait. A romló életkörülmények, a tömeges pályaelhagyás és a felsőfokú képzés megoldatlan problémáinak ismeretében e hiányokért legkevésbé az intézmények hibáztathatók, mégis – éppen a nehéz körülmények közepette – a pályakezdők kiválasztásában fokozott felelősség hárul rájuk. Amellett, hogy a lakosság és a város vezetőinek találkozására már teremtettünk alkalmat a könyvtárban (s ezt a tájékoztató-tájékozódó, eleven információcsere-t a későbbiekben is szorgalmazzuk), szeretnénk, ha könyvtárunk egyéb lehetőségek kínálatával is egyre inkább *a helyi közélet fórumává* válna.

Jelenleg a főbejáratnál, a szélfogó üvegfalain helyezzük el különféle hirdetéseinket, saját programjaink, felhívásaink és a többi közművelődési intézmény plakátjait. Még 1987-ben beállítunk ebbe a térbe egy hirdetőfalat, amelyen a tanács és a lakosság egyaránt elhelyezheti közleményeit, hirdetéseit, üzeneteit; a nyilvánosan feltett kérdésre mindenki megkapja a nyilvános választ. Ide függesztjük ki a legutóbbi tanácsülések jegyzőkönyveinek egy példányát, amelyet jelenleg még a könyvtárosok adnak kézbe. Önmagában ugyan nem nagy dolog ez, de a további szükséges változásoknak mindenképpen a kezdete. Nagyon valószínű, hogy könyvtárunk előbb lesz „a város dolgozószobája” (ma még inkább „csak” az ifjúság tanulószobája és találkozóhelye), és előbb lesz „irodalmi szalon” is – főleg az értelmiségi klub révén -, még mielőtt az igazi „agóra” szerepkörét betöltené. Ám mindezek szorosan összefüggnek egymással.

E dolgozat keretében csak arra nyílt lehetőség, hogy áttekintsük a könyvtár tartalmi munkájában bekövetkezett változásokat, melyekre az új épület adott lehetőséget. Ezek egyben mutatják a további fejlődés irányát is, amely remélhetőleg nagyobb léptékű és folyamatos lesz. Terjedelmi okok miatt nem támasztottuk alá a változások bemutatását a működés sokoldalú statisztikai elemzésé-

vel, amely pedig csaknem minden adatával a könyvtár iránti érdeklődés további növekedését regisztrálhatta volna. Az itt eltöltött közel két esztendő eredményei mennyiségileg is biztatónak tűnnek. Szükségünk van erre a biztatásra – a könyvtár törekvéseinek kibontakoztatásához és megszilárdításához.

NEMÉNYI LÁSZLÓ

*A Veszprém Megyei Könyvtár évkönyve.
Veszprém, Eötvös Károly Megyei Könyvtár, 1987. 57–69. p.*

1986-ban az Ünnepi Könyvhét vendége volt Boldizsár Iván

Könyvtárbelső az új épületben

Visszaemlékezés a váraplotai Krúdy Gyula Városi Könyvtárban eltöltött harminc évre

Már kisiskolásként is nagyon szerettem a könyveket, könyvtárba is jártam, mégpedig Széphalomban, Kazinczy Ferenc falujában, ahol felnőttem. Úgy emlékszem, hogy a könyvtáros néni segítségével mindig sikerült jó könyvet kiválasztanom. Később a gimnáziumi éveim alatt a sátoraljaújhelyi járási könyvtárból kölcsönöztem könyveket, akkor még nem sejtettem, hogy nemsokára itt fogok dolgozni. Amikor könyvtárosi állást hirdettek, boldogan jelentkeztem.

Könyvtárosi pályámat 1963 januárjában kezdtem a sátoraljaújhelyi járási könyvtárban módszertanos, majd feldolgozói beosztásban. Munka mellett szereztem meg a szükséges szakképesítéseket.

1972 szeptemberétől lettem a Krúdy Gyula Városi Könyvtár munkatársa, ahol 2003 júniusáig, nyugdíjazásomig dolgoztam. Negyvenéves munkaviszonyom alatt a könyvtáros szakma minden területét megismerhettem, hiszen a kis könyvtárakban mindenkinek mindenhez kell értenie. Szerencsésnek mondhatom magam, mert Váraplotára kerülve közel tíz évig dolgozhattam Kőnczöl Imrével, aki a könyvtáros szakma országosan elismert szaktekintélye volt. Megtanultuk tőle az igényes állományfejlesztést, a rendezvényszervezést, és mindenekelőtt azt, hogy a könyvtárosság szolgálat, amelyet úgy kell végezni, hogy az OLVASÓ mindig elégedetten távozzon a könyvtárból.

Nem szeretnék itt részletesen kitérni a konkrét szakmai feladatokra, ezek megtalálhatók az emlékkönyv tanulmányaiban, statisztikai részében, inkább azokat a benyomásokat, érzéseket írom

le, amelyek nagy hatással voltak rám, és amiért igazán szerettem könyvtáros lenni.

Szívesen emlékszem vissza a Kossuth utcai könyvtárban eltöltött évekre. Nem voltak kiváló körülmények, de nagyon jó, családi volt a légkör. Imre bácsi anekdotázását, életbölcességét az irodalomról, a világ dolgairól szájatva hallgattuk. (Nem volt az irodájában üldögélő igazgató, mindig köztünk és az olvasók között volt.) Sokszor gondolok akkori kollégáimra: Bubicsné Évára, Homoki Marika néni, Vidáné Icára, akivel szerencsére még sokáig együtt dolgozhattam, remek emberek és kiváló kollégák, könyvtárosok voltak.

Az olvasókat szinte kivétel nélkül személyesen ismertük, tudtuk ki az, aki a könyv mellé egy-két jó szót is elvár, ki az, aki szívesen osztja meg velünk olvasmányélményeit, kinek milyen témájú könyv volt a kedvence... és még sorolhatnám.

Szerettünk olvasni valamennyien, de úgy látszott, mégsem eleget. Amikor Imre bácsi egy-egy konkrét könyvről beszélt, és mi bevallottuk, hogy nem olvastuk, leesett az álla. Még mindig fülembe cseng az a hangsúly, ahogy megkérdezte: „Nem olvasta?” Ilyenkor nagyon röstelkedtünk. Ő szinte mindent olvasott! A „Könyvtári Esték” nemcsak a résztvevőknek, nekünk könyvtárosoknak is nagy élményt jelentettek. Akkoriban még nem kellett azon izgulnunk, hogy telt ház lesz-e? Mindig az volt!

Könczöl Imre 1980-ban nyugdíjba ment, az utolsó éveiben már veszített a lelkesedéséből, belefáradt abba a harcba, hogy nem tud a könyvtárnak megfelelő épületet biztosítani, pedig a Kossuth utcai könyvtár már igencsak kinőtte magát.

1980-ban Neményi László került a könyvtár élére, aki egészen más vezetői stílust képviselt. Igen nagy lendülettel kezdett munkához, a hagyományos könyvtári rendezvények mellett szerepet kapott az ismeretterjesztés. A könyvtár ekkorra már nagyon szűkös körülmények között működött. Neményi László rendkívüli erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a könyvtár új épületbe költözhessen. Fáradozását siker koronázta.

A várpalotai olvasók örömmel vehették birtokukba az új könyvtárat 1985 áprilisában. A megnövekedett könyvtári térben jó

személyi feltételek mellett bővültek a könyvtári szolgáltatások. Lehetőség volt a közösségek, klubok szervezésére. Ebben az időben a látogatóink körében az audiovizuális részleg volt a sláger, sorban álltak a zenei lehallgatóhelyekért. (Az emlékkönyv tanulmányaihoz ezekről részletesen olvashatnak.) A könyvtári munkakörök jobban elkülönültek, én az állományalakító és feldolgozó csoportot vezettem, mellette elláttam az igazgatóhelyettesi feladatokat.

Neményi László 1991-ben megpályázta és elnyerte lakóhelyén, Székesfehérváron a városi könyvtár igazgatói állását. A megüresedett igazgatói posztra beadtam pályázatomban. 1991 szeptemberében kaptam megbízást a könyvtár igazgatására.

A Neményi László által elkezdett munkálatokat folytattuk, a hagyományos könyvtári rendezvények, a Gondolkodó Klub aktuális témájú előadásai továbbra is népszerűek voltak. Személy szerint nagyon fontosnak tartom, hogy az itt élő alkotó, tehetséges emberek, képzőművészek bemutatkozhassanak, és megismerjék tevékenységüket.

A helyismeret, a helytörténet kiemelt szerepet kapott nem csak a rendezvényeknél, de úgy is mint szakfeladat, a könyvtári szolgáltatás nagyon fontos része. A raktári polcokra bezsúfolt gyűjtemény külön helyiségben kapott elhelyezést, a gyűjtemény kezelése már nem esetleges volt, a feldolgozó könyvtárosok közül kijelölt személy foglalkozott a gyűjtemény fejlesztésével, feldolgozásával és a tájékoztatással.

A napi könyvtári feladataink mellett hozzákezdünk a könyvtár számítógépes fejlesztéséhez. Országosan és így a várpalotai könyvtárban is ez volt a legfontosabb feladat. A könyvtáros kollektíva lelkesen kezdett a munkához, sok-sok pályázatot írtunk. Az országos pályázatok és a fenntartó önkormányzat támogatásának függvényében lépésről lépésre haladtunk. A gépesítéssel megvalósult a gyors információkeresés, a nagy könyvtárak katalógusaival való összeköttetés, az internetszolgáltatás, mindez együtt a lakosság korszerű könyvtári kiszolgálását jelentette.

A várpalotai könyvtárosok a múltban és a jelenben is mindig büszkéek voltak arra, hogy az egyik legnagyobb magyar író nevét

viseli a könyvtár, és arra, hogy ezer szál fűzte Várpalotához. Nagyon nagy gondot fordítottunk arra, hogy az író emlékét nagyságához méltóan ápoljuk. Gondolom, elődeimnek is voltak olyan élményei könyvtári pályafutásuk során, amire nagyon szívesen emlékeznek vissza. Nekem is sok ilyen élményem volt, ezek közül a legkedvesebb a Krúdy rendezvényekhez fűződik. Nagyon szerettem Krúdy írásait, csodálatos álmképeit, hangulatait. Mint könyvtárost szomorúsággal tölt el, hogy nagyon kevesen ismerik. Elolvastam minden olyan írását is, ami Várpalotával kapcsolatos. Meggyőződésem, hogy nála szebben azóta sem írt senki Várpalotáról, a Bakonyról, az itt élő emberekről. Úgy gondoltam, nekünk, várpalotai könyvtárosoknak mindent meg kell tennünk azért, hogy itt Várpalotán minél többen olvassák ezeket a csodálatos regényeket, elbeszéléseket.

Az 1990-es évek elején vezérelte a sors Várpalotára dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténészt, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatóját (jelenleg a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatója). Krúdy Zsuzsa (az író leánya) által kezdeményezett és Praznovszky Mihály szerkesztésében megjelent Krúdy-kis-könyvtár első kötetének bemutatását ajánlotta fel könyvtárunknak. Az, hogy Praznovszky úr könyvbemutatójának helyszínéül a várpalotai könyvtárat választotta, talán nem véletlen, hiszen Krúdy nevét viseli a könyvtár, itt élt a legendás nagymama... Nagy szerencséje volt a könyvtárnak, köszönet érte. Ezek a könyvbemutatók azóta is a könyvtár legsikeresebb rendezvényei közé tartoznak. Nála kevesen ismerik jobban Krúdy életútját, írásait, ezenkívül csodálatos előadó, olyan részleteket idéz az író műveiből, amelyek elbűvölik a résztvevőket, reményeim szerint olvasásra is ösztönöznek. Praznovszky Mihály azóta minden Krúdyval és irodalommal kapcsolatos rendezvényünk előadója, lelkes támogatója.

A Szindbád vacsorák ötletének előzménye, hogy meghívót kaptam a siófoki Krúdy nevét viselő vendéglátó-ipari szakközépiskolából: Krúdy vacsorára invitáltak. Arra gondoltam, illyet mi is szervezhetnénk. Az ötlet megvalósításához segítséget kértem Praznovszky úrtól, aki lelkesen támogott. A vacsoráknak azóta

is nagy sikere van, nem csak ételek, de az irodalmi körítés is kitűnő. Az irodalmi barangolás ötletét is támogatta és vállalta az irodalmi idegenvezetést.

Könyvtári pályámra visszaemlékezve fontosnak tartottam leírni, hogyan talált meg bennünket dr. Praznovszky Mihály, és hogyan találtuk meg mi őt. Reméljük, ez a kapcsolat még sokáig gyümölcsöző lesz.

A várpalotai könyvtárban eltöltött éveimre vázlatosan visszaemlékezve talán úgy tűnhet, simán mentek a dolgok, sajnos nem volt mindig így. Személyes kudarcként éltem meg a leépítéseket, azt, hogy a legfontosabbra, az állományfejlesztésre sohasem volt elegendő pénz, az olvasók számának csökkenését, és még sorolhatnám a naponta megvívott küzdelmeket. Nem teszem, mert remélhetőleg ezekből az OLVASÓ nem sokat vett észre. Ha ez így van, akkor nincs nagy baj, mert itt minden az ő érdekükben történik. Ha elégedettek, akkor már jól végeztük dolgunkat.

KONCZ JÓZSEFNÉ
nyugdíjas könyvtárigazgató

Pacsuné Fodor Sára: Kulturális élet a két világháború között Várpalotán című könyvét Madaras Annamária mutatta be 1994. október 21-én

1994-ben ünnepeltük a 40 éves évfordulónkat

*A városi könyvtár
40 éves történetét
bemutató kiállítás
megnyitóján
Balogh Ferencné
(a megyei könyvtár
igazgatóhelyettese) és
Köncz Józsefné
könyvtárigazgató
(1994. október 17.)*

A Krúdy Gyula Városi Könyvtárról – egy emlékező megyei könyvtáros szemével

Szobám falán szép színes naptár hirdeti egész évben: 50 éves a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár. Két alkalommal, a 40. és az 50. születésnapon nyithattam meg a könyvtár történetét, tevékenységét bemutató kiállítást, s most arra kértek a kollégák, hogy megyei könyvtárosként szedjem össze a várpalotai könyvtárral kapcsolatos emlékeimet, élményeimet. Az emlékezés mindig személyes és válogató, gyakran pontatlan és bizonytalan. Mégsem fölösleges az egyéni és a kollektív emlékezés sem, ha a hiteles dokumentumokat (feljegyzéseket, jegyzőkönyveket, fotókat, meghívókat stb.) színesítik, emberközelbe hozzák. Talán Illyés Gyula is erre gondolt, amikor azt írta, hogy „a múltat is teremteni kell”.

Egy könyvtárat a színvonalas szolgáltatások és a karizmatikus könyvtárosok tesznek vonzóvá. Várpalotán a két feltétel egymást erősítette az idők folyamán, s vitte mindig előre – és teljesítheti ki ma is. Az elmúlt negyven évben különféle viszonylatokban kapcsolódtam a könyvtárhoz. 1963-ban kerültem Veszprém megyébe, alig valamivel Könczöl Imre után. Kezdő könyvtárosként próbáltam tájékozódni a megye könyvtárügyében, s hamar észrevettem, hogy a palotai könyvtár mennyit törődik az emberekkel. Nemcsak az olvasókkal, hanem valamennyi palotai lakost számon tartottak, pedig nem volt könnyű egy erőltetetten, három településből létrehozott ipari városban az olvasást, az irodalmat népszerűsíteni. Tisztelettel töltött el, ahogy ezt Könczöl Imre szervezte, csinálta: az intézmény nyitottságával, a könyvtári állomány összetételével, irodalmi rendezvényeivel, mozgalmával. A szakmai továbbképzéseken hamar kiderült, hogy Könczöl Imre imponáló irodalmi tá-

jékozottsága, olvasottsága, határozott értékítélete adta ehhez az alapokat. Munkatársaitól is elvárta a naprakész tájékozottságot, s erre alkalmakat is biztosított: minden reggel átlapozták a friss újságokat, folyóiratokat, s havonta egy-egy napot önképzésre vagy továbbképzésre fordítottak.

A könyvtári esték és a könyvhéti majálisok neves vendégei nemcsak az irodalomról, hanem az aktuális társadalmi kérdésekről, az élet és irodalom kapcsolatáról is beszéltek az egyszerű emberek nyelvén, közérthetően. Ezek az összejövetelek többnyire jó hangulatúak voltak, melyekben vitáztak, kérdeztek és véleményeket formáltak. Emlékszem, akkor Balatonalmádiban és Várpalotán fordultak meg leggyakrabban olyan kiváló emberek, akiket a rendszer nem kedvelt (Veres Péter, Czine Mihály, Csoóri Sándor, Fekete Gyula és mások), s akiket kockázatos volt vendégül látni, de tanulságos hallgatni és velük gondolkodni.

Az 1960-70-es évek a „mozgalmak” ideje volt a könyvtárakban is. József Attila olvasómozgalom, Olvasó népért, Olvasó ifjúságért, Olvasó munkásért folyt a küzdelem. Várpalotán az ideológiai hátszelet és az anyagi támogatást kihasználva látszattervékenység helyett valóban alapozó munkát végeztek. Könczöl Imre maga is kiváló előadó volt, műismertetéseket tartott az üzemekben, a helyi értékeket propagálta, a gyerekeknek ifjúsági klubot hozott létre, melyben olvasmányokról is beszélgettek, és a versbarát körben versekkel, versmondókkal ismerkedhettek. Zsúrielnökként többször meggyőződhettem, hogy a brigádvállalások többsége valódi művekről (irodalomról, zenéről) szólt. Nem tekinthetjük tehát véletlennek, hogy 1964-ben már a lakosság majdnem negyede beiratkozott a könyvtárba Várpalotán.

Könczöl Imre felmérésekkel is alátámasztotta a könyvtár munkáját. Kereste a választ arra, hogyan, mitől lesz valaki olvasó. Lehet-e lektúrolvasóból értékes irodalmat kedvelő ember? Milyen mértékben engedjük be a könyvtárakba a szórakoztató irodalmat? Megállapításai reálisak voltak, nélkülöztek minden arisztokratizmust és hurrá optimizmust. Szigorú kritikus volt, vitázott, érvelt, de megbecsülte azt a kollégát, akit tájékozottsága, szakismerete miatt arra érdemesnek tartott.

Gyakori találkozásaink másik területe a gyerekek könyvtári ellátásához kötődik, hiszen a megyében ezért voltam egy időben felelős. Emlékezetemben él a hajdani cipésműhelyből kialakított első gyermekkönyvtár a Kossuth utca sarkán: üresen tátongó kirakatával, zsúfolt berendezésével, a könyvtárosnál kétszer magasabb diafilmtároló polccal. Csoportos foglalkozást itt nemigen lehetett tartani, de mégis itt kezdődött a gyerekekkel kapcsolatos speciális törődés és az iskolákkal a kapcsolatfelvétel. Amikor a felnőtt könyvtárral egy épületbe, az emeletre költözött, akkor már csoportos könyvtárlátogatásokra, könyvtári ismeretek végig gondolt „tanítására” is sor kerülhetett. Ezen hosszú ideig dolgoztunk együtt Bubics Istvánnéval, majd Galló Nándorné – óvónői képzettségét hasznosítva – a kicsikkel foglalkozott ügyesen, főként a meséket, verseket népszerűsítette. A sok jó igyekezet kiteljesedni a könyvtár jelenlegi helyén tudott, ahol igazi otthonra lelnek a gyerekek. A hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett ötletes, a gyermekek számára maradandó élményt jelentő táborokat, olvasópályázatokat szerveztek az egymást sűrűn váltó, de elhivatott könyvtárosok.

Igazgatóhelyettesként és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Veszprém Megyei Szervezetének elnökeként mindig nyitott, vendégszerető könyvtárra és könyvtárosokra találtam Várpalotán. Sosem nekünk kellett befogadásért kuncsorogni, mindig megelőztek, hívtak minket. Többször tartottunk itt megyei továbbképzést, együtt örültünk a palotai könyvtár elért eredményeinek, a szép helyismereti kiadványoknak, majd a gyarapodó számítástechnikai eszközöknek. És együtt gyászoltuk Könczöl Imre bácsit. Többször vettem részt irodalmi rendezvényen, Neményi László idejében a Gondolkodó Klub programjain, Konczné Marika idejében pedig az irodalmi kirándulásokon, Krúdy-rendezvényeken, könyvbe mutatókon és vacsorán. Nagyra értékelem, hogy a karakteres vezetők mellett kitartó, szorgalmas munkatársak álltak (Homokiné, Szakácsné, Vidáné, Volekné, György Judit és mások), akik az „apró” munkát sem restellték elvégezni, miközben szellemi partnerek voltak. Mindig meglepett, mennyi érdeklődő embert tudtak összegyűjteni egy-egy alkalomra, rendezvényre. Bizonyára azért, mert

egyszerűen és természetesen fordultak az emberek felé, köztük a megye könyvtárosai felé is.

Még sok-sok jelentős és apró eseményt, emléket hívhatnék elő emlékezetem mélyéről, mégis inkább megpróbálom összegezni a legfontosabbakat, melyek Várpalotáról és a Krúdy Gyula Városi Könyvtárról bennem élnek. Ha szóba kerül, akkor Vásárhelyi András, Petőfi, Krúdy és Könczöl Imre jutnak elsőként az eszembe. Az irodalmi hagyományok, melyeket a helyiek segítségével Harmath Istvánnal, Katsányi Sándorral gyűjtöttünk össze a Veszprém megye irodalmi hagyományai című kiadványban. Az utóbbi időkben ebben a témakörben Praznovszky Mihály színes előadásai, irodalmi és gasztronómiai idegenvezetései jelentettek nem szokványos élményeket. Jó érzéssel gondolok a mindig nyitott, vendégszerető könyvtárra és könyvtárosokra, akik partnerek a szakmai együttgondolkodásban, a szellemi munkában. Kívánom

az 50. születésnapon, hogy legyen erejük továbbra is naponta megküzdeni a működés feltételeiért, a korszerű szolgáltatások megteremtéséért, a helyi hagyományok ápolásáért – elsősorban a palotai olvasók, de a maguk örömére is!

BALOGH FERENCNÉ

*Könyvtárunk
kiadványai*

Egy olvasó a könyvtárban

A cím önmagában már megtévesztő. Hiszen az olvasó én vagyok, a könyvtár pedig a várpalotai Krúdy Gyula könyvtár, s annak én nem vagyok beiratkozott olvasója. (Ámbár lehet, hogy mégis az vagyok, hiszen olykor kölcsönözök ki könyveket innen is.) De a cím mégis igaz, hiszen olvasó vagyok, mindig és mindenkor olvasó, aki nem tud létezni könyvtárak s azok szolgáltatásai nélkül.

Ráadásul engem érzelmileg is elfogult kötelék köt a Krúdy Könyvtárhoz. Természetesen a névadó személyisége és életműve a meghatározó, de nem mondanék igazat, ha elfelejteném azt a húsz esztendőnyi szakmai, baráti kapcsolatot, amely ehhez a bibliotékához fűz, és annak mindenkori munkatársaihoz. Követtem, figyeltem tevékenységüket, s ha lehetett részt is vettem azokban.

A könyvtár történetét bizonyára megírják a munkatársak, felsorolják a dolgozók nevét az eltelt fél évszázadból, szólnak az intézmény vándorlásairól, miként jutott a hajdani kis szobából a jelenlegi tágas lehetőségekig. Amely valljuk meg, még mindig messze van az ideálistól, s bizony már lehet gondolkozni egy új városi könyvtár megépítésének lehetőségén, tervezni a felelős városi döntéshozóknak. Nekem most egészen más történetek járnak az eszemben, amelyeknek természetesen az elfogultságon, a személyességen kívül nagyon is objektív elemei vannak.

Gondolok például lefelől a személyességre, a könyvtáros személyiségére. E szempontból a várpalotaiak mindig is szerencséssek voltak, vagy a sors volt velük az. Nagyszerű emberek álltak a könyvtár élén, s nagyszerű emberek álltak a kölcsönző asztal mögött, végezve napi feladatukat. Én már nem találkozhattam

Könczöl Imrével, nekem már csak olyan legenda, mint a hajdani nagy magyar könyvtáros nemzedék jó néhány személyisége. De ismerem Neményi Lászlót, aki finom tollú költőként is jelen van a magyar irodalmi életben. Együtt dolgozhattam Koncz Józsefné Marikával, aki az életét tette fel erre az intézményre. És szurkolok Szajp Istvánnénak, hogy ebben a létbizonytalan fenntartói helyzetben megmentse, s ha lehet tovább építse a szellemnek e fontos műhelyét. És persze ismerem a többieket is. Gyenge névmemóriám miatt elsősorban arcról és formáról, ami könyvtárosnőkről szólván, nem is utolsó szempont. Hiszen ők voltak azok, akikkel két évtized alatt számtalan kalandban volt részem.

Gondolok itt először a Krúdy hagyományörzés eseményeire. Nagyon szerencsés dolog volt az író nevét felvenni. Ráadásul akkor, amikor inkább kérész életű magyar és internacionalista hősök nevével voltak felcífrázva a megyei intézmények. S nem elég a név választás bátorsága. A várpalotaiak mára a Krúdy-hagyományörzés meghatározó intézményévé váltak. Van saját kis gyűjteményük, megemlékeznek az író évfordulójáról, együttműködtek a nagy Krúdy szobor felállításában, nagyszabású évfordulós rendezvényeket szerveznek, elindultak az író emlékhelyeit felkeresni szerte a Kárpát-medencében. Helyet adnak a Krúdy kiskönyvtár bemutatóinak (de minden új Krúdy kiadványt kiemelt helyen ismertetnek) s megszervezték a lassan legendássá váló Szindbád vacsorák sorát a Két (azaz irodalmi engedéllyel Hét) Bagoly fogadóban Várpalotán. Ahol azt is bebizonyítják, hogy nemcsak Krúdy hősei, de a könyvtárosok is képesek emberfeletti gasztronómiai teljesítményekre.

Ez a könyvtár szervezi a rendhagyó irodalmi órákat is. Nemcsak a megszokott könyves eseményekhez – Költészet napja, Ünnepi könyvhét, olvasó akciók – kötődően, de bármikor és bármiért, amikor újra és újra tapasztalják: nagy bajban az ifjúság olvasási kultúrája, olvasásértése, könyvhasználata. Alapfeladatukat teljesítik, amikor együttműködve a helyi általános és középiskolákkal, ismételten nekirugaszkodnak a lehetetlennek: a képekre és túlzott racionalizmusra berendezkedett világunkban visszaadni a szó erejét, az irodalmi mű élményét.

Ez a könyvtár helyet ad – s olykor szervezi – a palotai civil közösségek rendezvényeinek. Fel sem lehet sorolni hány ilyen programról tudok vagy voltam résztvevője a Gondolkodók Klubjától a Páneurópai Unió helyi szervezetéig. S ezeken a programokon mindig az érték a meghatározó szempont, a minőség, melyhez a könyvtár mindig is ragaszkodott, mondván: amit a könyvtár szelleme sugall, csak az lehet a mérce mindazok előtt, akik önmaguk vagy a közösségük sorsa felett töprengve megfogalmazznak, tovább adnak fontos gondolatokat.

És ez az a könyvtár, amelynek számos művészeti eseményén vettem részt. Pedig alig van helyük erre a célra, s azt is többször elvették kényszerű okok, alkalmi döntések miatt. De mindig visszakeresik a kis kamaratermüket, hogy legyen tér a kiállításokra. A helybeli grafikusok, festők, fotósok, iparművészek mellett számszerűen szerepelnek az ország minden pontjáról. A könyvtár így lesz részese Várpalota művészeti életének, így kapcsolódik a város intézményeihez, azok művészi szintjéhez. Kamarakiállítások ezek, a teljességet nem vállalják fel a bemutatók, de azt igen, hogy a könyvtár részese akar lenni a város szellemi életének és e vonatkozásban is teljesíti az alapfeladatát: az értékek közreadását.

Mindez idáig abszolút személyes és elfogult volt. De már az elején jeleztem, hogy ez a bevezető ilyennek készül. Így aztán nem is tudok szólni a könyvtár szakmai teljesítményéről, amely ma már nagyon sokrétű és a lehetőségekhez képest igyekszik lépést tartani a korról. Nem szólok az állománygyarapítási gondjairól, amelyek ugyanúgy fojtogatják őket, mint minden más magyar könyvtárat. Nem beszélek a korszerű könyvtári informatikai felkészültségükről és gondolkodásukról, ami azonnal nyilvánvaló, ha valaki csak benéz a könyvtárba. Nem beszélek a könyvtárosok átlag feletti hivatásszeretéről, az is elég példával jár, ha valaki beszélgetni kezd velük.

Én mindezekkel csak azt akartam megjegyezni, hogy érdemes beiratkozni az idén ötven éves várpalotai Krúdy Gyula könyvtárba. Most már itt az ideje, hogy én is megtegyem.

PRAZNOVSZKY MIHÁLY
az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatója

Részlet a Bán Aladár-gyűjteményből

Különgyűjtemények, szolgáltatások

Szij Rezső különgyűjteményéből

Dokumentumok
a Helyismereti
gyűjteményünkből

Csíky Iván
hagyatékából

A városi könyvtár a helytörténeti kutatás és ismeretterjesztés szolgálatában

A helyismereti gyűjtemény bemutatása

Helyismereti gyűjteményünkben megtalálhatók mindazok a dokumentumok, melyek Várpalotára és közvetlen környezetére vonatkozó információkat tartalmaznak. Időbeli, megjelenési időt illető határokat nem vonunk: a város egész múltjára, jelenére vonatkozó kiadványok gyarapítását, feldolgozását, feltárását feladatunknak tekintjük. Átfogó, komplex információtár kiépítésére törekszünk, ezért gyűjtjük a város természeti, földrajzi viszonyairól, gazdasági, társadalmi viszonyairól, kulturális életéről szóló műveket és adathordozókat. Helyismereti jellegűnek tekintjük azokat a szépirodalmi alkotásokat is, amelyeknek cselekménye (ill. annak részlete) itt játszódik, vagy a városról szól. A helyi szerzők művei közül elsősorban a helyi vonatkozásúakat tekintjük a gyűjtemény részének és teljességgel beszerzendőnek. A helyi szerzőkről és műveikről szóló monográfiák, pályaképek, tanulmányok szintén részei a helyismereti gyűjteménynek.

A helytörténeti állomány megalapozása az 1963-1980 közötti időszakban Könczöl Imre könyvtárigazgató nevéhez fűződik, aki maga is intenzív helytörténeti kutatómunkát végzett. Ebben az időszakban került a könyvtárunkba a Várpalotán született neves néprajzkutató, költő, műfordító Bán Aladár *hagyatéka* (1965), melyet azzal a céllal vásároltunk meg, hogy a szétszóródás veszélyének kitétt anyag együtt maradjon, s a kutatók számára hozzáférhetővé váljon. A hagyaték egyrészt családi dokumentumokat tartalmaz, ezenkívül Bán Aladár magán- és tudományos levelezésének

dokumentumait, könyvtárának anyagát (214 könyv és folyóirat), melyek között saját művek, fordítások és megjelent tanulmányok is megtalálhatók. (Az anyag egy része jelenleg a Bán Aladár Általános Iskolában lévő állandó kiállításon található meg (1988-tól).

A gyűjteményépítés Neményi László könyvtárigazgató irányításával újabb lendületet vett, amikor a városi könyvtár 1985-ben új, korszerű épületbe költözött. A kibővült szolgáltatások között hangsúlyos szerepet kapott a helyismereti anyag különgyűjteménnyé szervezése és a szélesebb körű gyűjtés megindítása. A gyűjteményt bővítette a városi tanácstól átvett MAHÍR Sajtófigyelő Szolgálat lapkivágatai (1963-1990), az 1989-ben megszűnt Munkásárság várpalotai parancsnokságán gyűjtött dokumentumok és hagyatékok részeként átvett anyagok (Pajor József, Lencsés György, Csiky Iván).

Könyvtárunk másik jelentős különgyűjteménye *Szűz Rezső adománya*, melyet 1996-ban tartós letétbe helyeztünk könyvtárunkban. A gyűjtemény 3378 db könyvet, 168 lapkivágatot, 34 db emléklapkettét és emlékérmét, 242 db ex librist, 28 db grafikát, 840 db fotót, 43 db katalógust és 322 db különlenyomatot, kéziratot, folyóiratot tartalmaz. A könyvek egy része könyvészeti szempontból is értékes, a századfordulón, ill. a két világháború között megjelent kötet. Hely hiányában jelentős részét jelenleg raktárban tároljuk, feltárása külön jegyzékben megtörtént.

Jelenleg a helyismereti gyűjtemény anyagának gerincét a *könyvek* alkotják (kb. 700 könyvtári egység): Várpalotára vonatkozó, lényeges információkat tartalmazó, kifejezetten helyismereti művek (városmonográfiák stb.), olyan könyvek, amelyekben helyi vonatkozású tanulmányok, részletek találhatóak (adattárak, forráskiadványok stb.), a helytörténeti tevékenységgel kapcsolatos módszertani kiadványok és a helyi nyomdák termékei, ha tartalmilag helyismereti jellegűek. (A helyismereti könyvek feltárása teljes körűen megtörtént a TextLib integrált számítógépes könyvtári programmal.)

Az *időszaki kiadványok* közül a helyismereti gyűjteményben kapott helyet a megyei napilap (1961 óta gyűjtjük), a városi lapok (Várpalotai Bányász 1951, 1954-1955), Új Várpalota (1957-1958),

Várpalotai Napló (1959-1961), Palotai Újság (1993-1996), Várpalotai Újság (1996-1999, 2002-), Palotai Hírlap (2001-2002), az üzemi lapok (Inotai Kohász, Péti Munkás, Várpalotai Bányász, Jó Szerencsét stb.), iskolai lapok, illetve egyéb irodalmi, kulturális folyóiratok stb.

A helyismereti gyűjtemény intenzíven gyarapodó dokumentumtípusát jelentik a *kéziratok* (nem publikált, ill. szűk körben publikált dokumentumok: szakdolgozatok, pályamunkák, tanulmányok, naplók, feljegyzések stb.), melyeket rendszeresen kapunk a helytörténeti kutatóktól, a helyismereti témában szakdolgozatot író egyetemi, főiskolai hallgatóktól, a különböző tanulmányi versenyek, pályázatok résztvevőitől. Ezek a munkák igen értékes, friss kutatási eredményeket közvetítenek a helytörténet iránt érdeklődők számára, másrészt a régi kéziratok muzeális értékkel bírnak. (Jelenleg a gyűjteményben kb. 200 kézirat található, melyek számítógépes feltárása teljes körűen megtörtént a TextLib integrált könyvtári programmal.)

Jelentős helytörténeti értéket képviselnek a *kisnyomtatványok* (prospektusok, röplapok, plakátok, meghívók, szórólapok stb.), ezek rendszeres gyűjtése szintén 1985-től kezdődött meg, azonban kisebb számban bekerültek a gyűjteménybe visszamenőlegesen a két világháború közötti időszakról kezdődően. A kisnyomtatványokat tematikus rendszerezésben (intézmények, ill. kronológia szerint csoportosítva), önfeltáró módon helyeztük el a gyűjteményben.

Mind a helytörténeti kutatás, mind az állampolgári tájékozódás, a közügyek intézése szempontjából fontos információforrást jelentenek az *önkormányzati rendeletek, testületi anyagok*, melyek 1990-től folyamatosan bekerülnek a helyismereti gyűjteménybe. (Ezt megelőzően az 1985-1989. közötti időszak tanácsuléseinek anyagai is megtalálhatók az állományunkban.)

A település történetének és jelenének beszédes lenyomatai a *fényképek, képeslapok*, amelyekből reprezentatív anyaggal rendelkezünk. Kiemelt jelentőségű a *Leitner Ferenc* által Várpalota városnak ajándékozott és a városi könyvtárban elhelyezett archív fotógyűjtemény, amely a század első évtizedeitől napjainkig kíséri végig a

város történetének jelentősebb eseményeit, s dokumentálja a város fejlődésében bekövetkezett urbanisztikai változásokat. Az 1648 képből álló gyűjteményt a szerző jelenleg is tovább gyarapítja nemcsak saját fotóival, hanem magánszemélyek tulajdonában levő képek digitalizált változataival is. A fényképek jelenleg sorszámozottan, mappákba rendezetten találhatóak a városi könyvtár helyismereti gyűjteményében, feltárásukat maga a szerző végezte el címmutató és sorszámozott jegyzék (indexek) készítésével. Leitner Ferenc fotóanyagán kívül kb. 3000 egyéb fénykép, kb. 50 régi képeslap is található a helyismereti gyűjteményben, valamint 189 filmtekercs (negatív) az 1990-es évek közéleti eseményeiről, melyet *Pintér László* ajándékozott a városi könyvtárnak.

Az utóbbi két évtizedben bekerültek a helyismereti gyűjteménybe *hangkazetták, videokazetták, CD lemezek és CD-ROM-ok* is. Ezek között megemlítendő a Városi Televízióval tervezett együttműködés keretében 1989-ben átvett 37 db műsoros videokazetta (melyek a rendszerváltás időszakát dokumentálják), azonban ennek az együttműködésnek a későbbiekben nem lett folytatása. A hangzóanyagok között érdekes archív felvételek is találhatóak, pl. az 1960-as évek legendás „Könyvtári esték” sorozatának hangszalagjai.

A helyismereti gyűjtemény kurrens bibliográfiai feltárása az 1980-as évektől kezdődött cédulakatalógus formájában, melyet 1999-től a TextLib integrált programmal végzünk. A helyismereti könyvek és kéziratok retrospektív katalóguskonverzióját már elvégeztük, s jelenleg a helyi lapok jelentősebb cikkeinek analitikus bibliográfiai feltárását indítottuk el.

Tervezzük a helyismereti gyűjtemény legfontosabb darabjainak digitalizálását és az interneten történő szolgáltatását (Várpalotai Elektronikus Könyvtár).

A helyismereti gyűjtemény folyamatosan és intenzíven gyarapodik. Diákok és kutatók rendszeresen használják, s egyre többször igénylik iskolai csoportos foglalkozásokon egy-egy témakör bemutatását. A gyűjteményt 2003-ban egy irodahelyiségbe helyeztük el, de folyamatos gyarapodása miatt szükség lenne helyismereti olvasóterem (kutatószoba) kialakítására.

2004-ben a gyűjtemény Könczöl Imre hagyatékának egy részével gyarapodott, mely számunkra azért is értékes, mert az intézmény igazgatója volt, másrészt könyvtártörténeti szempontból is jelentős anyagokkal gazdagodtunk. Ebben az évben kaptuk meg Csiky Iván hagyatékának egy részét, mely még feldolgozásra vár. Az anyag egy része szerepelt a Városszépítő és Védő Egyesület és a Csiky Iván Utazók Klubja által rendezett Csiky Iván emlékkiállításán 2004 decemberében.

A gyűjtemény napról napra bővül: Pacsu Gergelynéől, Szabadi Bélától a könyvtár évfordulójára kaptunk jelentős dolgozatokat a Kossuth utcáról, annak lakóiról. Rendszeres vendégünk Leitner Ferenc, aki nap mint nap gyarapítja a gyűjteményt egy-egy fotóval. *Pintér László* jóvoltából szintén jelentős, dokumentumértékű fényképanyaggal gyarapodott a helyismereti gyűjtemény.

2005 márciusában jelent meg – hosszú szünet után - a Várpalotai Füzetek 6. száma könyvtárunk kiadásában, melyben Pacsuné Fodor Sára és Szabadi Béla emlékezik a Kossuth utca történetéről és régi lakóiról. A kötetet Leitner Ferenc régi és új fotói, valamint Miklós László képeslapgyűjteményének darabjai színesítik.

Helytörténeti rendezvények

Minden település életében fontos a hagyományok őrzése, a múlt minél teljesebb ismerete. Ez a fajta ismeretszerzés erősíti a lokálpatriotizmust, segíti a hagyományok tovább élését. Könyvtárunk ennek a feladatnak úgy kívánt megfelelni, hogy 1992-től helytörténeti vetélkedőket rendezett, előadásokat szervezett kicsiknek, nagyoknak egyaránt.

1992. március 21.

A Nagy Gyula Galéria és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár rendezésében helyismereti vetélkedő az általános iskolák felső tagozatos diákjai részére hét iskola részvételével. Játékvezetők: Páva Éva, Szoboszlayné Németh Renáta.

1992. május–október

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár helytörténeti vetélkedőt szervezett 14-18 éves diákok számára két fordulóban. Elsőként a nyári szünetben egy írásbeli pályázatot kellett elkészíteniük a jelentkező csapatoknak három témakör egyikének feldolgozásával. Október folyamán a Várpalotai Napok rendezvényorozata keretében került sor a szóbeli döntőre.

1992. november–1993. április

Helyismereti előadássorozat

1992. november 5. Ráday Mihály: Van-e rendszerváltás a városvédő mozgalomban?

1992. december 9. Ury János: Pét múltja, jelene, jövője

1992. december 16-31. Bubics István keramikus és tanítványainak önálló kiállítása

1993. január 13. Dr. Huszár Pál: Palota vára a dunántúli végvári harcokban

1993. január 18-23. Gönczöl Imréné ásványkiállítása

1993. január 20. Gönczöl Imre: A Bakony barlangjai

1993. február 10. Pacsuné Fodor Sára: A palotai kézműveség és a palotai meszesek

1993. március 9. Tenczer Károly: Palota a római korban

1993. április 28. Dr. Faller Gusztáv és Csiky Iván beszélgetése a régi és mai Várpalotáról

1993. május 15.

Helyismereti vetélkedő a Nagy Gyula Galéria valamint a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében általános iskolák felső tagozatos diákjainak. A vetélkedőn hét iskola képviseltette magát. Játékvezető: Szoboszlayné Németh Renáta.

1994. április 23.

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár vetélkedőt rendezett a város általános iskolái felső tagozatos diákjainak hét iskola részvételével.

1995. április 29.

Helyismereti vetélkedő 8 általános iskola felső tagozatos diákjainak részvételével. Játékvezető: Németh Renáta, Forgácsné György Judit.

1996. április 20.

Millecentenáriumi helytörténeti vetélkedő a város középiskoláinak részvételével A Krúdy Gyula Városi Könyvtár rendezésében.

1998. március 14.

Helyismereti vetélkedő az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójára felső tagozatosoknak. A vetélkedő két fordulóból állt. Elsőként egy pályázati füzetet töltöttek ki a csapatok a szabadságharc várpalotai eseményeivel kapcsolatban. A döntőt a Jó Szerencsét Művelődési Központ és a Krúdy Gyula Város Könyvtár rendezte. Az írásbeli és szóbeli megmérettetés alapján a 9. sz. Általános Iskola tanulói kerültek ki győztesen a versenyből.

2000. április 29.

Millenniumi helytörténeti vetélkedő középiskolásoknak. A vetélkedőn három iskola képviseltette magát. A győztes csapat a Thuri György Gimnázium és Szakközépiskola tanulóiból került ki.

2001. április 27.

A Olvasás éve alkalmából a Krúdy Gyula Városi Könyvtár helyismereti vetélkedőt hirdetett, melynek elődöntőit az általános iskolák rendezték. A döntőben hét általános iskola diákjai vetélkedtek. I. helyezett a Rákóczi Telepi Általános Iskola csapata lett.

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSA – VARGA ZSOLTNÉ – GYÖRGY JUDIT

A városi könyvtár európai uniós gyűjteménye (2004)

Papp Sándor előadása a környezetvédelemről 2004. szeptember 22-én az EU-s előadássorozat keretében

Európai uniós gyűjteményünk és szolgáltatásaink

Magyarország európai uniós csatlakozását előkészítő közvélemény-felkészítési program keretében a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma 2003-ban pályázatot hirdetett városi és községi könyvtáraknak a témával kapcsolatos kiadványgyűjtemény kialakítására, valamint uniós témájú ismeretterjesztő előadások szervezésére a lakosság és a civil szervezetek tájékoztatására. A 2004. évben a pályázat folytatódott (kiírója a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya), melynek célja a magyar állampolgárok uniós ismereteinek bővítése, s olyan tevékenységek és programok támogatása, amelyek segítik megválaszolni a lakosságot foglalkoztató, az európai uniós tagsággal kapcsolatos kérdéseket.

Könyvtárunk egyike volt a nyertes pályázóknak. A pályázati támogatásból az Európai Unióval kapcsolatos kiadványokat vásároltunk, melyeket különgyűjteményként helyeztünk el az olvasóteremben. Már meglevő dokumentumainkat is ide csoportosítottuk át, így a témával kapcsolatos szakirodalom (könyvek, folyóiratok, CD-ROM-ok, videokazetták, szórólapok és egyéb tájékoztató kiadványok stb.) kulturált környezetben, könnyen áttekinthető elrendezésben várja a látogatókat. Az európai uniós gyűjteményünk - amelyet folyamatosan gyarapítunk és fejlesztünk - a helyi és a városkörnyéki lakosság, a civil szervezetek, a vállalkozók tájékoztatását, információkkal való ellátását szolgálja.

Az európai uniós különgyűjteményt a könyvtár látogatóinak széles köre használja: elsősorban a felsőoktatásban és a középfokú oktatásban részt vevő diákok (a helyi gimnáziumban és szakközépiskolában EU-s szakkör működik, melynek tagjai rendszeresen

igénybe veszik a városi könyvtár gyűjteményét), ezenkívül a civil szervezetek vezetői, önkormányzati tisztségviselők és a lakosság is gyakran forgatja az EU-s különgyűjtemény dokumentumait.

A gyűjtemény közelében helyeztük el azt a telefonkészüléket, melynek segítségével egyetlen gombnyomással léphetnek kapcsolatba az érdeklődők az *EU-vonal* (EU-információs szolgálat) munkatársaival, ezenkívül az interneten található európai uniós információforrások eléréséhez is lehetőséget nyújtunk olvasóinknak az olvasóteremben elhelyezett számítógépes munkaállomásokról.

Könyvtárunk témafigyelést is vállal az interneten és a nyomtatott sajtóban megjelenő európai uniós pályázati lehetőségekről Várpalota Város Önkormányzata és egyéb érdeklődők, megrendelők számára, melyet folyamatosan eljuttatunk az érintettekhez e-mailben vagy fénymásolatban.

Az európai uniós pályázatok keretében számos sikeres, színvonalas rendezvényt szerveztünk a helyi civil szervezetekkel és a Veszprém Megyei Európai Információs Pont Kht.-val együttműködve:

„Európai Kopogtató” címmel információs napot szerveztünk a Thuri György Gimnázium és a Faller Jenő Szakképző Iskola tanulóinak részére 2003. november 5-én.

„EU-csatlakozás a helyi önkormányzatok szemszögéből” címmel tartott előadást dr. Nagy Viktória, a Belügyminisztérium Önkormányzati EU Információs Központ munkatársa 2003. november 25-én a helyi önkormányzat munkatársainak és külső érdeklődők számára.

„A hazai könyvtárak és könyvtárosok jövője az EU-ban” címmel szakmai továbbképzést rendeztünk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Veszprém Megyei Szervezetével közösen a megye könyvtárosainak 2004. február 23-án, melynek előadója Haraszti Pálné, az Országgyűlési Könyvtár főosztályvezetője és Reichné Bacsárdi Mária, a bakonyszentkirályi Községi Könyvtár munkatársa volt.

„Környezetvédelem és környezetszennyezés a várpalotai kistérségben – feketén-fehéren” címmel a hulladékgazdálkodás és az ipari veszélyeztetés problémáiról és megoldásuk lehetőségeiről

beszélt dr. Papp Sándor, a Veszprémi Egyetem tanára a TIT Várpalotai Szervezete Gondolkodó Klubjának rendezvényén 2004. szeptember 22-én.

A Páneurópa Unió Magyar Egyesülete Várpalotai Szervezetével közös rendezvényen „Európai Unió, magyarság és keresztyénység” címmel tartott előadást dr. Erdélyi Géza, a szlovákiai Református Egyház püspöke 2004. október 14-én.

Várpalota helyi és nemzetközi kistérségi kapcsolatairól és fejlesztésük lehetőségeiről adott tájékoztatót a Városszépítő és Védő Egyesülettel közös rendezvényünkön Tavasziné Engi Marianna, a Polgármesteri Hivatal irodavezetője 2004. november 30-án.

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

2004 januárjától számítógépes kölcsönzés folyik

Internethasználat

A városi könyvtár telematikai fejlesztése és információs szolgáltatásai

Az új, korszerű szolgáltatások bevezetéséhez és az alapszolgáltatások színvonalának emeléséhez napjainkra nélkülözhetetlenné vált az információtechnológia alkalmazása. A különböző könyvtári munkafolyamatok gépesítésével gyorsabbá, megbízhatóbbá válik az állományalakítás (új könyvek, folyóiratok rendelése, leltárba vétele, az elhasználdottak törlése stb.), a kölcsönzési forgalom regisztrálása (kölcsönzés vonalkód használatával, a késedelmes olvasók felszólítása, az előjegyzett könyvek figyelése, napi statisztikák készítése stb.), sok adminisztrációs terhet véve le a könyvtárosok válláról. A hagyományos cédulakatalógust felváltó számítógépes adatbázis biztosítja a könyvtár dokumentumállományának sok szempontú feltárását és visszakeresését, ezenkívül a hálózati kapcsolatok révén lehetővé válik távoli adatbázisok lekérdezése is.

Könyvtárunk léteérdeke, hogy bekapcsolódhassunk a kiépülőben levő országos információs rendszerbe, hozzáférhessünk a megyei könyvtárak, szakkönyvtárak, felsőoktatási könyvtárak által épített adatbázisokhoz, hasznosíthassuk szolgáltatásaikat, közvetítve azokat a helyi felhasználókhoz, a város lakosságához.

A számítástechnika könyvtári alkalmazásában rejlő perspektívák először 1991 decemberében váltak közeli realitássá számunkra, amikor rendkívül kedvező fejlesztési hozzájárulás befizetésével megrendelői lettünk a Könyvtári Egyesülés megbízásából kifejlesztésre kerülő TextLib integrált könyvtári programnak.

Várpalota Város Önkormányzatának támogatásával 1992-ben tehetjük meg az első lépést a könyvtár számítógépes eszközparkjának kialakítására, amikor megvásároltunk egy korszerű személyi számítógépet.

gépet a hozzá kapcsolódó perifériákkal (IBM PC 486 + STAR JET 8 II. lézernyomtató).

1995-ben pályázati támogatások segítségével tudtunk előrelépni a hardvereszközök beszerzése terén: a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán CD-ROM meghajtó vásárlására nyertünk támogatást, ezenkívül a Soros Alapítvány által meghirdetett pályázaton a Veszprém megyei közművelődési könyvtárak hálózati kapcsolatának kiépítéséhez kaptunk közös támogatást (modem vásárlására, meglévő számítógépünk felújítására és memóriakapacitásának bővítésére, operációs rendszer vásárlására). Ugyanebben az évben felvételt nyertünk a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Programban részt vevő könyvtárak, ezen belül a HUNGARNET Egyesület tagjai közé. A program célja, hogy közvetítse az információs infrastruktúra területén igénybe vehető hazai és nemzetközi kedvezményes szolgáltatásokat.

1997-ben teljes körű állományellenőrzést és katalógus revíziót végeztünk, ezzel egy időben elhelyeztük a dokumentumokban a vonalkódcímkeket. Ugyanebben az évben kiépítettük a lokális hálózatot (soros topológiájú koax kábeles Ethernet hálózat), és kapcsolt telefonvonalon keresztül egy számítógépről internet elérési lehetőségünk volt (szolgáltató: HUNGARNET Egyesület). Számítógépes eszközparkunk két számítógéppel bővült a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán.

1998-ban önkormányzati támogatás révén egy új munkaállomással és három vonalkódolvasóval gyarapodtunk. Ebben az időszakban már különböző könyvtári építésű számítógépes adatbázisokat és CD-ROM adatbázisokat is szolgáltatni tudtunk olvasóinknak: az Eötvös Károly Megyei Könyvtár által épített közhasznú információs adatbázist (TEXTAR), ill. a megyei napilap cikkeit feldolgozó adatbázist (MicroIstis), valamint a Hypermedia Systems Kft. havi frissítésű Jogtár CD-ROM adatbázisát, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Irodalmi Bibliográfia adatbázisát és Szociológia adatbázisát, valamint az Országgyűlési Könyvtár által épített PRESSDOK sajtófigyelő (társadalomtudományi) adatbázist.

Az 1999-2001-ig terjedő időszak nagyon fontos volt a fejlesztések szempontjából, mert a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma telematikai pályázataival segítségével és Várpalota Város Önkormányzatá-

nak céltámogatásával nagy lépéssel jutottunk közelebb céljainkhoz, hogy közvetíteni tudjuk a modern információtechnológia kínálta tudásanyagot a felhasználóknak.

1999-ben a NKÖM telematikai pályázata segítségével két újabb számítógépet, operációs rendszereket vásárolhattunk, s lehetőséget kaptunk a meglévő gépek felújítására. Ebben az évben kezdődött el a kurrens beszerzésű dokumentumok számítógépes bibliográfiai feltárása, valamint a könyvtári állomány visszamenőleges feldolgozása TextLib integrált könyvtári programmal, melybe minden munkatárs bekapcsolódott. A hagyományos cédulakatalógus retrospektív konverziójához – azaz a honosításhoz – felhasználtuk a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ún. könyv adatbázisát, mely az Új Könyvek 1964-1998. évi tételeinek bibliográfiai rekordjait tartalmazta.

2000-ben a NKÖM telematika pályázatán újabb számítógép és operációs rendszer, valamint egy szkennert került a birtokunkba. Ebben az évben önkormányzati célelőirányzathoz 2 000 000 Ft-ot kaptunk a lakossági internetszolgáltatás beindításához, melynek révén kiépült a 64 Kbit/s sebességű bérelt vonal (szolgáltató: HUNGARNET Egyesület), és vásároltunk egy lézernyomtatót. 2000 decemberétől nyújtunk lakossági internet hozzáférést a könyvtár látogatóinak (ekkor még két csak munkaállomásra), s ettől az időponttól a könyvtári hálózat valamennyi munkaállomásáról elérhető lett az internet.

2001-ben a NKÖM telematika pályázatán elnyert támogatásból két újabb munkaállomással bővítettük a helyi hálózatot. 2001 júliusában készült el a városi könyvtár hivatalos honlapja, melyet folyamatosan bővítünk és naprakész, friss információkkal látunk el a könyvtár gyűjteményéről, szolgáltatásairól és rendezvényeiről.

(<http://www.krudylib.hu>)

A 2002. év hozta el a legnagyobb fordulatot a számítógépes fejlesztésben, amikor Széchenyi Terv program keretében „Az információs társadalom megvalósításában közreműködő közművelődési könyvtárak támogatása” című pályázaton (SZT-IS-2) elnyert több mint 2 000 000 Ft-ból hat multimédiás számítógépet és egy tintasugaras nyomtatót vásároltunk a lakossági internetszolgáltatás bővítése céljából, ezenkívül korszerűsítettük a helyi hálózatot, valamint 2002. januártól nyílt lehetőség megbízási díjas rendszergazda alkalmazására.

A Széchenyi Terv pályázat keretében vállalt kötelezettségként Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete 295/2001. sz. határozatával célleírányzatot biztosított arra, hogy a pályázat időtartama alatt, 2002. május. 1-től 2003. április 30-ig ingyenesen használhassák az internetet a könyvtár beiratkozott olvasói. Ezen időszak alatt rengeteg látogatónk (köztük a felnőtt és idősebb korosztály) ismerkedett az internet világával, s „szörfözött” a kimeríthetetlenül gazdag információs szupersztrádán. (A támogatás időszaka alatt 5043 alkalommal vették igénybe olvasóink az ingyenes internetszolgáltatást.)

A pályázat keretén belül két könyvtáros elvégzett egy internet-használattal kapcsolatos tanfolyamot, s megszerzett tudásukat 20 óras tanfolyamokon adták át az érdeklődőknek, melyen 60 fő beiratkozott olvasó vett részt. Elsősorban azoknak a felnőtt olvasóinknak igyekeztünk segítséget nyújtani, akiknek ez idáig nem volt alkalmuk megismerkedni az új kommunikációs csatorna sokféle lehetőségével (elektronikus levelezés, közhasznú információkat tartalmazó webhelyek, teljes szöveges adatbázisok, könyvtári katalógusok, elektronikus könyvtárak stb.).

2003. május 1-től ismét térítéses szolgáltatásként nyújtjuk az internet- és számítógép-használatot gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt, azonban igyekszünk kedvezményeket biztosítani a rászorulóknak: a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat által kedvezményezett olvasóink és a város civil szervezetinek képviselői meghatározott óraszámú ingyenes internethasználatra jogosultak.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és az EBSCO Publishing között létrejött országos felhasználási szerződés következtében 2003 szeptemberétől elérhető könyvtárunkban is az EBSCO Information Services adatbázisai, amelyek közel 8000 angol nyelvű szakfolyóirathoz nyújtanak hozzáférést az interneten keresztül: társadalom- és természettudományok, gazdaságtudomány, orvostudomány, egészségügy, pedagógia témakörökben.

2003 decemberére befejeződött a városi könyvtár állományának retrospektív katalóguskonverziója, megteremtve a lehetőséget a számítógépes kölcsönzés bevezetésének. A számítógépes kölcsönzés előkészítéseként 2003 júliusában tanfolyamot szerveztük a könyvtár munkatársainak a TextLib program olvasószolgálati moduljának gya-

korlására, melyet az InfoKer Számítástechnika-alkalmazási Szövetkezet munkatársa tartott.

A 2004. január 6-tól tértünk át a hagyományos tasakos kölcsönzésről a számítógépes kölcsönzésre a TextLib integrált könyvtári programmal. Az átállás zökkenő nélkül zajlott, s mind a könyvtárosok, mind az olvasók hamar megszokták és megszerették, mert szinte az első naptól nyilvánvalóak voltak az előnyei: a kölcsönzési tranzakciók gyors és precíz lebonyolítása, a dokumentumok útjának (a példány státuszának) nyomon követhetősége, az előjegyzések és a késedelmes olvasók adminisztrációjának kezelése stb.

2004. június 28-án Várpalota, Berhida, Pétfürdő, Öskü, Ósi, Tés települések önkormányzati képviselő-testületei létrehozták a Várpalota Kistérség Többcélú Társulást, mely a könyvtári szolgáltatások terén az alábbi feladatokat látja el:

„Térségi könyvtári szolgáltatások nyújtásának összehangolása (térségi információs könyvtári hálózat; könyvtárközi kölcsönzési rendszer kialakítása, összehangolása, gyors szolgáltatás; térségi ellátó rendszer kiépítése; állománygyarapító terv készítésének összehangolása, közös terv készítése)

Könyvtári adatbázis, információs informatikai szolgáltatási rendszer fenntartása, azonos programok alkalmazása, internetes szolgáltatás kiépítése és működtetése

Szakmai műhelyek létrehozása, tapasztalatcserék szervezése

Térségi információs adatbázis létrehozása, működtetése

Pályázatfigyelés, tanácsadás, közös pályázatkészítés, pályázati forrásgyűjtés, a megvalósítás szervezése” (részlet a megállapodás szövegéből)

A Belügyminisztérium 2004. évi pályázatán a Várpalota Kistérség Többcélú Társulás 3,8 millió Ft-ot nyert el könyvtári fejlesztésre, amelyből a Krúdy Gyula Városi Könyvtár 1 millió Ft-tal részesült. A támogatásból megvalósult régi vágyunk: számítógépes katalógusunk interneten való közzététele (a TextLib program WWW szerver moduljának megvásárlásával), valamint beszereztük a könyvtárközi kölcsönzést segítő ARIEL elektronikus dokumentumküldő szoftvert és egy számítógépes munkaállomást.

2004 augusztusától a korábbi bérelt vonal helyett a kisebb fenntartási költséget igénylő, ugyanakkor gyors adatátvitelt biztosító ADSL

vonalon történik az internetszolgáltatás, melynek szolgáltatója továbbra is a HUNGARNET Egyesület (NIIF Program).

Számítógépes katalógusunk 2005. január 26-tól érhető el az interneten, mely lehetőséget nyújt a könyvtári állományban való több szempontú keresésre és a rendelkezésre álló vagy éppen kikölcsönzött példányokról való tájékozódásra, a legújabban beszerzett dokumentumok (újdonságok) keresésére, ezenkívül az olvasók saját kölcsönzési adataikat (a náluk levő dokumentumokat és azok határidejét) is megtekinthetik. Mindezekon felül a partner könyvtárak könyvtárközi kölcsönzést is kezdeményezhetnek az online katalógus segítségével.

Összegzésül megállapíthatjuk, hogy az elmúlt évek kiemelkedő jelentőségű pályázatait (telematikai pályázatok, Széchenyi Terv pályázat és a Belügyminisztérium kistérségi pályázata) révén, valamint Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének jelentős mértékű támogatása és a Könyvtárpártoló Alapítvány hozzájárulása eredményeként napjainkra kialakult a városi könyvtár korszerű infrastruktúrája: kiépült a csillagkapcsolt, UTP kábelezésű hálózat 21 számítógéppel (3 szerver, 18 munkaállomás), bővültek hardver- és szoftvereszközzeink (3 nyomtató, 1 szkennel, CD-írók, szünetmentes áramforrás, digitális fényképezőgép, irodai és képszerkesztő programok stb.), megteremtve a lehetőségét komplex információs szolgáltatások nyújtásának 10 olvasói munkaállomáson.

A városi könyvtár látogatóinak igény szerint lehetőségük van az internet használatára (böngészés, WEB alapú levelezőrendszerek használata, állományok letöltése és nyomtatása stb.), a szövegszerkesztő, táblázatkezelő, adatbázis-kezelő, prezentációkészítő programok használatára, ezenkívül CD-ROM adatbázisok (COMPLEX CD Jogtár, lexikonok, adattárak stb.) és ismeretterjesztő CD-ROM-ok (egy-egy gépeken DVD-k) használatára, s végül de nem utolsósorban elérhetik az interneten nyilvánosan hozzáférhető adatbázisokat és könyvtári katalógusokat. A könyvtárosok napi munkájuk során rendszeres segítséget nyújtanak az olvasóknak az internethasználatához és a számítógépes információkereséshez.

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

Utak az irodalom népszerűsítéséhez

„Így írunk mi” pályázat

„Így írunk mi” – gyerekek és fiatalok

Irodalmi pályázat (1991–1998)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár 1991-ben indította útjára „Így írunk mi” irodalmi pályázatát általános iskolás gyerekek és középiskolás korú fiatalok irodalmi szárnypróbálgatásának felkarolására. Az elkövetkező évek során összesen négyszáz ifjú szerző küldte el alkotásait Várpalotáról, a városkörnyékről, Veszprém megye távolabbi településeiről és az ország más tájairól vers, novella, kisregény, dráma, irodalmi publicisztika műfajokban.

A beérkezett pályázatokat a könyvtár által felkért szakértő zsűri bírálta el, melynek elnöki tisztét Széki Patka László költő vállalta magára. A beküldött pályamunkákról írásos értékelést kaptak a diákok: ezzel a személyre szóló, segítő szándékú bírálattal adtunk egyéni visszajelzést a résztvevőknek - bátorítva a tehetségeket, és tapintatosan felhívva figyelmüket az esetleges stílári hibákra, utánérzésekre, modorosságra.

Kedves hagyományává vált irodalmi pályázatunknak, hogy az eredményhirdetést követően válogatás hangzott el a legjobban sikerült alkotásokból a Thuri György Gimnázium tanulóinak előadásában, melyet minden évben Vámosné Sipos Éva tanárnő állított színpadra.

A pályázat nyolc éve alatt számos tehetséges diákirót és diákköltőt vonzott körünkbe ez a megmérettetési lehetőség: pályázatunk széles műfaji tematikájával különböző irányultságú fiataloknak nyújtott kibontakozási lehetőséget, adott sikerélményeket, s ösztönzést a megyei és országos szintű bemutatókon való részvételre. Néhányan közülük négy-öt éven keresztül folyamatosan részt vettek a városi könyvtár pályázatán, így minden évben

örömmel vehettük kezünkbe az új műveket, tapasztaltuk fejlődésüket, vagy éppen bosszankodtunk megtorpanásukon, aggódtunk válságaik miatt...

1996-ban jelent meg a Krúdy Gyula Városi Könyvtár kiadásában az irodalmi pályázat 1991-1995. évi anyagából szerkesztett „Tizenhatodik születésnapomon” című diákantológia, majd 1999-ben a megelőző két év pályázataira érkezett írásokból összeállított „Befőtt szerelemből” című diákantológia.

„Aki gyermeked mondókákat, játékos kis meséket, történeteket vár a diákíróktól, csalódni fog a kötetben. Annak lapjain ellentmondásos világunkban gyökerező, a korosztály lázadását és dacát, félelmeit és szorongásait közvetítő érzelmek, gondolatok, hangulatok, a gyermekség és az ifjúság határán érő szenvedélyek, az ifjúságot annyira jellemző kritika szólal meg színesen, változatosan, sokhangúan. Figyelemre méltóak a formai megoldások, az eredeti képi fantázia, a képteremtő erő. Magával ragad a diákos humor és a fanyar ironia egyaránt.” - írta a Befőtt szerelemből című antológiáról Madaras Annamária. (Megyei Pedagógiai Körcép, 2000/1. sz.)

Az „Így írunk mi” irodalmi pályázat nyolcéves múltjára visszaemlékezve óhatatlanul felvetődik a kérdés: vajon valóban Pegazus hátára segítette-e pályázatunk a résztvevő fiatalokat? S vajon merrefelé röpítette őket azóta a szárnyas paripa: felfelé a hivatásos poétaság irányába, vagy esetleg lefelé, hogy előbb-utóbb ledobja őket a hátáról...?

Úgy gondolom, hogy a városi könyvtár irodalmi pályázatának nem ebben rejlik a haszna vagy az eredménytelensége: minden résztvevője gazdagabbá vált azáltal, hogy életének e szakaszában az önkifejezésnek, önmaga keresésének ezt a módját választotta, s szavakat keresett és talált a világra...

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

*Királynőválasztás és az udvari főemberek megválasztása játékos feladatokkal a reneszánsz táborban
(Alsóörsi Gyermektábor, 1991. augusztus 20–28.)*

*Az indiántábor lakói: a „feketeláb” és a „fürgeláb” törzs tagjai,
a Los Andinos együttes előadása
(Alsóörsi Gyermektábor, 1992. augusztus 10–18.)*

Művelődéstörténeti alkotótáborok

Reneszánsz tábor

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár első művelődéstörténeti alkotótáborát 1991. augusztus 20–28-ig rendeztük meg Alsóörsön, a Várpalotai Gyermektáborban 54 fő 10–14 éves gyermek részére. A tábor megszervezésével az volt a célunk, hogy a reneszánsz máig ható kulturális örökségét játékos formában tegyük átélhetővé a gyerekek számára (keretjáték segítségével, irodalmi, zenei és kézműves foglalkozásokkal).

A tábor előkészítéseként legelőször két „próbán” kellett átessenük a jelentkező gyerekeknek: Mátyás király személyével vagy más korabeli történeti személyiséggel kapcsolatos történetet kellett írniuk prózai vagy verses formában, illetve egy szabadon választott Mátyás-mondát (vagy a maguk által írt történetet) kellett illusztrálniuk tetszőleges technikával (irodalmi és képzőművészeti pályázat). Ezután a táborra felkészítő foglalkozásokat tartottunk a könyvtárban a következő témákban: Élet a középkori Európában; Mátyás király országa (történelmi áttekintés); A művészetek Mátyás király korában; Tábori zászlónk és jelmezeink elkészítése (kézműves foglalkozás).

Már a felkészítő foglalkozásokon örömmel tapasztaltuk a gyerekek érdeklődését, táborozásunk nyolc napja alatt pedig sok-sok fantáziával, játékos kedvvel élték át a keretjáték adta eseményeket: Mátyás király udvarának hétköznapjait és ünnepeit.

A táborozás első napján megválasztották „várunk” (faházuk) várkapitányát (ill. várúrnökjét), majd megkezdődött életünk Má-

tyás udvarában az egyes várak bemutatkozásával, tábori indulónk megtanulásával.

Második nap a királyválasztásra készülődtünk: a lányok reneszánsz fejdíszűt készítették, a fiúk megfestették saját címerüket „vitézi” öltözetükre. Délután lovagi tornát idéző sportjátékokkal, találós kérdésekkel, a kor ismeretét igénylő feladatokkal és a címerek értékelésével kiválasztottuk a gyerekek közül Mátyás királyt. Este meglepetés várta a királyi udvar lakóit: éjszakai bátorságpróba keretében vehették át Frigyes császár követétől a magyar királyi koronát (melyet szintén a gyerekek készítették a felkészítő foglalkozáson).

A harmadik napon délelőtt történelmi ismereteket igénylő játékos feladatokkal megválasztottuk a királyi udvar tisztségviselőit (nádort, érseket, kancellárt stb.), a délutánunk pedig a koronázásra való készülődéssel telt: a lányok befejezték fejdíszüket, a fiúk várat építettek (makettet készítették). Késő délután felöltöttük színes reneszánsz jelmezeinket (melyhez az anyagot a városi könyvtár biztosította, és a szülők varrták meg egyszerű, mégis korhű jelmezekké), majd az impozáns udvari nép gyalog sétált át Felsőörsre, ahol a prépostsági templomban megkoronáztuk Mátyás királyt és ünnepi koronázási hangversenyt hallgattunk Nyíró Gábor orgonaművész előadásában.

A negyedik napon a lányok vetélkedtek eszességben, ügyességben, szépségben a királynői rangért, este pedig megrendeztük Mátyás király és Beatrix esküvőjét, utána meghallgattuk a Helikon Együttes zenés irodalmi összeállítását.

Az ötödik napon reggel egész napos kirándulásra indultunk Nagyvázsonyba, ahol megtekintettük a várat és a múzeumokat, majd fakultatív program keretében lovagolni tanulhattak a gyerekek.

A hatodik napon délelőtt megkezdték munkájukat a királyi műhelyek: az udvari komédiások, énekesek, táncosok, kézművesek kiscsoportos foglalkozások keretében készülődtek a tábor lezáró reneszánsz bálra. Ebéd után a szülőket vártuk látogatásra, este pedig megtanultunk egy reneszánsz táncot a Galiba együttes tagjaitól, melyet később a reneszánsz bál nyitótáncaként adtunk elő.

A hetedik napon délelőtt folytatódtak a királyi műhelyek foglalkozásai, délután vadászatot tartottunk, ahol vidám játék keretében sikerült megtalálnunk az „aranykulcsot”, a „király lekvárját” és sok más „kincset”. Az esti órákban gyöngyfűzéssel szép ékszereket készítettünk a reneszánsz jelmezeinkhez.

A nyolcadik napon délelőtt utolsó foglalkozásukra gyűltek össze a királyi műhelyek, hiszen a délutánt már a reneszánsz bál előkészületeivel töltöttük: díszleteket készítettünk, süteményt sütöttünk stb. Este került sor a táborozásunk fénypontjaként megtartott bálra, melynek programját közös nyitótáncal kezdtük, ezután a királyi műhelyek járultak az uralkodó elé: a komédiások előadták a dramatizált Mátyás-mondát, az énekesek és a táncosok erre az alkalomra összeállított műsorukat, végül a kézművesek is elhozták ajándékaikat a királyi párnak. Meglátogatták a bált „messziről jött” művészek is, melynek során az irodalmi és képzőművészeti pályázatra készült alkotásaikat mutatták be a gyerekek. Az ünnepség végén Mátyás király köszönetet mondott alattvalóinak uralkodása legfényesebb napjaiért, és a táborozó gyerekek búcsút vettek egymástól.

Az alkotótábor egy hete alatt Mátyás király reneszánsz udvartartásának eseményeit a „bölcsek tanácsa” irányította: Szoboszlayné Németh Renáta, Volekné Temesi Zsuzsanna könyvtáros (a tábor szervezői), valamint három meghívott pedagógus (Borbás Károly, dr. Kissné Rácz Gabriella, Pálinkás Ildikó).

A táborozás befejeztével sem szakadt meg kapcsolatunk a résztvevőkkel: 1991. október 6-án megrendeztük a reneszánsz táboros gyerekek találkozóját, hogy a szülőknek is bemutathassuk mindazt, amit a táborban tanultunk.

Indiántábor

A reneszánsz tábor sikere adott ösztönzést számunkra ahhoz, hogy a következő évben újabb témában hívjuk alkotótábori „felfedezőútra” és „együttjátszásra” a gyerekeket: Amerika felfedezésének 500. évfordulójához kapcsolódóan az észak-, közép- és

dél-amerikai indián kultúrák megismertetését tűztük ki célul az alsóörsi gyermektáborban 1992. augusztus 10-18-ig megtartott indián táborban, ahol 60 fő 10-14 éves gyermek vett részt.

A különböző indián kultúrák eltérő sajátosságait elsősorban a felkészítő foglalkozásokon tudtuk érzékeltetni, a táborozás során pedig az indián regényekből jól ismert észak-amerikai nomád vadász törzsek hétköznapi és ünnepi szokásait, hagyományait éltük át a Nagy Víz partján.

Április elején, az alkotótábor előkészítéseként három „indián próbára” kértük a táborunkba jelentkező gyerekeket. Az irodalmi pályázat keretében „Fehér Sólyom, a bátor indián fiú kalandja” címmel történetet kellett írniuk, vagy élményszerű beszámolót készíteni Amerika felfedezéséről Kolumbusz hajósinasának szerepében. A képzőművészeti pályázat keretében pedig tetszőleges technikával készítettek rajzokat „Barátom Winnetou” címmel, illetve egy általuk olvasott indián mese illusztrációját. A harmadik indián próba során az „Indiánvilág” című feladatlap megoldásával könyvtári búvárkodásra, anyaggyűjtésre igyekeztük serkenteni a leendő „indiánokat”.

Augusztus első napjaiban, indulásunk előtti héten felkészítő foglalkozásokat tartottunk a gyerekeknek, ahol videofilmek, művészeti albumok segítségével ismerkedtünk a különböző indián törzsek életmódjával, szokásaival. A foglalkozássorozat befejezéseként közösen készítettük el a leendő törzsfőnök fejdíszét, pajzsát, csatabárdját és a megválasztásra kerülő indián hercegnő ékszereit.

A tábor programjának összeállításakor arra törekedtünk, hogy a gyerekek életkoruknak megfelelő játékos, átélhető szituációk során keresztül kapjanak minél több hiteles ismeretet az indián törzsek kultúrájáról, sajátos világképéről. Az alkotótábor programjának gerincét a két szomszédos „feketeláb” és „fürgeláb” törzsben élő bátor és nemes lelkű indiánok egymással való vetélkedésének kalandos, izgalmas eseményei adták - az „igazi” indiánná válás próbái során.

E szándékunk megvalósítását segítették a keretjáték eseményei: a két indián törzs megalakulása után a „szent hegy” felkere-

sése és az egyes törzsek eredetmondájának megalkotása; a törzsfőnök és az indián hercegnő megválasztása játékos feladatokkal (nyomkeresés, füstjel, lopakodósdí, jelbeszéd, indián eredetű sport- és gyermekjátékok, találós kérdések); az éjszakai indián batorságpróba; „bölényvadászat” (íjászverseny); a csatabárd kiásása (játékos akadályverseny); végül a békekötés és az „igazi” indiánna avatás szertartása. A kiscsoportos foglalkozásokon totemoszlopot, indián fejdíszet, ékszereket készítettünk, dalokat tanultunk, és nagy sikert aratott a Los Andinos együttes fellépése, a „sápadt arcú utazó”: Borsányi László néprajzkutató látogatása, valamint a country tánc ház, amellyel ízelítőt szerettünk volna adni az első felfedező kései utódaiként betelepült európaiak sajátosan amerikaivá vált kultúrájából.

A gyerekeket az „igazi” indiánna válás próbáin a „vének tanácsa” vezette végig: Szoboszlayné Németh Renáta, Volekné Temesi Zsuzsanna könyvtáros (a tábor szervezői), valamint Borbás Károly, dr. Kissné Rácz Gabriella, Mészáros Anikó tanár és Pálinkás Csaba egyetemi hallgató.

A két művelődéstörténeti alkotótábor nem csak a gyerekek életkori sajátosságai miatt volt vonzó, sok vidámságot nyújtó szünidei program, mindezen túl saját múltunk megismerésére és más népek kulturális hagyományainak tisztelésére, értékeik felismerésére tanította a velünk táborozó „lovagokat” és „indiánokat”.

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

Praznovszky
Mihály előadása
Krúdy-
Szindbádról
Podolinban,
a piarista gimná-
zium udvarán
(Felvidéki
kirándulás 1999.
szeptember 16–19.)

Krúdy Gyula emléktáblá-
jának megkoszorúzása
Podolinban, a piarista
gimnázium külső falán
(Felvidéki kirándulás,
1999. szeptember 16–19.)

Csoportkép az első
irodalmi kirándulás
résztvevőiről Eperjesen,
a Kálvária-dombon
(Felvidéki kirándulás,
1999. szeptember 16–19.)

Irodalmi barangolások (1999–2003)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár a TIT Budapesti Szervezetével karöltve öt alkalommal szervezett irodalmi és művelődéstörténeti barangolást a Felvidéken és Dél-Csehországban:

1999. szeptember 16–19. **Felvidéki kirándulás** (Kassa, Eperjes, Bártfa, Lőcse, Késmárk, Podolin, Lubló, Krasznahorka)

2000. szeptember 16–20. **Prága**

2001. szeptember 13–16. **Kirándulás a felvidéki bányavárosokba** (Szklabonya, Alsósztrégova, Bajmóc, Besztercebánya, Selmecebánya, Nyitra)

2002. szeptember 12–15. **Közép-szlovákiai kirándulás** (Körmöcbánya, Liptószentmiklós, Árva, Ótátrafíred, Deménfalva, Besztercebánya)

2003. augusztus 5–8. **Dél-csehországi kirándulás** (Mikulov, Česká Budejovice, Holasovice, Hluboká nad Vltovou, Český Krumlov, Zábory, Třeboň)

Útjaink során a magyar irodalmi hagyományok nyomában jártunk Kassán, Lőcsén, Podolinban, Zólyomban, Selmecebányán, Besztercebányán s még számtalan gyönyörű felvidéki kisvárosban. A prágai és dél-csehországi kirándulásunkon pedig Jaroslav Hašek és Bohumil Hrabal műveinek világát idéztük, s közép-európaiságunk közös gyökereit kutattuk. A csoportot vidám útitársként és nagyszerű irodalmi „idegenvezetőként” kísérte el dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténész.

Felvidéki kirándulásunk egyik állomásán, Szklabonyán, regé-nyes völgyek között - ahol „az öreg Bogát-hegy, ha kilép a ködből, a földszakadékok színes kavicsai beleavatkoznak a jó palócok dol-

gába” – az emlékház udvarán, aranyló őszi napsütésben emlékezünk Mikszáth Kálmánra a balladás tömörségű és költőiségű Tót atyafiak és A jó palócok novelláskötet felidézésével, melyekben földöntúli igazságot szolgáltat a győzedelmes mese, s az író szelíd, lélekbelátó tekintete.

Alsósztrégován a Madách-kúria oroszlanos szobájában (Madách Imre dolgozószobája volt), az emlékkiállítás tárgyai között, a kastélyt körülvevő park gesztenyesorán végigsétálva (melyen Madách Imre kísérte végig az őt meglátogató Arany Jánost), majd sír-emlékét körülállva tiszteltük a magyar irodalom magányos óriása, a halhatatlan „emberiségköltemény” megalkotója előtt.

A zólyomi várban Balassi Bálint emléktáblája szintén megállásra készteti az irodalmi hagyományok nyomában járó turistát. Praznovszky Mihály emlékező szavai révén mintegy emberi közelségbe került e jellegzetesen reneszánsz egyéniség, aki egyszerre volt duhaj, öntékozló életű, ugyanakkor nagy műveltségű főúr (életének villoni mélységű szakaszában kegyvesztetten, vagyonából kiforgatva), a vitézi élet hősiességének cselekvő részese és megéneklője, mélyen bűnbánó zsoltáros versek alkotója, a szerelem és az életöröm minden húrját megszólaltató költő.

Nehéz lenne felsorolni a „múlt tettenérésének” azokat a varázslatos pillanatait, melyeket kirándulásaink során átéltünk. Álljon itt befejezésül talán a legkedvesebb emlék: Podolin, ahol az öreg házak között megbúvó kapualjakból mintha Krúdy Gyula intett volna felénk, s nem kevés kutatás, keresgélés után végre megtaláltuk ifjúsága egyik helyszínét, a piarista gimnáziumot, melynek gesztenyefákkal övezett ódon barokk kertjében – Praznovszky Mihályt emlékeztetése nyomán – közénk telepedett Szindbád, hogy meséljen az elmúlásról, örömeink és bánataink forgandóságáról, tünékenységről, s az élet minden apró pillanatában jelenlevő varázslatról és szépségről.

VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

Olvasólámpa pályázat (1997–2004)

A gyermekkönyvkiadásban az 1990-es évek közepétől egy olyan tendencia mutatkozott, amikor túlsúlyba kerültek az ismeretterjesztő könyvek. Kevés volt az úgynevezett ifjúsági szépirodalom. A régebbi kiadású sorozatok (Csíkos, Pöttyös, Piknik, Delfin könyvek) olvasatlanul heverték a polcokon. A gyerekek szépirodalom felé terelgetésére született meg az Olvasólámpa elnevezésű gyermekpályázat. 1997-ben hirdettük meg az elsőt, aztán következett néhány év kihagyás. 2001-ben indult útjára ismét az olvasópályázat, amely 2004-ben ünnepelte ötödik születésnapját.

A pályázaton átlagosan 40-50 gyerek vesz részt, pályázati füzetek formájában adhatnak számot az olvasott könyvekről. A pályázat egyre nagyobb népszerűségnek örvend gyerekek, szülők körében egyaránt. Köszönhető ez a gyermekkönyvkiadás irányváltásának is, hiszen az utóbbi két-három évben sorra jelennek meg a jobbnál jobb gyermekkönyvek. Előkerültek a régi sikerkönyvek is, amelyeket új köntösbe bújtatva szívesen veszik kezükbe a gyerekek. Januártól május végéig nagyon komoly munka folyik otthon és a gyermekkönyvtárban, a gyerekek egymás kezéből kapkodják az ajánlott könyveket.

Hogy nem „kilóra” megy ez a játék, azt az mutatja, hogy nyíltan elmondják, ha egyik-másik könyvet nem olvassák el, mert nem nyerte el tetszésüket. A legnagyobb siker pedig az, hogy már az eredményhirdetésen kérdezzetik a gyerekek, mikor indul a következő Olvasólámpa...

Az Olvasólámpa pályázat legsikeresebb résztvevői a következők voltak:

1997. *Felső tagozat*: Csór Anita, Máté István, Polauf Andrea; *Alsó tagozat*: Farkas Zsanett, Tamási Éva, Holdosi Ágnes

2001. *Felső tagozat*: Fodor Gergő, Holdosi Ágnes, Pókó Judit; *Alsó tagozat*: Barcza Alexandra, Eitner Rita, Simon Kinga

2002. *Felső tagozat*: Eitner Rita (Rákóczi Telepi Általános Iskola), Kovács Dávid (Várkerti Általános Iskola), Vincze Márk (Várkerti Általános Iskola); *Alsó tagozat*: Nagy Viktória (Várkerti Általános Iskola), Lencsés Orsolya (Várkerti Általános Iskola), Ézsiás Márta (Várkerti Általános Iskola)

2003. *Felső tagozat*: Kovács Klaudia (Thuri György Gimnázium), Smura Viktor (Rákóczi Telepi Általános Iskola), Kovács Dávid (Várkerti Általános Iskola); *Alsó tagozat*: Borbás Katalin (Bán Aladár Általános Iskola), Regenye Tíria (Rákóczi Telepi Általános Iskola), Vincze Nikolett (Várkerti Általános Iskola)

2004. *Felső tagozat*: Borbás Katalin (Bán Aladár Általános Iskola), Vincze Nikolett (Várkerti Általános Iskola), Bacsárdi Szilvia

(Bán Aladár Általános Iskola); *Alsó tagozat*: Csaba Zsanett (Bán Aladár Általános Iskola), Földi Alexa (Vásárhelyi András Általános Iskola), Ármás Julianna (Bán Aladár Általános Iskola)

GYÖRGY JUDIT

*Olvasópályázatok
füzeteiből*

A Krúdy-hagyományok ápolása

Ligeti Erika: Krúdy Gyula bronz-portréja. Felirata: Állíttatta Várpalota Város Tanácsa, 1977.

A Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásának avatása 1977. május 28-án, az Ünnepi Könyvhéten történt. Áthelyezésére a Városi Könyvtár új épületének külső falára 1995. október 18-án került sor

Krúdy és Várpalota

Várpalotának, amely a magyar reneszánsz jelentős helyeként egyik kódex-írónkat és név szerint ismert első költőink egyikét is falai között tartotta, a későbbi időkben sokkal kevesebb és szegényesebb az irodalmi hagyománya, mint a szerencsésebb körülmények között élő és fejlődő egykori iskolavárosoknak.

A város irodalmi hagyományainak ma is fénylő igaz értékei között az első helyen áll Palota múlt századi, századfordulói és századelői életének, a palotai meséknek, legendáknak és álmoknak, a palotai tájnak, a bakonyi erdők zúgásának és a loncsosi szüret hangulatának és illatának varázslatos szépségű megörökítője és krónikása, a magyar prózairodalom egyik legnagyobb és legjelentősebb alakja: Krúdy Gyula.

Irodalomtörténeteinkben, sőt még a Krúdy életével foglalkozó könyvekben is alig találunk adatot és magyarázatot arra, hogy a Nyírség fiát milyen szálak fűzték Palotához. Miért szerepel művei egész sorában, és amikor élete delén halhatatlanná vált Szindbádja képében Palotára érkezik, miért írja a szép sorokat: „A páros fák elpirultak az örömtől, amikor a régi kisfiút visszatérni látták e tájra.”?

Ha az irodalomtörténetek nem adnak is rá magyarázatot, valának róla Krúdy művei. Regényei közül a *Palotai álmok*, az *Ál-Petőfi*, az *N.N. egy szerelemgyerek története*, a *Szindbád*, *A Templárius* és elbeszéléseinek egész sora, amelyek felvillantanak valamit a családi kapcsolatokból, a régi Palota hangulatából és embereinek életéből. És a művek vallomását néhány adattal a palotai anyakönyvek is kiegészítik.

A múlt század első felében Palota egyik legtekintélyesebb embere volt a dalmát származású Radics József postabérlő, az egész Dunántúl leghíresebb fuvarosa. Több háza, földje, sok lova volt, vitte az állami postakocsit, vitte a delizsáncot, vitte a császári futárokat és a különböző árukat szerte az országba és az országhatárokon túlra is. A palotai anyakönyv tanúsága szerint 1831. augusztus 28-án született Mária nevű leánya, aki 17 éves korában, a szabadságharc idején egy győri bálon megismerkedett a komáromi várban honvédkapitányként szolgáló nyíregyházi fiskálissal: Krúdy Gyulával. A daliás termetű katona még aznap megkérte a csinos, eszes leány kezét, aki követte Komáromba, ahol regényes körülmények között, honvédzászló alatt, ágyúszó mellett tábori pap eskette össze őket. Az ifjú asszony a harcokat és az ostromot is férje oldalán élte át.

A szabadságharc bukása után Krúdy kapitánynak bujdosnia kellett, felesége pedig visszatért Palotára a szülői házba. Valószínű, hogy Krúdy kapitány is Palotán, vagy Palota közelében, talán éppen az Ál-Petőfi búvóhelyeként megírt loncsosi présházban rejtőzködött. A palotai anyakönyv bejegyzése szerint 1850. szeptember 2-án itt született meg első gyermekük, az ifjabb Krúdy Gyula. A honvédek üldözésének enyhültével Nyíregyházára költöztek, ahol Krúdy ügyvédi irodát nyitott.

Huszonhatévi házasság után Radics Mária elvált örökösen hűtlenkedő férjétől és házuknak egy különálló részébe, az „alsóházba” költözött. Válásuk után nem sokkal Gyula fiának a szegény sorsú Csákányi Júliától megszületett első gyermeke: a legifjabb Gyula, a későbbi író, akit gyors egymásutánban kilenc testvér követett.

A kis Gyulát – részben segítő szándékkal, részben és még inkább azért, hogy tragikusan meghalt Béla fiának a helyét betöltse – a nagyanyja vette magához, ő gondozta, ő nevelte. Amikor hazahazalátogatott vagyoni ügyeinek rendezésére Palotára, ide is magával hozta. Sőt az egyik Krúdy könyv néhány sorából arra lehet következtetni, hogy egy ideig iskolába is itt járt. Ebből az időből valók gyermekkori palotai emlékei és élményei, amelyeket a könyveiben szinte már legendássá emelt nagyanyja meséi és elbeszélései

is bővítettek. A családi hagyomány szerint, amelyet Krúdy néhány írása is megerősít, a sokat olvasó nagyanya kedveltette meg vele a könyveket. Első serdülőkori próbálkozásaitól kezdve segítette írói kibontakozásában is, ő támogatta és védelmezte apjával szemben, aki mindenáron jogászt akart nevelni fiából.

Amikor 1900-ban meghalt a fia, Radics Mária végleg hazaköltözött Palotára. Unokája országos híré íróként is gyakran vendégeskedett nála, és csaknem minden látogatásának nyoma maradt írásaiban. A Tanácsköztársaság idején is megfordult Palotán, sőt egyik könyvének tanúsága szerint nagyanyja halála után országjáró Szindbádként fiát is elhozta a régi emlékeket idéző faluba.

Így vált a Nyírség fia Palota írójává és a legpalotaibb íróvá. Írásaiban nemcsak a rendkívüli nagyanya alakját örököltette meg, hanem a régi Palota világát, életét, romantikáját és valóságát, a táj varázsát és hangulatát is. Aminek a régi emberekkel együtt az emléke is meghalt, az ő írásaiban szebben és elevenebben él, mint ahogy az emberi emlékezet megőrizhette volna.

KÖNCZÖL IMRE

Szabó Iván: Szindbád (bronzrelief 60x80 cm). 1984 áprilisában került a könyvtár homlokzatára (Kossuth u. 2.). Az alkotás ma a könyvtár olvasótermében az internetes gépek felett látható

Krúdy Gyula és Várpalota

„... estve volt, mikor a faluba érkezett. A Bakony zúgását már fél órája hallotta, amint a személyvonat egy-egy állomáson pihe-
nőt tartott. Valamikor utazott már erre – a katicabogár anyjához –
francia illatszerrel dörzsölte ekkor az arcát, kezítükrében haját ig-
gázította, a kesztyűjét sokszor felhúzta... A hölgy az állomás végén
várta, mantillában, barnás harmatos őz szemeit ijedten rászögezte
és félcipőjén a csokor mint egy kis kutya figyelő fülei...”

Ki más írhatta volna e sorokat, ha nem az irodalom nagy má-
gusa, Krúdy Gyula? Tudta-e idézni bárki is oly vonzóan a múlt
század biedermeieres, copfos, mantillás világát, mint ő? Mindent
tudott Palota belső életéről, amit mások csak sejtettek. Ismerte a
Loncsost és a Badacsonyt, aranyló nedűjét annyira szerette, mint
vonzó szépasszonyait. A kiirtott bakonyi fák fájdalma épp úgy
benne sajgott, mint ahogy kiérezte az örökös szélből az eltűnt be-
tyáridők romantikus világát. A bakonyi szél zúgásából nálánál
többet senki el nem leshetett.

Diákkoromban egy Apollóban megjelent tanulmány indított el
a Krúdy élmény felé. Most veszem csak észre, immár több mint
három évtizede, hogy Krúdy 1933-ban eltávozott az élők sorából,
ennyivel vagyok hát idősebb én is, pedig mintha csakugyan teg-
nap lett volna. Krúdy már akkor túl járt az ötvenen, s akadnak öre-
gek, akik még mint fiatalurat látták rozszant fiákeren bekocogni a
palotai állomásról a „Rejcsur” felé, ahol egy zöldsalugáteres ház-
ban lakott valami kisasszony, aki szépen tudott zongorázni. Leg-
alábbis a palotaiak közül azoknak, akik emlékeznek a kiszűrődő
hangokra, tetszett, hiszen különben alig is emlékeznének rá.

A kisasszony csak nem a „Palotai álmok” Szekszti kisasszonya? Szeretném ezt is eldönteni, meg sok más egyebet is, amit Krúdy várpalotai vonatkozású írásai vetnek fel. Találkozni azzal a múlttal, amely a történelem logikája szerint Várpalotán is elsüllyedt, az utolsó száz év eseményeivel, szereplőivel, akiknek az élők között talán már emléküik is alig található.

Néhány könyvben mégis él ez az egész, visszahozhatatlanul elporladt világ. Erről regél a Várberek, erről susog Pusztá-Palota erdőrengetege, ennek titkai hancúroznak a Loncsosban, bujkálnak a Bögrében, a Badacsonyban, üzennek a Józanból, futkároznak a Sárrét köd lepte mezőin és csillognak a fölmerülő vadvizeken. Háttul, bent a hegyekben, bármi legyen is az igazság, mégis csak Mátyásról regél a Bakony s Petőfiről a Várvölgy kebeléből fújó szél. Vele szemben Ósi, Berhida, Peremarton, Pét dicsőséges magyar középkorról, honfoglaló őseinkről, törökverő nagyjainkról felelget a múltba visszazálló léleknek. És itt bent a városban, a Sörház utcában, a Mátyás király útjának ódon zugaiban, a halálraítélt Rejcsur egyik-másik házában, még él a régi Palota, amely legközelebb áll a mai öregekhez és a múlt szerelmeseihez. Ezt a világot láthatta még Jókai s ennek illatos titkait leste el Krúdy Gyula a századforduló esztendeiben. Hol a gondok elől menekült ide, hol a szerelem hívta, csábította. Bármiként érkezett is, mindig újabb és újabb megírnivaló anyaggal gazdagodott, amit később csillogó drágagyöngyökként dolgozott fel regényeiben és elbeszéléseiben.

Várpalotának Krúdy marad legkedvesebb írója, mert írhatnak róla megbízhatóbban, de szebben, izgatóbban, a képzelet és műélvezet majd minden árnyalatát kielégítőbben aligha. A bakonyi széltől tanulnak horkolni a jó palotaiak ma is, éppen úgy, ahogy Krúdy írja a régiokről...

Az elszállott múlt emlékei még itt lengenek néhány fehérre meszelt régi szobában, a Felsővárosban, a temetők bokrai és sírdombjai között, a Loncsos fái alatt, a szőlőfürtök között. Mikor e sorokat írom, még él néhány tanúja Várpalotán az elmerült Radics-Krúdy világnak.

A mai nemzedéket már egy egész más világ fogadja Várpalotán. – Hol van Marion – a kocsis, Mózsi – az álbetyár és Móni – a

fiákeres? Az AKÖV kocsijai száguldanak a palotai utcákon, modern autóbuszon jönnek be a városba a vendégek. – De a vár még áll, s szebb lesz, mint valaha. Ha az őr nem kiabál is a várfalakon, utóda, a parkőr is megteszi a magáét. – De a hölgyekre gondolva már csak a környék árvalányhajból kötött szőke csokrai emlékeztetnek azokra a hosszú hajú, szőke szépségekre, akik oly „fánkmódjára” sikeredve bűvölték rózsaszínű bőrükkel a századforduló várpalotai gavallérjait.

Az *Öreg idő* (A szakállszárítón-ban), *A betyárok országútján*, *Úti-naplómból*, *Mákvirágok kertje*, *Ál-Petőfi*, *Palotai álmok*, *Dunántúli-Tiszántúlinál*, *Asszonyságok díja*, *Aranykézutcai szép napok... gazdag lelőhelyei a palotai múltnak*. Ezért érdemes keresni bennük az öreg várost, annak régi életét és embereit.

SZÍJ REZSŐ

SzÍj Rezső: *Krúdy Gyula és Várpalota. Költészet és valóság.*
Bp. 1964. 3-5., 15-16. p. (részletek)

Krúdy Gyula tovább él Várpalotán

(A Krúdy-kultusz ápolása városunkban)

Krúdy édesapja, id. Krúdy Gyula 1850. szeptember 2-án született városunkban. Szülei, azaz az író nagyszülei: a daliás, szálfatermetű kapitány és a szemrevaló palotai polgárlány, Radics Mária regénybe illő szerelme és szökésük felbukkan Krúdy írásaiban.

Krúdy Gyula ifjúságának jelentős részét töltötte sokat olvasó, szótlán, büszke nagyanyjánál, aki segítette első írói próbálkozásait is. Krúdy egy ideig Palotán járt elemi iskolába. A falu közepén álló, zöldre festett, széllel mindig beszélgető Zichy-kastélyban éltek, mely sok emléket őrzött hangulatos folyosóival.

Krúdy Gyula műveinek jelentős része Palotán és környékén, a Bakony–Balaton vidékén játszódik. A már eltűnt régi Várpalota utcái, hangulata, romantikája, különös emberei, a ma már beépült Loncsos, a Tündérországot idéző hajdani présházaival, a szüretmek mézes illata, hangulata, a Bakony sudár fáinak rejtelmes zúgása, a makkoltató kanászaival, a betyártörténetek varázsa tovább él Krúdy műveiben.

Radics Mária és Palota Krúdy regényeiben: A „Palotai álmok”-ban, az „Ál-Petőfi”-ben, az „N. N.”-ben, mely egy szerelemgyerek története, a Sobriék, a feledhetetlen alakok, mesék, történetek, álomfejtések tovább élnek.

Szjő Rezső 1960-ban kiadott *Várpalota* című monográfiájában találkozhattunk először Krúdy Gyula várpalotai kötődésével. Több oldalon hivatkozik az író itt töltött éveire, a műveiben fellelhető emlékekre, és a felhasznált irodalom fejezetben tizenkét tételben sorolja fel azokat a Krúdy-műveket, melyeknek várpalotai kötődésük van.

A „Krúdy-kultusz“, Krúdy Gyula emlékének őrzése városunkban egybeesett Könczöl Imre Várpalotára kerülésével (1963).

1963. áprilisában indult a Városi Könyvtárban a „ Könyvtári Esték“ rendezvénysorozat. Az elsők között 1963. április 21-én Krúdy Zsuzsát, az író leányát látták vendégül.

1963. december 3-án nívós ünnepség keretében avatták az új könyvtáráépületet (Kossuth utca 6.), amikor a könyvtár felvette Krúdy Gyula nevét. (Másnap este a TV is közvetített részletet az ünnepségről.) A könyvtár avatásán Krúdy Zsuzsa vállalta a „ keresztanyaságot „. Megemlékezést tartott Czine Mihály és Tersánszky Józsi Jenő.

Azóta minden évben tavasszal a halála, vagy ősszel a születésének évfordulója közelében emlékezik a könyvtár és olvasótábor a névadóra.

1964. áprilisában a Városi Könyvtár homlokzatára került (Kossuth u. 6.) Szabó Iván szobrászművész 64x80 cm-es bronz reliefje, mely Krúdy Gyulát romantikus utcai környezetben ábrázolja. Az alkotás ma a könyvtár épületén belül található az olvasóterem hátsó falán.

1968. októberében Krúdy születésének 90. évfordulóján újra Krúdy Zsuzsa és Czine Mihály voltak a meghívottak, de Krúdy Zsuzsa betegsége miatt az író másik lánya, Mária érkezett az ünnepségre.

Várpalota Város 1969. július 4-i Tanácshatározatával a Kismező utolsó házai Krúdy Gyula utca nevet kapta.

1977. május 28-án (az Ünnepi Könyvhét keretén belül) mintegy 300 ember részvételével felavatták a könyvtár falán Ligeti Erika, Munkácsy-díjas szobrász és éremművész Krúdy Gyula bronzportréját (40 cm átmérőjű bronzportré, 60x80 cm fehér márványlapon, felirata: „Állíttatta Várpalota Város Tanácsa 1977.“). Az ünnepségen Pintér Tibor szavalta el Juhász Gyula: Krúdy Gyulának című versét. Majd megkezdték az előkészületeket a 100. évforduló méltó ünneplésére. (A bronzplakett áthelyezésére a Városi Könyvtár új épületének külső falára 1995. október 18-án kerül sor.)

1978. október 21-én Krúdy Gyula születésének 100. évfordulójára nagy városi ünnepségsorozattal, megemlékezések sorával,

„Ki ismeri jobban Krúdy Gyulát?“ - vetélkedővel ünnepelt a város. Krúdy-filmeket mutattak be, emlékkiállítás rendeztek, koszorúzást, és ünnepi Krúdy-estet tartottak. A vetélkedőn több százan indultak, szocialista brigádok és iskolások egyaránt. Volt prózamondó verseny és 3 hónapos „Olvassuk Krúdyt“ mozgalom. A rendezvények az országos eseménysorozat részévé váltak.

1985-ben a Krúdy Gyula Városi Könyvtár új helyiségbe, a Szent István út 28. szám alá költözött. Avatására április 11-én, a költészet napján került sor.

1990. október 16-án a Várpalotai Napok keretén belül avatták fel Borbás Tibor Munkácsy- és Aranydiploma-díjas szobrászművész „Krúdy emlékére“ című bronz szobrát (190x130x30 cm) a Szent István úton, a Jó Szerencsét Művelődési Ház oldalában. Az avatóbeszédet dr. Praznovszky Mihály mondta. Azóta a kerek évfordulókon a szobor megemlékezések színhelye.

A Városi Könyvtár minden ősszel rendezvénnyel, egy-egy Krúdy-kiskönyv avatásával adózik névadója előtt.

1998 októberében, a Szindbád vacsorák elindításával új kezdeményezés indult útjára, mely azóta évente ismétlődik. A vacsora helyszíne a „Fogadó a Két Bagolyhoz“ vendéglő, az est fő ceremóniamestere dr. Praznovszky Mihály. Az est folyamán nemcsak az enni-innivaló, hanem az irodalmi műsor is Krúdy szellemét, a kor hangulatát idézi elénk.

2004-ben a könyvtár félévszázados évfordulóján Krúdy-fal került a könyvtárba, képekből, tárlókból ismerhetik meg az olvasók az író életét, pályáját, műveit és kötődését a városhoz.

Az 50 éves jubileumi kiállításon is helyet kapott Krúdy.

SZAJP ISTVÁNNÉ

*A Szindbád-vacsorák fővédnöke és „irodalmi ceremóniamestere”
dr. Praznovszky Mihály*

*A hatodik Szindbád vacsora közönsége, Kósa Ivett és Juhász Péter
közreműködők*

Szindbád-vacsorák

A Krúdy-emlékek ápolásának sorát 1998. október 16-ától egy új kezdeményezés gazdagította, az első Szindbád vacsora a „Fogadó a Két Bagolyhoz” vendéglőben. A következő években a vacsorák időpontja farsang idejére került. A Krúdy műveiből ismert ételek és italok mellett az esteken nagy szerepe lett Krúdy írásainak. A fogadó – az ízletes és látványos sem utolsó ételek mellett – kelleme és ünnepélyes keretet adott a vacsoráknak, és kezdetektől partnere lett a könyvtárnak a Krúdy hagyományok ápolásában.

Az estek fő védnöke, mozgatórugója és a hangulat megalapozója dr. Praznovszky Mihály, aki már addig is évek óta ösztönözte a könyvtár olvasótáborát Krúdy szellemének ápolására. Gondoskodik arról, hogy évről évre új gondolatokkal és ötletekkel gazdagodjanak az estek. A szervezés és a műsor összeállítása, a tombola a könyvtárosok feladata. A vacsorák állandó szereplői a Thuri György Gimnázium tanulói, ill. ma már csak volt tanulói: Kósa Ivett és Juhász Péter, felkészítőjük sok éven át Vámosné Sipos Éva tanárnő.

Az irodalmi szemelvényeket hol hegedűszó, hol egy dalárda színesíti, de minden egy célt szolgál, hogy Krúdy korát, szellemét, életét, műveit és kötődését a városhoz újra és újra felidézze, a hallgatóság elé varázsolja. Örömünkre szolgál, hogy soha nem volt gondunk a fogadó éttermének benépesítése. Krúdy és a jó ételek szerelmesei számon tartják a vacsora közeledtét. Megtisztelő számunkra, hogy távolról visszatérő vendégeink is vannak. Néhány étel az elmúlt vacsorák menüsorából: marhahúsleves gazdagon – velős csonttal, töltött káposzta, karmenádli, knédli, farsangi fánk,

no és kísérőnek a kadarka vagy egy korsó ser. A gazdag étkek igencsak próbára teszik a vendégek gyomrát. Az est ceremóniájához tartozik még a tombola, értékes irodalmi és képzőművészeti felajánlásokkal és a házigazdák, a fogadósne és személyzetének felköszöntése.

2004 októberében – a könyvtár alapításának 50. évfordulója tiszteletére – rendkívüli Krúdy-halvacsora várta a vendégeket.

SZAJP ISTVÁNNÉ

A Szindbád-vacsorák legnépszerűbb fogása az illatos húsleves, a Krúdy család receptje alapján

Krúdy, a vadak és a magyar hasak

Testnek (gyomornak) és léleknek (irodalmi ízlésnek) ismét bőséggel szolgált a Krúdy Gyula Városi Könyvtár által a Két Bagoly Fogadóban – elnevezésében is jelezve már hagyományként – szervezett Szindbád harmadik vacsorája.

A Krúdy által egykoron kedvelt, gyakran felkeresett, itt élt nagyanyjával együtt mindig is megszeretgetett és regényben, novellában kellően megjegyzett település legújabb kori történetírói és a zsurnaliszták rögzítették is az elmúlt években, hogy kellően figyelmes a városi könyvtár az irodalmat és a magyar konyhát egyaránt és főleg egyszerre kedvelő közönség felé: az író kedvenc ételeiből összeállított menüsorokkal, hozzá az író által az étkekről papírra vetett sorokkal vendégeli meg az erre éhezőket.

Szindbád első vacsoráján anno ugyanaz az éték várta az irodalmi gourmand-okat, ami a novellákban olvasható, s amit csodálatos filmjében Huszárik Zoltán rendező a főszereplő Latinovits Zoltán asztalára tálalt. Másodjára – szintén télidőben, ugyanígy farsang táján – disznótoros vacsorára szólta a meghívó, persze akként, mint azt Krúdy-Szindbád is jónak látta volna. A minap aztán vadra invitáltak.

Az első két esztendő bebizonyította, hogy nem étvágy, hanem gyomor kell, amely elviseli a következő három óra fáradalmait – kezdte mondandóját a Szindbád-vacsorák irodalmi főpincére, dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténész, muzeológus, Krúdy első számú földi helytartója. A vadmenüvel kapcsolatban Mihály urunk közölte, „... arra emlékeztem, hogy a bécsi kamarilla által felbérelt vadkan végigtaposott a magyar történelmen, ám arra már

kevésbé, hogy Krúdynak lett volna a vadhoz való komolyabb kötődése“. Így Szindbád-Praznovszky a Krúdy-írások, de már a művel címében rejtett finoman pajzán – meghívón jelzett vacsorához a gyomornedveket még inkább csiklandozó – utalások magyarázatával szolgált, többek mellett hölgyekről, megveretésükről, párviadalokról, arany keblekről, szív alakú nőkről, lepecsételt asszonyokról értekezve.

A vacsora kóser szilvóriummal kezdődött, majd sűrű, tartalmában titokzatos, illatos erdei gombalevest tálaltak első fogásként. Hozzá Krúdyt, amelyet a szorgos fogadói pincérek mellé hagyományosan Kósa Ivett és Juhász Péter ifjak szervíroztak. Jó Krúdnyk írta volt: „... a gombán mindig érezni némi élemedettséget – az íze a férfi és a nő íze, aki már túlesett az első fiatalságon. A gomba az a növény, amely minden körülmények között öregem jön a világra, mert akár a pince, akár az üvegház, akár az erdő földjében világra jövedele előtt van ideje gondolkozni a dolgokon.“

Burgonyagombóccal érkezett és sűrű szafttal a szarvaspörkölt, az asztalra jó évjاراتú egri bikavért is tettek. „A délelőtti korcsmajárók tudják vala, hol hogyan és miként készítik a pörkölt alá való lét. Tudták, hol vannak gondoskodó szakácsnék, ahol a vöröshagyma ízét paradicsommal is enyhítik... Hol nem fukarkodnak a lével, amelynek elfogyasztásához két ropogós császárszemlyét is el lehet használni, miközben villájával úgy úsztatja a vendég a zsemledarabokat, mint a gyermekek a papírhajókat... Egy pörköltnek a levében benne érződhetett egy egész városfertály szoliditása, tisztessége, megbízhatósága.“

Igaza lett persze a magyar hasak fontosságára tett célzásával Praznovszky főtanácsos úrnak (tényleg ez a titulusa mostanság, címzetesen!). Jött a szarvasfilé isztimér módra. A szarvashúson sonka, a sonkán sült füstölt kolbász, mellette máj és párolt gomba, körítve gazdagon, rizzsel, burgonyákkal és Krúdyval: „A szarvas-húsnak az a sajátsága van, hogy tülekedésre, öklelésre ingerli a férfit. Vadászkiürt, ebek csaholása, bátor emberek kiáltozása riadozik az olyan férfi fülében, aki szarvashússal jóllakott. Kísértetekkel telt erdőn megy át egyedül, és a völgy tiszta patakjában gyönyörködik a maga képében.“

Küldött még a fogadós úr asztalunkra farsangi fánkot barackpálinkával ízesített baracklekvárral. Praznovszky úr Krúdy-képet hozott, irtuk is bősséggel a hátoldalára köszönésünket, rögzítve a harmadik Szindbád-vacsorán jómódunkat. A társaság elpilledt hölgytagjai mellett a nadrágszíjakon az összes variációt végigklimpírozó uraknak kellemes gyomornyugtatóként szolgált Krúdy Gyula: „Az étkezés kultusza nemegyszer felülmúlja a nő és a szerelem jelentőségét: csak a fiatal hátgerincnek való a nők körül való forgolódás, míg a nemzet törzsei, a férfiak elszélesednek, mint a tölgyfák... (...) Nem is volt hitele egy hastalan embernek. Hogyan lehetne tisztességes, megbízható, szavahihető férfi, aki egy országban soványan marad.“

Rezeda Kázmér, Krúdy legendás hírlapírója mindehhez csak annyit tenne hozzá – most momentán e világi követője tolmácsolásában –, ne keressen itt senki politikát, napi aktualitást, maradjunk meg Krúdnyál, Szindbádnál, hasunknál, hasunknál...

ÁRMÁS JÁNOS

Napló, 2001. (LVII. évf.) 53. sz. 15. p.

Szindbád hatodik vacsoráján a „Vox Krúdyliana” kamarakórus szervezte a „zenei körítést” 2004. február 6-án a Fogadó a Két Bagolyhoz éttermében

A Krúdy-vacsorák állandó házigazdái a Két Bagoly Fogadó személyzete és dr Praznovszky Mihály

Egy kis gasztronómia, avagy nem felejtünk el enni...

Nem tudtam Szindbád 7. vacsorájáig – amit 2004. október 29-én költöttem el a várpalotai „Két Bagoly” Fogadóban a palotai Krúdy-asztaltársasággal –, hogy bizony én is szeretem a rácponytot! Ismerek és rendre fogyasztok is különféle halételeket, de a rácponyot eddig valahogy kimaradt a halélvezetekből.

Most a Szindbád–Krúdy-vacsora menüjét összeállító városi könyvtári munkatársak, ám kiváltképp a kivitelező Két Bagoly Fogadó kitűnő konyhájának jóvoltából tudom, hogy szeretem a rácponytot... is! Már sejtem, nekem is lesznek estjeim, mint a „Rózsacsokorhoz” címzett Pest-belvárosi vendéglő „pénteki vendég” Péntek urának voltak úgy kilencszázhusz táján: szóval lesznek estjeim, amikor is a rácponytra gondolok!

Ám nem csak a rácponytra! Arra a Két Bagoly- bélire! Hanem a bensőséges hangulatot megőrző, látványosan felújított étteremre. A kedvesen mosolygó Zsuzsa asszonyra, szép emlékü Krúdy-fogadósnék XXI. századi méltó utódjára. Az összes ínycsokor fogásra: a szardellakrémmel töltött alma-előételre, az ínycsiklandó halászlére, a tepertős túrós csuszára, vaníliás kiflire. Az ágyas pálinkára, amit csak röpké kóstolással élvezhettem a magamra mért autózási kötelezettség miatt. A habzó, csillogó sörre, rubintfényű rozéra, amelyeket szintűgy csak áhítottam! Mindenki más dicsérő rigmusok közepette adta át magát az élvezetüknek. No és természetesen a fogásokat elővarázsolókra.

A fővarázsló szakácsmesterre és segítőire, a mindig éppen jókor jóval érkező pincérekre. Az irodalmi körítést a „vágás sörök” mellé s a fogások közé szervező ismerős ifjakra, Ivettre és

Péterre, valamint a Vox Krúdyliána „hangászati“ közreműködésére.

Az októberi Krúdy-ünnep, a születésnap táján már sok éve hagyományosan Krúdy-írásokat lapozgatok. Az idén is így volt. A belső késztetést erősítette a Prospektus Nyomda kiadásában, dr. Praznovszky Mihály válogatásában ugyancsak erre az alkalomra kiadott Krúdy-kiskönyvtár kötetecke. Immár a tizenharmadik! A halvacsorára készülődve fellapoztam Az emlékek szakácskönyvét is. Krúdy Zsuzsa, az író lánya válogatta az írásokat s a recepteket is. Azt kérdi az író 1921-es dátummal, hogy „Az étvágyak múltak el, vagy az eledelek? A jó főzőasszonyok hagyták el a konyhát, vagy a vendég rekedt meg valami messzi állomáson? Akárhogy van ez a dolog: Magyarországon elfelejtettek enni az emberek. ... Lemondtunk a gyomor örömeiről a mindennapi életküzdelemben.“

A „csipszeszacskók“ áradatában, vagy a „Mekik“ ilyen-olyan „big“-es menüinek bőséges reklámkínálatát nézve azt gondolom, talán ma igaza van, az írónak. De ha a Krúdy-család szakácskönyvének receptjeit ízesen, illatosan élvezem kellemes környezetben, ismerős, kedves asztaltársak és -társaságok körében, akkor reménykedem, nem felejtünk el enni.

Illesse hát köszönet az ötvenedik születésnapjára készülődő Krúdy Gyula Városi Könyvtár dolgozóit, akik megszervezték eme kitűnő gasztronómiai kiruccanást, „a gyomor örömeit a mindennapi életküzdelemben“! Illesse elismerés a Két Bagoly Fogadót azért, mert segített egy testet-lelket, gyomrot-szívet simogató hagyomány kialakításában, fenntartásában. Végül köszönet dr. Praznovszky Mihálynak, aki ceremóniamesterként elindította a Szindbád-vacsorák sorát, s aki hiányzott mindnyájunknak ezen a hetediken!

MADARAS ANNAMÁRIA

Stílusgyakorlat Krúdy szellemében

Olyasféle vendéglő volt ez, amelyet csak szénszagú, görbe falvak utcáskáira képzelhetni; egy hely, amelynek küszöbén az éhező vándort is inkább korgó gyomra, semmint kifinomult ízlése küldi át.

A piros képű főszakács kedvenc vendégeinek étvágyát kövér, zsíros falak óvták, melyeket aranyló sáfrány, méregvörös paprika, só, helyenként a friss zeller harsány zöldje színezett, s amelyek kanyargó pacalcsíkok, remegő velőrózsák és a legnemesebb tölgyfából készült százéves, címeres boroshordók illatát árasztották - csak szem s orr kellett hozzá. Afféle hitvány, cingár népek szemgolyója pusztán hófehérre meszelt falakat látott, s orrcimpáját is legfeljebb az ügyetlenül levegőbe hintett öröltbors töltötte meg, melytől nyomban prüszkölni kezdett.

A sarokban deresedő szakállú, szép kövér magyar ember – a Főtanácsos úr – üldögélt.

A főúrtól mindig a legjobb helyet kapta, pedig hálátlan vendég hírében állott. Azt beszéltek róla, hogy – bár úri körökben kedvenc helyeként emlegeti a fogadót – jó ha évente egyszer, esetleg kétszer erre veti a sors.

Ilyen alkalmakkor azonban nem bánt fukarul sem szóval, sem tettel: a fogadósnak ajándékkal kedveskedett, s szép beszéddel tett kedvére a vendégeknek, akiket e rendkívüli napon nemcsak kifinomult ízlésük küldött át a küszöbön, de bizony korgó gyomruk is.

– Mi kerül ma a tányéromra? – érdeklődött a Főtanácsos a pincértől. – Ha ugyan kerül egyáltalán valami... – tette hozzá mindjárt

foghegyről, s hogy a mondottaknak nyomatékot adjon, míves karórájára pillantott.

– Rácponty, nagyságos uram, rácponty – felelt a pincér alázattal, s ugyanakkor őszinte elragadtatással, mint azok a régi emberek, akik étel nevét csak úgy tudják kiejteni a szájukon, mintha a beszélt fogás éppen fogaik közt ficáncolna.

– Nocsak jöjjön hát, jöjjön! Ha az utolsó falat csúszna le a torkomon, biz' isten az is késő volna – mondotta a vendég ellentmondást nem engedve.

Szép példája volt ez annak, hogy bár a rendes emberek fajtája kivészni kezd lassan a világból, hord még derék embert a hátán a föld, aki, ha éhes, nem ismer ellentmondást, ám ha néhány falattal csillapíthatja étvágját, nyomban megenyhül.

Tudnunk illik azonban, hogy kedélyünk játékszer, kopott fabubu csupán, melyet legirgalmatlanabb zsarnokunk és leghűségesebb szeretőnk: a hasunk táncoltat. Mogorva s kíméletlen embert farag hálátlan gazdájából, ha az érdemein alul bánik véle, s aki ugyanezért akár rózsaszcájú menyecskejét is hátrahagyja, csak-hogy szájpapla s egy hónapos retek üde rózsaszínjének zajos randevúját élvezhesse, s aki ezekben a percekben – igaz szerelme tanúságául – az asszonyka bánat-könnyeire egy kanálka frissen reszelt torma fölé hullajtott könnycseppel válaszol; hímzett kendőjének egyik sarkával kedvese arcocskáját, másikával pedig önnön szája szélét törölgeti. Valamire való has bizony nem hagyja emberét elkanászodni.

No de hová is lett a régi világ! A mai fogadóban sovány bérszónokok szívják el a derék vendégek elől a forró húsleves és a friss, falusi tojástól sárgálló tészta illatát, rossz szó nélkül nézik, hogyan csordulnak végig a legkiválóbb levesek aranyló cseppjei megannyi bajuszon, hogy tűnnek el a konyha legkitűnőbb falatai a város legkiválóbb ajkai közt, miként fakaszt dalra számos notabilitást e csudálatos hely titkos varázsitala, az ágyaspálinka.

– S mindezt csaknem hét éve! – kiáltott fel a Főtanácsos, jóságos tekintetét az ifjú bérszónokra vetette, s úgy kérdezte őt: – Hát nem borzasztó?

A legény – akinek rövid életében először volt bátorsága a főtanácsost keresztnevével szólíthatni - meghajtottá fejét s így szólt:

– Nem, Mihály uram, nem is szörnyű, nem is borzasztó, mert én ide haza járok, mert én itt itthon vagyok, s mert ugyanezért ha üres is a bendőm éhes én itt soha nem vagyok.

JUHÁSZ PÉTER

(Elhangzott a Két Bagoly Fogadóban 2004. október 29-én, Szindbád 7. vacsoráján. A szerző a kezdetektől egyik közreműködője a Szindbád-vacsoráknak; a fenti írását Praznovszky Mihálynak, a Szindbád-vacsorák védnökének és fő „ceremóniamesterének” ajánlotta.)

A krúdy-vacsorák étlapjaiból

Borbás Tibor: Krúdy emlékére (bronz szobor, 190x130x30 cm).

*Várpalota Város Önkormányzata vásárolta
a Képzőművészeti Lektorátus támogatásával.*

Avatása 1990. október 16-án, a Várpalotai Napok keretén belül történt

Szindbád kapuja

Szobrot avatni jöttünk össze mindahányan.

Álljunk meg rögvest. Mi az, hogy szobor? Tán ne merüljünk el abban, hogy ez a szerencsétlen ország szobordöntögetésben is világbajnok, s nem is jelen időkben kezdte illetén pályafutását – de arra se kérdezzünk rá, hogy 1990 Magyarországnak kinek van kedve, ereje szobrot állítani! (Főként ha tudjuk, hogy a szobrok nem buta embereknek készülnek!)

Hanem azt kérdezzük: szobrot egy írónak? Hogy is van ez? Azt meséli a művész, hogy amikor jó pár évvel ezelőtt ez a kompozíció kipattant szívéből és keze nyomán testet öltött, tárlattárgy lett s még az az ötlet is felmerült a rajongókban, hogy tán köztérre is kerülhet: nos akkor a kultúrpolitika zászlós ura acélos hangon közbekiáltott: amíg él Krúdy Gyulának nem lesz egész alakos szobra Magyarországon. A jövődőlés nem vált be: az úr él, a szobor áll. Valahol tán ott lett igaza, hogy végül is ez nem Krúdy Gyula egész alakos szobra.

Milyen bizarr ötlet: írót márványba, bronzba formálni! Szobrot kapjon pajzsra emelt törzsvezér, csatákat vesztő király, szólamaiból meggzagodó politikus – de író? Lehet-e a lelket carrarai márványból kivésni, vagy magyar módra legalábbis süttői mészkőbe belefარagni? Lehet az íróban és az életműben testet öltött gondolatot hideg anyaggá merevíteni s köztéri panoptikumká rendezni?

Nem vitatom, lehet. Tanúskodik erről az országban sok rossz és háttástan emlékmű korának formai és tartalmi követelményeinek megfelelően.

Na de egy Krúdyt szoborba faragni? A magyar lelket bronzba önteni!? Képtelen ötlet és megvalósíthatatlan is. Amit itt látunk, az valami egészen más. Az emberi lét intim pillanata villan fel: a megérkezés, vagy

az elindulás, a búcsúzás öröme és tragédiája. Egész életünk ebből áll: elindulunk és megérkezünk. Örülünk és szomorkodunk. Soha nem tudjuk, érdemes-e elindulni, soha nem tudjuk mi vár ránk a megérkezéskor. És mi mégis újra és újra fogjuk kalapunkat, sétatálcánkat, esernyőnket, útitászkánkat s megyünk. Egyre fáradtabban és egyre reménytelenebbül, de mindig „a hátha”, „a most talán” ígéréssel.

S minden elindulásnál és minden megérkezésnél az ajtóban egy nő áll és vár bennünket és int utánunk. Copfos és szőke loknis, ábrándos arcú és hófehér kezű, érzéki szájú és élveteg mosolyú, haragos hangú és megtört pillantású, könnyező és zokogó, beteg és ápolásra szoruló – ám mindig ápoló és védő, mindig megbocsátó és mindig visszaváró, mindig imádkozó és mindig erős. Ezért a nőért indulunk mi el „mindig mindenhol elvágódó” férfiak és ezért a nőért érkezünk meg. Ezért a nőért akiért és aki ellen így fohászunk Szindbáddal együtt: „Istenem... adjál nyugodt álmot, csöndes éjszakát. Engedd meg, hogy sohase halljam, mit locsognak a nők a fülemben. Segíts, hogy ellefejtsem a hajuknak szagát, szerelmüknek különös pillantását, a kezüknek az ízt, a szájuknak nyalakodó csókját. Istenem, aki bölcs vagy, tanácsolod, hogy a nők mindig hazudnak. Igazat nem mondanak. Sohasem szeretnek. Istenem... gondolj néha reám, szegény bolond férfira... Istenem vigyázz reám, hogy sohase kerüljek a nők kezébe.”

Vagy ne legyek ennyire lírai s ebben a jelenetben ne lássak mást, mint annak a háznak a kapuját, amelyet olyannyi sok férfi lépett már át? Az ifjú félve és várakozva, a fiatalember magabiztosan és legyőzhetetlenül, a kisember körülnézve és besurranva, az öreg úr pezsgőt kívánva és emléket keresve, hogy aztán reggel valamennyien egyívásúvá öregedve, kialvatlan arccal, megroggyant testtel és lélekkel visszabújjanak a nappalok szürkeségébe, türelmetlenül várva az éj vörösen kivilágoló csodapalotáját.

Én jobban szeretném hinni, hogy ez nem az a kapu. Ez egy kis kúria kapuja, bárhol az országban, akár itt Palotán is. Ez az álmok kúriájának a kapuja. Az eltűnt élet kapuja. A kúria az emlékek nagy kertjének közepén áll. Minden olyan ködbe burkolózott és mégis olyan valóságos benne és rajta.

Ahogy Leonóra képzele bele magát Józsiás karjaiba és elérhetetlen álm-világba: „Régi, elhanyagolt kert a ház megett. L alakban épüljön a ház, és nyári konyhája is legyen, ahonnan a felszálló füst előre étvágyat

gerjessen az ebédhez, amit a nagy fa alatt költünk el. Szeretném, ha üveges verandája volna a háznak, amelyet télen is fűthetünk. Külön kampós szege lesz a nyúlnak, a fácánnak, ahol porhanyóásra fagyasztjuk. A tüzelőfát boglyába rakjuk az udvaron, mint nagyapám házábanál. Nagy kutyák ülnek a konyha izzadó ablaka előtt. Orgonabokor nyílik tavasszal...”

Igen, ez ennek a háznak a kapuja. A kapuban Rezeda Kázmér búcsúzik: Alvinczi Eduárd indul a vörös postakocsira szállni; Álmos Andor készül halálba hegedülni magát; Pistoli az öregező nyíri trubadur legyint reménytelenül; és a sokadszor is feltámadó Szindbád ismeri be, hogy mégsem tudta elérni sokadik életének örök célját: a százhet Nő meghódítását.

S aki búcsúztat ki lehet? Tán a szép aranyművesné, aki a pesti kalandok után ide húzódott megpihenni? Vagy Bánatváriné ez „a hervatag, ábrándos nő”? Madame Louise, aki a „pesti vásárban” soha nem felejtí vidéki lány életét; a boldogtalan Estella; a bordélyháztulajdonos Steinné?

Igen, ők mindannyian – ketten állnak ebben a kapuban. És ott áll immáron örökké Latinovits és Majmunka-Dayka Margit és Borbás és ott álllok én és ott állunk mindannyian, akik csak egyre vágyunk: „Semmit sem akarni, csak nyugodalmat. Semmit sem remélni, csak a holnap jó időjárását. Senkiben sem bízni, senkinek sem hinni, semmi rendkívülit sem gondolni, csak élni, szeretni, elaludni, felébredni, egészségesnek lenni...?”

Mondja már meg valaki végre: olyan rettentő kérés ez? És olyan rettentő nagy bűn ezt kérni? Segíts rajtunk Krúdy, segíts nekünk örök Szindbád, hiszen ez a kapu már csak alig résnyire van nyitva, mindjárt becsapódik. Ki tudja, kinyílik-e valaha? Kinyitja-e valaki még egyszer?

PRAZNOVSZKY MIHÁLY

(A szerző szoboravató beszéde, mely elhangzott 1990. október 16-án Várpalotán, Borbás Tibor Krúdy-szobrának felavatásakor.)

Kötetben megjelent:

Praznovszky Mihály: Időről időre. Salgótarján – Veszprém, 2002. 95–98. p.

*A Könyvtári Esték
sorozat vendége
Nemeskürty István
1983. november 29-én*

*Miskoczi Miklós író
1985. március 25-én*

*Eörsi István
író
1993. november 30-án*

*Donáth László
evangélikus lelkész
1993. december 13-án*

Olvasói visszaemlékezések

Dr. Huszár Pál megnyitja

E. Kisházi Rozália és Erdész Károly fotókiállítását 2004. május 12-én

A Páneurópai Unió Várpalotai Szervezete rendezvényeinek házigazdája: dr. Huszár Pál elnök. Vendég: F. P. Robert van Nouhuys (Hollandia magyarországi nagykövete) 2005. január 13.

Gondolataim a félévszázados Krúdy Gyula Városi Könyvtárról

„Habent sua fata libelli“ – a könyveknek megvan a maguk sorsa, így tartja a régi római mondás. Bizonyosan így is igaz, ráadásul a könyvek sorsa szorosan összefonódik a mi emberi sorsunkkal. Ez sem véletlen, hiszen a könyvek a szó tágabb értelmében szinte ősidők óta, de a szó szűkebb, modernebb értelmében véve is közel hat évszázada alakítói, sőt gyakran meghatározói az ember életének. Úgy vélem, mindannyian valamiféle sorsközösségben élünk velük, és ez a sorsközösség kinek-kinek az életében másként valósul meg.

Számomra a híres Eötvös József Kollégium gazdag könyvtára jelentette azt a helyszínt és alkalmat, hogy életre szóló barátságot köthessek a könyvekkel. Az Eötvös-kollégista „kiváltságos“ helyzetéből adódóan – ugyanis nekünk közvetlen a könyvespolcok közötti olvasásra volt lehetőségünk, ott volt az olvasóasztalunk kinek-kinek megszokott helyével – megszoktam közelségüket, igényemmé vált jelenlétük mellettem. Néhány könyvem megírása után sem csökkent ez a vonzalom, ma is szinte szent áhítattal tudok kezembe venni – immár többnyire saját polcaimról – egy-egy könyvet.

Korán kezdődött kapcsolatom a Könyvtárral. Emlékezetem szerint Ady Endre egyik versét szavaltam alig valamivel a tizenkettedik életévemen túl az avatási ünnepségen a Kossuth Lajos utcában, a későbbi Gyermekkönyvtár épületében. Saját könyvválománym – lényegében még ma sem lezárult – összegyűjtéséig számomra is a Városi Könyvtár jelentette a könyvből megszerezhető ismeretek és irodalmi élmények forrását. A Thuri György Gimnázium

zium tanáraként természetesen elengedhetetlen volt oktató-nevelő tevékenységem – szándékaim szerint színvonalas – ellátásához a Városi Könyvtárral való együttműködés, aminek természetesen az is része volt, hogy tanítványaimat is igyekeztem megismertetni, sőt megbarátkoztatni a könyvvel, a könyvtárral, arra törekedtem, hogy azoknak értelmes és célszerű használatára neveljem őket.

Más módon is kihatott életemre ez az intézmény, 1964 őszén kezdő gimnáziumi tanárként Könyvtárunk olvasótermében ismerem meg egy, a könyvek, a szépirodalom iránt szintén intenzíven érdeklődő bájos ifjú hölgyet, aki immár 39. éve hűséges feleségem. Büszke örömmel és hálás szívvel mondhatom, hogy a Könyvtárunk magánéletem alakításának is részese lett, és a közben eltelt csaknem négy évtized tanúsága szerint kedvezően, örömömre tette azt.

Különlegesen érdekes és értékes korszakát jelentik Könyvtárunk félévszázados történetének az 1960-as évek, főként azok második fele. Ebben az időszakban a „Könyvtári Esték” során az akkori magyar irodalom számtalan kiválóságát ismerhettük meg személyesen. Könczöl Imre könyvtárigazgatónk kiterjedt irodalmi kapcsolatainak köszönhetően találkozhattunk Erdélyi Józseffel, Somlyó Györggyel, Tersánszky Józsi Jenővel, Tornai Józseffel, Veres Péterrel és a kortárs magyar irodalom más alkotóival. Mindez olyan korszakban történt, amikor a hatalom, finoman szólva, nem nézte jó szemmel az inkább csak túrt – ha ugyan nem egyenesen tiltott –, de akkoriban kevés kivételtől eltekintve nem támogatott írók effajta tevékenységét Várpalotán. Nekünk viszont kellemes és hasznos, emlékeinkben maradandó kapcsolatot jelentettek ezek az alkalmak az élő magyar irodalommal.

Bizonyosan sokunk emlékében él még a Puszta Palota romjainál rendezett irodalmi majális. Számomra Simon István „Pálinkafőzők” című, csodálatos varázsú, egyéni humorú verse örök emlék maradt a felejthetetlen Bodor Tibor varázslatosan szép tolmácsolásában. Hiszem, hogy velem együtt mások is jó szívvel gondolnak vissza Czine Mihály tanulságos és kitűnő hangulatú, nyelvi is rendkívül ízes előadásaira.

Ennek az intézménynek a tevékenysége soha sem korlátozódott a birtokában lévő könyvek kölcsönzésére, az érdeklődők tájékoztatására, a szépirodalom népszerűsítésére, a város lakossága általuk elérhető részének olvasóvá nevelésére. Mindez természetesen munkájuk részét, fontos részét képezte, de ennél mindig többet akartak a városért tenni Könyvtárunk munkatársai. Illesse őket – a még aktívakat és a már eltávozottakat – őszinte köszönet eredményes fáradozásaikért!

Az 1960-as évek favorizált tv-műsorait jelentették a városok közötti vetélkedők. Nekünk, várapalotaiaknak Kazincbarcika jutott ellenfélként, ahogyan azt az adott időszak politikai, kultúrpolitikai trendje meghatározta: egy „szocialista városnak” csak egy másik „szocialista város” lehetett az ellenfele. A győztes csapat tagjaként ma is jóleső érzéssel említem meg, hogy „főhadiszállásunk” akkor is a Városi Könyvtár volt. Itt bújtuk a lexikonokat, forgattuk a szóba jöhető szakkönyveket. Ide „futottak be”, bizony, akkor még a „telefonos kisasszony” – mai hírközlési viszonyaink között már elképzelhetetlenül időigényes közreműködésével! – a bennünket támogató városlakók segítő telefonhívásai. Itt nyertük meg mi, várapalotaiak közösen ezt a versenyt.

Eközben könyvtárunk hivatalosan is megkapta a „Palotai álmok” méltán jóhírű szerzőjének, a városunkhoz sok-sok érzelmi és életrajzi szállal kötődő Krúdy Gyulának a nevét, majd az egykori Római Katolikus Elemi Iskola épületét a korábban elképzelhetetlenül méltatlan körülmények között működő Állami Zeneiskolának átadva elfoglalta mai helyét. Ez a csere természetesen a munkafeltételek jelentős javulását hozta magával: kitágultak az itteni tevékenység feltételei, egyre nagyobb szerepet kapott az alaptevékenységet eredményesen kiegészítő technika.

Egy előszó természetes terjedelmi korlátai ellenére közvetlenül érintettként is szólnom kell – legalább egy mondat erejéig – a Könyvtár és a helytörténeti tudomány, a honismereti mozgalom gyümölcsöző kapcsolatáról, az intézmény napjainkban is időszerű könyvkiadói tevékenységéről. Mint e város könyvszerető polgára, feltétlen szeretném – engedtessek meg ezúttal mellőznöm a nevek említését, hiszen hosszúra nyúlna a felsorolás – a köszönet szavá-

val megemlíteni, hogy a mindenkori intézményvezető mellett szintén lelkes és hozzáértő munkatársak is dicsérendő módon vállalták fel ezt a munkaköri kötelezettségként elő nem írható, de helyi és nemzeti azonosságtudatunk érdekében rendkívül fontos, sőt az egyre inkább terjedő globalizációnak a nemzeti kultúránkat, nemzeti és kulturális azonosságtudatunkat fenyegető veszély miatt egyre fontosabb feladatot.

Természetes, hogy az egyes korszakok elvárásai – és lehetőségei! – változnak. Mintha végérvényesen a múlté lenne az író-olvasó találkozások gyakorlata, a tv-vetélkedők témája, felfogása is alaposan megváltozott. Nagyjából a rendszerváltoztatással egy időben újra megnyílt a lehetőség civil szervezetek, egyesületek létrehozására. Meg kell jegyezni, hogy a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat szervezésében elindított „Gondolkodók Klubja” már korábban is ilyen irányú munkát végzett.

Szabad legyen – talán megbocsátható „önzéssel” – az immár több mint tíz éve itt tevékenykedő Páneurópa Unió Várpalotai Szervezetét is megemlítenem. Az elmúlt évtized közel száz ilyen rendezvényén vendégünk volt a holland, a horvát, a német, az olasz, az osztrák, a svájci és a szlovén nagykövet, az EU eddig három budapesti misszióvezetője, számos főpap, tudós, művész és jó néhány politikus. Több műsoros ünnepséget tartottunk magyarságunk és európaiságunk megjelenítésére. Rendezvényeink természetesen a Könyvtár munkatársai és olvasói előtt is nyitottak. Mi is igyekszünk hozzájárulni a Krúdy Gyula Városi Könyvtár ez irányú tevékenységéhez, szeretnénk a magunk eszközeivel a jövőben is gazdagítani az itt folyó értékes munkát.

DR. HUSZÁR PÁL

A KÖNYVTÁR (csupa nagybetűvel)

Szeretem a könyvet. Szeretem a könyvtárakat. Szeretem a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtárat.

A könyvtárhoz való vonzódásom régi, hiszen általános iskolás koromban szívesen segítettem rendezni a könyveket, sőt javítottam. Egyszer még a Távolban egy fehér vitorla c. könyv borítóját is újra rajzoltam, mert a régi elkopott. Újra kötöttem. A könyvtáros akkor egy nyugdíjas tanító bácsi volt, ezért úgy gondoltam, hogy a könyvtárosság nem igazi foglalkozás. Azt nyugdíjasok végzik, mert az olyan csendes, egyszerű dolog. Néha bejön valaki, aztán a könyvtárossal suttogva valamit beszélnek, könyvet cserélnek. Akkor úgy gondoltam, könyvtáros leszek. A középiskolában már tudtam, hogy ez igazi, rendes szakma, foglalkozás, de mégis csak női munka. Ezért nem lettem könyvtáros, de aztán később már tudtam, hogy ha nem tanár lennék, a másik, ha választhatnék, az a könyvtár. Bizton állíthatom, hogy a várpalotai könyvtár a kedvenc tartózkodási helyem, s az is szerencsésen alakult, hogy a könyvtár mindig követte a buszpályaudvar helyét, így az ember már „kényszerből” is bemegy a könyvtárba, ha a buszra várni kell. Nem túlzok, ha azt mondom, szinte minden nap bemegyek. Csönd van, békesség, nyugalom, és segítőkész könyvtárosok. A Krúdy Gyula könyvtárra ez különösen igaz. Az is szerencsés véletlen, hogy Krúdy a legkedvesebb magyar író, így amikor bemegyek, míg a kabátom, sapkám leteszem, pár percig rá gondolok, s ez megnyugvással tölt el, megint találkozom Vele. Aztán keresek egy kényelmes fotelt, pár folyóirattal kellemes időt töltök a könyvtárban. Előfordult, hogy lekéstem a következő járatot,

de az is megtörtént, hogy diszkréten figyelmeztettek, bezárnák a könyvtárat, mert letelt az idő.

A városi könyvtár mindig is a meghatározó intézmények közé tartozott a városban, s az înséges időkben is, amit most is élünk, mindig valamit újít. Nem kopik, hanem épül, szépül, s az olvasói kínálat is gazdag, mindenki talál az igényének, ízlésének megfelelő olvasmányt, folyóiratot, magazint. Délutánonként, tanítás után jó érzéssel tölt el, hogy egyre több a diák, a fiatal, páran interneteznek, de sokan olvasgatnak is. Idővel biztos, hogy majd komolyabb irodalmi alkotások, vagy a tudományokról szóló könyvek is kezükbe kerülnek. Tényleg jó nézni, ha néha betévedek szombaton, a főiskolás, egyetemi ifjú búvárkodókat. Pár éve megtisztelő feladatként megkértek, hogy legyek tagja a Könyvtárpártoló Alapítványnak. Jó érzés, hogy finoman, de mégiscsak alakíthatom a Krúdy Gyula Városi Könyvtár életét, gyarapodását, hogy közéjük, a könyvtárosok közé tartozom. Az alapítványnak ma volt ülése, és megszavaztuk a kivetítőhöz, s ehhez az emlékkönyvhöz az anyagi lehetőségeinkhez a pénzt. Hogy a könyv minél teljesebb legyen, említették, hogy ebben a könyvben szerepelhetnének olvasói „levelek” is. Örömmel írok, mert szeretek a Krúdy Gyula Városi Könyvtárba járni, ahol a könyvek, folyóiratok mellett internetes hozzáférhetőségek, rendezvények, színvonalas kiállítások mind miértünk vannak. A kultúra terjesztéséért.

KÓTA DÉNES
(*egy olvasó Tésről*)

Miért szeretem a könyvtárt és a könyveket?

Nekem a könyvtár a szívem csücske. Tudniillik, én nagyon szeretek olvasni, és ez olyan hely, ami segít nekem ebben. Itt rengeteg könyv van, mind-mind arra vár, hogy valaki olvassa. Nagy a választék, hiszen az ízlésünk másmilyen. Vannak híres és kevésbé ismert könyvek is (sokszor ezek a legjobbak).

Egy-egy jó könyv mindig felüdít, mosolyra fakaszt, vidámmá tesz, vagy az is előfordul, hogy előcsalja a könnyeimet. Ha rossz könyvet olvasok, akkor sem keseredek el teljesen, mert megtudom, hogy ilyen jellegű könyvet nem kell olvasni vagy az írótól nem kell kölcsönözni mást. Tehát megtanít arra, mi a jó és mi a rossz. A könyvtárban még segítséget is kapunk. Ha egy versenyre vagy órára kell felkészülni, mindig találunk olyan típusú könyveket, amik előbbre viszik munkánkat. Sokat segítenek még a kedves könyvtáros nénik, akik készségesen rendelkezésünkre állnak.

Előbb említettem a versenyt. Könyvtárunknak ez is nagy előnye, hogy több vetélkedőt is szerveznek. Egy állandó (ez a Bölcs bagoly, ahol könyvekben kell kutakodni, keresve a választ) és a februártól május végéig tartó Olvasólámpa. Itt könyveket kell olvasni, amihez szintén kérdések tartoznak, de a könyv egészére vonatkoznak a kérdések. A kedves olvasó tehát ne csodálkozzék, hogy ennyire szeretem könyvtárunkat! Papírra vetett soraimtól pedig remélem, néhányan kedvet kaptak arra, hogy ellátogassanak a Szent István utca 28-ba, és megnézzék szeretett könyvtárunkat, a Krúdy Gyula Városi Könyvtárt.

BORBÁS KATALIN
(*13 éves gyermekkönyvtári olvasó*)

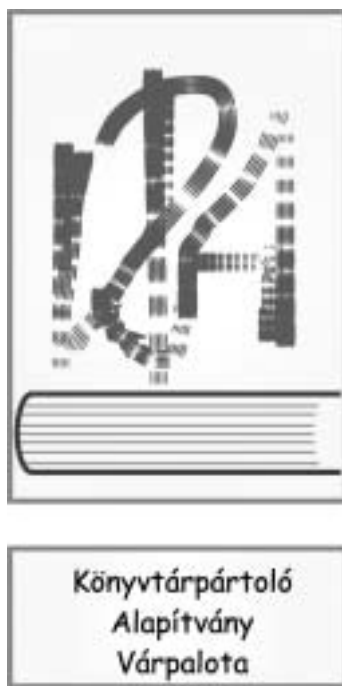

*Kóta Dénes és Mészáros Imre kiállítását Neményi László nyitotta meg
1999. október 10-én a Várpalotai Napok rendezvénysorozatban*

*Kóta Dénes megnyitót mond Mészáros Imre grafikus kiállításán
2004. október 8-án*

Könyvtárpártoló Alapítvány

A Könyvtárpártoló Alapítvány logóját
Kóta Dénes művésztanár készítette

A Könyvtárpártoló Alapítvány

1991. augusztus 14-én a Krúdy Gyula Városi Könyvtár működési feltételeinek javítása céljából és a gazdasági nehézségek enyhítésére 52 000 Ft alapító tőkével, 21 alapító tag létrehozta a Könyvtárpártoló Alapítványt, melyet a Veszprém Megyei Bíróság 1991. szeptember 10-én bejegyzett.

„Az alapítók szándéka tehát, hogy ezen alapítvánnyal segítsék elő egy tartós kulturális közérdekű cél megvalósítását: Várpalota legnagyobb közkönyvtára, a Krúdy Gyula Városi Könyvtár és közönségkapcsolatainak szükséges fejlesztését, szellemi és technikai korszerűsítését, továbbá a mindenkori körülmények által meghatározott szükséges fontossági sorrendben és mértékben járuljanak hozzá a könyvtár tevékenységének szinten tartásához, illetve szolgáltatásainak lehetséges bővítéséhez, minőségük emeléséhez.”
(részlet az alapító okirathból)

Alapítók: Bátor Antal, Bebesi István, Csajági Dezső, Csóvári János, dr. Dósa Zoltán, Eszes Zoltán, Hermann Györgyné, Horváth István, Koncz Józsefné, dr. Leitold László, Lengyel László, Leszpuch János, Nagy Tóth András, Neményi László, Patonai József, Pintér Mihály, Schmidt Ferenc, Somogyi Gábor, Szajp Istvánné, Volekné Temesi Zsuzsanna, dr. Zalka Lajos

Elnök: dr. Zalka Lajos

Titkár: Koncz Józsefné

Kuratóriumi tagok: Dancsó János a Tronix Rt. igazgatója, Koncz Józsefné a könyvtár igazgatóhelyettese, Neményi László a könyvtár igazgatója, Volekné Temesi Zsuzsanna a könyvtár főmunkatársa.

1992. szeptember 23-án Zalka Lajos lemond az Alapítvány elnöki posztjáról, október 16-án Koncz Józsefné a titkári teendőkről.

Az alapítók és a kuratórium Csővári Jánost javasolja az elnöki, Vida Szabolcsnét, a könyvtár dolgozóját a titkári feladatok ellátására.

1994. február 23-án Vida Szabolcsné lemond, helyette Jakab Péterné, a könyvtár munkatársa lett az új titkár.

2003-ban az Alapítvány Alapító Okiratát és Működési Szabályzatát módosítani kellett az ügyvitel egyszerűsítése érdekében.

Az alapítvány elnöke továbbra is Csővári János, titkára a könyvtár gyermekkönyvtárosa, György Judit lett.

2003. március 10-től a Könyvtárpártoló Alapítvány kuratóriumának tagjai: Gavallér Tibor, Katona Csaba, Kóta Dénes, Schmidt Ferenc, Szabó Jánosné, Szajp Istvánné, Volekné Temesi Zsuzsanna.

Az alapítvány 1997-től gyűjti a támogatók személyi jövedelemadójának 1%-át. Azóta a következő összegek folytak be évről évre:

1997	104 832 Ft
1998	77 876 Ft
1999	113 195 Ft
2000	104 468 Ft
2001	150 221 Ft
2002	141 505 Ft
2003	217 966 Ft
2004	194 041 Ft

Ezen támogatások mellett természetesen egyéb bevétele is volt, van az Alapítványnak. Ilyen például az olvasók által felajánlott és az Alapítvány számlájára befizetett pénzadományok, a könyvtár és az Alapítvány közös kiadásában megjelent kiadványok eladásából befolyt pénzeszegek.

A Könyvtárpártoló Alapítvány az alábbi támogatásokat nyújtotta a Krúdy Gyula Városi Könyvtár működésének segítésére:

1992. könyvtár állománygyarapítási keretének kiegészítése

1994. A városi könyvtár kiadásában megjelent Molnár László: Faller Jenő Veszprém megye bányászatában című könyv nyomdai költségeinek támogatása

1995. 1 db személyi számítógép vásárlása

1996. Segítséget nyújtott egy számítógép felújításához és a „Tizenhatodik születésnapomon” című diákantológia megjelentetéséhez

1997. Ismeretterjesztő CD-ROM-ok vásárlása a könyvtár állományának bővítéséhez, számítógép-javítás, a könyvtár állománygyarapítási keretének kiegészítése

1998. A számítógépes hálózat kialakításához és eszközfelújításához, valamint az „Így írunk mi” irodalmi pályázat megrendezéséhez nyújtott támogatás

1999. 1 db személyi számítógép vásárlása, a „Befőtt szerelemből” című diákantológia és a könyvtárismertető prospektus kiadásának elősegítése, hozzájárulás SHARP típusú digitális fénymásoló gép vásárlásához

2000. A millenniumi helytörténeti vetélkedő megrendezéséhez és a városi könyvtár kiadásában megjelent Huszár Pál: A várpalotai evangélikus, református és római katolikus egyházközség története 1850 és 1950 között című kötet kiadásához nyújtott támogatás

2001. Számítógép-javítás és korszerűsítés

2002. Számítógépasztalok vásárlása, a könyvtár állománygyarapítási keretének kiegészítése

2003. Dekoráció készítése információs ablak kialakításához a bejárati portálra, valamint székek felújítása

2004. könyvtári bútorzat felújításának folytatása (székek, függönyök, kiállítási tárlók), a gyermekkönyvtár 40. és a Városi Könyvtár 50. évfordulója tiszteletére szervezett rendezvény támogatása. Ebből az alkalomból az Alapítvány ajkai kristályvázával és egy Canon digitális fényképezőgéppel ajándékozta meg a könyvtárt.

SZABÓ JÁNOSNÉ – SZAJP ISTVÁNNÉ

Függelék

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár vezetői

<i>Papszt Gizella</i> könyvtárvezető	1952–1954
<i>Horváth István</i> könyvtárvezető	1954–1955
<i>Korbuly Dezső</i> könyvtárvezető	1955
<i>Németh Júlia</i> könyvtárvezető olvasószolgálati könyvtáros	1955–1961 1961–1967
<i>Gróf Ervin</i> könyvtárigazgató Kitüntetés:	1962 Szocialista Kultúráért (1955)
<i>Könczöl Imre</i> könyvtárigazgató Kitüntetés:	1963–1980 Szocialista Kultúráért (1955, 1977) Munka Érdemérem (1956) Veszprém Megyéért aranyf. (1973) Kiváló Munkáért (1980) Várpalota Városért (1988)
<i>Neményi László</i> könyvtárigazgató Kitüntetés:	1980-1991 Szocialista Kultúráért (1970, 1980) Veszprém Megyéért aranyf. (1985) Kiváló Munkáért (1988) Várpalota Városért (1991)

Koncz Józsefné	
feldolgozó könyvtáros	1972–1985
igazgatóhelyettes	
(feldolgozó könyvtáros)	1985–1991
könyvtárigazgató	1991–2003
Kitüntetés:	Szocialista Kultúráért (1978) Várpalota Közművelődéséért (1994) Várpalota Város Nívódíja (2000)
Szajp Istvánné	
könyvtárigazgató	2003–
Kitüntetés:	Szocialista Kultúráért (1972, 1985) Várpalota Közművelődéséért (1995) Várpalota Város Nívódíja (1999)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár főfoglalkozású munkatársai

A felsorolás az alkalmazás időrendjében, a legutóbb használt néven történt (zárójelben feltüntetjük a munkaviszony alatti korábbi névváltozatokat is). Nem vettük fel a részfoglalkozásúakat és a hat hónapnál kevesebb ideig munkaviszonyban állókat.

Homoki Béláné	
olvasószolgálati könyvtáros	1960–1977
Kitüntetés:	Miniszteri Dicséret (1974)
Végh Ferencné	
gyermekkönyvtáros	1963
Gyulai Katalin	
feldolgozó könyvtáros	1967–1969
Szakács Rudolfné	
feldolgozó könyvtáros	1967–1971
Galló Lászlóné (Bátor Mária)	
gyermekkönyvtáros	1967–1972
Szöllősi Teréz	
gyermekkönyvtáros	1968–1970
Bubics Istvánné	
gyermekkönyvtáros	1970–1984
Vida Szabolcsné (Szabó Ilona)	
olvasószolgálati könyvtáros	1971–1992
helyismereti és feldolgozó könyvtáros	1993–2002
Kitüntetés:	Szocialista Kultúráért (1981) Várpalota Közművelődéséért (1993) Várpalota Város Nívódíja (1999)

Garamvölgyi Erzsébet olvasószolgálati könyvtáros	1972–1974	Fülöp Zoltán olvasószolgálati könyvtáros	1984–1985
Albert Józsefné takarító	1972–1975	Pálincás Ildikó olvasószolgálati könyvtáros	1984–1985
Dr. György Jánosné olvasószolgálati könyvtáros	1974–1975	György Judit (Forgácsné György Judit) gyermekkönyvtáros	1985– Kitüntetés: Oklevél kulturális tevékenységért (2003)
Regenye Viktorné takarító Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1983)	1975–1989	Iszak Ferencné (Hóbor Gabriella) olvasószolgálati könyvtáros	1985–1990
Volekné Temesi Zsuzsanna (Temesi Zsuzsanna) olvasószolgálati könyvtáros	1975–1985	Nagy Jánosné olvasószolgálati könyvtáros	1985–1991
helyismereti és feldolgozó könyvtáros	1985–1987	Pálincás Csaba olvasószolgálati könyvtáros	1985–1986
olvasószolgálati könyvtáros	1987–	Pasitka Róbert olvasószolgálati könyvtáros	1985–1986
főmunkatárs	1989–1992:	Tóth Attiláné (Borz Andrea) feldolgozó könyvtáros	1985–1990
igazgatóhelyettes	1992–2003	Varga Zsoltné (Szajvolt Szilvia) olvasószolgálati könyvtáros	1985–1987
főkönyvtáros	2003–	gyermekkönyvtáros	1987–1995
Kitüntetés: Kiváló Munkáért (1988)		feldolgozó könyvtáros	1998–2002
Várpalota Közművelődéséért (1997)		helyismereti és feldolgozó könyvtáros	2002–
		Kitüntetés: Oklevél kulturális tevékenységért (2004)	
Rácz Gabriella olvasószolgálati könyvtáros	1976–1977	Bányász Gyula olvasószolgálati könyvtáros	1986–1987
Pardiné Mórocz Magdolna (Mórocz Magdolna) olvasószolgálati könyvtáros	1977–1986		
Angeli Katalin olvasószolgálati könyvtáros	1981–1982		
Galó Nándorné gyermekkönyvtáros	1982–1987		

Lászlóné Lakner Lilla (Lakner Lilla)	olvasószolgálati könyvtáros	1986–1995	Lukácsi Ilona	olvasószolgálati könyvtáros	1989–1990
	olvasószolgálati könyvtáros	1998–1999			
Dr. Balogh Andrásné	olvasószolgálati könyvtáros	1987–1990	Dodogné Kondrik Márta (Kondrik Márta)	feldolgozó könyvtáros	1990–2005
Frumenné Novák Éva	helyismereti és feldolgozó könyvtáros	1987–1992	Kiss Józsefné	olvasószolgálati könyvtáros	1990–1991
Ravetzkyné Németh Renáta			Szóllósi Enikő	olvasószolgálati könyvtáros	1990–1991
(Németh Renáta, Szoboszlayné Németh Renáta)	olvasószolgálati könyvtáros	1987–1988	Kajdiné Selmesister Edeltraud	olvasószolgálati könyvtáros	1991–1994
	gyermekkönyvtáros	1989–1998			
	olvasószolgálati könyvtáros	1999–2002	Páva Éva	olvasószolgálati könyvtáros	1991–1999
Szabó Jánosné (Nagy Zsuzsanna)	olvasószolgálati könyvtáros	1987–1988	Dócsy Norbert	olvasószolgálati könyvtáros	1992–1994
	gyermekkönyvtáros	1988–1994			
	olvasószolgálati könyvtáros	1994–1995	Kapronczai Lajosné	olvasószolgálati könyvtáros	1992–1995
	olvasószolgálati könyvtáros	2000–	Mádl Krisztina (Hegedűs Krisztina)	olvasószolgálati könyvtáros	1992–1994
Szabó Lászlóné	takarító	1987–2003	Malina Gyuláné	takarító	1992–1997
Jakab Péterné	adminisztrátor	1988–2002	Szabó Lászlóné	olvasószolgálati könyvtáros	1992–2003
Juhász Krisztina	olvasószolgálati könyvtáros	1988–1989	Hivekovics Kornélia	olvasószolgálati könyvtáros	1993–1994
Kontra Istvánné	takarító	1989–1992			

Rendezvények és vendégek a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban

<i>Benkó Adrienn</i> olvasószolgálati könyvtáros	1996–1998
<i>Hampergel Lászlóné</i> olvasószolgálati könyvtáros	1999–2000
<i>Máthéné Fatér Éva</i> gyermekkönyvtáros feldolgozó könyvtáros	1999–2002 2002–
<i>Nikolausz Krisztián</i> olvasószolgálati könyvtáros	2000–2003
<i>Lukács Zsolt</i> olvasószolgálati könyvtáros	2002–2003
<i>Orbán Judit</i> gyermekkönyvtáros olvasószolgálati könyvtáros	2002–2003 2003–
<i>Tóth Krisztina</i> olvasószolgálati könyvtáros	2002–

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
VOLEKNÉ TEMESI ZSUSZANNA

1958.

A Városi Könyvtár olvasóinak emlékezetes találkozója volt Oravec Paula íróval

1961.

November 20. Író - olvasó találkozó Szabó Magda íróval

1962.

November 20. Író - olvasó találkozó Molnár Géza íróval

1963.

Április 21. Az első Krúdy est. Vendég: Krúdy Zsuzsa, az író lánya. Közreműködő: Pogány Judit
December 2. A városi könyvtár felveszi Krúdy nevét majd est Krúdy Zsuzsával és Palotai Boris íróval

1964.

Október 22. A könyvtár vendége Tersánszky Józsi Jenő
November 26. Vendégek: Erdélyi József és Mátyás Ferenc
December 9. „A magyar irodalom gyöngyszemei” címmel Bodor Tibor estje
December 17. „Erkölc és szépség a művészetben” címmel Gyurkovics Tibor és Balásfai Attila műsora

1965.

Október 14. „Könyvtári esték” vendége: Csanádi Imre és Rab Zsuzsa

1967.

Május 28. Irodalmi majális a Várkertben. Vendégek: Bárány Tamás, Csanády János, Csoóri Sándor, Jobbágy Károly,

November 2. Somlyó György, Tornai József. Közreműködők: Béres Ferenc, Bodor Tibor, Bige József, Nyúl István
„Könyvtári esték” vendége: Csanádi Imre és Rab Zsuzsa

1968.

Április 18. „Kedves költőim – kedves verseim”. Palotai Erzsébet érdemes művész estje

November 19. „Könyvtári esték” vendége Hidas Antal Kossuth-díjas költő és Kun Ágnes műfordító

1972.

Sakkversenyek a Gyermekkönyvtárban.

1976.

Április 12. a Költészet napja vendége: Tornai József költő

1977.

Május 28. az Ünnepi Könyvhét vendége: Krúdy Zsuzsa

1978.

Október 21. Krúdy-est az író születésének 100. évfordulóján
Előadó: Könczöl Imre és Bodor Tibor

1979.

Május 11. A könyvtári rendezvény vendége: Tüskés Tibor író
Június 1. az Ünnepi Könyvhét vendége a vár előtt: Gyurkovics Tibor író

Az 1960-70-es években a „Könyvtári Esték” vendégei voltak még: Bódás János, Csukás István, Bárány Tamás, Czine Mihály, Erdélyi József, Fekete Gyula, Fodor András, Gereblyés László, Hárs László, Horgas Béla, Bohumil Hrabal, Jankovich Ferenc, Jávor Ottó, Káldy János, Kiss Dénes, Kis Ferenc, Kónya Lajos, Ladányi Mihály, Lengyel Dénes, Mátyás Ferenc, Nagy

László, Osváth Béla, Sipos Gyula, Solymos Ida, Soós Zoltán, Szakonyi Károly, Szácsi Margit, Székely Dezső, Takács Imre, Takáts Gyula, Tatay Sándor, Tersánszky Józsi Jenő, Veres Péter (Pontos időpontokat nem találtunk, az adatok az időszakos beszámolókból valók.)

1980.

Május 30. az Ünnepi Könyvhét vendége Szentiványi Kálmán író
November 19. Író-olvasó találkozó Sobor Antal íróval

1981.

Március 17. „A 48-as szabadságharc és március 15.”
A Gyermekkönyvtár vendége: Katona Tamás történész

Április 10. találkozó Ladányi Mihály költővel
Május 29. az Ünnepi Könyvhét vendége Takács Imre költő

Előtte a könyvsátornán dedikált a Szabadság téren
Június 5. Író-olvasó találkozó Jókai Anna íróval
November 27. a Politikai Könyvnapok vendége: Kereszty András író, újságíró

December 2. a gyermekkönyvtár vendége: Kántor Zsuzsa író
December 10. a Versbarátok Klubjának előadója: dr. Kecskés András kandidátus

1982.

Február 18. a Versbarátok Klubjának előadója: Kürti Papp László
Április 15. a Költészet napja alkalmából vendég: Bella István költő

Május 28. az Ünnepi Könyvhét vendége: Molnár Géza író
Június 1. Az Ünnepi Könyvhét vendége: Cseres Tibor Kossuth-díjas író

Június 4. A gyermekkönyvtárban a „Kronikás ének” című műsorral Dévai Nagy Kamilla szerepel

November 8. a könyvtár vendége: Timár Máté író
November 16. 1983. március 15. az Olvasó Ifjúságért mozgalom keretén belül 5 előadásból álló filmankét

November 23. a Politikai Könyvnapok vendége: Kereszty András író, újságíró

December 8. a gyermekkönyvtár vendége: D. Major Mária

1983.

Január 3. Várpalota és városkörnyéki községi könyvtárosok továbbképzése

Előadó: Balogh Ferencné és Kováts Miklós

Február 21. a Mezőgazdasági Könyvhónap vendége: Ticsénszky Marianna szakíró

Március 7. Várpalota és városkörnyéki községi könyvtárosok továbbképzése

Előadó: Katona Tamás történész

Március 28. a gyermekkönyvtár vendégei: Dévai Nagy Kamilla és Pelsőczy László

Május 27. az Ünnepi Könyvhét vendége: Kalász Márton költő (Ősiben Kemény Dezső író, újságíró)

Június 2. Vendégünk: Kiss Anna, költő

November 29. a Könyvtári est vendége: Nemeskürty István irodalomtörténész és Román Károly tanár

December 6. a Gyermekkönyvhét vendége: Padisák Mihály, a Magyar Rádió Miska bácsi levelesládája c. műsor szerkesztője

1984.

Február 6. Várpalota és városkörnyéki könyvtárosok továbbképzése

Előadó: Skaliczki Judit és Vasy Géza

Április 4. Várpalota és városkörnyéki könyvtárosok továbbképzése

Előadó: Szűcs Jenőné és Pók Lajos

Április 10. a Költészet napján találkozó Mezei András költővel

Május 25. az Ünnepi Könyvhét vendégei: Botár Attila és Széki Patka László

December 10. a gyermekkönyvtár vendége: Nagy Katalin író

1985.

Február 28. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár Gondolkodó Klubjának rendezvénye:

„Csillagháború vagy leszerelés”

Előadó: Tolnai László a Magyar Leszerelési Bizottság elnöke

Március 17. a Gondolkodó Klub rendezvénye:

„Századunk zenéje – napjaink főbb irányzatai”

Előadó: Szunyogh Balázs zeneszerző

Március 25. a Gondolkodó Klub rendezvénye:

„Színleléseink természetrajzáról és gyökereiről” beszélgetés Miskolczi Miklós író, újságíróval

Május 11. az Ünnepi Könyvhét vendége: Hidas Antal és Csongor Rózsa

Május 31. az Ünnepi Könyvhét vendége: Tímár Máté író

December 12. A TIT Várpalotai Szervezete és a Könyvtár közös rendezvénye az értelmiségi klub alakuló ülése.

Előadó: Dr. Rottler Ferenc (TIT)

1986.

Február 19. a Mezőgazdasági Könyvhónap keretén belül a Könyvtár és a TIT közös vendége Szent-Miklóssy Ferenc főszerkesztő

Április 15. a Költészet napi vendég Havas Judit és Vitai Ildikó előadóművészek „Gyöngy a csillag” című műsorral

Április 18. a Gondolkodó Klubjának rendezvénye: A művészet értelméről tart előadást Ancsel Éva filozófus

Április 28. a Gondolkodó Klub rendezvénye: László József videóbemutatója

Május 21. a gyermekkönyvtár vendége: László Gyula újságíró

Május 23. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Ilyenek a mai fiatalok?” Dr. László Etelka szociológus előadása

Május 27. a Gondolkodó Klub rendezvénye: Fórum Várpalota jelenéről és jövőjéről

Előadó: Zlati István és Csóvári János

Május 30. az Ünnepi Könyvhét vendégei: Boldizsár Iván, a Magyar PEN Klub elnöke és Csongor Rózsa író

Június 3. az Ünnepi Könyvhét rendezvénye Bobory Zoltán: Lelkek és göröngyök c. estje

Június 3. a gyermekkönyvtár vendége Janikovszky Éva író

Október 6. Várpalota és környéke könyvtárosainak továbbképzése. „Az állományalakítás kérdései”

Október 13. a Gondolkodó Klub rendezvénye: Vendég: Rajnai András

November 12. a Gondolkodó Klub rendezvénye: A Heti Világgazdaság szerkesztőségi estje

December 4. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Korszakváltás és nevelés” Előadó: Baráth József (TIT)

1987.

Január 5. Várpalota és környéke könyvtárosainak továbbképzése: Tóbiás Áron „Napjaink magyar prózairodalma” címmel tartott előadást

Február 24. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében „A dialógus értelme és lehetőségei” Előadó: Szalkai József

Február 26. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében Gazdasági helyzetünk és... Előadó: dr. Vincze László

Március 2. Várpalota és környéke könyvtárosainak továbbképzése: Az irodalmi ízlés változásai. Előadó: Gereben Ferenc

Március 12. a Könyvtár vendége Ladányi Mihály költő

Március 24. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében Vendég: Juhász Ferenc költő

Április 2. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében Vendég: Bruszt László

Április 7. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében a Költészet napja alkalmából beszélgetés Péntek Imre költővel

Április 16. „Az 1970-80-as évek képzőművészeti irányzatai” a Gondolkodó Klub vendége Hegyi Lóránd művészet-történész

Április 28. a TIT Várpalotai Szervezete és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szervezésében „Bemutakozunk” címmel a könyvtár vers- és prózamondó stúdiójának estje az Ünnepi Könyvhét vendége Bella István költő

Május 29. a Könyvtár vendége Buda Ferenc költő

Június 1. a Gondolkodó Klub rendezvénye: Jánoska Péter: Tanulmányúton Indiában című előadása

Június 9. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként: Író-olvasó találkozó Tatay Sándor íróval. Beszélgetőtárs: Czine Mihály

Október 20-25. a Magyar Rádió Zenei Főosztályának kihelyezett „Ki nyer ma” nyilvános adása

Október 20. a Veszprém és Fejér megyei költők találkozója.

Október 23. a könyvtár vendége Dobos László író és Czine Mihály irodalomtörténész

December 1. a gyermekkönyvtár vendége Bálint Ágnes író

December 17. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „A mai magyar irodalom helyzete” Előadó: Bata Imre

1988.

Március 7. Várpalota és környéke könyvtárosainak továbbképzése: Nem hagyományos dokumentumok a közművelődési könyvtárban Előadó: Skaliczki Judit

Április 14. a Költészet napján „Tűzzel-késsel”, válogatás a magyar költészetből. Közreműködő: a fennállásának 30. évfordulóját ünneplő TIT Váci Mihály Irodalmi Színpada

Május 2. a Gondolkodó Klub rendezvénye: Szilágyi Ákos: „A szovjet irodalom fehér foltjai és a megújuló könyvkiadás” című előadása

Május 27– június 10. „Az író társszerzője vagyok” címmel illusztrációs rajzpályázat

- Június 2. az Ünnepi Könyvhét vendége: Szentmihályi Szabó Péter író
- Június 7. Könczöl Imre: Várpalota rövid története c. könyvbe-mutatója a szerzővel
- Június 9. Író-olvasó találkozó Schmidt Egonnal
- Június 15. Közlekedési fotó és rajzpályázat eredményhirdetése a gyermekkönyvtárban
- Június 20. a Bölcs bagoly olvasópályázat eredményhirdetése „Lehet egy kérdéssel több? és „Egy nyár – sok titok” című olvasópályázatok elindítása
- Június 22. „Mit olvassak a szünidőben?” a gyermekkönyvtár rendezvénye
- Október 19. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként Krúdy Gyula születésének 110. évfordulóján vendég: Krúdy Zsuzsa és Czine Mihály irodalomtörténész
- November 10. a Gondolkodó Klub és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Veszprém Megyei Csoportja vendége Dobos László író és Czine Mihály irodalomtörténész
- November 14. Várpalota és környéke könyvtárosainak továbbképzése. „A közhasznú információ...” Előadó: Arató Antal
- December 1. a gyermekkönyvhét vendége: Lázár Ervin író

1989.

- Január 18. a Gondolkodó Klub keretében vendégünk: Lengyel László közgazdász
- Február 8. a Video Baráti Kör estje Szentgyörgyi Tamással, a Városi TV vezetőjével
- Február 22. a Gondolkodó Klub keretében Tímár Károly diaporáma estje
- Március 4. „Magyarország az én hazám” vetélkedő döntője
- Március 29. a Gondolkodó Klub keretében dr. Kukorelli István „Alkotmány és demokrácia” című előadása
- Április 13. a Költészet napja alkalmából Kemény Géza költői est
- Május 2. a Gondolkodó Klub keretében Csepeli György „Értelmiség és nemzeti tudat” című előadása

- Május 18. a Gondolkodó Klub keretében beszélgetés Ember Judit filmrendezővel
- Június 5. Ünnepi könyvhét vendége: Fekete Gyula író
- Szeptember Nyári olvasópályázat eredményhirdetése a gyermekkönyvtárban
- Október 17-18. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként: Magyar Könyvtárosok Egyesületének szakmai programja. Előadó: Fodor Péter, a MM főosztályvezetője
- Október 17. Krúdy-est vendége Fábri Anna irodalomtörténész
- Október 18. Közreműködők: a Veszprémi Petőfi Színház művészei

1990.

- Április 10. Húsvéti játszóház a gyermekkönyvtárban
- Április 18. Az erdélyi írók-költők Psalmus Hungaricus című estje Kemény Géza költővel és a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpadával
- Június 5. az Ünnepi Könyvhét vendége: Fekete Gyula író
- Június 6. az Ünnepi Könyvhét vendége: Czákó Gábor író
- Június 17.– aug. 23. „Az ember feje nem lexikon” nyári rejtvenypályázat
- Június 7. Csiky Iván: Várpalotai emlékeim c. könyvpremier a szerzővel
- Augusztus 11. Cserebere klub a gyermekkönyvtárban
- Október 1. Indul a Lutra Klub, vendég: Schmidt Egon író
- Október 11. „Az új magyar külpolitika és a magyar kisebbség kérdései a szomszédos országokban” a Gondolkodó Klub vendége Katona Tamás államtitkár
- Október 16. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként Borbás Tibor: Krúdy Gyula szoborkompozíciójának avatása. Ünnepi köszöntő: Praznovszky Mihály Krúdy könyvpremier és Krúdy-est a Veszprémi Petőfi Színház művészeivel
- November 22. Halász Béla rendhagyó kanadai élménybeszámolója
- December 4. Író-olvasó találkozó a gyermekkönyvtárban Kántor Zsuzsával
- December 14. a Gondolkodó Klub vendége dr. Papp Sándor

December 21. „Nem árulok zsákbamacskát” néprajzi vetélkedő a gyermekkönyvtárban

1991.

Március 4. a Gondolkodó Klub rendezvénye Csoóri Sándor Kosuth-díjas költő szerzői estje

Március 27. a Gondolkodó Klub és a Tanakodó Klub vendége: Vitányi Iván

Április 16. A Költészet napja tiszteletére „A líra: logika, de nem tudomány” címmel Kemény Géza költő beszélt a költészetéről

Május 29. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Rendszerváltás után – Magyarország kilátásai”. Előadó: dr. Pozsgay Imre

Június 4. Az Ünnepi Könyvhét vendége: Gyurkovics Tibor író

Június 6. Az Ünnepi Könyvhét rendezvényeként Bakos Miklós: Így történt c. könyvének bemutatója a szerzővel

Június 11. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Régi elit – új elit?” Vendég: dr. Ágh Attila filozófus

Június „Van benne valami” nyári olvasópályázat a gyermekkönyvtárban

Augusztus 20-28. Reneszánsz tábor Alsóörsön

Október 4. „Így írunk mi” c. irodalmi pályázat eredményhirdetése. Közreműködő: a Thuri György Gimnázium Irodalmi Színpada

Október 6. A könyvtár reneszánsz táborosainak találkozója és kiállítás a Nagy Gyula Galériában

Október 17-18. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként:

Október 17. Szakmai program Kálmán Attilával, a Művelődési és Oktatási Minisztérium politikai államtitkárával

Október 18. „Aktuálpolitikai kérdések” Vendég: Haraszi Miklós országgyűlési képviselő

Október 21. Az „Álmok hősei” – a Krúdy-család története, könyvpremier. Előadó: Praznovszky Mihály

December 3. gyermekkönyvhét vendége: a Helikon együttes.

December 10. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról”. Vendég: Kovács Zoltán és Megyesi Gusztáv, az Élet és Irodalom munkatársai

1992.

Február 4. „Hogyan születtek várpalotai munkáim” címmel dr. Szij Rezső előadása

Március 5. „Hetvenhét” és „Ady szerelmei és házassága” című könyv bemutatója. vendég: Benedek István író, közreműködik dr. Szij Rezső

Március 21. „Helytörténeti rendezvények” sorozat. Helyismereti vetélkedő az általános iskolák diákjai részére

Március 31. „Ifjúságom, Érsekújvár” című könyvről beszélget Luzsicza Lajos Munkácsy-díjas festő, közreműködik: dr. Szij Rezső

Április 9. „Ha a csend beszélni tudna” a Költészet napján a 8.sz. Szakiskola műsora

Április 15. Húsvéti játszóház
Júniustól „Szólások és közmondások – képekben” rajzpályázat a gyermekkönyvtárban

Május-október „Helytörténeti rendezvények” sorozat keretében Helyismereti vetélkedő középiskolások részére

Augusztus 10-18. Indián tábor a Könyvtár szervezésében Alsóörsön

Október 21-24. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként: Krúdy Gyula: Szerelmeskönyv c. kötetének bemutatója. Közreműködik: dr. Praznovszky Mihály és Szentendrei Zoltán

Október 21. Krúdy Gyula: Szerelmeskönyv c. kötetének bemutatója. Közreműködik: dr. Praznovszky Mihály és Szentendrei Zoltán

Október 24. Helytörténeti vetélkedő szóbeli döntője

November 5. Helyismereti előadásorozat nyitó estje: „Van-e rendszerváltás a városvédő mozgalomban?” Előadó: Ráday Mihály az MTV főmunkatársa

November 10. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról”

Vendég: Eötvös Pál a Népszabadság elnök-főszerkesztője

- November 21. az „Így írunk mi” című irodalmi pályázat eredményhirdetése. Közreműködnek: A Thuri György Gimnázium tanulói
- December 2. A gyermekkönyvtár vendége Padisák Mihály, a Miska bácsi levelesládája című műsor főszerkesztője
- December 9. „Pét múltja, jelene, jövője” Előadó: Ury János helytörténeti kutató
- December 15. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról”
Vendég: Nagy Tamás, az Agrárszövetség elnöke
- 1993.**
- Január 13. Helyismereti előadássorozat részeként: „Palota vár a Dunántúli végvári harcokban” Előadó: dr. Huszár Pál
- Január 18. Erdély barlangjai címmel Gönczöl Imre és Gönczöl Imréné diavetítéssel egybekötött előadása és ásványkiállítás
- Január 20. „A Bakony barlangjai” Gönczöl Imre előadása
- Február 10. Helyismereti előadássorozat részeként: „A palotai kézművesség és a palotai meszesek” Előadó: Pacsuné Fodor Sára
- Február 17. „A barlangok világa” Előadó: Gönczöl Imre
- Március 2. „Erdély barlangjai” Előadó: Gönczöl Imre
- Március 9. „Palota a római korban” Előadó: Tenczer Károly helyism. Kutató
- Március 17. „Bulgária barlangjai” Előadó: Gönczöl Imre
- Április 9. Húsvéti játszótér az Ifjúsági Házban
- Április 14. Hegyeshalmi László „Hommage à Illyés” című előadójátékja a Költészet napján
- Április 20. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” vendég: Bodor Pál, a Magyar Újságírók Szövetségének elnöke
- Április 28. Helyismereti előadássorozat záró rendezvénye: A régi és a mai Várpalota. Dr. Faller Gusztávval beszélget Csiky Iván
- Május 6. Rendhagyó irodalomóra Mikszáth Kálmánról. Előadó: dr. Praznovszky Mihály
- Május 15. Helytörténeti rendezvények keretében. Helyismereti vetélkedő az általános iskolák felső tagozatos diákjai részére
- Június 1. a Gondolkodó Klub rendezvénye az Ünnepi könyvhéten. Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” vendégünk Levendel Júlia író és Horgas Béla költő, író, a Liget szerkesztő
- Június 7. az Ünnepi Könyvhéten: Fakász Tibor „A némák szóra kelnek” című emlékkönyvének bemutatása. Közreműködő: Leitner Ferenc és Scharf Imre fotósok
- Szeptember 23. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról”. „Van-e jövőjük?” Vendég: dr. Jánosi György országgyűlési képviselő
- Október 18-21. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat keretében:
- Október 18. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról. Vendég: Lengyel László politológus
- Október 20. „Garabonciás” A gyermekkönyvtár vendége Huzella Péter
- Október 21. Megemlékezés a Krúdy-szobornál az író születésének 115., halálának 60. évfordulója alkalmából majd, a „Várpalotai füzetek 3.” című kiadvány bemutatója
- November 6. „Így írunk mi” című irodalmi pályázat eredményhirdetése
- November 30. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról. Vendég: Eörsi István író, beszélgetőtárs: Pozsgai Zsolt a Pátria Kiadó vezetője
- December 13. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról”. „Beszélgetés a másik emberről, a kismemizettekről...” Vendég: Donáth László evangélikus lelkész

1994.

- Február 11. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendégünk: Beke Kata országgyűlési képviselő, tanár
- Március 1-től megalakul a Kiskönyvtárosok Klubja a gyermekkönyvtárban
- Április 1. Húsvéti játszóház a gyermekkönyvtárban
- Április 11. A Költészet napján Huzella Péter előadást
- Április 23. A helytörténeti rendezvények sorozatban. Helytörténeti vetélkedő az általános iskolák felső tagozatos diákjai részére
- Június 1. az Ünnepi Könyvhéten író-olvasó találkozó, vendég: Czako Gábor író
- Szeptember 19. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Kertész Ákos író
- Október 17-21. a Várpalotai Napok rendezvényein belül:
- Október 17. 40 éves a Krúdy Gyula Városi Könyvtár – könyvtártörténeti kiállítás Megnyitja: Balogh Ferencé
- Október 17. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” A rendezvénysorozat vendége: Kéri László politológus
- Október 21. Megemlékezés a Krúdy szobornál, majd „Kulturális élet a két világháború között Várpalotán” Pacsuné Fodor Sára könyvét Madaras Annamária mutatja be
- Október 29. „Így írunk mi” című irodalmi pályázat eredményhirdetése
- November 15. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Forró Evelyn, helyettes államtitkár
- November 18. Faller Jenő születésének 100. évfordulója alkalmából emlékülés és könyvbemutató a várban
- December 5. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendégek: Török Petra és Bata Imre, irodalomtörténész

1995.

- Január 30. „Vers és más” a várpalotai amatőr képzőművészek és költők kiállítása és estje Közreműködik: Széki Patka László
- Február 14. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Ármás János újságíró és Ádám János operatőr
- Március 7. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Eötvös Pál a Népszabadság főszerkesztője, valamint Bossányi Katalin és Tóth Ákos újságírók
- Április 4. a TIT Várpalotai Szervezete és a Könyvtár Radnóti estje Pintér Tiborral és a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpaddal
- Április 7. Rendhagyó irodalomóra. Vendég: Bécsi Tamás irodalomtörténész
- Április 14. Húsvéti játszóház a gyermekkönyvtárban
- Április 29. Helyismereti vetélkedő az általános iskolák felső tagozatos diákjai számára
- Június 6. Ünnepi Könyvhét vendége: Kéri László politológus
- Október 5. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: dr. Csehák Judit országgyűlési képviselő
- Október 16-17. a Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként:
- Október 16. a Gondolkodó Klub rendezvény vendége: Moldova György író
- Október 17. Pacsuné Fodor Sára: A palotai meszesek c. könyvének bemutatója
- November 6. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Gáti Oszkár színművész
- December 18. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Albert József szociológus
- December 23. Karácsonyi játszóház a gyermekkönyvtárban

1996.

- Január 23. Kilián László: Méhlegelő című könyvének bemutatója
 Január 29. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Baky György országgyűlési képviselő
 Február 20. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Amikor még a dinoszauruszok uralták a Földet” Előadó: Füle László geológus
 Március 22. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: dr. Nagy István Székesfehérvár polgármestere
 Április 20. Millicentenáriumi helytörténeti vetélkedő a város középiskolásainak
 Április 22. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról és önmagunkról” Vendég: Dr. Nagy István, Székesfehérvár polgármestere
 Április 30. Rendhagyó irodalomóra „Krúdy Gyula nőalakjai” Előadó: dr. Praznovszky Mihály
 Április 30. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Bakonyi erdőgyászbán van...” c. zenés énekes műsor a TIT Váci Mihály a Irodalmi Színpadának előadásában
 Május 20. a Gondolkodó Klub rendezvénye. Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Raffai István és Tamás István, az Új Horizont szerkesztői
 Június 6. az Ünnepi Könyvhéten találkozó Jókai Anna Kossuth-díjas íróval
 Október 13. A Várpalotai Napok rendezvénysorozat részeként „Tizenhatodik születésnapomon” c. diákantológia bemutatója. Közreműködők: Széki Patka László és a Thuri György Gimnázium tanulói
 Október 14. a Gondolkodó Klub rendezvénye. „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: Vándorfi László, a Veszprémi Petőfi Színház igazgatója

- Október 15. Krúdy Gyula: Pogányok a Bakonyban című könyvet bemutatja dr. Praznovszky Mihály
 Október 17. Dr. Szij Rezső „Várpalota” c. monográfia könyvpremierje
 November 18. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „A század vég kérdései” vendég: Beszteri Béla politológus
 December 16. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Erdély – Székelyföld” c. új fotóalbum bemutatója. Vendég: Váradi Péter Pál és Lőwey Lilla

1997.

- Január 23. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: Nemcsók János államtitkár, a Balaton kormánybiztosa
 Február 24. Leitner Ferenc „Tegnap panoráma” című fotóalbumát bemutatja Dr. Huszár Pál
 Március 29. Húsvéti játszóház a gyermekkönyvtárban
 Április 9. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: Gellért Kiss Gábor országgyűlési képviselő
 Április 14. Költészet napja a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpadnál. „Veszprém megye utolsó ötven éve a költészetben”
 Április 22. Rendhagyó irodalomóra. Szigethy Gábor: A dráma és színház kapcsolata
 Május 26. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. „Iskolába készülök” című könyv bemutatója. Előadó: Simonné Zachár Anna
 Június 11. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Útasi Ágnes szociológus
 Október 6-20. Őszi könyvtári hetek és a Várpalotai Napok keretén belül:

- Október 13. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” címmel beszélgetés Lengyel László politológussal
- Október 15. A Megyei Pedagógiai Körkép kihelyezett szerkesztőségi ülése
- Október 16. Nyílt információs nap a könyvtárban (SÉDNET Kft.)
- Október 18. „Így írunk mi” irodalmi pályázat eredményhirdetése
Közreműködnek: Széki Patka László és a Thuri György Gimnázium tanulói
- November 25. Rendhagyó irodalomóra középiskolásoknak dr. Praznovszky Mihállyal
- November 25. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. „Az igazságszolgáltatás helyzete hazánkban”. Vendég: dr. Nyerges Éva, főügyészhelyettes

1998.

- Január 21. Szij Rezső bemutatja Prohászka Ottokár: Hatalom és téboly című könyvét
- Január 28. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Krúdy Gyula kézjegyei” című kötetet bemutatja dr. Praznovszky Mihály
- Március 14. „Palota városa népsége nagy zúgásba s forrongásba vagon” címmel helyismereti vetélkedő az 1984/49-es szabadságharc 150. évfordulóján – felső tagozatos általános iskolásoknak
- Március 30. Veszprém megyei életrajzi lexikont bemutatta Varga Béla
- Április 9. a Költészet napján Berzeviczi Zoltán „... ölelve, vagy ahogy lehet” című énekes-gitáros műsora
- Április 21. Rendhagyó irodalomóra. Kerényi Ferenc: „Petőfi Sándor alkotói életpályája”
- Május 29. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendégek: É. Szabó Márta, Érdi Sándor és Érdi Tamás

- Szeptember 14. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: dr. Czeidli István nyugalmazott jegyző
- Október 8. Magyar Tamás: Rendőr voltam Kambodzsában című könyvének bemutatója a Várpalotai Napok keretében
- Október 11. „Krúdy és Várpalota” – emlékkiállítás. Az író születésének 120., halálának 65. évfordulójának tiszteletére az első Szindbád vacsora a Két bagoly fogadóban
- Október 16. Borbás László megemlékezése a Krúdy szobornál
- Október 21. „Krúdy Gyula diákszemmel” a Thuri György Gimnázium tanulóinak előadása
- November 3. Könczöl Imre születésének 80. évfordulója alkalmából szervezett tanácskozás
- November 9. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Aczél Endre, újságíró
- December 1. a Gondolkodó Klub rendezvénye. „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Petschnig Mária Zita közgazdász

1999.

- Január 9. „Így írunk mi” irodalmi pályázat eredményhirdetése
- Január 19. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Bod Péter Ákos
- Február 22. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „A hosszú élet titka” farsangi irodalmi összeállítás a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpad előadásában
- Március 30. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” Vendég: Ármás János újságíró
- Április 12. a Költészet napján a „Vár ucca tizenhét” könyvsorozat kiadói estje
- Április 16. Rendhagyó irodalomóra H. Nagy Péter irodalomtörténeSSzel

- Április 19. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „A 2000. évi átállás számítástechnikai kérdései. Előadó: Demecs István számítástechnikai szakértő
- Szeptember 16-19. Irodalmi kirándulás a könyvtár szervezésében a Felvidéken
- Szeptember 26. Író-olvasó találkozó Ambrózy Árpád vadászíróval
- Október 2. Író-olvasó találkozó Wetzely Dénes erdészrel
- Október 18. Krúdy Gyula születésének 121. és halálának 66. évfordulója alkalmából. „Mit kíván a magyar nemzet” címmel dr. Praznovszky Mihály előadása és könyvbemutatója
- November 13. Az „Így írunk mi” pályázat anyagából készült „Befőtt szerelemből” című kötet bemutatója
- December 14. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: Utassy Zsuzsa grafológus, írásszakértő

2000.

- Február 21. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. „A lappok élete ma” címmel előadók: Sági Edit és Havér Balázs
- Február 25. Szindbád második vacsorája
- Február 26. Fodor Ödön: Zengő lélek muzsikája című verseskötet bemutatója
- Március 20. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Vendég: a Borbás család
- Március 24. Rendhagyó irodalomóra „Veszprém megye irodalmi hagyományai”. Előadó: dr. Praznovszky Mihály
- Március 28. Kilián László „Kártyaszeánsz” című kötetének bemutatója, a szerzővel Volekné Temesi Zsuzsanna beszélget
- Április 11. A Költészet napján Kemény Géza „Örökké változóban c. verseskötetének bemutatója
- Április 29. Millenniumi helytörténeti vetélkedő középiskolásoknak

- Szeptember 16-20. Irodalmi kirándulás a könyvtár szervezésében Prágában
- Szeptember 25. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Izland” Vendég: S. László Katalin, nyugdíjas tanár
- Október 24. A Krúdy évforduló kapcsán „Ha ma élne Jókai” című kötetet bemutatja dr. Praznovszky Mihály, majd a Thuri Gimnázium tanulóinak „Királynék szíve” című összeállítása
- November 13. Emlékezés Könczöl Imre halálának 10. évfordulójára
- November 27. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „A gyermeki jogok Magyarországon és az EU-ban”. Vendég: Purda Zsuzsanna, a gyámhivatal vezetője
- December 11. Dr. Huszár Pál: A várpalotai evangélikus, református és római katolikus egyházközség története 1850-1950 között” című kötetét bemutatja Lukács András és Csóvári János

2001.

az „Olvasás éve”

- Január 11. Olvasás éve. A kistérségi könyvtárosok tanácskozása
- Február 1. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Kultúra napja múltán a magyar kultúráról” vendég: dr. Praznovszky Mihály
- Február 23. Szindbád harmadik vacsorája
- Március 12. A Magyar Könyvtáros Egyesület Veszprém Megyei Szervezetének továbbképzése: „Az olvasás éve” Előadó: Dr. Nagy Attila
- Április 9. A Költészet napja alkalmából a TIT és a Könyvtár közös rendezvényeként Irodalmi cserebomlások címmel Ármás János beszélget Berzeviczi Zoltán és Lohonyai Zoltán gitáros előadókkal
- Április 23. Rendhagyó irodalomóra. Téma: 1945 utáni magyar költészet kiemelkedő alkotói Előadó: dr. Vasy Géza egyetemi docens

- Április 27. az „Olvasás éve” alkalmából helytörténeti vetélkedő általános iskolásoknak
- Május 30. az Olvasólámpa című olvasópályázat eredményhirdetése
- Június 7. az Ünnepi Könyvhéten Neményi László költő, író, Változatok egyensúlyra című kötetét bemutatja Román Károly irodalomtörténész
- Szeptember 13-16. Irodalmi kirándulás a TIT és a Könyvtár szervezésében a Felvidéken
- Szeptember 25. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Istenkeresők”. Vendég: Kamarás István
- November 8. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Születésünk titkai”. Előadó: dr. Czeizel Endre
- November 20. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „Várpalota régen és ma” CD-ROM-ot bemutatja Törzsök Károlyné dr.
- November 22. Krúdy Gyula „Nagyanyám a markotányosné” című kötetét bemutatja. dr. Praznovszky Mihály

2002.

- Január 15. számítógépes honlapbemutató – a virtuális Várexporól
- Február 15. Szindbád negyedik vacsorája
- Március 19. Nemeskürty István „Requiem egy hadseregért” a Veszprémi Felolvasó Színpad műsora a Megyei Könyvtárral közös szervezésben
- Április 15. Rendhagyó irodalomóra „A magyar irodalom, nemzeti irodalom, kisebbségi irodalom”. Előadó: Pomogáts Béla irodalomtörténész
- Május 7. Márkus Zoltán nyugdíjas tanár, újságíró „Himnusz az alagútban” című kötetének bemutatója. Beszélgetőtárs: Schmidt Ferenc

- Június 4. az Ünnepi Könyvhéten író-olvasó találkozó Tamás Menyhért íróval
- Június 5. Az Olvasólámpa pályázat eredményhirdetése
- Szeptember 12-15. A könyvtár szervezésében barangolás Közép-Szlovákiában
- Szeptember 18-27. Internet tanfolyam a könyvtár olvasóinak a Széchenyi-terv keretében
- Szeptember 24. A Krúdy Gyula Városi Könyvtár és a TIT közös szervezésében dr. Praznovszky Mihály „Időről időre” című kötetének bemutatója
- Október 22. Krúdy Gyula „Helikoni gyűlde” című kötetét bemutatja dr. Praznovszky Mihály. Közreműködnek: a Thuri György Gimnázium tanulói

2003.

- Február 21. Szindbád ötödik vacsorája
- Április 7. Rendhagyó irodalomóra „Krúdy Gyula írói munkássága” címmel. Előadó: dr. Praznovszky Mihály
- Május 19. Boksay György „Párbaj a Balaton jegén” című kötetét bemutatja dr. Huszár Pál
- Június 2. Ünnepi Könyvheti rendezvény: Neményi László „Áttűnéssek” című kötetét bemutatja Román Károly, a Vörösmarty Társaság alelnöke
- Június 4. Olvasólámpa pályázat eredményhirdetése
- Augusztus 5-8. A könyvtár szervezésében a dél-csehországi kirándulás
- Október 20. Krúdy Gyula: Éljük kedvünk szerint című kötetét dr. Praznovszky Mihály mutatja be. Közreműködnek: a Thuri György Gimnázium tanulói
- November 5. „Európai kopogtató” Információs nap az EU-ról, fiataloknak
- November 17. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” címmel „Tíz év után” – beszélgetések Gombás Gabriella újságíróval, Ladányi Ibolya pedagógussal és Ladányi István költővel

- November 25. dr. Nagy Viktória „EU -csatlakozás és a helyi önkormányzatok” című előadása
- December 1. Hamary Dénes és Hamary Dániel Szembesítés című kötetének bemutatója
- December 9. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” címmel. „Rejtelmek” című est vendége Mészáros Imréné és Mészáros Imre Közreműködik: Lohonyai Zoltán
- December 11. a Páneurópa Unió Várpalotai Szervezetének vendége dr. Kálmán Attila a Pápai Református Gimnázium igazgatója

2004.

- Január 15. Kerekasztal-beszélgetés a Várpalotai Írisz Nőegyesület és a Veszprémi Nők Kerekasztal tagjai között
- Február 6. Szindbád hatodik vacsorája
- Február 11. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” címmel Albrecht Sándor: Vágfalvi című kötet bemutatója kapcsán Ármás János és Mészáros Imre beszélgetése Vágfalvi Ottó festőművésszel
- Február 23. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Veszprém Megyei Szervezetének „A hazai könyvtárak és könyvtárosok jövője az Európai Unióban”. Előadó: Pomázy Szilárd, Haraszty Pálné és Reichné Bacsárdy Mária
- Február 25. Dr. Huller Gyula „Szülői hivatás” című könyvének bemutatója Beszélgetőpartnerek: Zöld Istvánné és Vámosné Gönczöl Gyöngyi
- Április 19. „Gondoltam fenét” Jelek és jelrendszerek a költészetben. Előadó: Fűzfai Balázs főiskolai docens
- Április 29. 40 éves a gyermekkönyvtár Könyvtártörténeti kiállítás és gyermekkönyvtári embléma pályázat eredményhirdetése
- Május 26. a Városi Könyvtár és az Írisz Nőegyesület közös rendezésében Endrei Judit „Mindörökké nő” című könyvének bemutatása

- Június 4. Olvasólámpa pályázat eredményhirdetése
- Szeptember 22. a Gondolkodó Klub rendezvénye „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” címmel „Környezetvédelem és környezetszennyezés a Várpalotai kistérségben” Előadó: Papp Sándor egyetemi tanár
- Szeptember 29. Neményi László „Postázandó üzenetek mappája” című könyvbemutatója A Várpalotai Napok rendezvényeként:
- Október 9. „Tehetségeink” címmel közönségtalálkozó Farkas Oliváival és Szemenyei Jánossal
- Október 22. a Városi Könyvtár és az Írisz Nőegyesület közös rendezésében. „Az én sorsom – az én világom” című irodalmi pályázat eredményhirdetése. Közreműködik: dr. Praznovszky Mihály és a Váci M. Irodalmi Színpad
- Október 25. Koszorúzás a Krúdy-szobornál, majd „A régi Magyarország kísértetei” című könyvet dr. Praznovszky Mihály mutatja be
- Október 29. Szindbád hetedik, rendkívüli vacsorája
- November 15. a Városi Könyvtár alapításának 50. évfordulója tiszteletére kiállítás és megemlékezés. Megnyitja: Balogh Ferencné, Pados Zoltánné és Csóvári János
- November 24. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról” „A hír szent, a vélemény szabad” Előadó: Újj Péter újságíró
- November 30. a Városi Könyvtár és a Városszépítő Egyesület szervezésében „Várpalota kistérségi kapcsolatai és fejlesztésük lehetőségei” címmel Tavasziné Engy Marianna előadása
- December 2. Várady Péter Pál és Löwey Lilla: Erdély – Kovászna vidéke – Kalotaszeg című kötetek bemutatója
- December 8. a Gondolkodó Klub rendezvénye: „Beszélgetések a világról, Magyarországról, és önmagunkról”. Ádventi beszélgetés Lukáts András és Lukáts Anrdrásné református lelkésszel

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

SZAJP ISTVÁNNÉ – VARGA ZSOLTNÉ

Kiállítások a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban

1988.

Június 2. „Az író társszerzője vagyok” című illusztrációs gyermekrajz pályázat kiállítása

1992.

Október 21-30. A Palotai Műhely kisgrafikai kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

December 16-30. Bubics István keramikus és tanítványainak kiállítása

1993.

Január 18. Gönczöl Imre és Gönczöl Imréné ásványkiállítása

Október 18-tól Kóta Dénes művésztanár képzőművészeti kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

December 17-23. Bubics István keramikus kiállítása

1994.

Október 17-22. 40 éves a Krúdy Gyula Városi Könyvtár – könyvtártörténeti kiállítás (Várpalotai Napok rendezvénye)

1995.

Április 27–május 7. A Thuri György Gimnázium tárlata

Október 18-tól Vámos Sándor „Mágikus realizmus” című karikatúra kiállítás (Várpalotai Napok rendezvénye)

Október 25. A három festők

Október 17. Fodor Ödön emlékkiállítás

1996.

Január 30-tól A várpalotai amatőr képzőművészek és költők kiállítása

Január 29–február 3. Ásványkiállítás Sági Gyula gyűjteményéből

Október 15-től Kóta Dénes és Mészáros Imre „Változó érzelmeink állandósága” című kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

December 16-23. Bubics István keramikus „Kalocsai virágok” című kiállítása

1997.

Október 13. Molnár Mónika grafikai kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

December 7-től „A három festő” címmel amatőr festőművészek kiállítása (Barcsik Péter, Pongrácz Gábor, Szalai Béla)

1998.

Június 5-től „A lélek helye” Lendvai István szobrászművész kiállítása

Október 16-24. Bubics István keramikus kiállítása

November 3. Könczöl Imre emlékkiállítás (Emléknapok keretén belül)

1999.

Március 29–április 2. Bubics István keramikus kiállítása

Október 10-től Kóta Dénes és Mészáros Imre kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

November 13-20. A Thuri György Gimnázium tanulóinak illusztrációs kiállítása

December 18-23. Bubics István keramikus kiállítása

2000.

Június 18-24. „Bűvösök és ártatlanok” címmel Szalai Vernon Béla kiállítása

Október 9-21. Holányi Julianna festőművész kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

2001.
Október 11-től A Palotai Grafikai Csoport kiállítása (Várpalotai napok rendezvénye)

2002.
Március 15. A történelmi Magyarország vármegyei és városai – régi képeslapokon (A Szindbád Kht. szervezésében)
Május 21-25. Gyermekszakkörök kerámia kiállítása (Bubics István keramikus rendezésében)
Október 11-19. Kóta Dénes festőművész, tanár kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)

2003.
Október 10. Hufnágel Erika „Csend” című kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)
December 15-24. Bubics István, Tatár Antal, Kása András, Farkas István és Hufnágel Erka kiállítása

2004.
Február 11-től Vágfalvi Ottó festménykiállítása
Március 8-tól „Tündérkezek” címmel Holányi Julianna, Molnár Mónika, Csontos Katalin, Györfly Zsuzsa, Hufnágel Erika, Dr. Bányai Erzsébet, E. Kisházi Rozália, Kővári Istvánné, Ármásné Korsós Ágnes és Zöld Adrienn munkáiból kiállítás
Április 29-től 40 éves a Gyermekkönyvtár – könyvtártörténeti kiállítás
Április 30-tól Mit kell tudni az EU országairól – kiállítás a könyvtárban
Május 12-május 28. „Várpalotai mozaik” címmel E. Kisházi Rozália és dr. Erdész Károly fotókiállítása
Június 4-től 26-ig Borbás Zoltán művésztanár kiállítása
Augusztus 24- szeptember 11. „Piroslik már a határ” címmel Dulcz Dénes tanár fotókiállítása
Szeptember 15-október 2. Dr. Frisch Gyula: „Virágok, tájak, emberek” című festménykiállítása

Október 8-22. Mészáros Imre grafikusművész „Kései vendégek” című kiállítása (Várpalotai Napok rendezvénye)
December 16-24. Bubics István, Borbás Zoltán, Molnár Mónika és Tatár Antal kiállítása

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
SZAJP ISTVÁNNÉ

Ünnepi könyvhét városi megnyitója 1981. május 29.

Ünnepi könyvhét 1983. május 27.

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár kiadványai

Könczöl Imre: Várpalota rövid története (1988)

Elektronikus kiadás: Magyar Elektronikus Könyvtár (2002)

<http://www.mek.oszk.hu/02100/02168/index.phtml>

Csiky Iván: Várpalotai emlékeim (1990)

Molnár László: Faller Jenő Veszprém megye bányászatában.

Faller Jenő: Adatok Várpalota történetéhez (1994)

Tizenhatodik születésnapomon (Diákantológia) (1996)

Válogatás az „Így írunk mi” irodalmi pályázat 1991-1995. évi anyagából

Elektronikus kiadás: Magyar Elektronikus Könyvtár (2001)

<http://www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/modern/tizenhat/>

Befőtt szerelemből (Diákantológia) (1999)

Válogatás az „Így írunk mi” irodalmi pályázat 1997-1998. évi anyagából

Elektronikus kiadás: Magyar Elektronikus Könyvtár (2001)

<http://www.mek.oszk.hu/02300/02305/index.phtml>

Huszár Pál: A várpalotai evangélikus, református és római katolikus egyházak története 1850 és 1950 között (2000)

Elektronikus kiadás: Magyar Elektronikus Könyvtár (2002)

<http://mek.oszk.hu/02100/02165>

Várpalota - Műemlékek – Látnivalók (idegenforgalmi prospektus) (magyar és idegen nyelvű változatban) (2004)

Várpalota 2005 (falinaptár várpalotai képzőművészek alkotásaival)

A Kossuth utca és lakói (Várpalotai Füzetek, 6.) (2005)

Tartalom:

Pacsuné Fodor Sára: A várpalotai Kossuth utca, régen Csapó utca

Szabadi Béla: A várpalotai Kossuth utca és lakói

Képmelléletek:

Szabadi Béla gyűjtéséből, Miklós László képeslap-gyűjteményéből és

Leitner Ferenc régi és új fotóiból

A Palotai Alkotók Körének tagjai a Várpalota 2005 falinaptár avatásán (2004. október 8.)

Bibliográfia

A könyvtár történetének tanulmányozásához

BORBÁS László. A várpalotai olvasókörok története. (Kézirat). Várpalota, 1997. 21, [10] p. (készült a Veszprémi Laczkó Dezső Múzeum pályázatára, az 1961-ben írt Várpalota közművelődési könyvtárainak fejlődése című dolgozat felhasználásával)

BORBÁS László: Várpalota közművelődési könyvtárainak fejlődése. (Kézirat). Várpalota, 1961. 20-46. p.

Dolgozószoba, menhely vagy kulturális intézmény. = Könyvtár és társadalmi környezet. 1. köt. Esettanulmányok. (Szerk. Kamarás István). Bp. Múzsák – OSZK KMK, 1984. 67-89. p.

GALÓ Nándorné: Adatok a Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyermekrészlegének történetéhez. (Kézirat). Várpalota, 1986. 31 p.

HALÁSZ Béla: Gróf Ervin 1925-1993. Személyes búcsú egy veterán könyvtárostól. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1993. 7. sz. 56. p.

KOLLÁR Írisz Zsuzsanna: A várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyermekkönyvtára. (Szakdolgozat). Kaposvár, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, 2005.

KONCZ Józsefné – VIDA Szabolcsné: Mi „újság“ mostanában? = Veszprémi Módszertani Füzetek, 1991. 1. sz. 13-14. p.

KONCZ Józsefné: 40 éves a könyvtárunk. = Könyvtári Levelező/lap, 1994. 11. sz. 21. p.

KONCZ Józsefné: A várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár törzsolvasóinak könyvtárhasználati és olvasási szokásai. (Szakdolgozat). Szombathely, Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, 1980. 79 p. + mell.

KONCZ Józsefné: Könyvtárosportré Koncz Józsefnéről, a várpalotai könyvtár vezetőjéről. (riport) = Könyvtámasz, 1993. 1. sz. 3. p.

KONDRIK Márta: Könyv- és könyvtárkultúra Várpalotán 1966-1971 között. Statisztikai elemzés. (Záródolgozat). Győr, Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár, 1994. 47, [2] p.

KÖNCZÖL Imre: Könczöl Imre írásainak /hézagos/ bibliográfiája. (Kézirat). Várpalota, é. n. 4 p.

KÖNCZÖL Imre: Könyv- és könyvtárkultúra Várpalotán. = Eötvös Károly Megyei Könyvtár évkönyve. Veszprém, 1965. 47-61. p.

Könyvtárak Veszprém megyében. (Szerk. Varga Béla). Veszprém, Veszprém Megyei Tanács VB. Műv. Oszt., 1965. 29-30., 43. p.

LAZNIK Gabriella: A könyvtáros, népművelő Könczöl Imre élete. (Szakdolgozat). Szombathely, Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, 1997. 70, [12] p.

LAZNIK Gabriella: Könczöl Imre bibliográfia. Székesfehérvár, Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, 1998. 12 p.

NEMÉNYI László: A való világ sodrásában. Könyvtárteremtő évek Várpalotán. = Új Horizont, 2002. 2. sz. 63-71. p.

NEMÉNYI László: Áttűnések. (Egy lezáratlan élet fejezetei). Székesfehérvár, Árgus Kiadó – Vörösmarty Társaság, 2003. 163-183. p.

NEMÉNYI László: A várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár új épülete. = Horizont, 1986. 4. sz. 5-9. p.

NEMÉNYI László: „Kiadó“ a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár. (riport) = Veszprémi Módszertani Füzetek, 1988. 2. sz. 26-28. p. (a városi könyvtár kiadói tevékenységéről)

NEMÉNYI László: Megnövekedett lehetőségek – kibővült tevékenység az új várpalotai városi könyvtárban. = Veszprémi Megyei Könyvtár Évkönyve. Veszprém, 1987. 57-69. p.

NÉMETH Renáta: Állományelemzés. Krúdy Gyula Városi Könyvtár. (Szemináriumi dolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 1994/1995. 7 p. + 2 mell.

NÉMETH Renáta: Az intézménygazdálkodás módosulásának vizsgálata a Krúdy Gyula Városi Könyvtár példáján 1986-tól napjainkig. (Évfolyamdolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 1996. 5 p.

NÉMETH Renáta: Public relation a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyermekrezlegében. (Referátum). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 1995/1996. 5 p.

ONIKA Olga: Helyismereti munka a nagyobb közművelődési könyvtárakban. = Horizont, 1979. 2. sz. 33-35. p. + 2 kép

PACSUNÉ FODOR Sára: Kulturális élet a két világháború között Várpalotán. Várpalota, Várpalota Polgármesteri Hivatal Humán Közszolgálati Iroda, 1994.

PÁL Lajosné: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár gyermekkönyvtára és együttműködése az iskolai könyvtárakkal. (Dolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 2002. 11 p.

PÁL Lajosné: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár közönségkapcsolatai. (Dolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 2001. 18 p.

PÁL Lajosné: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár szolgáltatásainak ismertetése és összehasonlítása a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtárral. (Dolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatika Tanszék, 2000. 12 p.

PÁLDY Róbert: A városok könyvtári ellátása. = Könyvtáros, 1970. 6. sz. 315-324. p.

SZAJP Istvánné: A könyvtári tevékenységet is „el kell adni”. Megújuló vezetés, megújuló szolgáltatások a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban. = Várpalotai Újság, 2004. 1. sz. 4. p.

SZAJP Istvánné: Várpalota [Krúdy Gyula Városi Könyvtár]. = Pannon Könyvesház, 2005. 1. sz. 14. p.

SZÍJ Rezső: Várpalota. Fejezetek a város történetéből. 2. bőv. repr. kiad. Bp. Szenci Molnár Társaság, 1996. 643, 705-733 p., [94] t., [1] t. fol. Eredeti kiad.: Bp. Gondolat, 1960. Bibliogr.: p. 567-588. és a lábjegyzetekben

TÓTH Dezső: Gondolatok a városi könyvtárakról. = Honismeret, 1973. 3. sz. 12-14. p.

TÓTH Gyula: Gróf Ervin (1925-1993). = Vas Megyei Könyvt. Értésítője, 1993. 2. sz. 32-34. p.

VARGA Éva: A közművelődési könyvtárak gazdálkodási feltételeinek változása a piaci viszonyok kialakulásának időszakában. (Szakdolgozat). Miskolc, Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar, 1994. 62, [9] p.

VIDA Szabolcsné: Egy olvasmányelemzés tanulságai a várpalotai Városi Könyvtárban. = Veszprém Megyei Könyvtár Évkönyve. Veszprém, 1978. 203-226. p.

VIDA Szabolcsné: Közkönyvtárak és házikönyvtárak Várpalotán. (Szakdolgozat). Szombathely, Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola, 1979.

VOLEKNÉ TEMESI Zsuzsanna: A közéleti demokrácia fóruma: a könyvtár. = Veszprémi Módszertani Füzetek, 1988. 1. sz. 20-22. p.

VOLEKNÉ TEMESI Zsuzsanna: Így írunk mi – gyerekek és fiatalok. = Megyei Pedagógiai Körkép, 1997. 4. sz. 80-81. p.

VOLEKNÉ TEMESI Zsuzsanna: Mikszáth-vetélkedő középiskolások számára. = A Thuri György Gimnázium és Szakiskola évkönyve 1997/1998. Várpalota, 1998. 51-52. p.

VOLEKNÉ TEMESI Zsuzsanna: Praktikus praktikák. A közérdekű-közhasznú információkról. = Veszprémi Módszertani Füzetek, 1989. 2. sz. 14-17. p.

VOLEKNÉ TEMESI Zsuzsanna: Üzenet a palackban. = Veszprémi Módszertani Füzetek, 1992. 2. sz. 20-22. p. (a Könyvtárpártoló Alapítványról)

Beszámolók, előterjesztések, dokumentumok

A várpalotai Városi Könyvtár 1955. évi I-II-III-IV. negyedévi zárójelentése. Várpalota, 1955. március 5., augusztus 12., október 1., december 14. (Horváth István, Korbuly Dezső, Németh Júlia könyvtárvezetők)

Várpalota Városi Könyvtár 1956. évi munkájának beszámolója. 1957. január 18. (Németh Júlia könyvtárvezető)

Értékelés a Várpalotai Városi Könyvtár munkájáról. Várpalota, 1957. június 21. (Gróf Ervin vezetőhelyettes és Varga Béla módszertani csoportvezető, Megyei Könyvtár, Veszprém)

Várpalota Városi Könyvtár 1957. évi beszámoló jelentése. Várpalota, 1958. január 15. (Németh Júlia könyvtárvezető)

Jelentés Várpalota város kulturális intézményeinek munkájáról. Várpalota, 1958. december 13. (Rajkai Elemérné, Pajor József, Schmidt László)

Várpalota Városi Könyvtár 1958. évi jelentése. Várpalota, 1959. január 26. (Németh Júlia könyvtárvezető)

Várpalota Városi Könyvtár 1959. évi jelentése. Várpalota, 1960. február 15. (Németh Júlia könyvtárvezető)

Várpalota Városi Könyvtár 1960. évi jelentése. Várpalota, 1961. február 15. (Németh Júlia könyvtárvezető)

Beszámoló jelentés a Városi Könyvtár munkájáról [a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1962. szeptember 15. (Pajor József művelődésügyi osztályvezető)

Beszámoló a Városi Könyvtár munkájáról és várható fejlődéséről [a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1963. május 14. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

A könyvtárak helyzete és munkája Veszprém megyében. [Beszámoló jelentés a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Veszprém, 1963. november 23. (Varga Béla könyvtárigazgató, Megyei Könyvtár, Veszprém)

Beszámoló jelentés a Városi Könyvtár munkájáról és a Városi Könyvtár helyzetéről [a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1964. május 26. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

A várpalotai könyvtárak együttműködése. Pétfürdő, 1964. szeptember 9.

Tervjavaslat Várpalota könyvtárainak fejlesztéséhez a következő 5 éves terv időszakában. Várpalota, 1965. január 19. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Beszámoló a Krúdy Gyula Városi Könyvtár munkájáról [a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1965. február 27. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Beszámoló a gyermekkönyvtár és a fiókkönyvtárak munkájáról, valamint a Könyvtári Esték előadásairól [a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1965. december 29. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Gyermekkönyvtár ellenőrzése. Várpalota, 1966. december 13. (Dr. Kiss Györgyné, Megyei Könyvtár, Veszprém)

Javaslat Várpalota könyvtári munkájának összehangolására. Várpalota, 1967. november 13. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Tervjavaslat a várpalotai egyesített könyvtár szervezetére és működésére. Várpalota, 1967. december 4. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Javaslat a Városi Könyvtár 15 éves fejlesztési tervére. Várpalota, 1969. május 2. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Jelentés a Krúdy Gyula Városi Könyvtár tevékenységéről [a Város Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1969. szeptember 8. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Javaslatok az 1970/71. évi művelődési munkatervhez. Várpalota, 1970. szeptember 29. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Jelentés a Krúdy Gyula Városi Könyvtár helyzetéről és problémáiról [a Város Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1971. január 23. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Távlati terv Várpalota könyvtári ellátásnak fejlesztésére az 1971-1985-ig terjedő időszakra. Várpalota, 1971, január 15. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Előterjesztés a Veszprém Megyei Tanács VB 1972. január 11. ülésére: A közművelődés-ügyi könyvtárak 1985-ig szóló fejlesztési tervei, figyelembe véve a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia ajánlásait. Veszprém, 1971. december 30. (Kapor Károly osztályvezető)

Előterjesztés a Végrehajtó Bizottság 1972. november 17-i ülésére: Előterjesztés a Városi Könyvtár munkájáról, a kihelyezett könyvtárak tevékenységéről, a könyvtári forgalomról. Várpalota, 1972. november 11. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Beszámoló a Krúdy Gyula Városi Könyvtár helyzetéről és tevékenységéről [a Város Tanács Végrehajtó Bizottságának]. Várpalota, 1974. (Könczöl Imre könyvtárigazgató)

Szakfelügyelői jelentés [a városi könyvtár gyermekrezlegének tevékenységéről]. Veszprém, 1975. november 19. (Balogh Ferencné szakfelügyelő)

Szakfelügyelői jelentés a várpalotai Városi Könyvtár vizsgálatáról. Veszprém, 1975. november 20. (Tóth Dezső szakfelügyelő)

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár előtt álló fontosabb feladatok a következő tervidőszakra. Várpalota, 1980. szeptember 19. (Neményi László könyvtárigazgató)

Megállapodás a Krúdy Gyula Városi Könyvtár, a Jó Szerencsét Művelődési Központ Könyvtára között a két intézmény tervszerű, szervezett együttműködése tárgyában. Várpalota, 1981. szeptember 1.

Előterjesztés a Városi Tanács Végrehajtó Bizottság 1982. június 4-i ülésére: Tájékoztató a Városi könyvtár munkájáról. Várpalota, 1982. május 17. (Neményi László könyvtárigazgató)

A Várpalotai Városi Könyvtár tevékenysége. (Szakfelügyeleti jelentés). 1987. november 10.

Előterjesztés a Városi Tanács Végrehajtó Bizottság 1988. június 3-i ülésére: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár beszámolója tevékenységéről. Várpalota, 1988. május 20. (Neményi László könyvtárigazgató)

Előterjesztés Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete 1996. február 29-i ülésére: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár beszámolója tevékenységéről. Várpalota, 1996. február 8. (Koncz Józsefné könyvtárigazgató)

Előterjesztés Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete 2002. november 28-i ülésére: A Krúdy Gyula Városi Könyvtár beszámolója te-

vékenységéről (1997-2001). Várpalota, 2002. október 3. (Koncz Józsefné könyvtárigazgató)

**Válogatás
a sajtóban megjelent cikkekből:**

REICHARDT Mihály: Városi könyvtár avatása Várpalotán. = Várpalotai Bányász, 1954. augusztus 20. 4. p.

Iratkozz be a könyvtárba! = Várpalotai Bányász, 1954. november 5. 4. p.

NÉMETH Júlia: Az ifjúsági vezetők támogatását kérjük. = Új Várpalota, 1956. május 25. 5. p. (a József Attila olvasómozgalmáról)

A könyvtárak statisztikája mutatja: Növekszik az olvasók száma. (B. K.) = Napló, 1961. április 9. 10. p.

SZENTIVÁNYI Kálmán: Olvasó bányászok. = Élet és Irodalom, 1961. 40. sz. 4. p. (riport a Jó Szerencsét Művelődési Ház könyvtáráról és a városi könyvtárról)

Új könyvtárat avattak Várpalotán. = Napló, 1963. december 3. 1. p.

CSERHÁTI József: Irodalmi majális Pusztapalotán. = Napló, 1966. május 24. 8. p.

CSERHÁTI József: Majális Várpalotán. = Napló, 1966. május 29. 5. p.

RAFFAI István: Krúdy Gyula föltámadása. = Napló, 1978. október 19. 5. p. (vetélkedő és ünnepség Krúdy Gyula születésének centenáriuma alkalmából)

RAFFAI István: Helyismeret és művelődés. Beszélgetés Könczöl Imrével. = Napló, 1981. november 28. 5. p.

A kulturált könyvtár növeli látogatóinak érdeklődését. Avatóünnepség Várpalotán. = Napló, 1985. április 12. 1. p.

Az új otthon örömeivel. = Napló, 1985. április 13. 5. p.

RAFFAI István: Városi szerepben. Új könyvtár Várpalotán. = Napló, 1985. ápr. 30. 5. p.

NEMÉNYI László: Új helyen a várpalotai bibliotéka. (riport) = Népszava, 1985. jún. 6. 6. p.

NEMÉNYI László: Két szegényből egy gazdagot. (riporter Kőszegi Lajos) = Napló, 1987. szeptember 22. 5. p. (a városi könyvtár változó szerepéről, funkciójáról)

Több könyv kellene. Ülést tartott a városi tanács végrehajtó bizottsága. = Napló, 1988. június 7. 5. p.

CSŐSZ Sándor: Egy délelőtt a várpalotai gyermekkönyvtárban. Hasznos szünidei elfoglaltság. = Napló, 1988. augusztus 3. 5. p. (képes hír a gyermekkönyvtár szünidei programjairól)

URY János: Gondolatok a könyvtárban. = Palotai Újság, 1994. február 24. 6. p.

Helyismereti gyűjtemény a Krúdy Könyvtárban. Felhívás Várpalota polgáraihoz. = Palotai Újság, 1995. január 26. 6. p.

Vers és más. Amatőr művészek kiállítása. = Palotai Újság, 1995. február 10. 5. p.

ÜVEGES Sándor: Halmozottan hátrányosan. A könyvtárak egyre súlyosbodó gondjai. = Napló, 1995. október 30. 7. p.

Periférián az élet lényeges dolgai. = Palotai Újság, 1996. június 14. 2. p. (ünnepi könyvheti író-olvasó találkozó Jókai Annával)

TOLDI Éva: Krúdy-ünnep Várpalotán. = Napló, 1996. október 16. 3. p.

ÁRMÁS János: Gyöngysornyi diákantológia. = Napló, 1996. október 17. 6. p. (Tizenhatodik születésnapomon című diákantológiáról)

ÁRMÁS János: Szerényen viszonzott ajándék. = Napló, 1996. december 3. 2. p. (Szij Rezső-Kovács Rózsa gyűjteményről)

Megszépülve, megújulva. = Várpalotai Újság, 1997. szeptember 25. 2. p. (rövid hír)

KELLEI György: Könyvtári hetek megyénkben. = Napló, 1997. október 8. 4. p.

ÁRMÁS János: A kockás abroszos kijárás. Lengyel László szerint nem változtak a politikai módszerek. = Napló, 1997. október 14. 3. p. (Lengyel László előadása a Várpalotai Napokon, a TIT Várpalotai Szervezete Gondolkodó Klubja és a városi könyvtár közös rendezvényén)

ÁRMÁS János: A versírói lelkek gyökerei. Értékeltek Várpalotán az Így írunk mi című irodalmi pályázatot. = Napló, 1998. január 11. 1. p.

ÁRMÁS János: Várpalotai iskolásvetélkedő. = Napló, 1998. március 18. 9. p. (az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmából rendezett helytörténeti vetélkedőről)

KILIÁN László: A lélek helye. = Várpalotai Újság, 1998. június 18. 2. p. (Lendvai István kiállításáról)

ÁRMÁS János: Palotai lányok szerelmese. Ünnepség Krúdy Gyula születésének évfordulóján. = Napló, 1998. október 22. 3. p.

ÁRMÁS János: Nagy könyvtáros egyéniség. A nyolcvan esztendeje született Könczöl Imrere emlékeztek. = Napló, 1998. november 5. 4. p.

KILIÁN László: Értékekre érzékeny ember volt. A Krúdy könyvtár egykori igazgatójára emlékeztek. = Palotai Újság, 1998. november 19. 5. p. (Könczöl Imre születésének 80. évfordulója alkalmából rendezett tanácskozásról)

BALOGH Ödön: A városnak van lelke. Beszélgetés Vida Szabolcsnéval múlttól, jelenről. = Várpalotai Újság, 1999. április 15. 4. p. (Várpalota Város Nívódíja kitüntetés alkalmából)

ÁRMÁS János: Döbbenetek és látomások. Mészáros Imre és Kóta Dénes közös kiállítása Várpalotán. = Napló, 1999. október 14. 8. p. (a Várpalotai Napok rendezvénysorozat keretében a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban megrendezett kiállításról)

ÁRMÁS János: Diákíráások antológiája. = Napló, 1999. november 16. 7. p. (Befőtt szerelemből című diákantológiáról)

ÁRMÁS János: A személyes élmény varázsa. Újabb lehetőségekről gondolkodik a TIT várpalotai szervezete. = Napló, 2000. január 28. 8. p. (a szervezetnek otthont adó városi könyvtárról is szól)

ÁRMÁS János: Borbásnak lenni Várpalotán. = Napló, 2000. március 24. 7. p. (beszélgetés a Borbás családdal a TIT Várpalotai Szervezete Gondolkodó Klubja és a városi könyvtár közös rendezvényén, a palotai művészcsaládokat bemutató sorozatban)

Ébren tartják a névadó kultuszát. Változatos programok a Krúdy Könyvtárban. (j-z) = Magyar Nemzet, 2000. március 28. 5. p.

KILIÁN László: Folytatni az elődök munkáját. = Várpalotai Újság, 2000. április 27. 3. p. (riport Koncz Józsefnéval a Várpalota Város Nívódíja kitüntetés átvétele alkalmából)

ÁRMÁS János: Kultúrát teremtő könyvtáros. = Napló, 2000. november 14. 8. p. (Könczöl Imre halálának 10. évfordulója alkalmából szervezett megemlékezésről)

PETHŐ Imre: Egyetemisták és az Unió. = Palotai Hírlap, 2001. február 16. 2. p. (Dr. Huszár Pál előadása a Páneurópa Unió előadássorozatán a városi könyvtárban)

ÁRMÁS János: Hová lett az olvasó ember? Praznovszky Mihály gondolatébresztő előadása a kultúráról. = Napló, 2001. február 17. (a TIT Várpalotai Szervezete Gondolkodó Klubjával közös rendezvény a Kultúra Napja alkalmából)

ÁRMÁS János: Krúdy, a vadak és a magyar hasak. Szindbád harmadik vacsorája is gyomornedveket csiklandozóra sikeredett Várpalotán. = Napló, 2001. március 3. 15. p.

Klausz M.: Ismerni Palotát. = Palotai Hírlap, 2001. május 4. 4. p. (az olvasás éve alkalmából rendezett városismereti vetélkedőről)

NAGY István: Rendhagyó irodalomóra. = Palotai Hírlap, 2001. május 4. 6. p. (Vasy Géza irodalomtörténész előadásáról)

KILIÁN László: A költő-könyvtáros visszatér. = Palotai Hírlap, 2001. július 14. 6. p. (Neményi László könyvbemutatójáról)

PINTÉRNÉ ERDÉLYI Mária: A gondolkodás szabadsága. (riport) = Palotai Hírlap, 2001. szeptember 14. (a TIT Várpalotai Szervezetéről, érintve a városi könyvtárral való együttműködést)

RÉVÉSZ Eszter: Könyvtári pályázat. = Palotai Hírlap, 2001. október 13. 6. p. (a Krúdy Gyula Városi Könyvtár informatikai pályázatáról a Széchenyi Terv keretében)

GÁL László: Színek és formák lírája. = Palotai Hírlap, 2001. október 27. 8. p. (Palotai Grafikai Csoport kiállításáról)

HALÁSZ Béla: Könyvtárosok az információs társadalom megvalósításáért. = Megyeházi Tudósítások, 2002. 2. sz. 3. p. (a Veszprém megyei könyvtárak informatikai pályázatáról a Széchenyi Terv keretében)

KILIÁN László: Az ingyenc hagyománya. = Palotai Hírlap, 2002. március 1. 9. p. (Szindbád vacsoráról)

GÁL László: A ki nem mondott szavak költészete. = Palotai Hírlap, 2002. június 21. 7. p. (az ünnepi könyvhét alkalmából Tamás Menyhérttel rendezett író-olvasó találkozóról)

BENKŐ Péter: Egy színes íróval töltött délután. Krúdy-kötetet mutattak be az író nevét viselő könyvtárban. = Várpalotai Újság, 2003. november 14. 5. p.

NAGY István: Kopogtatott az unió. A városi könyvtár információs napja. = Várpalotai Újság, 2003. november 14. 5. p.

NAGY István: Könyvtárak az Európai Unióban. = Várpalotai Újság, 2004. március 19. 4. p. (a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Veszprém Megyei Szervezetével közösen rendezett szakmai továbbképzésről)

ÁRMÁS János: Negyvenéves a gyermekkönyvtár. = Várpalotai Újság, 2004. május 7. 10. p.

ÁRMÁS János: Az értékteremtés ötvenéves háza. Jubileum a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban. = Napló, 2004. november 16. 7. p.

Kevesebb pénz jut új kötetekre. (megyei körkép) = Napló, 2004. december 14. 7. p.

ÁRMÁS János: A közösség megtartó ereje. Együtt gondolkodás advent apropóján. = Várpalotai Újság, 2004. december 17. 4. p. (a TIT Várpalotai Szervezete Gondolkodó Klubjával közös rendezvényen beszélgetés Lukács András református lelkésszel és feleségével)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: VOLEKNÉ TEMESI ZSUZSANNA

*Rólunk írták
Szemelvények a sajtóból*

Kulturális

Gazdag felelőség

...és az a felelőség, hogy az országban mindenki legyen tudatos, hogy az országban mindenki legyen tudatos, hogy az országban mindenki legyen tudatos...

Városi könyvtár avatása Várpalotán

A városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán...

Az ifjúsági vezetők társaságának kérések

Az ifjúsági vezetők társaságának kérések a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán...

Ismerjék meg városunk szép helyeit

NAPLO

Ünemi lakóközösség és mezejének Gerencsényi körzetében

Irodalmi majális Pusztafalotán

A gyermek

NAPLO

AZ ÉRDEKES VILÁGUNK MEGTARTÓJA ÉS A MEGTARTÁS LAPJA

1954. június 15. 10. oldal

A kulturális könyvtár növeli látogatóinak érdeklődését

Avatóünnepség Várpalotán

A városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán...

A városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán a városi könyvtár avatása Várpalotán...

Várpalotai könyvtár:

Több könyv kellene

Ülést tartott a városi tanács néprajzközi bizottsága

Vápalota Városi Tanács Néprajzközi Bizottságának legújabb ülése – tematikus megbeszélése előzőleg – az önkormányzatoknál, a lakossági szervezeteknél, a tanácsoknál és a városi közművelődési bizottságoknál tartotta.

Az ülésen a néprajzközi bizottság elnöke, Csizmadia Árpád beszámolt a városi tanács legutóbbi üléséről, amelyen a néprajzközi bizottság tevékenységéről és a városi közművelődési bizottságok munkájáról beszélt. Először a néprajzközi bizottság tevékenységéről beszélt, majd a városi közművelődési bizottságok munkájáról.

A bizottság elnöke beszámolt a városi tanács legutóbbi üléséről, amelyen a néprajzközi bizottság tevékenységéről és a városi közművelődési bizottságok munkájáról beszélt.

Az ülésen a néprajzközi bizottság elnöke, Csizmadia Árpád beszámolt a városi tanács legutóbbi üléséről, amelyen a néprajzközi bizottság tevékenységéről és a városi közművelődési bizottságok munkájáról beszélt.

Iskola és múzeum kapcsolata

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Két szegényből egy gazdagot

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Egy délelőtt a várpalotai gyermekkönyvtárban

A gyerekek délelőtt a várpalotai gyermekkönyvtárban.

SRK... KRÚDY... KRÚDY, a vadak és a magyar hasak

Krúdy, a vadak és a magyar hasak
Gölközd harmadik vasárnapja is gyönyörűvékár csekkéldozása sikerrel: Vápalotán

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Fények és színek harmóniája

Egy színes íróval töltött délután
Krúdy-kötetet mutattak be az új novelláit viselő könyvtárban

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Víneg, tűz, emberek

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Az iskolák és a múzeumok közötti kapcsolat fontos a gyermekek nevelésében. A múzeumok segítségével a gyerekek jobban megismerik a város történelmét és kultúráját.

Könyvtárismertető

1981-82

1986-87

1999

2004

Tartalomjegyzék

Szajp Istvánné: Bevezető 5

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár története dióhéjban 9

Szajp Istvánné – Varga Zsoltné – Máthéné Fatér Éva:
50 éves a városi könyvtár 11

Szajp Istvánné – Varga Zsoltné – György Judit:
40 éves a gyermekkönyvtár 29

Tanulmányok, visszaemlékezések a könyvtár múltjáról 41

Pacsuné Fodor Sára: Olvasókörök, kulturális egyesületek Váralpotán 43

Könczöl Imre: Könyv- és könyvtárkultúra Váralpotán 47

Borbás László: A Városi Könyvtár (1954–1961) 61

Laznik Gabriella: A könyvtáros, népművelő Könczöl Imre élete 65

Dr. Huszár Pál: Könczöl Imre könyvtárigazgató úr emlékezete 77

Varga Károlyné: Könczöl Imre születésének 80. évfordulója 83

Neményi László: A való világ sodrásában (Könyvtárteremtő évek Váralpotán) 89

Neményi László: Megnövekedett lehetőségek – kibővült tevékenység az új várapalotai városi könyvtárban 103

Köncz Józsefné: Visszaemlékezés a várapalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtárban eltöltött harminc évre 121

Balogh Ferencné: A Krúdy Gyula Városi Könyvtárról – egy emlékező megyei könyvtáros szemével 127

Praznovszky Mihály: Egy olvasó a könyvtárban 131

Külföldgyűjtemények, szolgáltatások 135

Volekné Temesi Zsuzsanna – Varga Zsoltné – György Judit:
A városi könyvtár a helytörténeti kutatás és ismeretterjesztés szolgálatában 137

Volekné Temesi Zsuzsanna: Európai uniós gyűjteményünk és szolgáltatásaink 145

Volekné Temesi Zsuzsanna: A városi könyvtár tematikai fejlesztése és információs szolgáltatásai 149

Utak az irodalom népszerűsítéséhez	155
Volekné Temesi Zsuzsanna: „Így írunk mi” – gyerekek és fiatalok	157
Volekné Temesi Zsuzsanna: Művelődéstörténeti alkotótáborok	161
Volekné Temesi Zsuzsanna: Irodalmi barangolások (1999–2003)	167
György Judit: Olvasólámpa pályázat (1997–2004)	169
A Krúdy-hagyományok ápolása	171
Könczöl Imre: Krúdy és Várpalota	173
Szjő Rezső: Krúdy Gyula és Várpalota	177
Szajp Istvánné: Krúdy Gyula tovább él Várpalotán	181
Szajp Istvánné: Szindbád-vacsorák	185
Ármás János: Krúdy, a vadak és a magyar hasak	187
Madaras Annamária: Egy kis gasztronómia, avagy nem felejtünk el enni...	191
Juhász Péter: Stílusgyakorlat Krúdy szellemében	193
Praznovszky Mihály: Szindbád kapuja	197
Olvasói visszaemlékezések	201
Dr. Huszár Pál: Gondolataim a félévszázados Krúdy Gyula Városi Könyvtárról	203
Kóta Dénes: A KÖNYVTÁR (csupa nagybetűvel)	207
Borbás Katalin: Miért szeretem a könyvtárt és a könyveket?	209
Könyvtárpártoló Alapítvány	211
Szabó Jánosné – Szajp Istvánné: A Könyvtárpártoló Alapítvány	213
Függelék	217
A Krúdy Gyula Városi Könyvtár vezetői	219
A Krúdy Gyula Városi Könyvtár főfoglalkozású munkatársai (összeállította: Volekné Temesi Zsuzsanna)	221
Rendezvények és vendégek a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban (összeállította: Szajp Istvánné – Varga Zsoltné)	227
Kiállítások a Krúdy Gyula Városi Könyvtárban (összeállította: Szajp Istvánné)	252
A Krúdy Gyula Városi Könyvtár kiadványai	256
Bibliográfia (összeállította: Volekné Temesi Zsuzsanna)	258
Rólunk írták (Szemelvények a sajtóból)	273
Könyvtárismertetőik	278

A KRÚDY GYULA VÁROSI KÖNYVTÁR 50 ÉVE – EMLÉKKÖNYV 1954-2004